

سەرپەرشتی هونەری چاپ
عوسمان پیرداود کواز
خالد سلیم محمود

۳

كات و دراو و چاره سهر كردنى پئدراوه كان

- ۴۱ زانيارىيه كانت ساغبكه وه ✓
- ۴۲ خوئندنه وهى كاتژمير ۱
- ۴۴ نه ژمير كردنى كات ۲
- ۴۶ دراوه كان ۳
- ۴۸ كارامه يى له شىكار كردنى پرسياره كان: به كاره ينانى رۆژ ژمير. ۴
- ۵۰ وئنه دار ۵
- ۵۲ كۆكردنه وهى زانيارىيه كان و رېكخسنىيان ۶
- ۵۶ پۆلئىن كردنى پئدراوه كان ۷
- ۵۶ خوئندنه وهى ستوونه روونكردنه وهىيه كان ۸
- ۵۸ پئداچوونه وه
- ۵۹ ناماده بوون بۆ تاقىكردنه وه

۴

ليكدان

- ۶۱ زانيارىيه كانت ساغبكه وه ✓
- ۶۲ ليكدان و كۆكردنه وه ۱
- ۶۴ ليكدان له ۲ و له ۵ ۲
- ۶۶ ريزكراوه كان ۳
- ۶۸ ليكدان له ۳ ۴
- ۷۰ ليكدان له ۴ ۵
- ۷۲ رېگاكان له سهر ليكدان ۶
- ۷۴ رېگاكانى شىكارى پرسياره كان: به دواى شىوازدا بگه رى ۷
- ۷۶ پئداچوونه وه
- ۷۷ ناماده بوون بۆ تاقىكردنه وه

راستییه‌کانی لیكدان

۵

- ۷۹ زانیارییه‌کانت ساغبکه‌وه ✓
- ۸۰ لیكدان له ۶
- ۸۲ لیكدان له ۷ و له ۸
- ۸۴ لیكدان له ۹ و له ۱۰
- ۸۶ راهینان له‌سه‌ر لیكدان
- ۸۸ ژماره‌ی نادیار
- ۹۰ ریڭگاکانی شیکاری پرسیاره‌کان. وینه‌یه‌ک بکیشه
- ۹۲ پیداجوونه‌وه
- ۹۳ ناماده‌بوون بو تاقیکردنه‌وه

دابه‌شکردن

۶

- ۹۵ زانیارییه‌کانت ساغبکه‌وه ✓
- ۹۶ واتای دابه‌شکردن
- ۹۸ دابه‌شکردن و لیكدان
- ۱۰۰ راستییه‌پیکه‌وه به‌ستراوه‌کان
- ۱۰۳ راستییه‌کانی دابه‌شکردن تا ۵
- ۱۰۵ راستییه‌کانی دابه‌شکردن تا ۹
- ۱۰۷ راهینان له‌سه‌ر دابه‌شکردن
- ۱۱۰ ریڭگاکانی شیکاری پرسیاره‌کان. به‌هه‌نگاوه‌کانت بگه‌ریوه
- ۱۱۲ پیداجوونه‌وه
- ۱۱۳ ناماده‌بوون بو تاقیکردنه‌وه

ئەندازە و پىۋان

- ۱۱۵ زانىارىيەكانت ساغىكەۋە
- ۱۱۶ تەنە ئەندازەيىهكان ۱
- ۱۱۸ پىكەپىنانى تەنە ئەندازەيىهكان ۲
- ۱۲۰ جوتبۈۋى شىۋەكان ۋ ھاۋجىبۈۋىيان ۳
- ۱۲۲ رېگاكانى شىكارى پرسىيارەكان: پرسىيارىكى ئاسانتر شىكارىدەكەم ۴
- ۱۲۴ درىژى ۵
- ۱۲۵ چىۋە ۶
- ۱۲۸ فراۋانى ۷
- ۱۳۰ كىش ۸
- ۱۳۲ پىداچۈۋە
- ۱۳۳ نامادەبۈۋى بۇ تاقىكرىدەۋە

كەرتەكان

- ۱۳۵ زانىارىيەكانت ساغىكەۋە
- ۱۳۶ كەرتى يەكە ۱
- ۱۳۹ ھاۋتابۈۋى كەرتەكان ۲
- ۱۴۱ بەراۋرىد كىرى كەرتەكان ۋ پىزكرىدىيان ۳
- ۱۴۴ كەرتەكان ۋ دەيىهكان ۴
- ۱۴۶ رېگاكانى شىكارى پرسىيارەكان: نىۋنەيەك دروستبەكە ۵
- ۱۴۸ كۆكرىدەۋى كەرتەكان ۶
- ۱۵۰ سادەكرىدى سەرچەم ۷
- ۱۵۳ لىدەركىرى كەرتەكان ۸
- ۱۵۶ پىداچۈۋە
- ۱۵۷ نامادەبۈۋى بۇ تاقىكرىدەۋە

لېكدان و دابه شکردنى ژماره يه كى يهك رهنووسى له ژماره يه كى يهك رهنووسى يان دوو رهنووسى

- ۱۵۹ زانيار ييه كانت ساغبكه وه
- ۱۶۰ لېكدان له ژماره يه كى دوو رهنووسى ۱
- ۱۶۲ تومار كردنى كردارى لېكدان ۲
- ۱۶۵ لېكدان له ۱۰ وله ۱۰۰ وله ۱۰۰۰ ۳
- ۱۶۷ راهينان له سهر لېكدان ۴
- ۱۷۰ كارامه يى شيكارى پرسياره كان: هه لېژاردنى كرداره كه ۵
- ۱۷۲ تومار كردنى كردارى دابه شکردن ۶
- ۱۷۵ راهينان له سهر دابه شکردن ۷
- ۱۷۷ دابه شکردنى ژماره يهك به سهر ژماره يه كى يهك رهنووسى ۸
- ۱۷۹ پېداچوونه وه
- ۱۸۰ ناماده بوون بۇ تاقىكردنه وه

ژمارەکان

بەش ١

پێویستی ئەسپێک لە ئاو

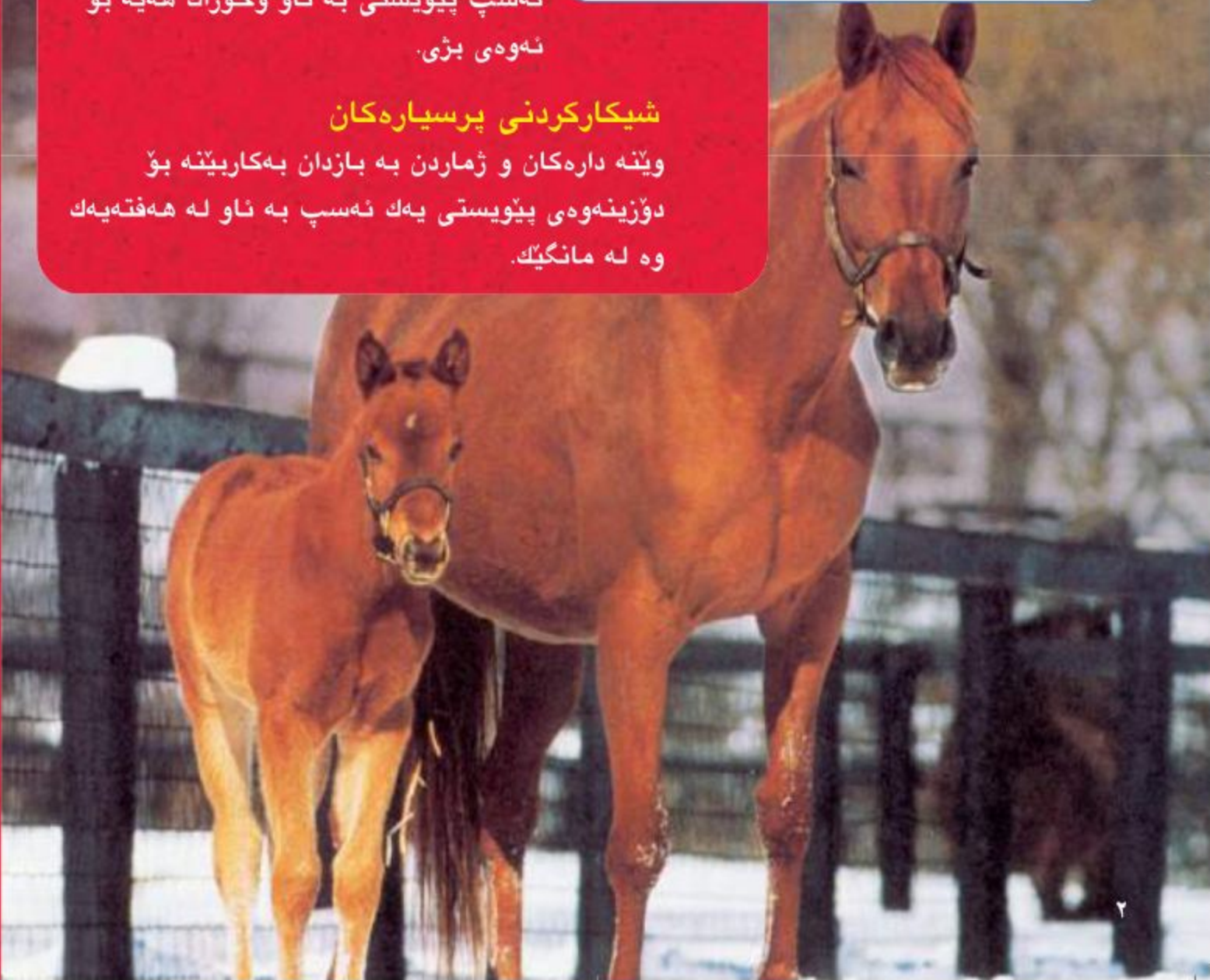
لە یەك رۆژ	1
لە یەك هەفتە	7
لە یەك مانگ	30

10 = دۆلكە

زیاتر لە ۱۵۰ جۆر ئەسپ هەیە. سوود لە هەندیکیان وەردەگیرێ بۆ کاری کشتوکالی. ئەسپی عەرەبی بە جوانترین و خێراترین جۆر دادەنرێ. ئەسپ پێویستی بە ئاو و خۆراک هەیە بۆ ئەوەی بژی.

شیکارکردنی پرسیارەکان

وێتە دارەکان و ژماردن بە بازدان بەکاربێتە بۆ دۆزینەوهی پێویستی یەك ئەسپ بە ئاو لە هەفتە یەك وە لە مانگیك.

زانباریه کانت ساغبکوه

بهنگین
نه میر
په یوه ند
نه وزاد
سه پان
شوان
سازان
شونی
دی لان

نهم لاپه ریه به کار بهینه بو دنیابون له هه بوونی
نهم زانباریه کانت کوا پیویسته لهم به شه دا

ژماره ریزکراوه کان ✓

لیستی بهرام بهر به کار بهینه بو شیکارکردنی راهینانه کان له ۱ تا ۴.

- ۱ بهنگین یه که مه، کی سییه مه؟
۲ کی پینجه مه؟
۳ کی هه شته مه؟
۴ ریزه ندی سازان له لیسته که دا چه نده؟

خویندنه وهی یه کان و دهیان وسه دان و نووسینیان ✓

ژماره که بنووسه به شیوهی رهنووسی.

۹ سی سهد ویست ویهک

۸ هه شتاو پینج

به های خانه یی ✓

ژماره که به شیوهی رهنووسی بنووسه.

- ۱۰ ۶ دهیی و ۵ یهکی
۱۱ ۹ دهیی
۱۲ ۳ سهدی و ۶ دهیی و ۹ یهکی
۱۳ ۸ سهدی و ۳ یهکی

به اوردی ژماره کان ✓

گه وره تر له یان بچو کتر له بنووسه.

- ۱۴ ۸۷ ؟ ۴۱
۱۵ ۳۵ ؟ ۵۵

ریزکردنی ژماره کان ✓

نهو ژماره یه سی راسته و خو له پییسی دیت یان راسته و خو له پاشی دیت یان ده که ویته نیوان هه ردوو ژماره که بنووسه.

- ۱۶ ۳۰۷ ، _____ ۱۷ ۷۶۸ ، _____ ۱۸ ۱۹۱ ، _____ ، ۱۸۹

ژماره کان به ریز بنووسه له بچو کترینه وه بو گه وره ترین.

- ۱۹ ۷۳ ، ۷۹ ، ۷۴ ۲۰ ۴۲۵ ، ۴۲۳ ، ۴۲۸

به‌های خانه‌ی

فی‌ریه

له کیلگه رهنوسه‌کان به‌کار دیت بۆ نووسینی ژماره‌کان.
رهنوسه‌کان ئەمانه‌ن: ۰، ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹.

له کیلگه‌ی کارزان ۲۴۸ مریشک هه‌یه ژماره‌ی ۲۴۸ چی ده‌گه‌ینی؟

سه‌دان	ده‌یان	یه‌کان
۲	۴	۸

وه هه‌روه‌ها ژماره‌ی ۲۴۸ واته: ۸ یه‌کی + ۴ ده‌یی + ۲ سه‌دی یان $۲۰۰ + ۴۰ + ۸$

له بیرمه‌که ده‌توانیت ژماره‌که له‌سه‌ر سی شپۆه بنووسیت که ئەمانه‌یه:

شپۆه‌ی رهنوسی: ۲۴۸

شپۆه‌ی درێژی: $۲۰۰ + ۴۰ + ۸$

شپۆه‌ی پیتی: دوو سه‌دو چل و هه‌شت

• ژماره‌ی ۵۲۷ چی ده‌گه‌یه‌نیت؟

ساغ‌که‌وه

به‌کاره‌ینانی پیدراوه‌کان

پیدراوه‌کانی خشته‌ی به‌رامبه‌ر به‌کار بیه‌نه بۆ شیکارکردنی راه‌ینانی ۱ و ۲.

۱ به‌های رهنوسی ۳ له ژماره‌ی چیله‌کان چهنده؟

۲ ژماره‌ی کۆتره‌کان به شپۆه‌ی درێژی بنووسه؟

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

ژماره‌که به شپۆه‌ی رهنوسی بنووسه.

۱ ۴ ده‌یی و ۳ یه‌کی

۲ ۷ ده‌یی

۳ ۱ ده‌یی و ۹ یه‌کی

۴ ۲ سه‌دی و ۶ ده‌یی و ۸ یه‌کی

زاراوه‌کان و ده‌سته‌واژکان

ژماره‌کان

شپۆه‌ی رهنوس

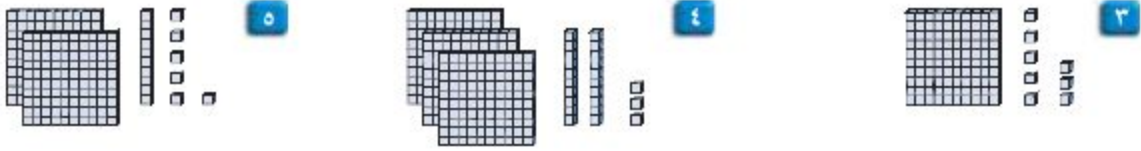
شپۆه‌ی درێژی

شپۆه‌ی پیتی

گیانله‌به‌رانی کیلگه	گیانله‌به‌ر
ژماره	گیانله‌به‌ر
۴	ئه‌سه‌په‌کان
۱۳۷	چیله‌کان
۱۰۵	کۆتره‌کان
۲۴۸	مریشکه‌کان

ھەر ژماردیهك به شیوهی پهنووسی بنووسه.

راهیان و شیکارکردنی پرسیارهکان

ھەر ژماردیهك به شیوهی پهنووسی بنووسه.

- ۶ $۱۰۰ + ۵۰ + ۳$ ۷ $۹۰۰ + ۲$
- ۸ ۴ سەدی و ۲ دەیی و ۱ یهکی ۹ سەد و سی
- ۱۰ شەش سەد و یانزە ۱۱ نۆ سەد و حەفتاویەك

بەھای پهنووسه شینهکه بنووسه.

- ۱۲ ۸۴۶ ۱۳ ۴۹۳ ۱۴ ۹۲۳

- ۱۵ سالار ۲۹۷ فەردە کای دانا له یهکێک له تهویلهکان، ۸۶ فەردە مایهوه له کیلگهکه ژمارهی فەردەکانی تهویلهکه چەندی زیاتره لهوانهی کیلگهکه؟
- ۱۶ له کیلگهی یهکهه ۱۰۰ چیل ههیه، وه له کیلگهی دووهم ۳۰ چیل ههیه، وه له تهویله ۷ چیل ههیه ژمارهی ههموو چیلهکان چەنده؟
- ۱۷ پینوینی گه ورهترین ژماره بنووسه له ۳ پهنووسی جیاواز پیکهاتی. به بهکارهینانی پهنووسی ۸ و ۹ و ۴.
- ۱۸ زانا به دووهم هات له پیشبرکیی رویشتن وه دانا به سییهم هات. به لام توانا پیش زانا گهیشتن. کامیان سهرکهوت له پیشبرکیی رویشتن؟
- ۱۹ کام ژماره له دواى ۱۵ دیت له م شیوازه؟
 ■ ۱۵، ۱۲، ۹، ۶، ۳

ههلبژاردن له ههمهجوور

۲۰ شیوهی دریزی بو ژماره ۴۳۲ کامهیه؟

- ا $۳۰۰ + ۴۰ + ۲$ ب $۲۰ + ۴۰۰ + ۳$ ج $۳۰ + ۴۰۰ + ۲$ د $۴۰۰ + ۳۰ + ۲$

پیداچوونەوهی خیرا

بەهای رەنۆوسی شین چەندە؟

۳۹۴	۲	۲۴۶	۱
۸۰۲	۴	۷۱۴	۳

هەزاران

فێرێه

شەشپالۆوی هەزاران دەتوانی ژمارە ۱۰۰ بنوێنی بەبەکارهێنانی چوارگۆشەیی سەدی. چۆن ژمارە ۱۰۰۰ دەنوێنی؟

جالاکی

پادەستی

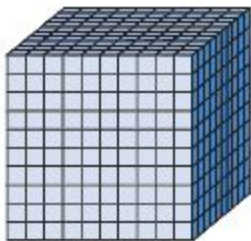
کەرەستەکان: چوارگۆشەیی سەدی، شریتی دەیی، شەشپالۆوی بچووک.

هەنگاوی ۱

ژمارە ۹۹۹ بنوێنە بەبەکارهێنانی چوارگۆشەکانی سەدی و شریتی دەیی و شەشپالۆوی بچووک.

هەنگاوی ۲

یەك زیاد بکە بۆ یەکان دەبیئت بەچەند:

شەشپالۆوی هەزاری

یەکانەکان کە دەستکەوت خڕکەوه (۱۰ یەکی) لە دە، لە پاشان بۆ نوۆ دەییەکان زیادبکە. دەبیئت بە ۱۰. دەتوانی خڕیانبکەیتەوه لەسەر، ئەو سەدە زیاد بکە بۆ نوۆ سەدەکە. ئیستا ۱۰ چوارگۆشەیی سەدیت لە لایە. ئەم چوارگۆشەنە یەك لەسەر یەکیان دابنێ شەشپالۆویەك دەستدەکەوێ پێك هاتوووە لە ۱۰۰۰ شەشپالۆوی بچووک، یان لە ۱۰۰۰ یەکی. بەم شەشپالۆویە دەوتریئت، شەشپالۆوی هەزاری.

• چەند چوارگۆشەیی سەدیت پێویستە بۆ دروستکردنی شەشپالۆوی هەزاری؟

ههزاران

ئهگەر ۳ شهشپالووی ههزاریت لهگهڵ یهك دانا، چهند یهکی بهدهست دینیت؟
دهتوانی شهشپالووهكان كۆیکهپتهوه دهتوانی بژمیری به بازدانی ههزار له دواى ههزار

$$3000 = 1000 + 1000 + 1000$$

وه ههروهها ۳ له شهشپالووی ههزاری یهكسانه به ۳۰۰۰ یهکی.
• چهند شهشپالووی ههزاریت پێویسته بۆ بهدهست هینانی ۵۰۰۰ یهکی؟

نموونه

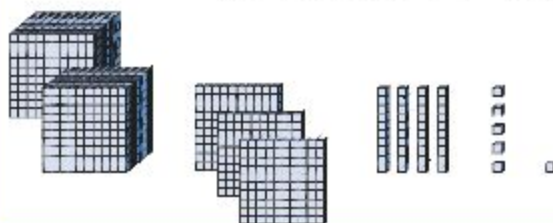
شهشپالووی ههزاری

ئهوانهى دیت پێگای جیاوازن بۆ نواندنی ژماره ۲۳۴۶

ب بهکارهینانی خشتهى خانهكان

یهکان	دهیان	سه‌دان	ههزاران
۶	۴	۳	۲

ا بهکارهینانی ژمیرهى دهی

ه به نووسینی ژماره به شیوهی

پیتی.
دوو ههزار و سێ سه‌دو چل و
شەش.

د به نووسینی ژماره به شیوهی

دریژی.
 $2000 + 300 + 40 + 6$

ع به نووسینی ژماره‌که به شیوهی

پهنوسی ۲۳۴۶
سه‌دان و ههزاران له یهك جیا
دهکهینهوه به هۆی ماوهیهکی
بچووک له نێوانیان.

ساغیکهوه

۱ روونیکهوه چۆن ژماره ۵۴۰۳ به شیوهی دریژی دهنوسی؟

ژماره‌که به شیوهی پهنوسی بنووسه

ژماره‌که به شیوهی دریژی بنووسه.

۷ ۳۴۶۲

۶ ۸۰۱۱

۵ ۷۴۰۱

۴ ۵۶۳۲

دهیانی هه‌زاران

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

ژماره‌که به شیوه‌ی دریزی بنووسه.

۵۱ ۲

۳۸۴ ۱

۳۸۱۸ ۴

۹۲۴۰ ۳

فیریه

دروستکردن به شه‌شپالوو‌ه‌کان.

چهند شه‌شپالوو له شه‌شپالوو‌ه‌کانی هه‌زاریت پیویسته بو نواندنی ۱۰۰۰۰ یه‌کی؟

چالاک‌ی

له‌دوست‌ی

که‌ره‌سته‌کان: ژماره‌یه‌ک له شه‌شپالوو‌ی هه‌زاری.

هه‌نگاوی ۲

به‌رده‌وام به به‌دانانی
شه‌شپالوو‌کانی هه‌زار یه‌ک له‌سه‌ر
یه‌کتر تا ۱۰۰۰۰ یه‌کیت ده‌ست
ده‌که‌وی.

هه‌نگاوی ۱

دوو شه‌شپالوو له شه‌شپالوو‌یه‌کانی هه‌زار
یه‌ک له‌سه‌ر یه‌کیان دابنی.
نئیستاکه ۲۰۰۰ یه‌کیت لایه.

له‌بیرت بی

ماومیه‌کی بچووک له‌توان
خانه‌ی هه‌زاران وسه‌دان به
جی به‌په‌له. ۲۳ ۶۸۰

• چهند شه‌شپالوو له شه‌شپالوو‌کانی هه‌زاریت پیویسته بو
وده‌ست هیئانی ۱۵۰۰۰؟ و ۲۰۰۰۰؟

هه‌ر ره‌نوو‌سیک له ژماره ۲۳ ۶۸۰ چ دنوینیت؟
خشته‌ی خانه‌کان به‌کاربه‌ینه.

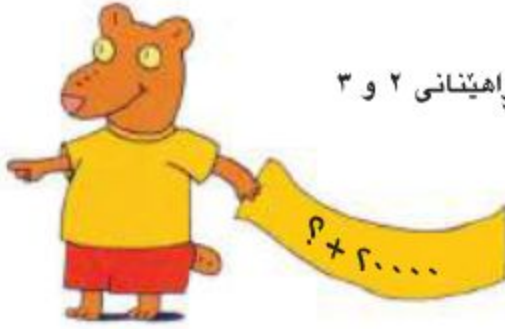
یه‌کان	ده‌یان	سه‌دان	یه‌کانی هه‌زاران	ده‌یانی هه‌زاران
۰	۸	۶	۳	۲

شیوه‌ی ره‌نوو‌سی: ۲۳ ۶۸۰

شیوه‌ی دریزی: ۲۰۰۰۰ + ۳۰۰۰ + ۶۰۰ + ۸۰

شیوه‌ی بی‌تی: بیست و سی هه‌زار و شش سه‌دو هه‌شتا

• به‌های ره‌نوو‌سی ۳ له ژماره ۳۴ ۱۵۲ چنده؟

۱ شيوه‌ی دريژي ژماره ۲۱ ۶۹۴ چيه؟

۲ هر ژماره‌یهك به شيوه‌ی په‌نووسی بنووسه له‌هر دوو راهینانی ۲ و ۳

۲ ۲۰ ۰۰۰ + ۶ ۰۰۰ + ۷۰۰ + ۳۰ + ۴

۳ سی وپینج هزارو نوؤ سهدو چل و حهوت.

هر ژماره‌یهك به شيوه‌ی دريژي بنووسه:

۴ ۱۶ ۷۲۳ ۵ ۵۲ ۰۱۹

راهینان و شیکارکردنی پرسیاره‌کان

به شيوه‌ی په‌نووسی بنووسه:

۶ ۵۰ ۰۰۰ + ۷۰۰۰ + ۶۰۰ + ۱۰ + ۲ ۷ هرژده هزارو نوؤ سهد

هر ژماره‌یهك به شيوه‌ی دريژي بنووسه:

۸ ۱۱ ۰۱۲ ۹ ۴۹ ۲۰۷

به‌های په‌نووسی شين بنووسه له راهینانی ۱۰ تا ۱۲

۱۰ ۲۶ ۸۱۷ ۱۱ ۴۳ ۹۱۲ ۱۲ ۱۹ ۲۷۶

بوښایيه‌که به ژماره‌ی گونجاو پریکه‌وه:

۱۳ ۱۲ ۶۵۱ = ۱۰ ۰۰۰ + ۲ ۰۰۰ + ■ + ۵۰ + ۱

۱۴ ۶۲۳۱۹ = ۶۰ ۰۰۰ + ■ + ۳۰۰ + ۱۰ + ۹

هه‌لبژاردن له هه‌مه‌جور

۱۵ کام لهم ژمارانه‌ی خواره‌وه په‌نجاو سی هزار و شش سهدو حهفتاو دووه؟

ا ۵۳ ۷۶۲ ب ۵۳ ۲۷۶ ج ۵۳ ۶۲۷ د ۵۳ ۶۷۲

بیداچوونه وهی خیرا

په نووسی دهی له ههر ژماره په ٤ چنده؟
 ١ ١٥ ٢ ٢٠ ٣ ٥٤
 ٤ ١٨٢

زاراوه کان

به راورد **گه وره تر له <**
 بچو وکتر له **>** به کسانه **=**

به راورد کردنی ژماره کان

فیریه

نزیکتر؟ دوورتر؟ سانا له دووری ٢٦٢ کم له شاری هه ولیر و
 ٢٤٥ کم له شاری سلیمانی دهژی. کام شار له م دوو شاره له سانا
 نزیکتره؟

به راورد کردنی دوو ژماره

بریتیه له دیار کردنی دوو ژماره یه کسان یان دیار کردنی ژماره ی گه وره تر یان بچو وکتر له ویکه.
 نه م هیما یانه ی دین به کار دین بۆ به راورد کردن:

بچو وکتر له **>** گه وره تر له **<** به کسانه **=**

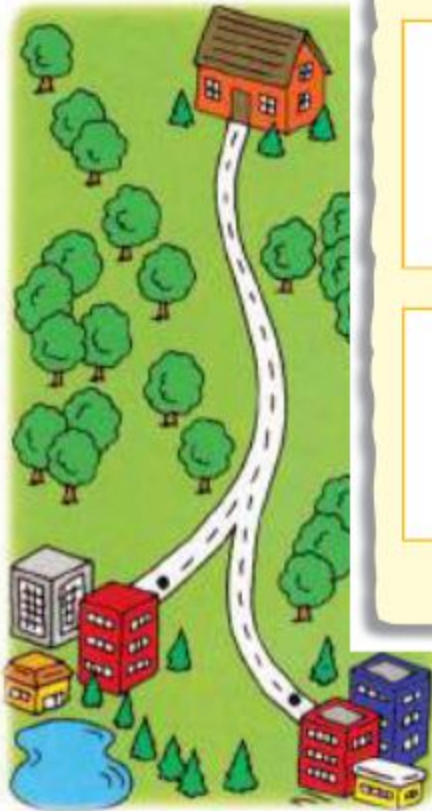
هنگاوی ١

ههردوو ژماره ی ٢٦٢ و ٢٤٥ بنوینه به به کار هیئانی که رسته کان ی
 ژمار دنی دهی

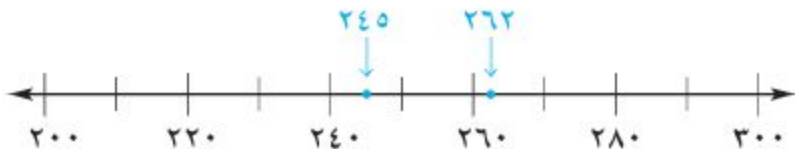

هنگاوی ٢

دهست به به راورد کردن بکه له چه په وه بۆ راست. یه که م جار سه دان به راورد
 بکه. له بهر نه وه ی ههردوو په نووسه که هه مان په نووسی سه دین، دهیان
 به راورد بکه. له بهر نه وه ی ٦ ی (په نووسی دهیانی ٢٦٤) گه وره تر له ٤ ی
 (په نووسی دهیانی ٢٤٥) که واته ژماره ٢٦٢ گه وره تر له ٢٤٥.
 ههروه ها شاری سلیمانی نزیکتره له مالی سانا له شاری هه ولیر.

به کار هیئانی هیلی ژماره کان.

ژماره کان ریزده که یان له بچو وکتره وه بۆ گه وره تر یان وه له لای چه په وه بۆ لای
 راست ده روین له سه ر هیلی ژماره کان. که واته: $245 < 262$

به کارهینانی خشتهی خانهکان

نهم دوو ژماره ۳۱۶۵ و ۳۲۷۱ بهراوردبکه له خانه بهرزهکوهه دستپیکه واته له چهپهوه.

هزاران	سه‌دان	دهیان	یهکان
۳	۱	۶	۵
۳	۲	۷	۱

↑
ژماره‌ی هزاران
همان ژماره‌ن

↑
 $200 > 100$

کهواته $3165 < 3271$ یان $3271 > 3165$

له‌بیرمه‌که ده‌توانی بهراوردی دوو ژماره بکه‌ی به به کارهینانی که‌رسته‌کانی ده‌یی، یان به به کارهینانی هیللی ژماره‌کان، یان به به کارهینانی خشته‌ی خانه‌کان.

ساغ‌بکه‌وه

۱ روونبکه‌وه چۆن که‌رسته ده‌یه‌کان به‌کار‌دیننی بۆ بهراوردکردنی دوو ژماره. 341 و $1 + 40 + 300$ ؟ تیبینی چی ده‌که‌ی؟

۲ هیللی ژماره‌کانی لاپه‌ره‌ی پیشوو به‌کار‌بینه بۆ بهراوردکردنی دوو ژماره‌ی ۲۶۸ و ۲۷۹. کام له‌م دوو ژماره‌یه‌گه‌وره‌تره له‌وی تر؟ پوونی بکه‌وه.

بهراوردبکه. هیما‌ی $>$ یان $<$ یان $=$ له شویننی • دابننی.

۱ ۴۲۱ • ۱ ۴۱۱

۹۸ • ۶۸

په پښتانه کې د شکار کړنې پر سیاره کان

په راورد بڼه، هیمای < یان > یان = له شویتي • دابني.

په کان	ده یان	سه دان
۸	۲	۴
۸	۳	۴

۴۳۸ • ۴۲۸

۲۱۳۹ • ۸۹۴

۴۴۲ • ۳۰۱ - ۳۴۴

په کان	ده یان	سه دان
۱	۰	۱
۰	۱	۱

۱۱۰ • ۱۰۱

۲۴۱۲ • ۲۴۱۲

۵۳۷ • ۵۲ + ۴۷۵

په کان	ده یان
۲	۹
۳	۸

۸۳ • ۹۲

۶۳۱ • ۶۲۹

۴۰۲ • ۱۲۸ + ۲۷۴

۵۴۱۲ • ۵۷۱۲

۳۷۹۹ • ۳۴۲۵

۱۷ همدو ژماره ی ۳۶۱ و ۳۹۷۴ په راورد بڼه
چون دیاری دهکې کامیان گوره تره لهوی تر؟

۱۶ گوره ترین خانې جیاواز له همدو ژماره ی
۸۳۱ و ۸۱۹ کامه یه؟

۱۸ ؟ پر سیار چییه؟ هیرو ۱۲۵ لاپه رې
خوینده وه، هیرش ۱۳۷ لاپه رې خوینده وه.
وه لامه که ۱۲ یه.

گوشه ی رونا کبیران

شکار کړنې پر سیاره کان

په راورد کړنې مروّف هستا په دروست کړنې شاره کان له نزيک پووباره کان. پووباره کان خواردن وناوی بؤ فراهم دهکرد و پړگه ی هاتوچوی بؤ ناسان دهکرد. هروه ها هتا نه مروّف چنده ها جوړ له کله و پهل دهگواررېته وه به هو ی پاپوړه کان.

کاتیک په راورد له نیوان دوو شتدا دهکین نیمه دست نیشانی لایه نه لیکچوه کان و جیاوازهکانی دهکین. پېوېستیمان به په راورد کړنې شته کان، ده بیت له کاتی هلسانمان به شکار کړنې هندی له پر سیاره کان.

په کاره یانی پیدراوه کان: خشته ی به رامبر به کار بیتنه بؤ وه لام دانه وه.

۱ به رزترین خانې جیاواز که درېژی پووباری فورات له پووباری دانوب دیاریده کات چییه؟

۲ کامیان درېژ تره پووباری میسیسپی یان پووباری غانج؟ وه لامه که ت پوونبکه وه؟

۳ درېژی پووباری نه مازون چندی زیاتره له پووباری نیل؟

۴ هم پووبارانه ریزیکه له کورترینه وه بؤ درېژترین.

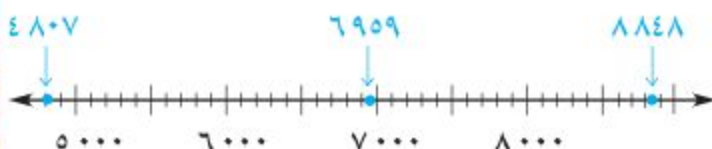
چند پووباریکی جیهان

پووبار	درېژی به کم
نیل	۶۷۰۰
فورات	۲۷۸۰
نهمازون	۷۰۲۵
میسیسپی	۳۷۸۰
دانوب	۲۸۵۰
غانج	۳۰۹۰

پىزکردنى ژمارەكان

فەيرە

كام چيا بەرزترە؟ خشتەى بەرامبەر بەرزى سى له بەناوبانگترین چيايەكانى جيهان دياردەكات. كام چيا بەرزترە؟ هێلى ژمارەكان بەكاربێنە بۆ پىزکردنى بەرزى چياكان.

وه بەم شێوێه دەردەچێت:

$$8848 > 6909 > 4807$$

بەرزترینانە چياى هيمالايا له ئاسيا.

هەروەها دەتوانى ژمارەكان رىزبکەى بە بەراوردکردنى رەنوسەكان له هەمان خانەدا.

بەرزى چەند چيايەكى جيهان

كيشوهر	چيا	بەرزى
ئەوروپا	ئەلب	م ۴ ۸۰۷
ئاسيا	هيمالايا	م ۸ ۸۴۸
ئەمريكا	ئەنديز	م ۶ ۹۰۹

نموونه

ئەم ژمارانە رىزبکە: ۷۵۵۱ : ۷۴۳۵ : ۷۶۱۳

هەنگاوى ۳

ژمارەكان بەرپىز بنوسە له گەرەترينەوه بۆ بچووکترین

$$7435 < 7551 < 7613$$

هەنگاوى ۲

سەدان بەراوردبکە

$$7613$$

$$7435$$

$$7551$$

رەنوسەكانى سەدان جياوزن

$$4 < 5 < 6$$

هەنگاوى ۱

هەزاران بەراوردبکە

$$7613$$

$$7435$$

$$7551$$

هەزاران هەمان رەنوسيان

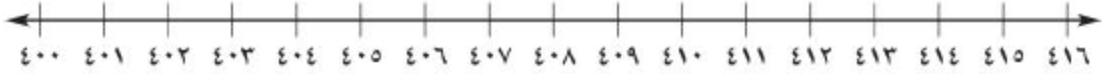
هەيە.

لەبیرمەكە: بۆ ئەوهى ژمارەكان رىزبکەى پىويستە هەلسى بە بەراوردکردنى ئەو رەنوسانە كە دەكەونه هەمان خانە بە دەستپىکردن له چەپەوه بۆ راست پاشان هەلدەستیت بەنوسىنى ژمارەكان له گەرەترينەوه بۆ بچووکترین يان بە پىچەوانە.

۱ پرونىبىكەۋە چۆن ژمارەكان ۱ ۴۳۲ : ۱ ۴۲۸ : ۱ ۴۶۳ رېزىدەكەى لە گەۋرەترىنەۋە بۇ بچوكتىرىن؟

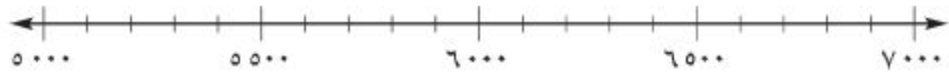
ھىلى ژمارەكان بەكارىيئە، ژمارەكان بەرپىز بنووسە لە بچوكتەۋە بۇ گەۋرەترىن.

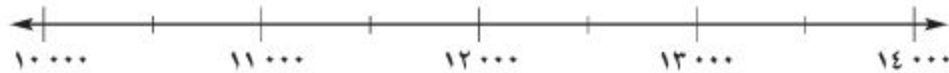
۲ ۴۰۸ : ۴۱۳ : ۴۱۱ ۳ ۴۰۳ : ۴۱۰ : ۴۰۷ ۴ ۴۱۵ : ۴۰۵ : ۴۰۹

راھىيان و شىكارکردنى پرسىارەكان

ژمارەكان بەرپىز بنووسە لە بچوكتىرىنەۋە بۇ گەۋرەترىن.

۵ ۵۲۰۰ : ۶۰۰۰ : ۵۹۰۰ ۶ ۶۷۵۰ : ۶۱۲۵ : ۶۵۰۰

۷ ۱۰۵۰۰ : ۱۳۰۰۰ : ۱۲۵۰۰ ۸ ۱۲۲۴۰ : ۱۱۸۴۵ : ۱۳۱۵۶

ژمارەكان بەرپىز بنووسە لە گەۋرەترىنەۋە بۇ بچوكتىرىن.

۹ ۳۸۴ : ۵۲۶ : ۴۳۱ ۱۰ ۷۹۳ : ۷۲۸ : ۷۵۶

۱۲ **۵** ھەلە لە كوئىيە؟ بىرۋا ئەم ژمارانەى بەرپىز نووسى لە بچوكتىرىنەۋە بۇ گەۋرەترىن، بەم شىۋەى دىت ۳ ۵۴۵ : ۳ ۵۵۶ : ۳ ۵۵۴ بىرۋا لە كوئى ھەلەى كىردوۋە؟

۱۱ رېنوئىنى: شەش ژمارەى پىك ھاتو لە رېنووسەكانى ۲ : ۸ : ۹ بنووسە، و رېزىيان بکە لە بچوكتىرىنەۋە بۇ گەۋرەترىن.

ھەلبىژاردن لە ھەمەجۆر

۱۳ كام لەم ژمارانەى دىت لە بچوكتىرىنەۋە بۇ گەۋرەترىن رېزىكراۋە؟

ج ۶۴۸، ۴۶۸، ۴۸۶

ا ۶۴۸، ۴۸۶، ۴۶۸

د ۴۶۸، ۴۸۶، ۶۴۸

ب ۴۸۶، ۶۴۸، ۴۶۸

نزیکردنه‌وهی ژماره‌کان

فیریه

پیداچوونه‌وهی خیرا

ژماره‌کان بنووسه له بچووکتینه‌وه
بو گوره‌ترین

١ ٥٧ : ٨٧ : ١٧ ٢ ١٦ : ١٩ : ٢٣ ٣ ٣٧ : ٣١ : ٢٣ ٤ ٣٢ : ٣٣ : ٢٩

زاراوه‌کان

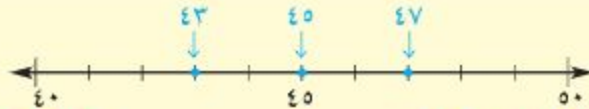
نزیکردنه‌وه

چهند نزیکه؟ ٤٣ قوتابی پۆلی سییه‌م و ٤٧ قوتابی پۆلی چواره‌م چون بۆ باخچه‌ی ناژه‌لان. بۆ هەر پۆلیک ژماره‌یه‌ک بلی یه‌کانی سفر بیټ و نزیک بیټ له ژماره‌ی قوتابیانی ئەم پۆله.

نزیکردنه‌وه: ریگایه‌که بۆ خه‌ملاندن. کاتی‌ک بایه‌خ به‌ بیروک‌ه‌ی ژماره‌یه‌ک ده‌ده‌ی، ده‌توانی هێلی ژماره‌کان به‌کاربێنی.

نموونه ١

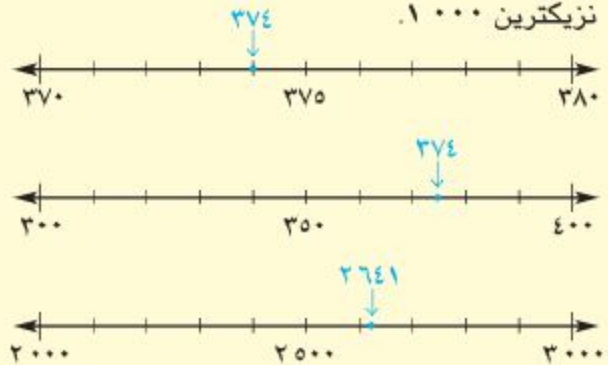
٤٥ به‌هه‌مان دووری ده‌که‌وێته نیوان ٤٠ و ٥٠.
له‌و کاته‌ی ژماره‌که ده‌که‌وێته ناوه‌پراستی ریگه‌ له‌ نیوان
دوو ده‌یان، ده‌بیټ نزیکی بکه‌یته‌وه بۆ ده‌بی سه‌روه‌ که‌واته
٤٥ نزیکه‌ له‌ ٥٠.

٤٣ نزیکتره‌ له‌ ٤٠ نه‌ک له‌ ٥٠.
که‌واته ٤٣ نزیکه‌ له‌ ٤٠.
٤٧ نزیکتره‌ له‌ ٥٠ نه‌ک له‌ ٤٠.
که‌واته ٤٧ نزیکتره‌ له‌ ٥٠.

به‌م شیوه‌یه‌ نزیکه‌ی ٤٠ قوتابی پۆلی سییه‌م و نزیکه‌ی ٥٠ قوتابی پۆلی چواره‌م چون بۆ باخچه‌ی ناژه‌لان. ئەوه‌ی کردت بریتیبوو له‌ نزیکردنه‌وه‌ی دوو ژماره‌ی ٤٣ و ٤٧ بۆ نزیکتیرین ١٠.

نموونه ٢: ژماره ٣٧٤ نزیک بکه‌وه بۆ نزیکتیرین ده‌ و نزیکتیرین ١٠٠ و ژماره ٢٦٤١ نزیک بکه‌وه بۆ نزیکتیرین ١٠٠٠.

٣٧٤ نزیکتره‌ له‌ ٣٧٠ نه‌ک له‌ ٣٨٠.
که‌واته تۆ ٣٧٤ نزیک ده‌که‌یته‌وه بۆ ٣٧٠.
نزیکردنه‌وه بۆ نزیکتیرین ١٠.
٣٧٤ نزیکتره‌ له‌ ٤٠٠ نه‌ک له‌ ٣٠٠ که‌واته تۆ ٣٧٤ نزیک
ده‌که‌یته‌وه بۆ ٤٠٠.
نزیکردنه‌وه بۆ نزیکتیرین ١٠٠٠
٢٦٤١ نزیکتره‌ له‌ ٣٠٠٠ نه‌ک له‌ ٢٠٠٠
که‌واته تۆ ٢٦٤١ نزیک ده‌که‌یته‌وه بۆ ٣٠٠٠

پێساکانی نزیکردنه‌وه

- ئەو خانە‌یه‌ دیاریکه‌ که‌ ده‌ته‌وی بۆی نزیک بکه‌یته‌وه.
- سه‌یری په‌نوس‌ی لای راستی بکه‌.
- ئەگه‌ر ئەو په‌نوسه‌ له‌ ٥ که‌متر بوو، په‌نوس‌ی خان نزیک کراوه‌که‌ مه‌گۆره‌، سفر له‌ شوینی هه‌موو په‌نوسه‌کانی لای راست دا‌بنی.
- ئەگه‌ر ئەو په‌نوسه‌ ٥ یان له‌ ٥ گه‌وره‌تر بوو، بۆ په‌نوس‌ی نزیکردنه‌وه ١ زیاده‌که‌، سفر له‌ شوینی هه‌موو په‌نوسه‌کانی لای راست دا‌بنی.

نمونه

ا) بۇ ئەۋەدى ۲۶۴۱ نىڭ يېقىن ئەتراپىدە بۇ نىزىكتىن ۱۰۰۰. \uparrow ۲۶۴۱
سەيرى رېنۇسى خانەى سەدان بىكە لەبەر ئەۋەدى رېنۇسى سەدانى (۶) گەرەترە لە ۵، دەبى ۱
زىابىكەى بۇ رېنۇسى ھەزارانى (۲) ۋە سفر لە شوڭىنى رېنۇسى سەدان ۋەدىان ۋە يەكان
دادەنرى كەۋاتە نىزىكردنەۋەدى ژمارەى ۲۶۴۱ بۇ نىزىكتىن ۱۰۰۰ برىتىيە لە ۳۰۰۰.

ب) بۇ ئەۋەدى ۲۶۴۱ نىڭ يېقىن ئەتراپىدە بۇ نىزىكتىن ۱۰۰. \uparrow ۲۶۴۱
سەيرى رېنۇسى خانەى دەيان بىكە لەبەر ئەۋەدى رېنۇسى دەيان (۴) ھە، بچوكتەرە لە (۵). رېنۇسى
سەدان ۋەك خۇى دەمىنىت ۋە دوو سفر لە جىڭاى يەكان ۋەدىان دابنى ۋە ھەرۋەھا نىزىكردنى
ژمارە ۲۶۴۱ بۇ نىزىكتىن ۱۰۰ دەبىتە ۲۶۰۰.

ساغىكەۋە

۱ رېونىبىكەۋە چۇن ۲۶۴۱ نىڭ دەكەينەۋە بۇ نىزىكتىن ۱۰ بە بەكارھىنننى رېساي نىزىكردنەۋە؟
نەم ژمارانە نىزىكەۋە بۇ نىزىكتىن ۱۰۰ ۋە نىزىكتىن ۱۰

راھىنن ۋە شىكارکردنى پرسىارەكان

ژمارەكە نىزىكەۋە بۇ نىزىكتىن ۱۰ ۋە نىزىكتىن ۱۰۰ ۋە نىزىكتىن ۱۰۰۰.

۵ ۳۵۸۱ ۶ ۶۳۱۸ ۷ ۸۹۱۴

خشتەى بەرامبەر بەكاربىنە بۇ شىكارکردنى راھىننەكان لە ۸ تا ۱۰.

۸ ژمارەى بالندەكان نىكەى چەندە بۇ نىزىكتىن ۱۰۰؟

۹ رېنۇنى: ژمارەى _____ + ژمارەى _____ ؟ > ژمارەى _____ ؟

۱۰ بىرکردنەۋەدى رەخنەگر لە مەروان داوا كرا نىكراۋە بۇ نىزىكتىن دە
بەكاربىننى بۇ دۆزىنەۋەدى ژمارەى نىكراۋەى ھەموو ئازەلانى باخچەكە، بىنى
دەكاتە ۸۰۰. ئايا تەۋاۋە؟

ئازەلەكانى باخچە

ژمارە	جۆر
۲۱۴	شىردەرەكان
۴۲۸	بالندەكان
۱۷۴	خشۇكەكان

ھەلبژاردن لە ھەمەجۆر

۱۱ كام لەم ژمارانەى دىن نىكراۋەى ژمارە ۲۶۵۴ بۇ نىزىكتىن سەد؟

ا) ۲۶۵۰ ب) ۲۶۶۰ ج) ۲۷۰۰ د) ۲۶۰۰

پیداچوونه‌وهی خیرا

$$۴۹۹ = ۴۰۰ + \square + ۹ \quad ۱$$

$$۸۷۴۵ = \square + ۷۰۰ + ۴۰ + ۵ \quad ۲$$

$$۷۶۳ = \square + ۶۰ + ۳ \quad ۳$$

$$۱۰۴۰۷ = \square + ۴۰۰ + ۷ \quad ۴$$

رپځاگانې شیکاری پرسیاره‌کان

دهرئه‌نجامی ژیریژی به‌کاربهینه

پرسیار من ژماره‌یه‌کی دوو په‌نوسیم سرجه‌می په‌نوسه‌کانم ۱۷ په‌نوسی ده‌یام تاکه وه په‌نوسی په‌کانم جوته. من کام ژماره‌م؟

تیبگه

- داواکراو چیه‌ه؟ من کام ژماره‌م.
- نه‌و پیدراوانه چین که به‌کاریان ده‌یانی؟ سرجه‌می هردوو په‌نوسه‌کانم ده‌کاته ۱۷.
- نایا پیدراوی تر هه‌یه به‌کارنه‌هاتبیت؟ چیه‌ه؟

پلاندابنی

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱
۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱
۸۰	۷۹	۷۸	۷۷	۷۶	۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱
۹۰	۸۹	۸۸	۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۸۲	۸۱
۱۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱

- کام رپځه به‌کار دینی بؤ شیکارکردنی پرسیاره‌که؟ ده‌توانی (دهرئه‌نجامی ژیریژی) به‌کار دینی.

شیکاریکه

- چوڼ نه‌م رپځه به‌کار دینی له شیکارکردندا؟ ته‌ختی سدی به‌کار بهینه. ژماره‌کان دیاریکه که سرجه‌می په‌نوسه‌کانیان ده‌کاته ۱۷. نه‌وانه دوو ژماره‌ن: ۸۹ و ۹۸. دیاریکه کامیان په‌نوسی ده‌یانی تاکه وه په‌نوسی په‌کانی جوته. نه‌وه ژماره ۹۸. به‌م جوړه ژماره‌که بریتیه له ۹۸.

ساغبه‌وه

- به‌وردی سه‌یری پرسیاره‌که بکه. نایا وه‌لامه‌کته راسته؟ پوونیکه‌ره‌وه.
- چوڼ ده‌زانی ۸۹ و ۹۸ ته‌نھا نه‌و دوو ژماره‌ن که سرجه‌می په‌نوسه‌کانیان ده‌کاته ۱۷؟

پاهيتان و شيكاركردى پرسيارهكان

ريگهكانى شيكاركردى پرسيار

هيلكاريهك يا ويئنهيهك بكيشه
شيوازيك دروستبكه يان
بهكردار جييه جييكه
ليستيكي ريك دروست بكه
بهدواى شيوازيك بگري
خشتهيهك يان ويئهيكي
پوونكرندنهوهيى دروستبكه.
بخهملينه وساغبكهوه
بههنگارهكاندا بگريوه
پرسياريكى ناسانتر شيكاريكه
رستهيهكي ژمارههيى بنووسه.

دورنهنجام ژيريبيژى بهكاربيئنه

دورنهنجامى ژيريبيژى بهكاربيئنه بو شيكاركردى پرسيار

1 نهگه له مهتليك وترا په نووسى دهيان جووته وه په نووسى يهكان تاكه، سه رجهمى ههردوو په نووسهكان (5)ه. وهلام لهم بارهدا چييه؟

2 من ژمارهيهكم له سهه تهختهي سهدي ههردوو په نووسهكانم تاكن و يهكسانن. دهيم به چ ژمارهيهك؟

3 من ژمارهيهكم له سهه تهختهي سهدي سه رجهمى ههردوو په نووسهكانم 12. په نووسى دهيانم 7، من كام په نووسم؟

ا 72 ج 77

ب 75 د 79

4 من ژمارهيهكم له ريزى سييهم له تهختهي سهدي. په نووسى يهكانم 5 زياتره له په نووسى دهيانم، من كام ژمارهم؟

ا 17 ج 27

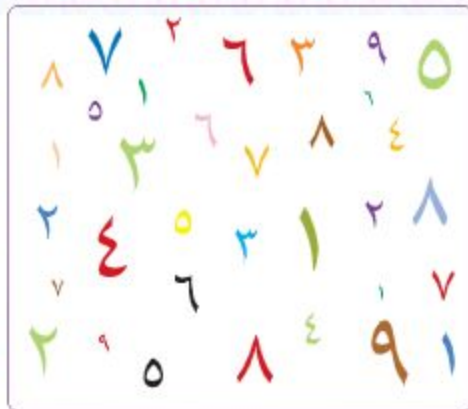
ب 24 د 37

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
20	19	18	17	16	15	14	13	12	11
30	29	28	27	26	25	24	23	22	21
40	39	38	37	36	35	34	33	32	31
50	49	48	47	46	45	44	43	42	41
60	59	58	57	56	55	54	53	52	51
70	69	68	67	66	65	64	63	62	61
80	79	78	77	76	75	74	73	72	71
90	89	88	87	86	85	84	83	82	81
100	99	98	97	96	95	94	93	92	91

پاهيتان له سهه ريگا جياوازهكان

5 گهورهترين ژمارهه 4 په نووسى بنووسه به بهكارهيتانى په نووسهكانى 3: 4: 5: 6. بچووكترين ژمارهه 4 په نووسى بنووسه به بهكارهيتانى هه مان په نووسهكان.

6 پيتويئنى من ژمارهيهكي 3 په نووسيم. په نووسهكانم يهكسانن و سه رجهميان 9. من كام ژمارهم؟

پیداچوونەوه

جووت
تاك
پەنوسەكان
شيوەى دريژى
لە گەورە بۆ بچوك
بەراوردکردن
نزيكردنەوه

دۇنيابوون لە زاراوەكان و چەمكەكان

دەرپرینی گونجاو لە لیستی بەرامبەر هەلبژێرە.

۱ هەر ژمارەیهك كۆتایی بە پەنوسى سفر بێت یان ۲ یان ۴ یان ۶ یان ۸ ئەوه ژمارەیهكى ؟ .

۲ ئەو هێمایانەى دیت: ۰، ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ ئەوانە ؟ .

۳ $=$ ، $<$ ، $>$ بەکار دین بۆ ؟ ژمارەكان.

۴ ؟ بەکار دین بۆ خەمڵاندنی ژمارەكان.

ژمارەكان بە شیوهى پەنوسى بنوسە.

دەمانەویت ژمارە ۳۷۱ نزيك بکەینەوه بۆ نزيكترین سەد.

۷ دیاریکە ئەم ژمارەیه دەکەویتە نیوان کام دووسەدی؟ ۸ لە کام سەدەوه نزيکە؟

دۇنيابوون لە کارامەییەكان

نایا ژمارەكە تاكە یان جووتە.

۹ ۳۱۷ ۱۰ ۲۰۰ ۱۱ ۱۳۴۸ ۱۲ ۱۲۹۹۹

ژمارەكە بە شیوهى پەنوسى بنوسە.

۱۳ $3000 + 700 + 10 + 1$ ۱۴ دوو هەزار و سی و نۆ.

بەهای پەنوسى شین بنوسە.

۱۵ ۸۶۳ ۱۶ ۹۸۴۵ ۱۷ ۱۲۰۵۳ ۱۸ ۳۲۸۵۹

بەراورد بکە. هێمای $>$ یان $<$ یان $=$ لە شوێنى • دا بنی.

۱۹ ۵۲۳ • ۵۳۲ ۲۰ ۳۲۴۶ • ۳۲۴۶ ۲۱ ۷۰۸۳ • ۴۰۸۳

ژمارەكان ریز بکە لە بچووكترینەوه بۆ گەورەترین.

۲۲ ۹۲ : ۴۳۸ : ۱۴۳ ۲۳ ۷۱۴۱ : ۷۸۹۰ : ۷۳۰۴

۲۴ ۸۵ نزيك بکەوه لە نزيكترین ۱۰ ۲۵ ۸۲۴ نزيك بکەوه لە نزيكترین ۱۰۰

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەوہ

ئاگادارىيە!

- ھەموو ناوہ پۈككە بخوئنەوہ.
- دۇنيابە لە تىگەيشتنت لە پرسىيار.
- وەلامەكانت ساغبگەوہ.

وہلامى گونجاو دەور بدە لە راھيئانەكانى ۱ تا ۱۱.

۱ به‌ھای پەنووسى ۶ لە ژمارە ۴۶۱ چەندە؟

- ۱ ۶ ۲ ۶۰ ۳ ۶۰۰ ۴ ۶۰۰۰

۲ شۆوہى دريژى ژمارە ۲۰۴۷ كامەيە؟

- ۱ $۲۰۰۰ + ۴۰ + ۷$ ۲ $۲۰۰۰ + ۴۰۰ + ۷$
 ۳ $۲۰۰۰ + ۴۷$ ۴ $۲۰ + ۴۰ + ۷$

۳ ژمارەى نادىيار لەم پستە ژمارەيىيە چەندە؟

- $۲۰۰۰ + ۴۰۰ + \square + ۵ = ۲۴۷۵$
 ۱ ۷ ۲ ۷۰ ۳ ۷۰۰ ۴ ۷۰۰۰

۴ كام ژمارە ژمارەيەكى تاك نىيە؟

- ۱ ۳۵ ۲ ۴۱ ۳ ۵۰ ۴ ۷۷

۵ $\begin{array}{r} ۴۳ \\ ۲۱ \\ \hline ۱۹+ \end{array}$

- ۱ ۷۱۳ ۲ ۸۳ ۳ ۱۹ ۴ ھىچ لەوانە

۶ به‌ھای خانەيى بۇ پەنووسى ۲ لە ژمارە ۲۳۷۹۰ چەندە؟

- ۱ ۲۰ ۲ ۲۰۰ ۳ ۲۰۰۰ ۴ ھىچ لەوانە

۷ $\begin{array}{r} ۳۸ \\ -۱۳ \\ \hline \end{array}$

- ۱ ۲۴ ۲ ۵۱ ۳ ۲۵ ۴ ھىچ لەوانە

۸ كام ژمارە گەورەترە لە ۶۷۲ وە بچووكتەرە لە ۶۸۳؟

- ۱ ۶۷۱ ۲ ۶۸۲ ۳ ۶۸۵ ۴ ۶۵۷

۹ من ژمارەيەكم لە ۲۴۰ گەورەترم و لە ۲۵۰ بچووكترم سەرجمى پەنوووسەكانم ۷، من كام ژمارەم؟

- ۱ ۱۴۲ ۲ ۲۱۴ ۳ ۲۴۱ ۴ ۲۴۲

۱۰ نزيك كراوہى ژمارە ۲۹۹۰ بۇ نزيكترين ۱۰۰ چەندە؟

- ۱ ۳۶۰۰ ۲ ۳۷۰۰ ۳ ۳۷۶۰ ۴ ۳۰۰۰

۱۱ ۸۶۵۶ كەس سەيرى يارى تۆپى پىيان دەگرد.

نزيك كراوہى ئەم ژمارەيە بۇ نزيكترين ۱۰۰۰ چەندە؟

- ۱ ۹۰۰۰ ۲ ۸۶۰۰ ۳ ۸۷۰۰ ۴ ۸۰۰۰

ئەوہى دەيزانى بينووسە

۱۳ دەريا ژمارەى ۴۱۸ لە ۴۲۰ نزيك كردهوہ.

بەلام ھيروۆ لە ۴۰۰ نزيك كردهوہ.

ھەردووکیان راستن، بۇ دەتوانيت ۴۱۸ لە

۴۲۰ و ۴۰۰ نزيك بگەيەوہ؟

۱۲ به‌ھای خانەيى بۇ پەنووسى ۳ لە ۲۵۳۸۱ و

۳۹۰۴۷ چەندە؟ لە كام ژمارە به‌ھای پەنووسى ۳

گەورەترە؟ وەلامەكەت روونبگەوہ.

كۆكردنه وه و ليدده ركردن

بهئشى
۲

مروّف سهگى بهكارهينّاوه له چهندهها كار. بهكارى هينّاوه بوّ پاسهوانى و يارمهتيدان له شوانى و راوكردن وه بهكارى دههينّيت بوّ يارمهتيدانى پهككهوتهكان. قوتابخانهى تايبته ههيه بوّ راهينّانى سهگهكان.

شيكاركردى پرسيارهكان سهيرى نهم وينهيه بكه. ژمارهى سهگهكان له سالى ۱۹۹۷ و ۱۹۹۸ راهيتراون بوّ نهم كاره چهندن؟

ژمارهى سهگهكانى كه راهيتراون

۱۹۹۹

۱۹۹۸

۱۹۹۷
سال

۱۹۹۶

زانبارييهكانت ساغبكهوه

ئەم لاپەرەيە بەكاربەينە بۇ دۇنيا بوون لە ھەبوونی
ئەم زانبارييانەي کەوا پيويستە لەم بەشەدا

زاراوهكان ✓

دەرپيئيكي گونجاو لە لیستی بەرامبەر ھەلبژێرە.

۱ بە ئەنجامی کرداری کۆکردنەووە دەوتریت ؟

۲ $7,7 = 8 - 10$ بریتییه لە ؟

سەرچەم
جیاوازی
خەملاندن

راستییهکانی کۆکردنەووە و لیڤدەرکردن ✓

کۆیکەووە یان لیڤدەرکە.

$$\begin{array}{r} 12 \\ - 8 \\ \hline \end{array} \quad 6$$

$$\begin{array}{r} 10 \\ - 7 \\ \hline \end{array} \quad 5$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ + 2 \\ \hline \end{array} \quad 4$$

$$\begin{array}{r} 0 \\ + 6 \\ \hline \end{array} \quad 3$$

کۆکردنەووەی ژمارەي دوو رەنووسی ✓

کۆیکەووە.

دەیان	یەکان
۱	۶
۱	۸ +

دەیان	یەکان
۱	۲
۱	۵ +

$$\begin{array}{r} 27 \\ + 19 \\ \hline \end{array} \quad 11$$

$$\begin{array}{r} 03 \\ + 18 \\ \hline \end{array} \quad 10$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ + 65 \\ \hline \end{array} \quad 9$$

لیڤدەرکردنی ژمارەکانی دوو رەنووسی ✓

دەرکە.

دەیان	یەکان
۷	۰
۵	۶ -

دەیان	یەکان
۴	۶
۱	۴ -

$$\begin{array}{r} 07 \\ - 27 \\ \hline \end{array} \quad 16$$

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 48 \\ \hline \end{array} \quad 15$$

$$\begin{array}{r} 33 \\ - 18 \\ \hline \end{array} \quad 14$$

نەژمیڤرکردنی ھزری ✓

نەژمیڤرکردنی ھزری بەکاربەينە بۇ کۆکردنەووە یان لیڤدەرکردن.

$$\square = 10 - 36 \quad 18$$

$$\square = 25 + 10 \quad 17$$

پیداچوونەوہی خیرا

- = ۱۵ + ۱۴ **۱**
- = ۳۹ + ۴۱ **۲**
- = ۳۶ + ۲۵ **۳**
- = ۵۷ + ۲۱ **۴**

پیداچوونەوہی کۆکردنەوہ

فیربە

بە بیرە خۆت بیئەوہ چۆن کۆکردنەوہی ژمارەکانت دەنواند، چۆن ئەو کردارەت تۆماردەکرد لە کۆکردنەوہی دوو ژمارەى ۱۳۸ و ۲۶۵.

چالاکى

ههنگاوى ۳

سەدان کۆیکەوہ ۴ سەدیت دەست دەکەوێ.

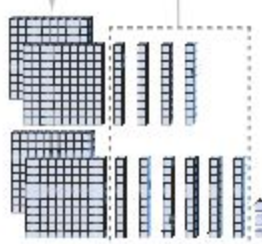
$$\begin{array}{r} 138 \\ 265+ \\ \hline 403 \end{array}$$

ههنگاوى ۲

دەیهکان کۆیکەوہ ۱۰ دەییەت دەست دەکەوێ. دەییەکان خریکەوہ لە یەك سەد.

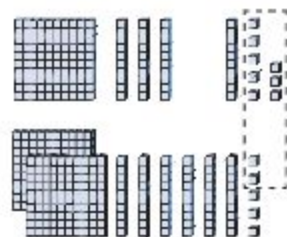
$$\begin{array}{r} 138 \\ 265+ \\ \hline 403 \end{array}$$

ههنگاوى ۱

دەسبکە بە کۆکردنەوہی یەکان، ۱۳ دەستدەکەوێ. ئەوانەى دەستت کەوت خریکەوہ، دەیهك و ۳ یەکانت دەستدەکەوێ.

$$\begin{array}{r} 138 \\ 265+ \\ \hline 403 \end{array}$$

چەند نمونەیهك

ج

$$\begin{array}{r} 260 \\ 750+ \\ \hline 1010 \end{array}$$

ب

$$\begin{array}{r} 591 \\ 172 \\ 290+ \\ \hline 1054 \end{array}$$

ا

$$\begin{array}{r} 325 \\ 67+ \\ \hline 392 \end{array}$$

۱ روونيبكهوه بوچی يهكهم جار يهكانمان كوكردهوه پاشان دهیان؟

كوپكهوه. پاشان نزيكردنهوه بهكاربيته تا بزانی نایا وهلامهكه گونجاوه.

۲ ۵۷۶
۷۶۲+

۳ ۲۹۸
۷۲+

۴ ۲۲۴
۵۱۱+

راهینان و شیکارکردنی پرسیارهکان

كوپكهوه. پاشان نزيكردنهوه بهكاربيته تا بزانی نایا وهلامهكه گونجاوه.

۵ ۱۷۳
۳۶۸+

۶ ۳۲۱
۲۶۸+

۷ ۶۲۹
۶۷+

۸ ۲۸۴
۳۲۵+

۹ = ۱۰۹ + ۷۴۱ + ۲۶۷

۱۰ = ۲۲۲ + ۳۱۶ + ۲۱۹

۱۱ حهسن ۳۶۵۰۰ دیناری عیراقی دا به نرخى پاسکيلیک و ۲۷۸۰۰ دیناری عیراقی دا به نرخى جل و بهرگی وهرزشی. حهسن چند دیناری داوه؟

۱۲ ژماره‌ی ناديار بنووسه.

۲۸۲ = ۵۰ + ■ + ۲۳۰

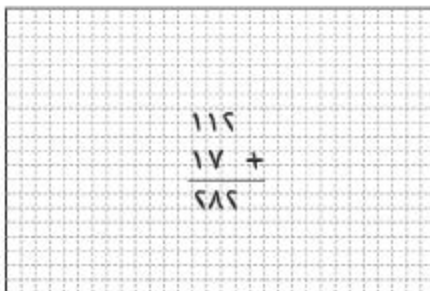
۱۳ ههله له کوییه سازان ۱۱۲ لاپه‌رەى له

کتیبي چيروک خویندهوه، له پاشاندا ۱۷

لاپه‌رەى تری خویندهوه. سازان لاپه‌رەکانی

كوكردهوه و ووتی ۲۸۲ لاپه‌رەیه. ههله‌ی

سازان له كویدایه؟

ههلبژاردن له ههمه‌جۆر

۱۴ = ۳۶ + ۴۲ + ۶۸

ا ۱۳۶

ب ۱۳۸

ج ۱۴۲

د ۱۴۶

خەملاڤندى سەرجهەم

فەيرە

يەككە لە باخچەكانى ئازەلان لە ئەمريكا دوو ئازەلى دەريايى لە خۆ دەگریت، يەكەمیان ٩١ كگم خواردن لە رۆژك دەخوات. ئەوەى دووهمیان ٨٨ كگم لە رۆژك دەخوات، هەردوو ئازەلەكە پێكەوہ نزيكەى چەند كگم لە رۆژك دەخۆن؟
بۆ ئەوەى وەلامى نزيكراوہ بدۆزیتەوہ، دەست بكە بە خەملاڤندن.

پیداچوونەوہى خیرا

1 $25 + 5 =$

2 $20 + 70 =$

3 $60 + 40 =$

4 $55 + 20 =$

زاراوەكان

خەملاڤندن

بەرخى دەريا يان (چىلى دەريا)
ئازەلېكى ئاويە كە گياخۆرە، كېشى لە ٦٠٠ كگم زياترە و دەژى لەسەر لىواری دەرياچەكان و لە كەنارى ئاوى مەكسيك و و رۆژ ئاواى ئاوەراستى ئەفريقيا.

چالاقى

هەنگاوى ٢

سەرجهەمى خەملاڤندنەكە ئەژمىر بكە.

$$\begin{array}{r} 90 \\ 90+ \\ \hline 180 \end{array}$$

هەنگاوى ١

هەر ژمارەيەك نزيك بكەوہ بۆ نزيكترين ١٠.

$$\begin{array}{r} 88 \leftarrow 90 \\ 91+ \leftarrow 90+ \end{array}$$

هەردوو ئازەلەكە پێكەوہ نزيكى ١٨٠ كگم لە رۆژكدا دەخۆن.

چەند نمونەيەك

ب نزيك كردنەوہ بۆ

نزيكترين ١٠٠.

$$\begin{array}{r} 780 \leftarrow 800 \\ 435+ \leftarrow 400+ \\ \hline 1200 \end{array}$$

ا نزيك كردنەوہ بۆ

نزيكترين ١٠٠.

$$\begin{array}{r} 174 \leftarrow 200 \\ 123+ \leftarrow 100+ \\ \hline 300 \end{array}$$

ج نزيك كردنەوہ بۆ نزيكترين ١٠٠٠

$$\begin{array}{r} 3260 \leftarrow 3000 \\ 2755+ \leftarrow 3000+ \\ \hline 6000 \end{array}$$

• كېشى عامر ٢٨ كگم و كېشى نەوزاد ٣٤ كگم. كېشەكەيان پێكەوہ چەندە؟

• **لەبەرمەكە** بگەرپۆه بۆ خەملاڤندن لەو كاتەى كەوا پېويستت بە وەلامىكى وورد نيبە.

۱ روونبكهوه بۆچى كارگىرى باخچى ئاژەلان وەلامە نزيكراوہكەى پى پەسنە بۆ پىداويستىيەكانى ئاژەلان لە خواردن؟

سەرجهم بخەملینە بەم نزيكردنەوہى كە پىت گونجاوہ.

$$\begin{array}{r} 410 \\ 890+ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ 19+ \end{array}$$

راھینان و شىكارکردنى پرسىارەكان

سەرجهم بخەملینە بەم نزيكردنەوہى كە پىت گونجاوہ.

$$\begin{array}{r} 518 \\ 305+ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ 78+ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ 23+ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7800 \\ 1620+ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2610 \\ 3397+ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 206 \\ 668+ \end{array}$$

۱۰ دەرنەنجام ھەلۆ ۲۱ گىزەرى لەناو سەبەتەيەكى خۆراكى كەرويشكەكان دانا. ژمارەى گىزەرەكان لە ۳ سەبەتەدا نزيكەى چەندە؟

ژمارەى نووسراوہكانى خشتەكە بەكاربىنە بۆ شىكارکردنى راھینانەكانى ۱۱ تا ۱۳ دوو ژمارە ھەلبژێرە كە سەرجهمیان نزيكەى:

۳۴۷۰	۴۸۹	۴۳	۰
۵۱	۱۷	۴۸۹۰	
۴۳۱	۴۸۸۰	۶۶	

$$500$$

$$70$$

۱۳ زانا وتى سەرجهمى ھەموو ئەو ژمارانەى سەر لیستەكە دەكاتە ۱۵۰ بەنزيكەى، ئایا راستە یان ھەلەيە؟ روونبكهوه.

ھەلبژاردن لە ھەمەجۆر

۱۴ كام لە خەملانەكان پىپھەلدەستیت بۆ خەملاندنى سەرجهمى $678 + 452$ ؟

$$700 + 500$$

$$600 + 500$$

$$700 + 400$$

$$600 + 400$$

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

- 1 $30 - 20 =$
- 2 $120 - 10 =$
- 3 $62 - 23 =$
- 4 $53 - 51 =$

پیداچوونه‌وه‌ی لیڈه‌رکردن

فیریه

له‌بیرت بی‌ چۆن لیڈه‌رکردنی ژماره‌کان ده‌نوئینی، وه‌ چۆن کرداره‌که تۆمارده‌که‌ی له‌ میانه‌ی لیڈه‌رکردنی ۱۲۶ له‌ ۳۲۵ ده‌ست به‌ نووسینی کرداره‌که‌ بکه‌ دوو ژماره‌که‌ ریزبکه‌ به‌ مه‌رجیک پهنووسی یه‌کان له‌ ژیر پهنووسی یه‌کان بی‌ت، وه‌ پهنووسی ده‌یان له‌ ژیر پهنووسی ده‌یان بی‌ت، وه‌ پهنووسی سه‌دان له‌ ژیر پهنووسی سه‌دان بی‌ت.

چالاک‌ی

هه‌نگاوی ۳

لیکده‌ریکه.

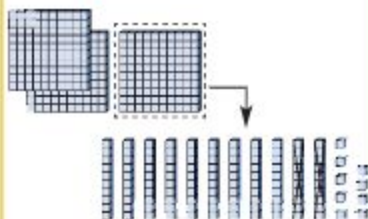
$$\begin{array}{r} 11 \\ 2 \times 10 \\ 3 \times 5 \\ 126 - \\ \hline 199 \end{array}$$

هه‌نگاوی ۲

ده‌یان لیڈه‌ریکه. $2 < 1$ که‌واته سه‌دییه‌که خورده‌بکه‌وه‌ بۆ ۱۰ ده‌یان
۱ ده‌یی + ۳ سه‌دی
۱۱ ده‌یی + ۲ سه‌دی

$$\begin{array}{r} 11 \\ 2 \times 10 \\ 3 \times 5 \\ 126 - \\ \hline 99 \end{array}$$

هه‌نگاوی ۱

ده‌سپیکه‌ به‌ لیڈه‌رکردنی یه‌کان $6 < 5$ که‌واته ده‌یه‌که خورده‌بکه‌وه‌ بۆ ۱۰ یه‌کی:
۵ یه‌کی + ۲ ده‌یی =
۱۵ یه‌کی + ۱ ده‌یی.

$$\begin{array}{r} 110 \\ 325 \\ 126 - \\ \hline 9 \end{array}$$

چه‌ند نمونه‌یه‌که

ج

$$\begin{array}{r} 612 \\ 472 \\ 110 - \\ \hline 357 \end{array}$$

ب

$$\begin{array}{r} 13 \\ 7216 \\ 847 \\ 798 - \\ \hline 48 \end{array}$$

ا

$$\begin{array}{r} 210 \\ 359 \\ 84 - \\ \hline 275 \end{array}$$

ساغ‌بکه‌وه

۱ پوونبکه‌وه بۆچی له‌ کرداری لیکده‌رکردن سه‌رته‌تا ده‌یان خورده‌کراوه، پاشان سه‌دان؟

لیده ربکه.

$$\begin{array}{r} 400 \\ - 283 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 300 \\ - 84 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 336 \\ - 191 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 595 \\ - 242 \\ \hline \end{array}$$

راهینان و شیکارکردنی پرسیارهکان

لیده ربکه.

$$\begin{array}{r} 438 \\ - 119 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 574 \\ - 412 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 657 \\ - 498 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 891 \\ - 56 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 818 \\ - 99 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 800 \\ - 585 \\ \hline \end{array}$$

لیده ربکه وه لام ساغبکه وه به به کارهینانی کوکردنه وه.

$$\square - 485 = 604 \quad 13$$

$$\square - 312 = 900 \quad 12$$

15 ههله له کوپیه؟ نازاد کرداری لیدرکردنی دیت نویسی.

14 ژماره ی نادیار بنووسه. $300 = \square + 200$

$$\begin{array}{r} 16 \\ 271 \\ - 170 \\ \hline \end{array}$$

ههله ی نازاد دیاریکه، پاشان وه لامی راست بنووسه.

16 رینوینی نایا پیویسته خوردرکردنه وه بکیت بۆ لیدرکردنی $200 - 125$ راقه بکه.

ههلبژاردن له ههمه جۆر

17 جیاوازی نیوان 342 و 160 کامهیه؟

د هیچ لهوانه

ج 182

ب 502

ا 152

سفر له لیده رکردنا

پیداچوونه وهى خیرا

1 = 10 - 12

2 = 10 - 24

3 = 39 - 41

4 = 57 - 61

فایرینه

چۆن ۱۷۸ له ۳۰۰ دهردهکەیت؟

چالاکى

ههنگاوى ۳

یهکان لیده ریکه پاشى دهیان
و پاشان سەدان

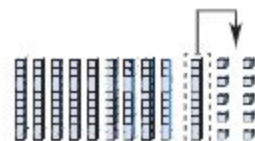
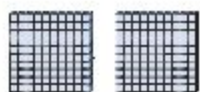
$$\begin{array}{r} 9 \\ 2 \cancel{1} 10 \\ 3 \cancel{7} \cancel{0} \\ 178 - \\ \hline 122 \end{array}$$

ههنگاوى ۲

دهیهک بکه به ۱۰ یهکی
۰ یهکی + ۱۰ دهیی
۱۰ یهکی + ۹ دهیی

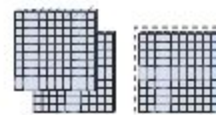
$$\begin{array}{r} 9 \\ 2 \cancel{1} 10 \\ 3 \cancel{7} \cancel{0} \\ 178 - \\ \hline \end{array}$$

ههنگاوى ۱

۸ < ۰ دهبیت دهیهک خورد
بکهینه وه، بهلام هیچ ده له
۳۰۰ دانیه. واته سهدهیهک
خورد دهکەینه وه بۆ ۱۰ دهیان
ده ۳ سەدی

$$\begin{array}{r} 9 \\ 2 \cancel{1} 10 \\ 3 \cancel{7} \cancel{0} \\ 178 - \\ \hline \end{array}$$

که واته: $122 = 178 - 300$

نموونهى زیاتر

ساغ بکه وه به کۆکردن

$$\begin{array}{r} 219 \\ + 481 \\ \hline 700 \end{array}$$

ج

$$\begin{array}{r} 9 \\ 6 \cancel{1} 10 \\ 7 \cancel{7} \cancel{0} \\ 484 - \\ \hline 219 \end{array}$$

ب

$$\begin{array}{r} 9 \\ 4 \cancel{7} 13 \\ 5 \cancel{7} \cancel{3} \\ 124 - \\ \hline 379 \end{array}$$

د

$$\begin{array}{r} 9 \\ 1 \cancel{7} 14 \\ 3 \cancel{7} \cancel{4} \\ 87 - \\ \hline 117 \end{array}$$

له بیرمهکه کاتی لیده رکردن ئەگەر سفرێک یان زیاتر له لیده رکراو هه بوو، له وانیه پێویستت بێت سەدان خوردهکەیته وه یهکەم جار.

ساغبكهوه

۱ پروونىبكهوه بۇچى ۹ نووسرا له سەر ۱۰ له نمونەى أ؟

ليدهريكه.

۴
$$\begin{array}{r} 300 \\ - 84 \\ \hline \end{array}$$

۳
$$\begin{array}{r} 306 \\ - 191 \\ \hline \end{array}$$

۲
$$\begin{array}{r} 690 \\ - 242 \\ \hline \end{array}$$

راهینان و شىكارکردنى پرسىارهكان

ليدهريكه.

۷
$$\begin{array}{r} 470 \\ - 368 \\ \hline \end{array}$$

۶
$$\begin{array}{r} 500 \\ - 228 \\ \hline \end{array}$$

۵
$$\begin{array}{r} 301 \\ - 268 \\ \hline \end{array}$$

۱۰
$$\begin{array}{r} 609 \\ - 67 \\ \hline \end{array}$$

۹
$$\begin{array}{r} 704 \\ - 502 \\ \hline \end{array}$$

۸
$$\begin{array}{r} 584 \\ - 305 \\ \hline \end{array}$$

ليدهريكه. كۆكردنهوه به كارينه بۇ ساغردنهوهى وه لامةكهت.

۱۲
$$900 - 312$$

۱۱
$$308 - 149$$

سهيرى وينهى بهرامبەر بكهو وه لامةى پرسىارهكانى ۱۳-۱۶ بدهوه.

۱۳ هاوكار گهشتىكى كرد له دهوك بۇ ههولير به رېگهى

موسل نهو دووريبهى برپويهى چهنده؟

۱۴ كام لهم دوو شاره نزيكترن له موسل: شارى دهوك

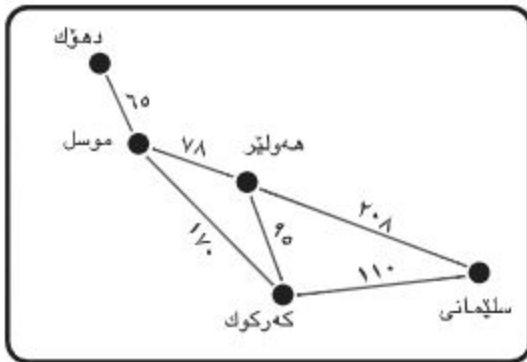
يان ههولير؟

۱۵ باوكى شنو گهشتىكى كرد له دهوكهوه بۇ كهركوك

به موسل وهولير تپهري، چهنه كيلومهترى برپوه؟

۱۶ دوورى نيوان ههولير و موسل چهنه زياتره له

له دوورى نيوان دهوك و موسل؟

ههلبژاردن له ههمهجور

۱۷ جياوازی نيوان ۲۰۱ و ۴۹ كامهيه؟

د ۲۵۲

ج ۲۵

ب ۱۶۴

ا ۱۵۲

خەملاندنى جياوازى

فېرېه

پېداچوونەوھى خېرا

- ۱ = ۳۰ - ۵۰
 ۲ = ۱۰ - ۳۵
 ۳ = ۲۰ - ۶۰
 ۴ = ۴۰ - ۵۰

ژمارەى ھېلانە	دوورگەى (كزيرتە)
۶۱۵	كاب
۱۲۹	ھيلتون
۲۰۵	كياوا
۱۰۶	بريتشاد

كيسەلەكانى دەريايى ھېلكە دەكەن لەو ھېلانانەى لە رۆخى دەرياکان ھەلى دەكەن لە وەرزی ھاوینی ھەموو سالیكدا. خشتەى بەرامبەر ژمارەى ھېلانەكان لە رۆخى دوورگەيەك سالى ۲۰۰۰ پيشان دەدات. ژمارەى ھېلانەكانى رۆخى دوورگەى كاب چەند زياترە لە ژمارەى ھېلانەكان لە رۆخى دوورگەى بریتشاد؟ بۆ ئەوھى وەلامى نزيكراوہ بدۆزىوہ ھەلدەستېت بە خەملاندنى

نمونە

ھەنگاوى ۲

جياوازى خەملاندراو
 ئەژمېر بکە.

$$\begin{array}{r} 600 \\ 100 - \\ \hline 500 \end{array}$$

ھەنگاوى ۱

ھەر ژمارەيەك بۆ نزيكترين
 سەد نزيك بکەوہ.

$$\begin{array}{r} 615 \leftarrow 600 \\ 106 \leftarrow 100 \\ \hline \end{array}$$

ھەر وھەا، ژمارەى ھېلانەكانى رۆخى دوورگەى كاب نزيكەى ۵۰۰ ھېلانە زياترە لە ژمارەى ھېلانەكانى دوورگەى بریتشاد.

چەند نمونەيەك

ج بۆ نزيكترين ۱۰۰۰
 نزيك بکەوہ

$$\begin{array}{r} 7000 \leftarrow 6160 \\ 5000 \leftarrow 4650 \\ \hline 2000 \end{array}$$

ب بۆ نزيكترين ۱۰۰
 نزيك بکەوہ

$$\begin{array}{r} 900 \leftarrow 890 \\ 300 \leftarrow 235 \\ \hline 600 \end{array}$$

ا بۆ نزيكترين ۱۰
 نزيك بکەوہ

$$\begin{array}{r} 60 \leftarrow 61 \\ 50 \leftarrow 48 \\ \hline 10 \end{array}$$

ھەندى جار پېويستيت دەبېت كە خانەى نزيكردنەوہ بگۆرېت. ھەولبەدە جياوازى ۳۴۱ - ۲۶۵ بخەملاينى: بەنزيكردنەوہ بۆ نزيكترين ۱۰۰.

$$\begin{array}{r} 340 \leftarrow 341 \\ 270 \leftarrow 265 \\ \hline 70 \end{array} \quad \begin{array}{r} \text{بۆ نزيكترين ۱۰ نزيك} \\ \text{بکەوہ لە جياتى ۱۰۰} \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \leftarrow 341 \\ 300 \leftarrow 265 \\ \hline \end{array}$$

لەبېرمەكە كاتى خەملاندنى جياوازى، نزيك بکەوہ بۆ خانەى گونجاو.

۱ پرونیبکەوه چۆن جیاوازی ۲۰۳-۱۸۱ دەخەملێنی؟

جیاوازی بخەملێته به بهکارهێنانی نزیكکردنی گونجاو.

۴
$$\begin{array}{r} ۸۱۳ \\ - ۴۹۱ \\ \hline \end{array}$$

۳
$$\begin{array}{r} ۴۷۸ \\ - ۱۱۵ \\ \hline \end{array}$$

۲
$$\begin{array}{r} ۸۷ \\ - ۳۲ \\ \hline \end{array}$$

راهێنان و شیکارکردنی پرسیارهکان

جیاوازی بخەملێته به بهکارهێنانی نزیكکردنی گونجاو.

۶
$$\begin{array}{r} ۸۴ \\ - ۲۸ \\ \hline \end{array}$$

۵
$$\begin{array}{r} ۴۲ \\ - ۱۹ \\ \hline \end{array}$$

۸
$$\begin{array}{r} ۹۰۸ \\ - ۳۸۰ \\ \hline \end{array}$$

۷
$$\begin{array}{r} ۴۷۰ \\ - ۱۱۰ \\ \hline \end{array}$$

۱۰
$$\begin{array}{r} ۳۲۸۸ \\ - ۱۲۵۵ \\ \hline \end{array}$$

۹
$$\begin{array}{r} ۵۱۷ \\ - ۱۰۱ \\ \hline \end{array}$$

جیاوازی بخەملێته نزیكەوه بوو خانەمی گونجاو.

۱۲
$$\begin{array}{r} ۲۰۱ \\ - ۱۷۸ \\ \hline \end{array}$$

۱۱
$$\begin{array}{r} ۴۲۲ \\ - ۳۹۴ \\ \hline \end{array}$$

خشتهی بهرامبەر بهکارهێنه بوو شیکارکردنی هەردوو راهێنانی ۱۳ ، ۱۴.

۱۳ کیشی بهران چەندی زیاتره له کیشی مەر.

۱۴ خهلیل دهتوانیت ۹۰۰ کگم بهلای زۆرهوه له بارهه‌لگری خۆی هه‌لبگریت. نایا بارهه‌لگره‌که دهتوانیت هه‌رسی ناژه‌له‌که هه‌لبگریت؟ پرونیبکەوه.

کیشی ناژه‌لان له کیشی خهلیل

کیش	ناژه‌ل
۷۳ کگم	به‌ران
۵۲ کگم	مەر
۶۲۰ کگم	چیل

هه‌لبژاردن له هه‌مه‌جۆر

۱۵ کام نزیكراوه به‌کارده‌هێنین بوو خه‌ملاندنی جیاوازی ۱۶۹-۳۵۷؟

د $۲۰۰ + ۳۰۰$

ج $۱۷۰ - ۳۵۰$

ب $۱۷۰ - ۳۶۰$

ا $۱۰۰ - ۴۰۰$

پیداچوونهوهی خیرا

- = $40 + 350$ ١
- = $32 - 542$ ٢
- = $112 + 205$ ٣
- = $159 - 879$ ٤

کۆکردنهوه و لیدهرکردنی ژماره‌ی ٤ ره‌نووسی

فیریه

کشتوکال بهیۆنه‌ی چهژنی نه‌ورۆز، قوتابیانی پۆلی سییهم هه‌لسان به کۆکردنهوه‌ی یارمه‌تی بۆ کپینی شتل و چاندنیان له باخچه‌ی قوتابخانه. له رۆژی یه‌که‌م ٤ ٣٦٥ دیناریان کۆکردهوه، وه له رۆژی دووم ٣ ٨٥٢ دینار. چهند دیناریان کۆکردهوه؟
■ = $3852 + 4365$
نزیکردنهوه = $4000 + 4000 = 8000$

ههنگاوی ٤	ههنگاوی ٣	ههنگاوی ٢	ههنگاوی ١
ههزاران کۆبکه‌وه.	سه‌دان کۆبکه‌وه. ١٢ سه‌دیت ده‌ست ده‌که‌وی ١٠ سه‌د کۆبکه‌وه له هه‌زار: ١٢ سه‌د = ٢ سه‌د + ١ هه‌زار	ده‌یان کۆبکه‌وه. ١١ ده‌ییت ده‌ست ده‌که‌وی ١٠ ده کۆبکه‌وه له سه‌د: ١١ ده = ١ ده + ١ سه‌د	یه‌کان کۆبکه‌وه.
$\begin{array}{r} 11 \\ 4365 \\ 3852+ \\ \hline 8217 \end{array}$	$\begin{array}{r} 11 \\ 4365 \\ 3852+ \\ \hline 217 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1 \\ 4365 \\ 3852+ \\ \hline 17 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4365 \\ 3852+ \\ \hline 7 \end{array}$

قوتابیانی ٨٢١٧ دیناریان کۆکردهوه له به‌ر نه‌وه‌ی ژماره‌ی ٨٢١٧ نزیکه له ٨٠٠٠، نه‌وه وه‌لامه‌که گونجاوه.

به‌رز، به‌رز، به‌رزتر بالۆنه‌که له به‌رزایی ١٠٢٥ م بوو سه‌ر له به‌یانی، پاشان گه‌یشته به‌رزایی ١٩٢٠ م له نیوه‌رۆ. چهند مه‌تر به‌رز بو‌ته‌وه؟

■ = $1025 - 1920$

نزیک کردنه‌وه: $1000 = 1000 - 2000$

ههنگاوی ٣	ههنگاوی ٢	ههنگاوی ١
سه‌دان لیدهریکه. پاشان هه‌زاران.	ده‌یان لیدهریکه. $1 < 2$ ، که‌واته سه‌دیک خورده‌که‌وه: ١ ده‌ی ٩ سه‌دی = ١١ ده‌ی ٨ سه‌دی	یه‌کان لیدهریکه. $0 < 5$ ، که‌واته ده‌ییه‌ک خورده‌که‌وه: ٠ یه‌کی و ٢ ده‌ی = ١٠ یه‌کی و ١ ده‌ی
$\begin{array}{r} 11 \\ 8110 \\ 1920 \\ \hline 1025- \\ \hline 895 \end{array}$	$\begin{array}{r} 11 \\ 8110 \\ 1920 \\ \hline 95 \end{array}$	$\begin{array}{r} 110 \\ 1920 \\ \hline 1025- \\ \hline 5 \end{array}$

بالۆنه‌که ٨٩٥ مه‌تر به‌رزبو‌ته‌وه. له به‌ر نه‌وه‌ی ژماره ٨٩٥ نزیکه له ١٠٠٠ که‌واته وه‌لامه‌که گونجاوه.

پېنویتنی چۆن كۆكردنەو بەكار دېنیت بۆ ساغكردنەو پېراستی وەلامی لیدەر كوردن؟

نەژمپركردنی هزری دەتوانی هەندئ جار كۆكردنی هزری یان لیدەر كوردنی هزری بكەى لە جياتى بەكارهینانى پینووس و كاغەز.

نموونه: $560 + 430 =$. ئەم كردارەى كۆكردنەو پېووستى بە خړكردنەو نىيە 6 دە و 3 دە دەبیتە 9 دە.
5 سەد و 4 سەد دەبیتە 9 سەد، 9 دە و 9 سەد دەبیتە 990.

نموونه: $310 - 680 =$. ئەم كردارەى لیدەر كوردنە پېووستى بە خوردر كوردن نىيە. 8 دەبیت هەيە 1 دەى لیدەر بكە دەبیتە 7 دەى هەروەها 6 سەدى 3 سەدى لئى دەر بكە دەبیتە 3 سەدى. وەلام 3 سەد و 7 دە، واتە 370.

ساغكەو

1 روون بكەو چۆن ئەژمپركردنی هزرى بەكار دېنیت تاكو 747 و 242 كۆيكەيهو؟ بۆ نەو؟
656 لە 987 دەر بكەى؟

كۆيكەو و ئەو رىگايەى كە بەكار ت هیناوه بلى.

$$\begin{array}{r} 1348 \\ 1231+ \end{array} \quad \begin{array}{r} 248 \\ 91+ \end{array}$$

لیدەر بكە و ئەو رىگايەى بەكار ت هیناوه بلى.

$$\begin{array}{r} 798 \\ 356- \end{array} \quad \begin{array}{r} 287 \\ 178- \end{array}$$

راھینان و شىكار كوردنی پرسىارەكان

كۆيكە یان لیکدەریكە.

$$\begin{array}{r} 1895 \\ 1700+ \end{array} \quad \begin{array}{r} 5492 \\ 1205+ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7116 \\ 2005- \end{array} \quad \begin{array}{r} 1673 \\ 1294- \end{array}$$

10 مانای ژمارە ژمارەیهك بنووسە گەرەتر بیئت لە 11 دەرئەنجام ئایا دەتوانی دوو ژمارەى 3 رهنوسی كۆ بكەیتەو و ژمارەیهك دەستكەو بیئت گەرەتر بیئت لە 2000؟
 $8630 + 3425$ و بچووكتربییئت لە $429 + 7714$.

12 ژمارەیهك بنووسە لە 3 رهنوس پیکهاتبى و بتوانى لە 274 دەر بکریت بى خوردر كوردنەو.

هەلبژاردن لە هەمەجۆر

13 سەرجهمی 3509، 4632 چەندە؟

ا 27131 ب 9000 ج 49811 د 8141

پیداچوونه‌وهی خیرا

$$۴۹۹ = ۴۰۰ + \square + ۹ \quad ۱$$

$$۸۷۴۵ = \square + ۷۰۰ + ۴۰ + ۵ \quad ۲$$

$$۹۳۶ = ۹۰۰ + ۳۰ + \square \quad ۳$$

$$۱۰۴۰۷ = \square + ۴۰۰ + ۷ \quad ۴$$

رپځاگانى شیکارى پرسیاره‌کان

بخه‌ملپنه و ساغبکه‌وه

تیبگه پلانداښی شیکاربه ساغبکه‌وه

پرسیار هوځر و خوشکی ۷۵ ژم خوارډنی هه‌ژارانیان کړی. به‌شکراوه له نیوان پاکه‌تی کانزایی و توره‌که، ژماره‌ی پاکه‌ته‌کان ۱۵ زیاتره له ژماره‌ی توره‌که‌کان. ژماره‌ی پاکه‌ته‌کان و توره‌که‌کان چنده؟

تیبگه

- داواکراو چیه؟ دوزینه‌وهی ژماره‌ی پاکه‌ته‌کان و توره‌که‌کان.
- نه‌و پیدراوانه‌ی به‌کارمان هیئا چین؟ ۷۵ ژم خوارډن و جیاوازی نیوان ژماره‌ی توره‌که‌کان و ژماره‌ی پاکه‌ته‌کان ده‌کاته ۱۵.
- نایا پیدراو هیه به‌کارمان نه‌هینابی؟ چیه؟ نه‌خیر.

پلانداښی

- چ رپځایه‌که به‌کارډینی بو شیکارکړډنی پرسیاره‌که؟ ده‌توانی رپځای «بخه‌ملپنه و ساغبکه‌وه» بو دوزینه‌وهی ژماره‌ی پاکه‌ته‌کان و ژماره‌ی توره‌که‌کان به‌کارښی.

شیکاربه

- چوڼ نه‌و رپځایه‌که له شیکارکړډن به‌کارډینیت؟

ژماره‌ی توره‌که‌کان بخه‌ملپنه ۱۵ بو زیادبه‌که بو نه‌وهی بگه‌یته ژماره‌ی پاکه‌ته‌کان.

ساغبکه‌وه که سرجه‌م ده‌کاته ۷۵. وه هه‌روه‌ها ژماره‌ی توره‌که‌کان ده‌کاته ۳۰ وه ژماره‌ی پاکه‌ته‌کان ده‌کاته ۴۵.

توره‌که	پاکه‌ت	سرجه‌م	تیبینییه‌کان
۲۰	$۳۵ = ۱۵ + ۲۰$	$۵۵ = ۳۵ + ۲۰$	که‌متر له ۷۵
۵۰	$۶۵ = ۱۵ + ۵۰$	$۱۱۵ = ۵۰ + ۶۵$	زیاتر له ۷۵
۳۰	$۴۵ = ۱۵ + ۳۰$	$۷۵ = ۳۰ + ۴۵$	وه‌لامی راست

ساغبکه‌وه

- چوڼ دوو خه‌ملاندنی یه‌که‌م و دووهم به‌کارډینیت تاکو نزیك ببه‌وه له وه‌لامی راست.

راهپښان و شیکارکردنی پرسیارهکان

رېگهکانی شیکارکردنی پرسیار

هیلکاریهک یان ویننهیهک بکښه.

نمونهیهک دروستبکه یان

بهکردار جیبهچیبیکه.

لیستیکی ریک دروست بکه

به دواى شپوازیک بگهړئ.

خشتهیهک یان ویننهکی

پوونکردنهوهی دروستبکه.

بخهملپنه وساغبکهوه.

به ههنگاوهدکانتا بگهړپوه.

پرسیاریکى ناسانتر شیکاریکه.

رستهیهکی ژمارهیی بنووسه.

درنهنجامی ژیربیژى

بهکارپښه.

رېگای «خهملاندن وساگرندنهوه» بهکارپښه بؤ شیکارکردنی پرسیارهکان.

۱. تهگه ژمارهى ژمهکان ۱۲۰ بیت و ژمارهى تورهکەکان ۳۰ زیاتر بیت له ژمارهى پاکهتهکان، ژمارهى پاکهتهکان و تورهکەکان دهپښته چنده؟

۲. کامهران ۱۷۰ پولی پوښتهى ههبوو بهسەر دوو تینووسدا دابهشیکرد. تینووسى يهکەم ۳۰ پولی زیاتر له تینووسى دووم دهگړئ. ژمارهى پوولهکان لههەر تینووسیڅدا چنده؟

لههەردوو راهپښانى ۳، ۴ دوو ژماره دهبینى که سهرجهمیان ۲۷ه و جیاوازی نیوانیان ۳ یه.

۳. کام ژماره لهو ژمارانهى دپښ خهملاندنى گونجاوه بؤ ژمارهى يهکەم؟

ج	۲۷	ا	۳
د	۳۰	ب	۱۵

شیکار کامهیه؟

ج	۱۰ و ۱۳	ا	۳ و ۲۷
د	۱۲ و ۱۵	ب	۱ و ۱۷

راهپښان لهسەر رېگا جیاوازهکان

خشتهى بهرامبەر بهکارپښه بؤ راهپښانى ۵ و ۶.

۵. بهرهمى شیری چپلهکه له ههفتهى دووم پتره له ههفتهى يهکەم وه کهمتره له ههفتهى سپهه. شیری ههفتهى دووم ژمارهیهکی تاکه رهنووسى يهکانى يهکسان نييه به (۵) نهو ژمارهیه چپیه؟

۶. کام دوو ههفتهى يهک به دواى يهک جیاوازی بهرهمى شیری چپلهکه تیايدا زیاتره له ۳؟

۷. دوو ژماره سهرجهمیان (۵۵) و جیاوازیان (۷). دوو ژمارهکه چهندن؟

بهرهمى چپلهکه له شیر	
ههفتهى يهکەم	۷۳ پاکهت
ههفتهى دووم	پاکهت
ههفتهى سپهه	۷۹ پاکهت
ههفتهى چوارهم	۸۱ پاکهت

پیداچونوه

خرکردنوه
خهملاندن
لیکدان
خوردکردن
دابہشکردن

دنیابوون له ههبوونی زاراوهکان و چه مکهکان

دهربرینی گونجاو له لیستی بهرامبهه ههلبژیره له ۱ تا ۳.

۱. بۆ تهوهی نرخى نزیكهی ژمارهیهك بدۆزینهوه ههڵدهستین به کرداری ___؟
۲. کاتى دوو ژماره کۆ دهکینهوه ههندی جار پۆیوستیت دهبیّت به ___؟
۳. کاتى دوو ژماره لیکدهردهکین ههندی جار پۆیوستیت دهبیّت به ___؟

دنیابوون له کارامهیهکان

۴. نایا پۆیوستیت به خرکردنوه ههیه تاكو $۱۲۰ + ۱۳۸$ تهژمیر بکهی؟

نهگهه پۆیوستیت به خوردکردنوه ههیه بلی.

$$\begin{array}{r} ۳۱۲ \\ - ۱۸۱ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲۴۲ \\ - ۲۱۴ \\ \hline \end{array}$$

کۆیکهوه.

$$\blacksquare = -۱۷ + ۳۴ + ۲۶$$

$$\blacksquare = -۲۱ + ۳۹ + ۴۷$$

نزیککردنوهی گونجاو به کاربهیته، سههههه بههههه.

$$\begin{array}{r} ۵۹۲ \\ + ۳۲۵ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲۶۷ \\ + ۱۹۳ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۷۶ \\ + ۱۷ \\ \hline \end{array}$$

نزیککردنوهی گونجاو به کاربهیته، جیاوازی بههههه.

$$\begin{array}{r} ۷۴۸ \\ - ۵۹۹ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۹۶۷ \\ - ۲۸۳ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۶۷ \\ - ۲۹ \\ \hline \end{array}$$

کۆیکهوه.

$$\blacksquare = ۶۸۳ + ۳۲۱$$

$$\blacksquare = ۴۵۱ + ۴۱۹$$

$$\begin{array}{r} ۴۷۸۲ \\ + ۳۹۱۷ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۵۴۳۶ \\ + ۷۶۹۵ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۶۳۳ \\ + ۲۹۸ \\ \hline \end{array}$$

لیکدههههه.

$$\begin{array}{r} ۴۲۵۰ \\ - ۲۸۷۲ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۶۰۰ \\ - ۳۶۴ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۶۳۳ \\ - ۵۳۱ \\ \hline \end{array}$$

ئاماده‌بوون بۆ تاقیکردنه‌وه

ئاگاڭداریه!

- هه‌موو ناوهرپۆکه‌که بخوینه‌وه.
- دلنیا به له تیگه‌یشتنت له پرسیار.
- وه‌لامه‌کانت ساغبکه‌وه.

6 دوو ژماره سه‌رجه‌میان ۵۴ و جیاوازیان ۸. ئەم ژماران چین؟

ا) ۲۰ و ۳۴ ب) ۲۳ و ۳۱ ج) ۲۴ و ۳۲ د) ۵۰ و ۴

7 ده‌وه‌ن ۲۳ تۆپی سوور و ۴۶ تۆپی سه‌وز و ۳۴ تۆپی شین له توره‌که‌یه‌ک دانا. چهند تۆپی له توره‌که‌که داناوه؟

ا) ۱۰۳ ب) ۱۰۴ ج) ۱۰۷ د) ۱۱۳

8 ژماره‌یه‌کی جووت له نیوان ۱۰ و ۲۰، و جیاوازی نیوان دوو ره‌نوسیه‌که‌ی ده‌کاته ۵. ئەو ژماره‌یه کامه‌یه؟

ا) ۱۴ ب) ۱۵ ج) ۱۶ د) ۲۷

9 کام دوو ژماره جیاوازی نیوانیان ده‌کاته ۵۰۰ به‌نزیکی؟

ا) ۶۴۷ و ۳۷۴ ب) ۵۲۱ و ۱۱۰ ج) ۷۸۲ و ۳۶۷ د) ۶۵۹ و ۱۸۸

10 ۵۲۸ - ۲۶۵ =

ا) ۲۶۳ ب) ۳۶۳ ج) ۳۴۳ د) ۷۹۳

11 نزیک‌کراوه‌ی ۴۶۱۲ بۆ نزیکتیرین ۱۰۰۰ کامه‌یه؟

ا) ۳۰۰۰ ب) ۴۰۰۰ ج) ۵۰۰۰ د) ۶۰۰۰

وه‌لامی گونجاو ده‌وربده له راهینانه‌کانی ۱ تا ۱۱.

1 رۆژی پینجشم ۵۹۶ کس سه‌ردانی بازاریان کرد ۲۴۶ کس له رۆژی هه‌ینی. چهند کس سه‌ردانی بازاره‌که‌یان کردوه؟

ا) ۷۴۲ ب) ۸۲۲ ج) ۸۴۲ د) هیچ له‌وانه

2 کام ژماره بچووکتیره له ۵۶۲ و ۴

ا) ۵۶۵ ب) ۲۵۶۰ ج) ۵۷۲ د) ۶۲۵

3 بچووکتیرین ژماره کامه‌یه؟

ا) ۱۱۹۸ ب) ۲۵۷۱ ج) ۱۵۲۷ د) ۴۱۲۳

4 سه‌رجه‌می ۶۳۷ و ۲۹۵ کامه‌یه؟

ا) ۸۲۲ ب) ۸۳۲ ج) ۹۳۱ د) ۹۳۲

5 کام سه‌رجه‌م ده‌کاته ۳۰۰ به‌نزیکی؟

ا) ۶۶ + ۱۴۴ ب) ۱۲۳ + ۱۷۵ ج) ۸۸ + ۱۲۷ د) ۱۱۶ + ۱۳۴

ئه‌وه‌ی ده‌یزانی بینووسه

12 ۲۸-۹۲ به‌هزری هه‌ژماربه‌که ریگا‌که‌ت رافه‌به‌که. 13 چۆن ۱۶ و ۱۸ و ۱۴ به‌هزری کۆده‌که‌یته‌وه؟

كات و دراو (پاره) و چاره سەرکردنى پىدراوه كان

بونه وهره زیندوووه كان به خیرایی جياواز له یه کتر گه شه ده کهن.

ماوهی گه شه کردنیان ده گۆریت به گۆرانی چهند هوکاریک وهك گهرمی و خاك و رووناکی.

پرسیار بو شیکارکردن بروانه خستهی بهرامبهن.

كام گۆل خیراتره له ده رکردنی گه لاکانی؟ کامیان هیدی تره له کرانه وهی گۆله کان.

گه شهی گۆله کان

گۆل	ژماره ی پۆژه کانی	ژماره ی پۆژه کانی بو گه شه کردنی گۆل
سه و سه ن	نیوان ۱۰ و ۱۵	نیوان ۶۰ و ۹۰
دهمه شیر	نیوان ۸ و ۱۴	نیوان ۵۵ و ۱۰۰
گوله بهرۆژه	نیوان ۱۰، ۱۸	۱۲۰
باتونیا	نیوان ۴ و ۱۰	نیوان ۴۵ و ۸۰
قه دیفه	نیوان ۷ و ۱۸	۷۰
گوله نیسان	نیوان ۱۴ و ۲۱	نیوان ۱۸۰ و ۲۰۰

زانباریه کانت ساغبکوه

ئەم لاپەرەیه بەکاربەینە بۆ دانیابوون لە هەبوونی ئەم زانبارییانە کەوا پێویستە لەم بەشدا

زاراوهکان

دەرپرینیکی گونجاو لە لیستی بەرامبەر هەلبژێرە.

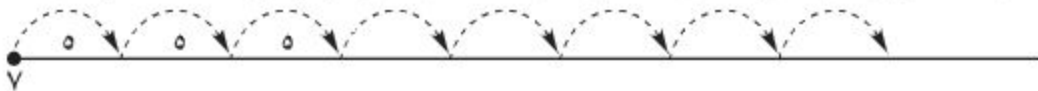
میلی کاتژمێر
میلی خولەکژمێر

۱ میلی بچوکی کاتژمێر پێی دەوتریت ؟

۲ میلی گەورە کاتژمێر پێی دەوتریت ؟

ژماردن بە بازدان

ماردین هیکی ژمارەکانی بەکارهینا بۆ ژماردن بە بازدان. پینچ پینچ بە ۷ دەستیپیکرد.

۳ پاش بازدانی هەشتم دەکاتە چ ژمارەیهک؟

۴ نایا ۲۵ بریتییه لە یەکێک لەو ژمارانە ی پێدەگات لە بازدانە کەیدا؟

ماردین هەنسا بە بازدان بۆ پاش «دواوه» پینچ پینچ بە ۳۷ دەستیپیکرد.

۵ پاش بازدانی شەشەم دەکاتە چ ژمارەیهک؟

۶ نایا ۱۵ بریتییه لە یەکێک لەو ژمارانە ی پێدەگات لە بازدانە کەیدا؟

خویندنهوهی کاتژمێر

کات چەندە؟

۹

۸

۷

پۆژەکانی هەفته

۱۱ چەند پۆژ لە دوو هەفتەدا هەیە؟

۱۰ چەند پۆژ لە هەفتەیه کدا هەیە؟

۱۳ ناوی ئەو پۆژە ی پاش شەممە دیت چییه؟

۱۲ چەند پۆژ لە ۳ هەفتەدا هەیە؟

۱۵ ناوی ئەو پۆژە ی پاش چوارشەممە دیت چییه؟

۱۴ ناوی ئەو پۆژە ی پاش سێشەممە دیت چییه؟

خویندنه‌وهى كاتژمێر

فێرێه

له‌ رووى هەر كاتژمێرێك نیشانە و ژمارە و دوو میل هەیه. میلی بچووك و گه‌وره هه‌سرو ئەوانه یارمه‌تى خویندنه‌وهى كاتژمێر دەمن.

له‌ ٥ خولهك، میلی خولهكژمێر له‌جولێ له‌ ژماره‌یهك بۆ ژماره‌ى دوای خۆى له‌سه‌ر رووى كاتژمێر

له‌یهك **خولهك**، میلی خولهكژمێر له‌ نیشانه‌یهك بۆ نیشانه‌ى دوای خۆى له‌جولێت له‌سه‌ر رووى كاتژمێر كه‌

میلی خولهكژمێر

له‌بیرت بێ

میلی كاتژمێر

له‌یهك كاتژمێر میلی كاتژمێر له‌ ژماره‌یهك بۆ ژماره‌ى دوای خۆى له‌جولێت یهك كاتژمێر ٦٠ خولهكه

بۆ ئەوهى كاتژمێر بخوینیته‌وه، یه‌كەم جار سه‌یرى ئەو ژماره‌یه بکه كه میلی كاتژمێر دیار ده‌كات (له‌وینه‌ى به‌رامبه‌ر) له‌ دوا ییدا خولهكەكان بژمێره به‌ده‌ست پێكردن له‌ ١٢. خولهكەكان پێنج پێنج بژمێره. پاشان یهك خولهك یهك خولهك بژمێره تا ئەو شوینه‌ى میلی خولهكژمێر دیارى ده‌كات (٢٦ له‌ وینه‌ى به‌رامبه‌ر).

بخوینته‌ نۆ و ٢٦ خولهك بنووسه: ٩:٢٦

• میله‌كانى كاتژمێر له‌جولێته‌ تا ٧:٤٢ و ٩:٠٧ دیارى‌كات.

هه‌ولبده

میله‌كانى كاتژمێر له‌جولێته‌ بۆ ئەوهى كات دیارى بکه‌یت. پاشان كاتژمێرى میلدار بخوینته‌وه.

كاتژمێرى په‌نوو‌س‌دار بخوینته‌وه، له‌هه‌ر بارێك بنووسه.

بەيەك بەستەو

كاتىك مىلى كاتژمىر ژمارەيەك ديار دەكات زياتر لە ۳۰ خولەك، دەتوانىت كاتژمىرەكە بخوینتەو بە گوئنى ژمارەى خولەكەكانى ماوه، بۆ گەيشتن بە كاتژمىرى لە دوای دىت.

بخوینتەو: ۱۸ خولەكى دەوێت بۆ دوو لە جياتى يەك و ۴۲ خولەك

بنووسە: ۱:۴۲

راهيئان و شىكارکردنى پرسىارهكان

كاتژمىر بخوینتەو و كات بنووسە.

كاتژمىرى ميلدار بەكاربهيئە وە ميلەكان بجوليئە تا كاتى ديارىكراو دياردەكات، كاتژمىر بخوینتەو بە گوئنى ژمارەى خولەكەكانى ماوه بۆ كاتژمىرى دوای.

پىئوئىنى ئايا پاك كردنەوێ ددانەكانت خولەكێك يان ۵ خولەك دەخايەنى؟ ئايا ئامادەکردنى نانى بەيانى خولەكێك يان ۵ خولەك دەخايەنى؟

هەلبژاردن لە هەممەجۆر

كات چەندە؟ 6

ب ۷:۱۸

ا ۳:۴۰

د ۴:۱۵

ج ۳:۳۸

ئه ژمير كردنى كات

فييره

باخان له كاتژمير ۸:۱۵ تا كاتژمير ۸:۴۵ پەرتوو كەكەى خويندەوه. چەند خولەكى خويندەوه؟

ژماره‌ی خولەكه‌كان

سەرەتا

۳۰ خولەك

۸:۱۵

كهواته باخان ماوه‌ی ۳۰ خولەك پەرتوو كى خويندەوه.

ماوه «دەم» ئەو بره كاتەيه له نيوان سەرەتای

چالاکى و کۆتاييه‌كەى.

• کاتى نيوان ۱:۱۵ و ۱:۴۵ چەندە؟

هەولبەدە

كاتژميرى ميلدار به‌كاربێته بۆ ديارى كردنى كات.

ا) له ۹:۱۵ تا ۱۰:۰۰

ب) له ۳:۴۵ تا ۴:۳۰

ج) له ۱۰:۰۰ تا ۱۱:۱۵

د) له ۱۱:۴۵ تا ۱۲:۱۵

ه) له ۵:۱۰ تا ۵:۲۰

پ.ن وه دن

باوكى گوڤان له مالى خوى له دهوك كاتژمير ۸:۰۰ به‌يانى به‌پرى

كهوت به‌رهو كهركوك گه‌شته‌كەى ۵ كاتژميرى خاياند، كاتژمير چەند

گه‌يشته كهركوك؟

ماوه ۵ كاتژمير

دەركه‌وتن ۸:۰۰

كاتى گه‌يشتن كاتژمير ۱:۰۰ پاش كاتژمير ۱۲:۰۰. دەلێن كاتژمير ۱:۰۰ دواى نيوه‌رۆ وه دنوسين ۱:۰۰ دن.

كاتژميرەكان نيوان نيوه‌رۆ و نيوه‌شه‌و بریتيه‌يه له كاته‌كانى دواى «پاش» نيوه‌رۆ يان دن.

كاتژميرەكانى نيوان نيوه‌شه‌و و نيوه‌رۆ بریتيه‌يه له كاته‌كانى به‌رى «پيش» نيوه‌رۆ يان پ.ن.

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

كات بنوسه دواى دوو كاتژمير

۱:۰۰ ۱

۸:۵۵ ۳

۳:۱۵ ۲

۲

۴

زاراوه‌كان

ماوه

كه‌رسته‌كان كاتژميرى ميلدار

سەرەتا له كاتژمير ۹:۱۵

وه كۆتايى له كاتژمير

۱۰:۰۰ ماوه‌كه

چەند بوو؟

- سټي چالاكي بلي كه له كاتزميره كاني پ.ن پي همدستيت.
- كاتزمير ۹:۰۰ پ.ن له كوي دهبيت. و كاتزمير ۹:۰۰ د.ن له كوي دهبيت.

نمونې: هه قال له كاتزمير ۱۱:۳۰ پ.ن تا كاتزمير ۱۲:۱۵ د.ن ياري كرد. نو ماوه يه ياري كرد چنده؟

ژماره ي خوله كه كان
۴۵ خوله ك

سهرتا
۱۱:۳۰

بهيك بهسته وه

وانه كان له كاتزمير ۸:۰۰ پ.ن دهست پي دهكات و ۴ كاتزمير و ۲۵ خوله ك دهخايه نيټ. له چ كاتيک وانه كان كوټايان ديټ؟

پاشان
خوله كه كان
بزميره

كاتزميره كان
بزميره

سهرتا
۸:۰۰

وه ههروهه، وانه كان له كاتزمير ۱۲:۲۵ د.ن كوټايان ديټ.

له بېرمه كه نه گهر زانيت چالاكي له چ كاتيک دهست پي دهكات و ماوه كه ي چنده؟ ده تواني بزاني له چ كاتيک كوټايي ديټ.

راهينان و شيكار كړني پرسياره كان

كاتزميري ميلدار به كار بيټه بو نه ژمير كړني ماوه ي كاته كان.

۱ له ۷:۰۰ پ.ن تا ۷:۴۵ پ.ن ۲ له ۵:۱۵ د.ن تا ۶:۲۰ د.ن

۳ له ۱۱:۱۵ پ.ن تا ۱۲:۳۰ د.ن

۴ ياري توپي باله له كاتزمير ۱۰:۳۰ دست پيد هكات، به رهنگار كاتزميري ميلدار به كار بيټه بو وه كوټايي ديټ له كاتزمير ۱۲:۱۵. ياري به كه چهندي خاياند؟

هه لېژاردن له هه مه جوړ

۶ گه شته كه له كاتزميري ۶:۲۵ د.ن ده سټي پي كړد و ۵۰ خوله كيش به رده وام بوو. گه شته كه له چ كاتيكا ته واوبوو؟

۱ له ۵:۳۵ د.ن ۲ له ۶:۰۰ د.ن ۳ له ۷:۱۵ د.ن ۴ له ۷:۱۰ د.ن

دراوهكان

فېرېه

هاولاتی چەند جوړیک له دراو بهکاردهیښت.

کاتیڅ له بازار دهبیت پیوستیت به ژماردنی دراو دهبیت بۆ نهوهی بیدهی به فروشیاریک یان نهوهی فروشیارهکه بۆت دهگهړیښتهوه.

لهبرکردنی نههم راستیانهی خوارهوه یارمهتیت دهات بۆ ژماردنی پاره «دراو» به خیرایی و دوورکهوتنهوه له ههلهکردن.

۱۰۰	=	۵۰	۲
۵۰۰	=	۲۵۰	۲
۱۰۰۰	=	۵۰۰	۲
۱۰۰۰۰	=	۵۰۰۰	۲
۵۰۰۰۰	=	۲۵۰۰۰	۲

یان

۱۰۰	=	۵۰	+	۵۰
۵۰۰	=	۲۵۰	+	۲۵۰
۱۰۰۰	=	۵۰۰	+	۵۰۰
۱۰۰۰۰	=	۵۰۰۰	+	۵۰۰۰
۵۰۰۰۰	=	۲۵۰۰۰	+	۲۵۰۰۰

نمونه

ب چ پارچه دراویک بهکاردهیښت بۆ نهوهی ۱۷۵۰ دینار پیکهښت؟
سهرنج بده $۱۵۰۰ = ۵۰۰ + ۱۰۰۰$
وه $۱۷۵۰ = ۲۵۰ + ۱۵۰۰$
کهواته پارچهیهکی ۱۰۰۰ دیناری و پارچهیهکی ۵۰۰ دیناری و پارچهیهکی ۲۵۰ دیناری بهکاردهیښم.

۱ بههای کوژمهیهک چهنده که پیکهاتوه له ۳ پارچهی ۲۵۰ دیناری؟
سهرنج بده $۵۰۰ = ۲۵۰ + ۲۵۰$
وه $۷۵۰ = ۲۵۰ + ۵۰۰$
کهواته $۷۵۰ = ۲۵۰ + ۲۵۰ + ۲۵۰$
بۆیه بههای کوژمهکه دهکاته ۷۵۰ دینار

بەھىك بېستەو

بەھى ھەر كوژمەھىك بدۆزەو.

۱	۴	۲۵۰
۲	۴	۵۰۰۰
۳	۶	۵۰۰
۴	۳	۱۰۰۰
۵	۷	۲۵۰
۶	۳	۲۵۰۰۰۰
۷	۶	۲۵۰ دىنارى.
۸	۵	۵ پارچە ۵۰۰ دىنارى.
۹	۴	۴ پارچە ۱۰۰۰ دىنارى و يەك پارچە ۲۵۰ دىنارى.
۱۰	۴	۴ پارچە ۵۰۰ دىنارى و پارچەھىكى ۲۵۰ دىنارى.

راھىئان و شىكارکردنى پرسىيارەكان

بەھى ھەر كوژمەھىك بدۆزەو.

- ۱۱ ۱۰ پارچە ۵۰۰ دىنارى.
- ۱۲ ۱۰ پارچە ۲۵۰ دىنارى.
- ۱۳ ۸ پارچە ۵۰۰ دىنارى و پارچەھىكى ۲۵۰ دىنارى.
- ۱۴ ۴ پارچە ۵۰۰۰ دىنارى و پارچەھىكى ۲۵۰۰۰ دىنارى.
- ۱۵ كەمترىن پارچە دراو بەكار دەھىئىرت بۇ پىكھىئانى كوژمەھى ۲۲۵۰ دىنار چەندە؟
- ۱۶ چەند پارچە ۲۵۰ دىنارىت پىويستە بۇ پىكھىئانى ۱۰۰۰ دىنار؟
- ۱۷ باوكت ۳ پارچە ۵۰۰ دىنارى و ۴ پارچە ۱۰۰۰ دىنارى پىداي. سەرجمى ئەوھى پىداوى چەندە؟
- ۱۸ كام كوژمە ھاوتاي ۱۰ پارچە ۵۰۰ دىنارى و دوو پارچە ۱۰۰۰۰ دىنارى و پارچەھىكى ۲۵۰ دىنارىه؟
- ۱۹ جانتايەكى پىنووست كرى بە ۴۵۰۰ دىنار و ۳ تىنووست كرى نرخی ھەر يەكەھى ۱۲۵۰ دىنار، پارچەھىكى ۲۵۰۰۰ دىنارىت دا بە فرۆشىيارەكە، چەندى بۆت گەراندهوھ؟
- ۲۰ سارا كوژمەھىكى پاشەكەوت كرد پىكھاتبوو لە ۳ پارچە ۵۰۰۰ دىنارى و دوو پارچە ۱۰۰۰ دىنارى و ۶ پارچە ۵۰۰ دىنارى و ۴ پارچە ۲۵۰ دىنارى وىستى كەراسىك و پىلاوئىك بىكرىت نرخەكانيان پىكەوھ ۲۰۰۰۰ دىنار بوو، ئايا ئەوھى پاشەكەوتى كردبوو بەشى دەكات؟

ھەلبىژاردن لە ھەمەجۆر

۲۱ باوكى سازان بۇ سازدانى ئاھەنگىك بە بەھى ۱۷۹ ھەزار دىنار برنجى كرى، گوشتى بە بەھى ۱۳۹ ھەزار دىنار كرى، ميوھو سەوزى بە بەھى ۸۵ ھەزار كرى، ۵۰۰ ھەزار دىنارى پىبوو. چەند ھەزار دىنارى پىماوھ؟

- ا ۴۰۳ ب ۱۸۲ ج ۱۹۷ د ۹۷

پېداچوونەۋەى خېرا

- ۱ $17 - 9 =$
- ۲ $2 + 14 =$
- ۳ $31 - 11 =$
- ۴ دوو ھەفتە = رۆژ

كارامەيى لە شىكار كوردنى پرسىيارەكان

بەكار ھيئانى رۆژمىر

تېبگە | پلانداينى | شىكارىكە | ساغبگەۋە

كەشت باوكى بەفرىن پلان دادەنى بۇ گەشتىك بۇ دەروەى ولات،
ئامادەبوون بۇ گەشتەكە، ئەوكارانەى كە پېى ھەلدستى تۆمارى كرد.

سەيرى تۆماركراۋەكانى باوكى بەفرىن بكە. يارمەتى بدە
يەكەمجار چى بكات

شەممە	۱ شەممە	۲ شەممە	۳ شەممە	۴ شەممە	۵ شەممە	ھەينى
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸
۲۹	۳۰					

شەممە	۱ شەممە	۲ شەممە	۳ شەممە	۴ شەممە	۵ شەممە	ھەينى
		۱	۲	۳	۴	۵
۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶
۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱		

• ئەۋەى پېوىستە پېى ھەلىستى
• بەروارى نەمۇز: ۲۶ تشرىنى دووم
• بەروارى گەشت: ۲۲ى كانونى يەكەم
• پېوىستە لەسەرم
• پېوىستە كان دەكرم پېش دەروژر
• ئۆتۆمبېل دەكرم پاش ھەفتە بەك لەم رۆژدە.
• ئۆتۆمبېل دابىن دەكەم پېش دوو ھەفتە لە گەشت.

رۆژمىر بەكار دېنم بۇ دابىنكردنى بەروارى ھەر كارىك

<p>دېاركردنى بەروارى دابىن كردنى ئۆتۆمبېل سەرەتا: ۲۲ى كانونى يەكەم دوو ھەفتە بۇ دواۋە بژمىرە بەروارى دابىن كردنى ئۆتۆمبېل: ۸ كانونى يەكەم.</p>	<p>دېاركردنى بەروارى بە كرى گرتنى ئۆتۆمبېل. سەرەتا: ۲۶ تشرىنى دووم ۷ رۆژ بۇ پېشەۋە بژمىرە بەروارى بە كرى گرتنى ئۆتۆمبېل: ۳ كانونى يەكەم</p>	<p>دېاركردنى بەروارى كرىنى پېداۋىستى گەشت سەرەتا: ۲۲ى كانونى يەكەم ۱۰ رۆژ بگەپئوۋە بۇ دواۋە بەروارى كرىنى پېداۋىستى: ۱۲ى كانونى يەكەم ئەۋەى پېى ھەلدەستى بەرىز بنووسە. بەروار ئەۋەى پېى ھەلدەستى بە كرى گرتنى ئۆتۆمبېل دابىنكردنى ئۆتۆمبېل كرىنى پېداۋىستى</p>
<p>كەۋاتە، باوكى بەفرىن دەبېت لە پېشا ئۆتۆمبېل بە كرى بگرى.</p>	<p>۳ى كانونى يەكەم ۸ى كانونى يەكەم ۱۲ى كانونى يەكەم</p>	<p>بە كرى گرتنى ئۆتۆمبېل دابىنكردنى ئۆتۆمبېل كرىنى پېداۋىستى</p>

باسبگە

- بەروارى ئەو رۆژەى دەكەۋىتتە پاش ۳ ھەفتە لەم رۆژە؟

راهبئان و شىكارکردنى پرسىارهكان

ليست و رۆژمير به كاربئنه بۆ شىكارکردنى پرسىارهكانى ۱ تا ۴.

<p>○ ئەهوى پيويسته پيش هه‌لستى به‌روارى نهمرۆژ: ۲۵ ئاب به‌روارى ئاههنگ: ۱۶ ئەيلول</p> <p>○ پيويسته له‌سه‌رم:</p> <p>○ مێژ و كورسى به‌كرى بكرم پيش ئاههنگ به‌دوو ههفته.</p> <p>○ كارنى داووت ده‌شوم باش ۵ رۆژ له‌م رۆژهدا.</p> <p>○ داووت قالى شيرينى ده‌كهم باش ۱۰ رۆژ له‌ناردنى داخوارى.</p>

ئاب ۲۰۱۵						
شهممه	۱ شهممه	۲ شهممه	۳ شهممه	۴ شهممه	۵ شهممه	ههینی
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸
۲۹	۳۰	۳۱				

ئەيلول ۲۰۱۵						
شهممه	۱ شهممه	۲ شهممه	۳ شهممه	۴ شهممه	۵ شهممه	ههینی
			۱	۲	۳	۴
۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸
۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵
۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰		

- ۱ ئەو كارانهى پيويسته بيكهى به‌ريز بنووسه، به ديارىکردنى به‌روارى هه‌ركارىك.
- ۲ وا دابنى به‌روارى ئاههنگى ۱۱ى ئەيلوله ئەو كارانهى پيويسته بيكهى به‌ريز بنووسه، به ديارىکردنى به‌روارى هه‌ر كارىك.

قوتابيانى پۆلى سيبهم هه‌لده‌ستن به‌سه‌ردان بۆ مۆزه‌خانهى ميژوو له ۵ى ئاب، وه بۆ مۆزه‌خانهى هونه‌رى ئيسلامى له ۹ى ئەيلول بۆ مۆزه‌خانهى زانستى له ۲۶ى ئاب.

- ۳ له‌مانه‌ى ديت كام ريزبه‌ندى راسته بۆ سه‌ردانه‌كان؟
- ۴ ژماره‌ى رۆژه‌كانى نيوان رۆيشتن بۆ مۆزه‌خانهى ميژوو وه رۆيشتن بۆ مۆزه‌خانهى زانست چهنده؟

- ا ۱۴ رۆژ
- ب ۲۰ رۆژ
- ج ۳۱ رۆژ
- د ۳۵ رۆژ

- ا زانست ، ميژوو ، هونه‌ر
- ب ميژوو ، زانست ، هونه‌ر
- ج زانست ، هونه‌ر ، ميژوو
- د ميژوو ، هونه‌ر ، زانست

راهبئان به‌چهند رينگه‌يه‌كى جياواز

- ۵ جه‌ژنى رهمه‌زان له ريكه‌وتى ۲۸ ته‌موز بوو، پاش دوو مانگ و ۱۰ رۆژ جه‌ژنى قوربان ديت، نايا جه‌ژنى قوربان ده‌كه‌ويته مانگى ئەيلول يان تشرينى يه‌كهم؟
- ۶ ئاراس له ئاههنگى ده‌رچوونى پيويستى به ۸ كورسى بۆ گه‌وره‌و ۱۴ كورسى بۆ بچووكه‌كان هه‌يه، نايا ئاراس ئەو كورسيانه‌ى پيويستيه‌تى ده‌توانى بيان خه‌ملينى؟ وه‌لامه‌كه‌ت پرونبكه‌وه.

وینەدار

بیداچوونەوہى خیرا

- = ۲۶ + ۳۷ ۱
- = ۱۴ - ۸۵ ۲
- = ۱۹ + ۵۶ ۳
- = ۱۹ - ۲۸ ۴

ژماردن بە وینە وینەدار ھۆیەكە بۆ نیشاندانى زانیارییەكان، تیايدا وینە بەكار دیت كە گوزارشت لە ژمارە دەكات. لە وینەدارى بەرامبەر، ھەر ♣ گوزارشت دەكات لە یەك قوتابى. ♣ بریتییه لە ھىماى ئەو وینەدارە. دەتوانیت ئەمانە ♣ بژمیریت بۆ ئەوہى ژمارەى قوتابیان بدۆزیتەوہ لەھەر چەشنێك.

ھۆكارى چوون بۆ قوتابخانە	
♣ ♣ ♣	بەپى
♣ ♣ ♣	بە پاسكىل
♣ ♣ ♣ ♣	بە ئۆتۆمبیل
♣ ♣ ♣ ♣ ♣ ♣	بە پاس

• چەند قوتابى بە پاس دەرواوت بۆ قوتابخانە؟

سەیرى ریزى پاس بکە. لەوئ ۷ دەبینیت.

∴ ۷ قوتابى بە پاس دەروۆن بۆ قوتابخانە.

ھەندى جار ھەر ھىمايەك گوزارشت دەكات لە زیاتر لە یەك كەس، سەیرى وینەدارى خواروہ بکە. لە خواروہ ديارە دەستەواژەى: $\text{♣} = ۳$ مېروو ئەم دەستەواژەيە كلیلى وینەدارەكەيە. لەم كلیلە واتە ھەر یەك لە ♣ بریتییه لە ۳ مېروو.

ژمارەى مېرووہكان لە تاقیگە	
♣ ♣ ♣	میش
♣ ♣	میشوولە
♣	دوویشك
♣ ♣ ♣ ♣	مېروولە

• چەند دوویشك لە تاقیگەدا ھەيە؟

لە ریزى دوویشك ۱ ♣ ھەيە، ھەر ♣ بریتییه لە ۳. كەواتە، ژمارەى دوویشكەكان ۳ یە.

• چەند میش لە تاقیگەدا ھەيە؟

لە ریزى میش ۳ ♣ ھەيە، ھەر ♣ بریتییه لە ۳.

كەواتە، ژمارەى میشەكان: $۹ = ۳ + ۳ + ۳$

$\text{♣} = ۳$ مېروو

ساغ بکهوه

ژماره‌ی بهرزکردنه وهکانی
خه سره له ههفته‌ی یهکه‌م

	چوارشه‌مه
	پینجشه‌مه
	شه‌مه

$$\text{Sheep icon} = 10 \text{ بهرزکردنه‌وه}$$

خه سره و راهیٲان دهکات ۳ رۆژ له ههفته‌یه‌کدا بۆ بهرزکردنه‌وه‌ی قورسایه‌ی. وینه‌داره‌ی بهرام‌بهر ژماره‌ی بهرزکردنه‌وه‌کانی له ههفته‌ی یهکه‌م پیشانده‌دات.

- چهند بهرزکردنه‌وه‌ی نه‌جامداوه له رۆژی چوارشه‌مدا؟
- چهند بهرزکردنه‌وه‌ی له رۆژی شه‌مه‌دا زیاتر نه‌جامداوه له رۆژی چوارشه‌مه؟
- نه‌گهر کللی $5 = \text{Sheep icon}$ بهرزکردنه‌وه، چهند بهرزکردنه‌وه‌ی نه‌جامداوه رۆژی چوارشه‌مه؟

راهیٲان و شیکارکردنی پرسیاره‌کان

وینه‌داره‌ی بهرام‌بهر به‌کاربهیٲنه بۆ شیکارکردنی راهیٲانی ۱ تا ۵.

۱ چهند پلنگ له باخچه‌ی ناژه‌لاندا هه‌یه؟

۲ چهند شیر؟

۳ جیاوازی نیوان ژماره‌ی شیره‌کان و ژماره‌ی یۆزه‌کان چنده؟

۴ ژماره‌ی هه‌موو گیانداره‌کان له باخچه‌ی ناژه‌لان چنده؟

۵ نه‌گهر کللی له وینه‌داره $5 = \text{Sheep icon}$ گیانداره‌یه‌ت؟

ژماره‌ی هه‌موو گیانداره‌کان به بی شیره‌کان چنده؟

۶ باوان خولیای به‌خۆکردنی ناژه‌له مألپیه‌کانه له باخچه‌که‌ی.

۴ پشپله‌و ۱۲ مریشک و ۴ مراوی و ۸ که‌رویشکی هه‌یه.

وینه‌داریک وینه‌بکیشه‌ نه‌م پیدراوانه بنوینیت. ناویکی گونجاو

و کللیکی گونجاوی بۆ هه‌لبژیره.

۷ رپنویٲنی وینه‌داریک ۴۲ توخم ده‌نوینیت، کللیه‌که‌ی $6 = \square$ توخم. چی

رووده‌دات له ژماره‌ی \square له‌ههر ریزیک نه‌گهر کللی گۆرا بۆ $3 = \square$ توخم؟

ژماره‌ی گیانداره گوربه‌یه‌کان
له باخچه‌ی ناژه‌لان

	پلنگ
	یۆز
	جاگوار
	شیر

$$3 = \text{Sheep icon} \text{ گیانده‌ره گوربه‌یه‌کان}$$

«سنوریات»

هه‌لبژاردن له هه‌مه‌جۆر

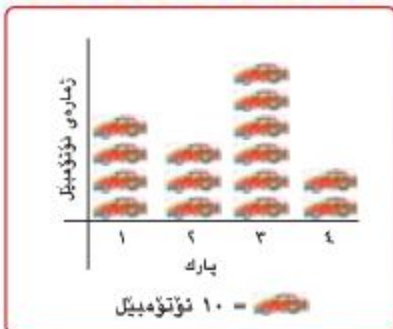
۸ کام پارک زیاتر له ۵۰ نۆتۆمبیلی تیدایه؟

۱ ا

۲ ب

۳ ج

۴ د

پیداچوونه وهی خیرا

ژماره که بنووسه

	۲		۱
	۴		۳

زاراوه کان

پیدراو

خشتهی سهرژمیتری

خشتهی دووباره بوونه وه

که رسته کان پیئووس، کاغز

کۆکردنه وهی زانیارییه کان و ریځخستنیاں

به دههستی

فییره

ئهو زانیارییهکانی که له باری کهسان و شتان کۆ دهکه یته وه پێیان دهتریت پیدراو.

مامۆستا پرسیااری له قوتابیهکانی کرد دهربارهی ئهو

گیانله بهرانهی که خووشیاں دهویت، دوو خشتهی دروستکرد بو درخستنی ئهجامه کان.

ژماره کان بو تۆماری پیدراوه کان له خشتهی دووباره بوونه وه به کار دیت.

له خشتهی سهرژمیتری هه ندیک هیل بو تۆمارکردنی پیدراوه کان به کار دههینرین.

گیانله بهری پهسند	
دووباره بوونه وه	ناو
٦	نەسپ
٧	شیر
١٢	فیل
٣	مامز(ناسک)

گیانله بهری پهسند	
سهرژمیتری	ناو
	نەسپ
	شیر
	فیل
	مامز(ناسک)

دهتوانی زانیاری له سهر ئهو گیانله بهرانهی که هاورییهکانت له پۆل پهسندی دهکن کۆ بکه یته وه و ریځیاں بهخیت له خشتهی سهرژمیتریدا.

نمونه

گیانله بهری پهسند	
سهرژمیتری	ناو

ههنگاوی ٢

پرسیاریک له ههر هاورییهک له هاورییهکانت بکه تا بزانی کام گیانله بهری لاپهسند؟ هیلک بکیشه له شوینی گونجاو بو ههر وهلامیک.

ههنگاوی ١

خشتهی سهرژمیتری دروستبکه له پاشان (٤) پرسیااری گونجاو دیاری بکه.

• بوچی خشتهی سهرژمیتری گونجاو بو تۆمارکردنی پیدراوهکان دروستدهکی؟

ههولبده

پرسیاریک ههلبزیره تا له هاورییکانتی بکهی.

ا ٤ وهلام بنووسه له خشتهی سهرژمیتری.

ب پرسیار له هاورییکهت بکه و خشتهکه تهواوبکه.

ئەو پېدراوانەنى كە كۆتكردۈنەوئەو لە خشتەى سەرژمىرى پېشودا تۆماركردۈن بەكاربېنە بۇ دروسكردنى خشتەى دووبارە بوونەوئەى.

نمونه

گيانلەبەرى پەسند	
ناو	سەرژمىرى

هنگاوى ۲

هېلەكان لەهەر رېزىك لە خشتەى سەرژمىرىدا بژمىرە ژمارەى گونجاو لەهەر رېزىك لە خشتەى دووبارە بوونەوئەو بنووسە.

هنگاوى ۱

ناونىشانى خشتەكە وناو نىشانى هەردوو ستوونەكە بنووسە. لە پاشان هەر چوار وەلامەكە بنووسە.

• خشتەى سەرژمىرى گونجاو بۇ تۆماركردنى پېدراوئەكان بۇچى؟

راھىتان و شىكاركردنى پرسىارەكان

۱ ۳ چالاكى هەلبىژرە لەو چالاكىيانەى كە قوتابى دەتوانى لە دواى گەپانەوئەى بۇ مال بىانكات داوا لە ھاوريكانت بکە يەكك لەم چالاكىيانە هەلبىژرن.

۲ خشتەيەكى دووبارە بوونەوئەو دروستبکە بۇ خشتە پووى پېدراوئە تۆماركراوئەكانى لە خشتەى سەرژمىرى بەرامبەر.

۳ كام ميوە زياتر پەسندە؟ كەمتر پەسندە؟

ميوە پەسند	
ناو	ژماردن
ترئ	
پرتەقال	
سېو	
مۆز	

هەلبىژاردن لە هەمەجۆر

۴ خشتەى بەرامبەر سەرژمىرى ئەوانەى كە هەندى لە ئازەلە مالىەكانيان خۆشەوئە پىشانەدات. كام ئازەل ژمارەيەكى زۆرتر خۆشياندەوئەت؟

- ا پشیلە ج چیل
 ب سەگ د ئەسپ

گيانلەبەرى پەسند	
پشیلە	سەگ

پۆلۈنكىردىنى پىدراۋەكان

فېرىبە

تۆپە جوولالوۋەكان دەتوانى پىدراۋەكان بە چەند رېگايەك پۆلۈن بىكەى ۋەك رەنگ يان قەبارە يان شېۋە، مامۇستاي پۆلى سېيەم تورەكەيەك تۆپى رەنگاۋرەنگى دايە دوو كۆمەلە قوتابى، داۋاي لېكىردن بىرىكەنەۋە بە چ رېگايەك دەتوانن ئەم تۆپانە كۆيەكەنەۋە و پۆلۈن يان بىكەن.

پۇلا و زانا ئەم خىشتە يان دروستكىرد.

تورەكەى تۆپەكان

كەرە	ناۋەنجى	بجورك	
۵	۲	۲	شىن
۵	۱	۳	سوزر
۲	۳	۳	ھەمەرەنگ

• چۆن پۇلا و زانا پىدراۋەكان يان پۆلۈن كىرد؟

ساغىكەۋە

- ۱ ژمارەى تۆپە بجووكە شىنەكان چەندن؟
- ۲ ژمارەى تۆپە گەرە سوورەكان چەندن؟
- ۳ ژمارەى تۆپە ناۋەنجىيەكان چەندن؟
- ۴ ژمارەى تۆپە گەرەكان چەندى زياترە لە ژمارەى تۆپە بجووكەكان؟

راھىنان و شىكاركىردىنى پرسىارەكان

يارىيەكانى زىرەك برىتىن لە ژمارەيەك نۆتۇمبىل و پايسكىلى بجووك پىدراۋەكانى خىشتەى بەرامبەر بەكارىيئە بۇ شىكاركىردىنى راھىنانى ۵ تا ۷.

- ۵ ژمارەى پايسكلە سوورەكان چەندن؟
- ۶ ژمارەى نۆتۇمبىل و پايسكىلى شىنەكان چەندن؟
- ۷ ژمارەى نۆتۇمبىلەكان و پايسكلەكانى زىرەك چەندن؟

پىداچوونەۋەى خىرا

نايا ھەريەك لەم ژمارانە لە ۳۴۵

گەرەترە يان بجووكترن؟

۴۰۴	۲	۲۹۸	۱
۳۵۴	۴	۳۴۴	۳

زاراۋەكان

پۆلۈن كىردن

نۆتۇمبىلەكان و پايسكلەكانى زىرەك

زەرد	سوور	شىن	كەسك	
۵	۲	۶	۱	نۆتۇمبىل
۰	۴	۴	۳	پايسكل

تابلوكانى ھونەرى لە پيشانگاي شاردا

پەرووچە	ناوى	تېنوسى دار	تەباشير	
۱	۸	۵	۳	كەسەكان
۳	۴	۵	۴	گيانلەپەرەكان
۵	۹	۴	۶	گولەكان

پېدراوھەكانى خىشتەى بەرامبەر بەكارىتتە بۇ شىكارکردنى

راھىتان ۸ تا ۱۰

۸ چەند تابلو لە پيشانگاي شاردا ھەيە؟

۹ لە تابلويەكانى پيشانگاي شاردا كام بابەت زۆرتەين

ژمارەى ھەيە؟

۱۰ ۱۲ چەشنە تابلو لە پيشانگاي شاردا ھەيە كام چەشن

كەمتەين ژمارەى ھەيە؟

۱۱ سەيرى شيوە ئەندازەيەكانى بەرامبەرىكە و خىشتەيەك

دروستبەكە بۇ پۆلئىنکردنى ئەم شيوانە.

ھەلبژاردن لە ھەمەجۆر

۱۲ خىشتەى بەرامبەر پېدراوھەكان لەسەر ئۆتۆمبېلەكانى سازان پيشاندەدات،

ژمارەى ئۆتۆمبېلە بچووكەكان چەندن؟

زەرد	شىن	رەش	سوور	
۵	۱۲	۷	۱۱	بچووك
۲	۶	۵	۳	گەورە

ا ۳۵

ب ۱۸

ج ۵۱

د ۱۹

دەروازەيەك لە خويندەنەو

شىكارکردنى پرسيارەكان

بەكارھيئەتەى نواندە پوونکردنەو ھەيەكان

دەتوانيت نواندە پوونکردنەو ھەيەكان بۇ بەرواردکردنى

پېدراوھەكان شىکردنەو ھەيان بەكاربىنيت كاتى پەنا دەبەيتە

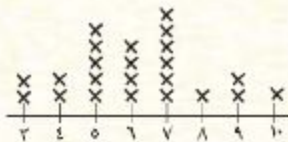
بەر نواندنى پوونکردنەو ھەيە تۆ وینەكە (دەخولئىنەو)، لە

جياتى خويندەنەو ھەيە وشەكان. سالار رابرسىيەكى

دەربارەى ئەو كتيبانەى كە ھاورىيەكانى لە وەرزى

ھاويندا خويندويانە نواندنى پېدراوھەكانى بە دوو شيوەى

پوونکردنەو ھەيە كرد.

ا سالار لە چەند قوتابى پرسى؟

ب چەند قوتابى ۷ كتيبى خويند؟

ج ئايا قوتابى ھەبوو تەنھا يەك كتيبى خويندبېتەو؟

پیداچوونه‌وهی خیرا

■ = ۱۰ × ۴ ۱

■ = ۷ × ۷ ۲

۳۶ = ۶ × ■ ۳

۸۱ = ■ × ۹ ۴

زاراوه‌کان

ستوونه‌کانی پوونکردنه‌وهی

په‌یزه‌ی ژماره‌یی

هه‌نگاوی په‌یزه‌ی ژماره‌یی

خویندنه‌وهی ستوونه
پوونکردنه‌وهییه‌کان

فیریه

سال له دواى سال ستوونه‌کانی پوونکردنه‌وهی په‌کیکن له شیوه‌کانی نواندنی پیدراوه‌کانی پوونکردنه‌وه. ئەو شیوه ستوونییه به‌کار دیت بۆ نواندنی پیدراوه‌کان. هه‌روه‌ها په‌یزه‌ی ژماره‌یی به‌کار دیت بۆ یارمه‌تیدان له خویندنه‌وهی ئەو ژماره‌ی که هه‌ر ستوونیک ده‌ینوینئ. ئەو ستوونه پوونکردنه‌وه‌یییه‌ی خواره‌وه پیدراوه‌کانی ته‌مەنی هه‌ندی گیانله‌به‌ر دیارده‌کات ئەم شیوه‌یه دوو ته‌وره‌یه، ته‌وره‌ی ناسۆیی جووری ناژله‌کان دیارده‌کات و ته‌وره‌ی ستوونی په‌نووسکراوی ساله‌کان دیارده‌کات.

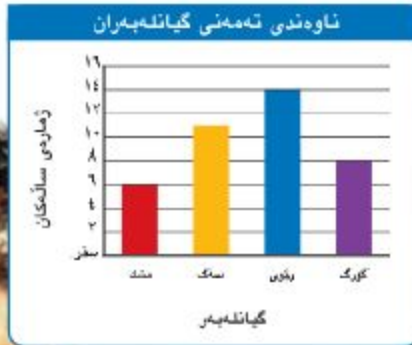
بەم ژمارانه ده‌وتریت په‌یزه‌ی ژماره‌یی

سفر، ۲، ۴، ۶، ۸، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۶. له

ژماره‌یه‌که‌وه بۆ ژماره‌یه‌کی تر زیادکردنی دوو

دوو به‌و ژمارانه ده‌وتریت هه‌نگاوی په‌یزه‌ی

ژماره‌یی.

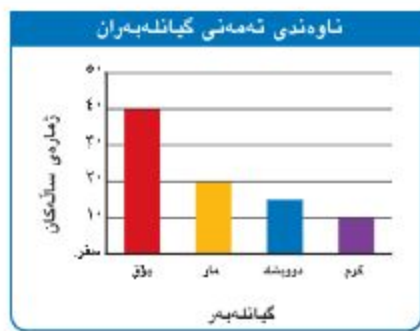

• ئەو په‌یزه‌یییه به‌کارهاتوو له ستوونی پوونکردنه‌وه‌یی

به‌رامبه‌ر چیه‌ی؟ بۆچی ئەم په‌یزه‌یه باشه‌؟

• چۆن ژماره‌ی به‌رامبه‌ر به ستوونی سه‌گه‌که ده‌خویندنه‌وه‌؟

نمونه

• ئەم دوو نواندنه به‌چی له یه‌که ده‌چن؟ به‌چی جیاوازن؟

١ بۆق چەند سال دەژی؟

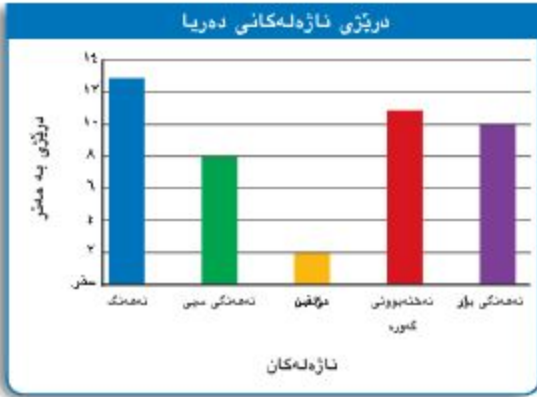
٢ کرم چەند سال دەژی؟

راھێنان و شیکارکردنی پرسیارەکان

ستوونەکانی پوونکردنەوھیی دەربارەی درێژی ھەندی
لە ئازەلەکانی دەریایی، بەکاربێتە بۆ شیکارکردنی
راھێنانی ٣ و ٤

٣ درێژی نەھەنگ چەندە؟

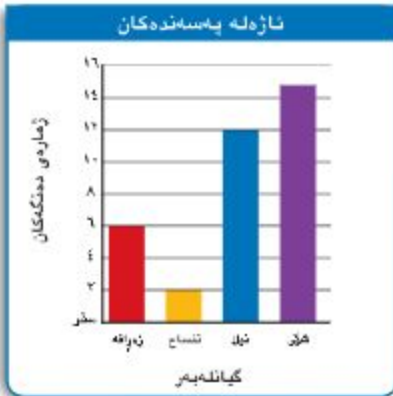
٤ درێژی نەھەنگی بۆر چەند زۆرتەرە لە دۆلفین

ستوونەکانی پوونکردنەوھیی بەکاربێتە دەربارەی ئەو
ئازەلەیی کە پەسندی دەکەیت بۆ شیکارکردنی راھێنانی ٥ و ٦.

٥ کام ئازەلە زۆرتەر پەسندە؟

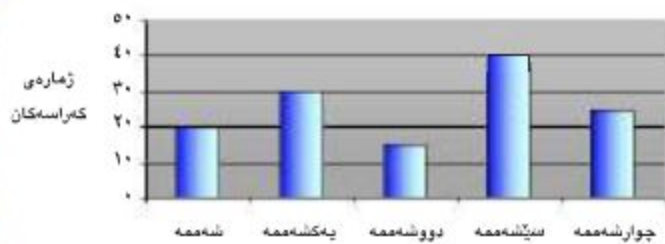
٦ کام دوو سەرچەم گەورەترە، سەرچەمی ئەوانەیی تەساح و شیر
پەسنددەکەن یان ئەوانەیی فیل و زەرافە پەسند دەکەن؟

ھەلبژاردن لە ھەمەجۆر

٧ ستوونە پوونکردنەوھییەکانی بەرامبەر ژمارەی کەراسەکان پێشاندەدات جەمیل

فروشتووەتی لە میانەیی ٥ روژدا. چەند
کەراسی فروشتوووە لە روژی سێشەمە؟

ج ٢٠

ا ٣٠

د ٤٠

ب ١٠

پیداچونەوہ

خشتەى ژماردن
خشتەى دووبارەبوونەوہ
ستوونەکانى
پوونکردنەوہیى

❗ دۇنيابوون لە زاراوہکان و چەمکەکان

دەرپرینی گونجاو ھەلبژێرە لە لیستی بەرامبەر.

❶ ؟ ئەو خشتەیه کە نیشانەکانى ژماردن بەکار دێنیت بۆ تۆمارکردنى پیدراوہکان.

❷ ؟ ئەو خشتەیه کە ژمارەکان بەکار دێنیت بۆ تۆمارکردنى پیدراوہکان.

❗ دۇنيابوون لە کارامەییەکان

ھىماى < یان > یان = بەکاربێنە بۆ بەراوردکردن.

❸ ١ لە جۆرى ١٠٠٠ دینارى و ٢ لە جۆرى ٥٠٠ دینارى ○ ٣ لە جۆرى ٢٥٠ دینارى و ١ لە جۆرى ھەزار دینارى.

❷

کاتى خواردنى
نانى نۆوارە

❻

کاتى خواردنى
نانى نیوہرۆ

❺

کاتى نووستن

❹

وانەى وەرزش

بائندە مالىيەکان

بۆلبول	XXXX
کەنارى	XX
فيسقهگولە	XXX
تۆوتى	XX
	X = ٢

وێنەدارى بەرامبەر بەکاربھێنە بۆ شیکارکردنى رايھينانى ٨ تا ١٠.

❸ ژمارەى فيسقهگولەکان چەندە؟

❹ ژمارەى بۆلبولەکان چەندى زياترە لە ژمارەى کەناريەکان؟

❺ ژمارەى ھەموو بائندەکان چەندە؟

ناميژە پەسنەکان

سەرژميژرى	ناميژرى موسيqa
	گيتار
	شمشال
	عود
	پيانۆ

خشتەى سەرژميژرى بەرامبەر بەکاربێنە بۆ شیکارکردنى رايھينانى ١١ و ١٣.

❻ ناوى ئەو ناميژرانه بلێ لە زۆرترين باوہوہ بۆ کەمترين باو.

❼ چەند کەس بەشداری راپرسییەکانى کرد؟

❽ خشتەیهكى دووبارە بوونەوہ پیکبھێنە بۆ خستنه پرووى ئەو

پیدراوانەى دراون لە خشتەى سەرژميژرى بەرامبەر.

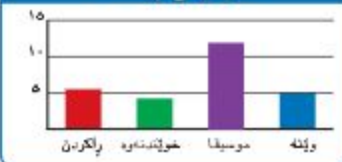
ستوونەکانى پوونکردنەوہیى بەکاربھێنە بۆ شیکارکردنى

رايھينانى ١٤ و ١٥

❾ ژمارەى ئەوانەى خولياى وێنەکيژشانن چەندە؟

❿ چەشنى پەيزەى ژمارەى لەم ستوونە پوونکردنەوہیى چەندە؟

خولياى پەسند

لېكدان

به شى
۴

له هەر سالیك زهوى ملیونهها کیلوگرام میوه
به رههم دینى، بهرى میوهكان به نرخهكانیان
جیاوازن. زانینی نهو نرخانه یارمهتیمان ده دات بو
کرینی باشترین میوه.
شیکارکردنی پرسیارهكان خشتهی خوارهوه
به کاربیته بو نه وهی بزانی نرخى ۳ ههلوژه چهند
دینارى زیاتر له نرخى ۳ کیوى.

به های میوه

	سیو
	پرتقال
	هه نار
	موز
	کیوى
	خوخ
	ههلوژه

 = ۱۰۰۰ دینار

زانبارييهكانت ساغبكهوه

نەم لاپەرەيه بەکاربەهێنە بۆ دۇنيابوون لە ھەبوونی
نەم زانبارييهکانی کەوا پێويستە لەم بەشەدا

ژماردن بە بازدان ✓

ژماردن بۆ پێش پێنج پێنج. ۲

ژماردن بۆ پێش دوو دوو. ۱

نالۆگۆر لە کۆکردنەوه ✓

تەواو بکە

■ + ۵ = ۵ + ۸ ۴

■ + ۷ = ۷ + ۴ ۳

کۆکردنەوهی کۆمەڵە يەكسانەکان ✓

ژمارەى ھەموویان چەندە؟

۷

■ = ۴ کۆمەڵە لە ۴

۶

■ = ۲ کۆمەڵە لە ۲

۵

■ = ۳ کۆمەڵە لە ۳

ژمارەى ھەموویان چەندە؟ دەتوانیت وێنەيەك بکیشی.

■ = ۵ کۆمەڵە لە ۵ ۹

■ = ۵ کۆمەڵە لە ۵ ۸

■ = ۳ کۆمەڵە لە ۳ ۱۱

■ = ۲ کۆمەڵە لە ۲ ۱۰

کۆکردنەوهی ستوونی ✓

کۆبکەوه.

$$\begin{array}{r} 6 \\ 6 \\ \hline 6+ \end{array} \quad ۱۳$$

$$\begin{array}{r} 1 \\ 4 \\ \hline 6+ \end{array} \quad ۱۲$$

کۆکردنەوه ✓

کۆبکەوه.

■ = ۰ + ۸ ۱۵

■ = ۳ + ۳ + ۳ + ۳ ۱۴

لېكدان و كۆكردنەو

فېرېه

پېداچوونەوئەى خېرا

$$\blacksquare = 3 + 3 + 3$$

۱

$$\blacksquare = 5 + 5 + 5$$

۲

$$\blacksquare = 2 + 2 + 2 + 2$$

۳

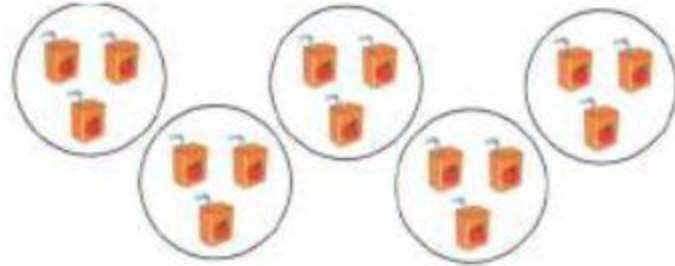
$$\blacksquare = 4 + 4 + 4$$

۴

زاراوەكان

لېكدان

شەربەتى سېو ڤىتامىنى زۆرى تېدايە سازان ۵ سندوق
لە شەربەتى كرى، ھەر سندوقك ۳ پاكەتى تېدايە، سازان چەند
پاكەتى كرى؟

دەتوانى لېكبدەى بۇ دۆزىنەوئەى وەلام

$$\text{بنووسە: } 15 = 3 \times 5$$

بخوینە: ۵ جاران ۳ يەكسانە بە ۱۵

۵ لېكدانى ۳ يەكسانە بە ۱۵

دەتوانى كۆ بکەيەوئەى بۇ دۆزىنەوئەى وەلام

$$\text{بنووسە: } 15 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3$$

بخوینە: ۵ جاران ۳ يەكسانە بە ۱۵

• **لە بېرمەكە** كاتىك ھەر كۆمەلەيەك ھەمان ژمارەى شتەكانى خۆى

تېدايەت، دەتوانى لېكدان بکەى بۇ دۆزىنەوئەى ژمارەى ھەموو شتەكان.

• نایا دەتوانى لېكدان بەكاربەئىنى بۇ ئەژمىركردنى $2 + 2 + 2 + 2$ ؟ پرونىبکەو.

پېنوئىنى نایا دەتوانى لېكدان بەكاربەئىنى بۇ ئەژمىركردنى $2 + 3 + 2$ ؟

وئەلامەكەت پرونىبکەو.

لېكدان لە ۱ ئەگەر سازان يەك سەندوق بکړي

ئەوا ژمارەى پاكەتى ئەو شەربەتانەى سازان كړيوپەتى دەبېتە $3 = 3 \times 1$.

• **لە بېرمەكە** كاتىك ژمارەيەك جارانى ۱ دەكرېت ئەنجامى لېكدان ھەمان

ژمارە خۆيەتى.

لېكدان لە سفر ئەگەر سازان ھېچ سندوقككى نەكړى بېت، ئەوا ژمارەى

پاكەتى ئەو شەربەتانەى سازان كړيوپەتى $0 = 3 \times 0$.

• **لە بېرمەكە** كاتىك ژمارەيەك لە سفر دەدرېت ئەنجامى لېكدان دەبېتە سفر.

1 ژماره‌ی پاकेته‌كان له‌هەر سندوقكیدا بریتیه له 4، سازان 3 سندوقی كړی، دوو پښگا به‌كاربهینه بۆ دۆزینه‌وه‌ی ژماره‌ی پاकेته‌كان.

راهینان و شیکارکردنی پرسیاره‌كان

وینه‌كه بخوینه‌و ته‌واوبكه.

- ا $\square = \square$ كۆمه‌له‌كان له \square
 ب $\square = \square + \square + \square$
 ج $\square = \square \times \square$

- ا $\square = \square$ كۆمه‌له‌كان له \square
 ب $\square = \square + \square + \square$
 ج $\square = \square \times \square$

4 هیلک بکیشه كه ههریهك له رسته‌ی کۆکردنه‌و بیه‌ستیت به رسته‌یه‌کی لیكدانی گونجاو.

$12 = 2 \times 6$ $12 = 4 + 4 + 4$
 $12 = 4 \times 3$ $12 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$
 $0 = 0 \times 3$ $0 = 0 + 0 + 0$

5 رینوینی ئایا ده‌توانی لیكدان به‌كاربهینی بۆ دۆزینه‌وه‌ی سه‌رجه‌می $10+10+10+10$ وه‌لامه‌كه‌ت پرونبكه‌وه.

هه‌لبژاردن له هه‌مه‌جۆر

6 سه‌یران 3 ریز له‌هەر ریزیك 9 پوولی هه‌یه، به‌فرین دوو ریز له‌هەر ریزیك 6 پوولی هه‌یه، ژماره‌ی پووله‌كانی سه‌یران و به‌فرین پیکه‌وه چه‌نده؟

- ا 27 ب 56 ج 39 د 60

ليكدان له ۲ و له ۵

فيبره

بهردي بهكهك هندی له پارچهكاني بزمير له كانزا دروست دهكریت كه له هندی بهردا ههیه، ماموستا داواي له پینج قوتابی كرد هه ریهکیان دوو بهردی بچووك له گهل خویمان بیئن. قوتابیان چهند بهردیان هیناوه؟ پهپکه بهکاربهیینه.

قوتابیان ۵ کۆمهلهیان هیناوه هه ریهکیان ۲ تیډایه. له بهر نهوهی هه موو کۆمهلهكان هه مان ژمارهیان تیډایه، دهتوانی لیكدان نه انجام بدهی بۆ نهوهی ژمارهی بهردهكان بزانی.

$$\begin{array}{r} \text{کۆلکمی لیكدان} \longrightarrow 2 \\ \text{کۆلکمی لیكدان} \longrightarrow 5 \times \\ \text{نهجامی لیكدان} \longrightarrow 10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 10 \\ \uparrow \\ \text{نهجامی لیكدان} \end{array} = \begin{array}{r} 2 \\ \uparrow \\ \text{کۆلکمی لیكدان} \end{array} \times \begin{array}{r} 5 \\ \uparrow \\ \text{کۆلکمی لیكدان} \end{array}$$

کهواته، قوتابیان ۱۰ بهردیان هیناوه.

له بیرمهکه نهو ژمارانهی که له پهکتریان دهدهی پیی دهوتری کۆلکمی لیكدان (بهه ریهکیان دهوتری کۆلکمی لیكدان) وه به نهجام دهوتری نهجامی لیكدان.

• کۆلکهکان و نهجامی لیكدان دیاریکه $6 = 2 \times 3$

نمونه

① نهجامی لیكدانی 6×2 بدۆزهوه

$$12 = 6 + 6$$

$$12 = 6 \times 2$$

بۆیه،

② نهجامی لیكدانی 4×5 بدۆزهوه

$$20 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

$$20 = 4 \times 5$$

بۆیه،

پیداچوونهوهی خیرا

ژمارهی شتهکان چهنده؟

① کۆمهلهیهک له ۹

② ۳ کۆمهله له ۲

③ ۲ کۆمهله له ۵

④ ۴ کۆمهله له ۲

زاراوهکان

کۆلکمی لیكدان

نهجامی لیكدان

۱ نەنجامى لىكدانى 2×1 , 2×2 , 2×3 , 2×5 بدۆزهوه. چ تېيىنى دەكەي لە نەنجامى لىكدانەكە؟ ئايا ھەردەم جووتە يان تاكە؟

نەنجامى لىكدان بدۆزهوه.

راھپنەن و شىكارکردنى پرسىارەكان

كوپى بكهوه پاشان ئەم دوو خشتەى لىكدان تەواوبكه.

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	×	۵
□	□	□	□	□	□	□	□	□	۲	۶
□	□	□	□	□	□	□	□	□	۵	

تەواوبكه.

$5 \times 9 = \square$ ۸

$\square = 2 \times 8$ ۷

$\begin{array}{r} 5 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$ ۱۰

$\begin{array}{r} 2 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$ ۹

$\square \times 2 = 3 + 3$ ۱۱

۱۲ مامۆستای زانست ۸ قەفەزى نامادەکرد ھەريەكیان ۲ بولبولى تيابوو، مامۆستا چەند بولبولى نامادەکرد؟

۱۳ ھەلە لە كوئيە؟ قوتابخانەى ھولپىرى بەھرەداران ۵ ھۆلى خويىندنى ھەيە، ھەر ھۆلىك ۶ كۆمپيووتەرى تىدايە، نازاد گوتى لە ھۆلەكان ۱۱ كۆمپيووتەر ھەيە؟ ھەلەى نازاد لە كوئيە؟

ھەلبژاردن لە ھەمەجۆر

۱۴ كلارا ۵ موروى بە ھەر داويك لە ۹ داوھكەوھەکرد. چەند موروى بەكارھيئاوھ؟

۸۱ د

۷۲ ج

۵۴ ب

۴۵ ا

پیداچوونه‌وهی خیرا

ده‌کاته چند

۱ ۲ کۆمه‌له‌یه‌ک له ۲۲

۲ ۱ کۆمه‌له‌ له ۹

۳ ۴ کۆمه‌له‌ له ۲

۴ ۳ کۆمه‌له‌ له ۴

زاراوه‌کان

ریزکراوه‌کان

سیفهنی نالۆگۆڤ له لیكدان

کهره‌سته‌کان چوارگۆشه‌کان

ریزکراوه‌کان

به‌دهستی

فی‌ریه

کاتی‌ک چه‌ند شتی‌ک له ریز و ستوونه‌کان ری‌ک ده‌خه‌ی ریزکراوه به‌دهست دینیت.

چالاک

چوارگۆشه‌کان به‌کاربه‌ینه‌ بۆ پیکه‌پینانی ریزکراوه‌یه‌ک کرداری 5×3 بنوینی.

مه‌نگاوی ۲

چوارگۆشه‌کان بزمیره.

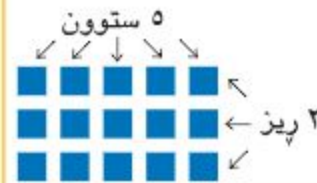

۳ ریز له ۵ =

۳ = ۵ × ۳

مه‌نگاوی ۱

ریزکراوه‌یه‌ک له ۳ ریز و ۵ ستوون دروست بکه.

۵ ستوون

۳ ریز

- چند چوارگۆشه له ۳ ریزی ۵ چوارگۆشه‌یی هه‌یه؟
- پسته‌یه‌کی لیكدان بنووسه که ریگات ده‌دات به هه‌ژمیرکردنی ژماره‌ی چوارگۆشه‌کان.
- ریزکراوه‌یه‌کی ۳ ریزی له ۳ چوارگۆشه پیک بینه. شۆوه‌ی ئەم ریزکراوانه چییه؟
- پسته‌ی لیكدان بنووسه که ریگات ده‌دات به هه‌ژمیرکردنی ژماره‌ی چوارگۆشه‌کان.

هه‌ولبده

ریزکراوه‌که بخوینه ئینجا ته‌واوی بکه.

ب

ریزه‌کان له =

= ×

ا

ریزه‌کان له =

= ×

دوو ریز له ۴
چوارگۆشه‌کان
لایه‌ چه‌ند
چوارگۆشه‌م
لایه

سيفەتى ئالوگۇر لە ليكدان ئەنجامى ليكدانى دوو ژمارە ناگۇرپت، ئەگەر شوينيان بگۇرپن. ريزكراوكان بەكاربەينە بو ديارىكردى ئەم سيفەتە.

نمونه

۲ ريزلە ۶
 $۱۲ = ۶ \times ۲$

۶ ريزلە ۲
 $۱۲ = ۲ \times ۶$

كەواتە: $۶ \times ۲ = ۲ \times ۶$

۴ ريزلە ۵
 $۲۰ = ۴ \times ۵$

۵ ريزلە ۴
 $۲۰ = ۵ \times ۴$

كەواتە: $۴ \times ۵ = ۵ \times ۴$

راھينان و شيكاركردى پرسيارهكان

ريزكراوكان بخويتهوه و تەواو بكة.

ريزهكان لە -
 $- \times -$

ريزهكان لە -
 $- \times -$

ريزهكان لە -
 $- \times -$

ريزكراو وينە بكيشه بو ليكدان.

۷×۵ ۶

۲×۴ ۵

۴×۲ ۴

۴×۷ ۹

۶×۱ ۸

۴×۴ ۷

۱۰ رينويى هەكار ۲۰ پينوسى لايە، دەيويت لە ۵ پاكتيان دابنى هە يەكەيان ۵ پينوس بگريت. نايە پاكتەكانى هەكار هەموو پينوسەكان دەگرن؟ وەلامەكەت پوونبکەوه.

هەلبژاردن لە هەمەجۆر

۱۱ كام ريزكراوه ۵×۴ دەنويى؟

ليكدان له ٣

فيرييه

پيداچوونه وهى خيرا

■ $\times 2 = 2 + 2$ ١

■ $\times 5 = 5 + 5 + 5$ ٢

■ $+ 6 = 6 \times 2$ ٣

■ $10 = 5 \times$ ٤

پايسكى سى تايه نهنكى دارا ٥ پايسكى ٣ تايه بۇ نوهكانى كرى هەر پايسكى چهند تايه ههيه؟ ژماره تايهكانى ههموو پايسكهكان چهندن؟

دهتوانى بهليكدان نهجام بدوزيته وه.

$15 = 3 \times 5$

دهتوانى كوڤكهيه وه بۇ دوزينه وهى وه لام.

$15 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3$

ژماره تايهكان ١٥ تايه

$3 = 3 \times 1 =$

$6 = 3 \times 2 =$

$9 = 3 \times 3 =$

$12 = 3 \times 4 =$

$15 = 3 \times 5 =$

$18 = 3 \times 6 =$

$21 = 3 \times 7 =$

$24 = 3 \times 8 =$

$27 = 3 \times 9 =$

$30 = 3 \times 10 =$

خشته لىكدان له ٣

نموونه هاوكار ياريزانىكى تويى پيى بهناوبانگه، پوژانه ٣ كاترمير مەشق

دهكات. له ههفتهيه كدا چهند كاترمير مەشق دهكات؟ نهگەر زانیت پوژانى

ههينى مەشق ناكات.

بۇ نه وهى نهجام بدوزيته وه ٦ له ٣ بده، $18 = 3 \times 6$ كاترمير دهست دهكه ویت.

نموونه هيمن ٣ پوژ له ههفتهيهك مەشق دهكات له هەر جار يك ٦ كاترمير.

چهند كاترمير له ههفتهيهكدا مەشق دهكات؟

كاميان زياتر مەشق دهكات هيمن يان هاوكار؟

ژماره كاترميرهكان $6 \times 3 = 18 = 6 + 6 + 6$

هيمن و هاوكار ههمان كاترمير مەشق دهكەن.

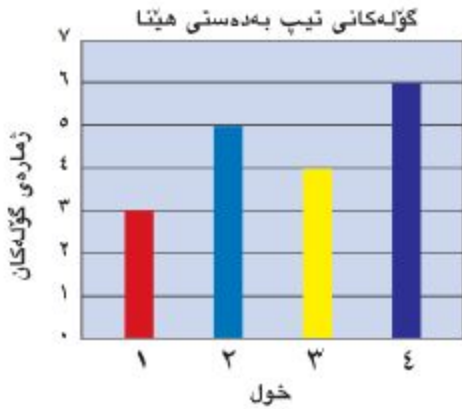
۱. ئەگەر زانیت $3 \times 6 = 18$ ، ئايا دەتوانى ئەنجامى لىكدانى 6×3 بلىي؟
۲. كە ژمارهيهك له ۳ دەدى، ئايا ژمارهه جوت يان تاك دەردەچييت؟ ئەوه پروونبكهوه.

لىكدان له ژماره ۳ بەكاربهينه بۆ شىكارکردنى راهيئان له ۳ تا ۸.

$\square = 8 \times 3$	۵	$6 \times 3 = \square$	۴	$3 \times 6 = \square$	۳
۳	۸	۳	۷	۵	۶
$\underline{9 \times}$		$\underline{5 \times}$		$\underline{3 \times}$	

راهيئان و شىكارکردنى پرسىارهكان

۹. **ههله له كوييه؟** كه يوان ههفتهى ۳ **پىنوئىنى** ئەگەر ۳ كۆ بكه يتهوه له گهه ژمارهه تاك، ئايا ژمارهيهكى جوت يان تاكت دەست دهكهوييت؟ ئەگەر ۳ له ژمارهه تاك بدهيت، ئايا ژمارهيهكى جوت يان تاكت دەست دهكهوييت؟
۱۰. **ههله له كوييه؟** كه يوان ههفتهى ۳ رۆژ مهشقهكات، هه رۆژيک ۲ كاتژمير ههتا ۴ ههفته بەردهوام بوو. كه يوان ووتى ۶ كاتژمير له مانگيكا مهشقمکردوه. كه يوان له كوي ههلهي کردوه؟

ستوونهكانى پروونکردنهوهيى بەكاربهينه بۆ شىكارکردنى راهيئانهكانى ۱۱ تا ۱۳.

۱۱. تىپهكه چهند گۆلى له خولى ۴ زياتر کرد له خولى ۱؟
۱۲. تىپهكه چهند گۆلى بەدهست هيئا له ههه چوار خولهكه؟
۱۳. ئەگەر تىپهكه خولى پينجهم يارى بكات و دوو ئەوهندهى خولى ۳ گۆل بەدهست بيهيئي، چهند گۆل دهكات؟

ههلبژاردن له ههمهجۆر

۱۴. صباح ۳ ژم دهخوات رۆژانه له ميانهه ههفتهيهكدا. چهند ژمى خواردوه؟

- ۱۸ **ا** ۱۵ **ب** ۲۱ **ج** ۲۲ **د**

پیداچوونەوہى خیرا

$2 \times 4 = 8$

۲

$3 \times 0 = 0$

۱

$1 \times 8 = 8$

۴

$9 \times 1 = 9$

۳

لیکدان لە ۴

فیریه

ستون

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰	۰
۱۸	۱۶	۱۴	۱۲	۱۰	۸	۶	۴	۲	۰	۰
۲۷	۲۴	۲۱	۱۸	۱۵	۱۲	۹	۶	۳	۰	۰
۳۶	۳۲	۲۸	۲۴	۲۰	۱۶	۱۲	۸	۴	۰	۰
۴۵	۴۰	۳۵	۳۰	۲۵	۲۰	۱۵	۱۰	۵	۰	۰
۵۴	۴۸	۴۲	۳۶	۳۰	۲۴	۱۸	۱۲	۶	۰	۰
۶۳	۵۶	۴۹	۴۲	۳۵	۲۸	۲۱	۱۴	۷	۰	۰
۷۲	۶۴	۵۶	۴۸	۴۰	۳۲	۲۴	۱۶	۸	۰	۰
۸۱	۷۲	۶۳	۵۴	۴۵	۳۶	۲۷	۱۸	۹	۰	۰

↑
ریز

شارى یارى قوتابیانى پۆلى سێهەم بە ۶ نۆتۆمبیل چوونە شارى یارى. هەر نۆتۆمبیلێک ۴ قوتابى هەلدەگریت، ژمارەى قوتابییهکان چەندە؟

۶ لە ۴ بدە بۆ دۆزینەوہى ژمارەى قوتابیان:

$4 \times 6 = 24$

پێویستە خستەى لیکدانى بەرامبەر بەکاربھێنى بۆ شیکارکردنى پرسیارەکە، ئەگەر ویستت ئەنجامى لیکدانى دوو ژمارە بدۆزیو، ئەو ژمارەیه بخوینەوہ کە دەکەوێتە یەکتربېرنى ریزی ژمارەى یەکمە لەگەل ستونى ژمارەى دووہم.

ئەنجامى یەکتربېرنى ریزی ژمارە ۶ لەگەل ستونى ژمارە ۴ دەبینى.

$$\begin{array}{r}
 \xrightarrow{4} \\
 \xrightarrow{6 \times} \\
 \xrightarrow{24}
 \end{array}
 \begin{array}{l}
 24 \\
 \\
 \\
 \end{array}
 =
 \begin{array}{l}
 4 \\
 \uparrow \\
 \text{ئەنجامى} \\
 \text{لیکدان}
 \end{array}
 \times
 \begin{array}{l}
 6 \\
 \uparrow \\
 \text{کۆلکەى} \\
 \text{لیکدان}
 \end{array}
 \begin{array}{l}
 \\
 \\
 \uparrow \\
 \text{کۆلکەى} \\
 \text{لیکدان}
 \end{array}$$

کەواتە، ژمارەى قوتابییهکان ۲۴

لە بیرمەکە ئەنجامى لیکدانى هەر ژمارەیهک لە ۴ ژمارەیهکی جووتە.

رینۆیى چۆن پوونى دەکەیتەوہ 5×2 کۆ 5×2 یەکسانە بە 5×4

بیرکردنەوہى رەخنەگر کامیان ئاسانترە بۆ دۆزینەوہى ئەنجامى لیکدانى 6×6 ، چوارجار کۆیکەیتەوہ یان خستەى لیکدان بەکاربھێنیت؟ هۆیکەى پوونیکەوہ.

ساغبكهوه

۱ پرونيبكهوه چۆن خشتهى ليكدانى بۆ دۆزينهوهى ۸×۴ بهكار دىنى؟

ليكبه

۲ $\square = ۴ \times ۲$ ۳ $\square = ۴ \times ۹$

۴ $\square - ۵ \times ۴$ ۵ $\square - ۳ \times ۴$

راهپنان و شيكار كردنى پرسيارهكان

بوڭشاييهكان پريكهوه له خشتهى ليكدان له ۴.

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	×	۶
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	۴	

بوڭشايى پريكهوه له راهپنانهكانى ۷ تا ۹.

۷ $۴ \times \square = ۰ \times ۹$ ۸ $۳ \times \square = ۹ \times ۲$ ۹ $۲ \times \square = ۴ \times ۴$

۱۰ ۵ له ۴ بده. ۱۱ ئەنجامى ليكدانى ۴ له ۹ چەنده؟

۱۲ ئەنجامى ليكدانى ۷ له سفر چەنده؟ ۱۳ ئەنجامى ليكدانى ۱ له ۱۲ چەنده؟

۱۴ له باخچهيهكى ئاژەلان ۴ قهفەس بولبل هەيه، هەر قهفەسيك ۸ بولبل تىدايه، ژمارهى بولبهكان چەنده؟

۱۵ نایا ۶ \times ۴ گهرهتره له ۷ \times ۳ يان بچووكتره يان يهكسانه؟ پرونيبكهوه.

۱۶ لهبەر ئەوهى $۳۶ = ۴ \times ۹$ و $۴۰ = ۴ \times ۱۰$ ، ۴×۱۱ دهكاتە چەنده؟

هەلبژاردن له هەمهجۆر

۱۷ له قهفەسيكدا ۶ كهرويشك هەيه، ژمارهى قاچهكانيان چەنده؟

د ۱۶

ج ۳۰

ب ۲۴

ا ۶

پیداچوونەوهى خیرا

١٢ = □ × ٣ ١

□ = ٦ × ٢ ٢

□ = ٨ × ٠ ٣

٩ = □ × ٩ ٤

رېڭاگان لەسەر لیکدان

فیڤرێه

لە فرۆکەخانە کارزان چوو بۆ فرۆکەخانە، سەردانى ٦ بەش
لە بەشەکانى کرد، لەهەر بەشێک ٣ فرۆکە هەیه، چەند فرۆکەى
بىنى؟

□ = ٣ × ٦

لێرەدا زۆر رېڭا هەیه بۆ دۆزینەوهى ئەنجامى لیکدان.
دەتوانیت کۆمەلهى یەكسان پیکبىنى:

١٨ = ٣ × ٦

ب) دەتوانیت ریزکراوه پیکبىنى: ١٨ = ٣ × ٦

ج) دەتوانیت سیفەتى ئالوگۆر بەکاربىنى: ١٨ = ٦ × ٣ = ٣ × ٦

د) دەتوانیت خشتەى لیکدان بەکاربىنى:

ستون

٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١	٠	٠
٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠
٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١	٠	٠
١٨	١٦	١٤	١٢	١٠	٨	٦	٤	٢	٠	٠
٢٧	٢٤	٢١	١٨	١٥	١٢	٩	٦	٣	٠	٠
٣٦	٣٢	٢٨	٢٤	٢٠	١٦	١٢	٨	٤	٠	٠
٤٥	٤٠	٣٥	٣٠	٢٥	٢٠	١٥	١٠	٥	٠	٠
٥٤	٤٨	٤٢	٣٦	٣٠	٢٤	١٨	١٢	٦	٠	٠
٦٣	٥٦	٤٩	٤٢	٣٥	٢٨	٢١	١٤	٧	٠	٠
٧٢	٦٤	٥٦	٤٨	٤٠	٣٢	٢٤	١٦	٨	٠	٠
٨١	٧٢	٦٣	٥٤	٤٥	٣٦	٢٧	١٨	٩	٠	٠

ریز ←

بەبیر خۆت بێنە ئەنجامى لیکدانى ژمارەکه دەکهوێتە لای یەکتەرپىنى ریزی ٦ لە ستونى ٣: ١٨ = ٣ × ٦
ژمارەى فرۆکەگان دەکاتە ١٨ فرۆکە.

لە بیرمەکه دەتوانیت رېڭاگانى جیاواز بەکاربهێنیت بۆ هەژمیرکردنى ئەنجامى لیکدانەکه.

۱ پوونىكەۋە دوو رېگا بەكاربىنە بۇ دۆزىنەۋەى 8×4 .

رېستەى لىكدان بۇ ھەر شىۋەيەك بنووسە.

راھىيان و شىكارکردنى پرسىارەکان

لىكبدە

■ - 5×8 **۸**

7×3 - ■ **۷**

■ - 4×2 **۶**

■ - 5×6 **۵**

$\frac{8}{3 \times}$ **۱۲**

$\frac{5}{7 \times}$ **۱۱**

$\frac{0}{6 \times}$ **۱۰**

$\frac{9}{3 \times}$ **۹**

بۇشايبەکان بە ژمارەى گونجاو پر بکەۋە.

۹	۸	۷	۵	۲	×	۱۳
■	■	■	■	■	۳	

۸	۷	۹	۶	۱	×	۱۴
■	■	■	■	■	۵	

۱۶ سەفین ومەتىن ۲۰ ئۆتۆمبىلى بچووكيان لايە، مەتىن ئۆتۆمبىلىكى ترى كرى بۇ ئەۋەى ژمارەى ئۆتۆمبىلەکانى سەفین بکاتە نيۋەى ژمارەى ئۆتۆمبىلەکانى مەتىن. ھەريەكەيان چەند ئۆتۆمبىلى ھەيە.

۱۵ رېنوۋىنى سۆزان ۴ دەنكە شىرىنى و دوو سىۋى لە پاكەتېك دانا، ۲۴ دەنكە شىرىنى بەكارھىنا، چەند سىۋى بەكارھىنا؟

ھەلبىژاردن لە ھەمەجۋر

۱۷ لە كېلگەيەكدا ۵ چىل و دوو مريشك ھەيە. ژمارەى قاچەکانيان چەندە؟

۲۰ **د**

۱۴ **ج**

۲۸ **ب**

۲۴ **ا**

پیداچوونه‌وهی خیرا

$$6 = \square \times 3 \quad 1$$

$$9 = \square \times 3 \quad 2$$

$$12 = 4 \times \square \quad 3$$

$$15 = \square \times 3 \quad 4$$

رېځگانې شیکاری پرسیاره‌کان

به‌دوای شیوازدا بگه‌رې

پرسیار ماردین و براده‌ره‌کە‌ی یاری شیوازی ژماره‌یی ده‌کن. براده‌ره‌کە‌ی ژماره‌کانی، ۳، ۵، ۸، ۱۰، ۱۳، ۱۵، ۱۸، ۲۰، ۲۳، نووسی، پئویسته ماردین رېسای شیوازه‌که دیار بکات، چوار ژماره‌ی دوای ژماره ۲۳ بنووسی.

تیبگه

- داواکراو چییه؟
- نه‌و پیدراوانه‌ی که به‌کارت هیئاوه چییه؟
- نایا پیدراوی تر هه‌یه به‌کارت نه‌هینابی؟ چییه؟

پلاندابنی

- کام رېگا به‌کارده‌هینیت بۆ شیکارکردنی پرسیاره‌که؟
- ده‌توانی رېگای «به‌دوای شیواز بگه‌رې» به‌کاربیهینی.

شیکاریکه

رېساکه نه‌وهی ۲ زیاد بکه، پاشان ۳ زیادبکه یه‌ک له‌دوای یه‌ک. چوار ژماره‌ی دوایان نه‌مانه‌ن ۲۵، ۲۸، ۳۰، ۳۳.

ساغبکه‌وه

- چون راستی وه‌لامه‌کەت ساغده‌که‌یته‌وه؟

بیری ره‌خنه‌گر: رېسای شیواز دیار بکه نه‌گه‌ر شیوازه‌که به‌م

شیوه‌یه بوو: ۳:۶:۸:۱۱:۱۳؟

راهینان و شیکارکردنی پرسیارهکان

رینگهکانی شیکاری پرسیارهکان

هیلکاریهک یان وینه بکیشه نمونهیهک دروستبکه بهکردار جیبه جیبی بکه.

لیستیکی ریک دروست بکه.

به دواى شیوازیک بگهړئ

خشتهیهک یان وینهیکی

پوونکردنهوهی دروستبکه.

بخه ملینه وساغبکهوه به

ههنگاوهکاندا بگهړیوه شیکاری

پرسیارهکه ئاسانتر بکه

پستهیهکی ژمارهیی بنووسه

دهرئنجای ژیر بیژى

بهکاربیڼه.

رینگه «به دواى شیواز بگهړئ» بهکاربیڼه بؤ شیکاری پرسیارهکان.

۱ وا دابنئ که شیواز ۵، ۴، ۹، ۸، ۱۳، ۱۲، ۱۷، ۱۶، ۲۱. ریسای

شیواز دیاربکه و چوار ژماره دواى ژماره ۲۱ دین بنووسه.

۲ شیوازی دانا ئهوهیه: ۳، ۶، ۹، ۱۲. ریسای شیوازهکه دیاربکه و

چوار ژماره دواى ژماره ۱۲ دین بنووسه.

نازاد به نهوزادی گووت: من بیر له شیوازیک دهکهمهوه ژماره

یهکهمهکانی ئهمانه: ۴، ۸، ۱۲، ۱۶.

۳ سئ ژماره دواى ئهوه چین؟

ا ۱۶، ۲۰، ۲۴ ج ۱۸، ۲۰، ۲۲

ب ۱۷، ۱۹، ۲۱ د ۲۰، ۲۴، ۲۸

۴ کام ژماره نابیت له شیوازی نازاد بیت؟

ا ۲۰ ج ۳۲

ب ۲۸ د ۳۵

راهینان له سهر رینگا جیاوازهکان

۵ نهوژین دهیهوئیت له دهوک بؤ ههولیر بهی پروات.

رپژانه (۶) کاتژمیر دپروات، چهند کاتژمیر له

ههفتهیهکدا رویشتوه، نهگه زانیت روژی ههینی

پشوو دهدات.

۶ کوا ههله؟ خهسرؤگوتی ئهو ژمارانه

۱۱، ۲۱، ۳۱، ۴۱، ۵۱، ۶۰، ۷۱ شیوازیک پیک

دینن له کوئ ههلهی کردووه؟ پوونی بکهوه چوون

ههلهکه راست دهکهپتهوه؟

۷ بهکارهینانی پیدراوهکان نهگه رپامان

بهردهوام بوو لهسهر ئهه شیوازه که له خشتهکهرا

دیاره، چهند مهتر غار دهدات له روژی پینج

شهههه؟

غاردانی پامان

XX	شهههه
XXX	یهک شهههه
XXXX	دووشهههه

XX = ۱۰۰ مهتر

پیداچوونهوه

دنیابوون له ههبوونی زاواوهکان و چهکهکان

دهرپرینی گونجاو له لیستی بهرامبهه ههلبژیره.

۱ بهو ژمارانهی که له یهکتریان ددهین دهوتریت ؟

۲ که دوو ژماره له یهکتردههین ؟ دست دهکهوئیت.

۳ نهنجامی لیكدانی ؟ له هه ژمارهیهك، ژمارهکه خوئیهتی.

۴ نهنجامی لیكدانی ؟ لههه ژمارهیهك دهکاته سفر.

پیزکراوه
کۆلکهی لیكدان
سفر
ژماره ۱
نهنجامی لیكدان

لیکبه. لهوانهیه پیکهینانی پیزکراوهکان پیویست بی.

۷ $\square = 6 \times 3$

۶ $\square = 2 \times 3$

۵ $\square = 5 \times 4$

دنیابوون له کارامهیهکان

رستهی لیكدان ههلبژیره که گونجاوه بو رستهی کۆکردنهوه.

۸ $12 = 3 + 3 + 3 + 3$ ۹ $20 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4$

۱۰ $0 = 0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0$

$20 = 4 \times 5$
 $0 = 0 \times 5$
 $12 = 2 \times 6$
 $12 = 3 \times 4$

نهنجامی لیكدان بدۆزهوه.

۱۳ $6 \times 5 = \square$

۱۲ $\square = 3 \times 7$

۱۱ $\square = 8 \times 3$

۱۶ $\square = 8 \times 1$

۱۵ $\square = 6 \times 0$

۱۴ $\square = 1 \times 5$

۱۹ $\begin{array}{r} 8 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$

۱۸ $\begin{array}{r} 6 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$

۱۷ $\begin{array}{r} 3 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$

بوئشاییهکان به ژمارهی گونجاو پریکهوه.

۲۲ $9 = \square \times 1$

۲۱ $30 = 5 \times \square$

۲۰ $8 = \square \times 2$

دنیابوون له شیکارکردنی پرسیارهکان

دیار بکه نایا پرسیارهکه پیدراوی پتر له خو دهگریت لهوهی پیویسته، یان کهمتر لهوهی پیویسته یان تهنها لهوهی پیویسته. پرسیارهکه شیکاریکه له ههموو بارهکاندا نهگه پیدراوهکان کهمبوون دیاریان بکه.

۲۳ شیرزاد ۳ کاتژمیر رۆژانه له شههمه تا چوارشههمه مهشق دهکات، چهند کاتژمیر مهشق

دهکات له ههفتهیهدا؟

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەو

۵ ئەو كاتژمىرە ئاماژە بۇ چ كاتىك دەكات؟

۶:۰۸ [ا] ۶:۴۰ [ب] ۷:۰۸ [ج] ۷:۴۰ [د]

۶ بەھاي خانەيى رەنوسى ۱ لە ۱۷ ۴۰۵ كامەيە؟

۱۰ [ا] ۱۰۰ [ب] ۱۰۰۰ [ج] ۱۰۰۰۰ [د]

۷ مريمە ۸ قاپى ھەيە، ھەر قاپىك ھىلكەيەكى

لەناو دانا، چەند ھىلكەي بەكارھىنا؟

۰ [ا] ۶ [ب] ۴ [ج] ۸ [د]

۸ ژمارەيەك ئەگەر جارانى ژمارەي ۴ بەكەين

ئەنجام دەيىتە ۳۶، ژمارەكە كامەيە؟

۴۰ [ا] ۳۲ [ب] ۹ [ج] ۸ [د]

۹ ئەژاد كىتەبەكانى لەسەر ۴ رەفە دانا، ھەر رەفەي

۷ كىتەبى لەسەرە، ژمارەي كىتەبەكان كامەيە؟

۲۸ [ا] ۲۴ [ب] ۲۱ [ج] ۱۱ [د]

۱۰ كرىكار لەھەر تورەگەيەك ۵ دەنكە شيرنى دانا.

ژمارەي تورەگەكان بوو ۸، ژمارەي دەنكە

شيرنەكان كامەيە؟

۱۳ [ا] ۳۲ [ب] ۳۳ [ج] ۴۰ [د]

ئاگاڭداريە!

- ھەموو ناوەرپۇكەكە بخويىنەو.
- دۇنيا بە لە تيگەيشتنت لە پرسىار.
- وەلامەكانت ساغبەو.

وەلامى گونجاو دەور بدە لە راھىنانى ۱ تا ۱۰

۱ $9 \times 3 = ?$

۶ [ا] ۱۲ [ب] ۲۷ [ج] ۵ [د] ھىچ لەوانە

۲ دوين ۸ پاكەت ماسى كرى بەھاي ھەريەكيان ۵

ھەزار دىنار بوو، چەند ھەزارى داوھ؟

۳۰ [ا] ۳۸ [ب] ۲۱ [ج] ۴۰ [د]

۳ پەيوەند ۶۴ ھەزار دىنارى ھەبوو ۳۵ ھەزار

دىنارى بە توپ داوھ، كىتەبىكى بە ۲۵ ھەزار دىنار

كرى، ئايا چەند ھەزار دىنارى لاماوھ.

۶۰ [ا] ۲۹ [ب] ۳۹ [ج] ۴ [د]

۴ شارا ۲۵ ھەزار دىنارى لايە ۷ كارتى پۇستەي

كرى، نرخى ھەريەكەيان ۲ ھەزار دىنارە. چەند

ھەزار دىنارى داوھ؟

۹ [ا] ۱۴ [ب] ۱۱ [ج] ۲۵ [د]

ئەوھى دەيزانى بىنووسە

۱۱ پستەيەكى لىكدان بىنووسە كە پەيوەندى بەم

پستەيەي كۆكردنەو بىت $20 = 5 + 5 + 5 + 5$ ، 1×8 يان $9 \times 9 = 81$

پوونى بەوھ.

راستییه‌کانی لیكدان

به‌ششی
۵

تیپی مؤسیقای سهربازی به شیۆدی ریزکراوه
دهروۆن ههروهك تیپه‌کانی سهربازی.

شیكارکردنی پرسیاره‌كان

سهیری ئەم وێنهیه بکه، بۆ ههه
تیپیک ریزکراوهیهك بکێشه که دهیان
نویتی.

تیپی مؤسیقای سهربازی

	پیاده
	فرۆکه‌وانی
	ده‌ریایی

۴ سهرباز =

زانبارييه كانت ساغبكهوه

ئەم لاپەرەيه بەکاربەينە بۆ دۇنيابوون لە ھەبوونی ئەم زانبارييانەي کەوا پيوستە لەم بەشەدا

زاراوهکان ✓

دەربەرینیکی گونجاو لە لیستی بەرامبەر ھەلبژێرە.

۱ ژمارە ۲ لە پستەي لیكدانی $۱۰ = ۵ \times ۲$ پئی دەوتری ؟

۲ ژمارە ۱۰ لە پستەي لیكدانی $۱۰ = ۵ \times ۲$ پئی دەوتری ؟

جیاوازی

کۆلکەي لیكدان

ئەنجامي لیكدان

کۆکردنەوهي کۆمەلە يەكسانەکان ✓

ژمارەكە چەندە؟

۴

۳ کۆمەلە لە ۶ =

۳

۲ کۆمەلە لە ۴ =

ژماردن بە بازدان ✓

شیوازەكە تەواو بكە؟

۵ : ۱۰ : ۲۰ : ۳۰ : ۴۰ : ■ : ■ : ■

بەرەو پێش یان بەرەو پاش دەدە بژمێرە، بۆ دۆزینەوهي ژمارەي ناديار.

۶ ۳ : ۱۳ : ۲۳ : ■ : ■ : ۵۳ : ■ : ۸۳ :

۷ ۹۵ : ۸۵ : ۷۵ : ■ : ■ : ۴۵ : ■ : ■ :

راستیهکاني لیكدان ✓

لیكبه؟

۹ ■ = ۵ × ۹

۱۱ ■ = ۰ × ۵

۱۳ ■ = ۸ × ۵

۸ ■ = ۱ × ۴

۱۰ ۴ × ۹ = ■

۱۲ ■ = ۶ × ۴

۱۶ $\frac{۸}{۴ \times}$

۱۵ $\frac{۲}{۳ \times}$

۱۴ $\frac{۶}{۴ \times}$

ليكدان له ۶

فيرييه

پيداچوونه وهى خيرا

$۲۵ = \square \times ۵$ ۱

$\square = ۹ \times ۵$ ۲

$۳۰ = ۵ \times \square$ ۳

$\square \times ۵ = ۴۰$ ۴

تيپى پيشمه رگه سهنگر ژماره يهك پيشمه رگه يى بىنى به دهسته
دهرؤيشتن. هر دهسته يهك له ۶ ريز پيك هاتبون، له هر ريزيك ۶
پيشمه رگه، ژماره يى پيشمه رگه كان چنده؟

نمونه

نم پرسياره بنويته بؤ نه وهى شيكارى بكه يت.

هنگاوى ۳

نه جامى ليكدان كو بكه وه
له هر دوو ريزكراوهكه
نمته دستدهكه ويئت.

$$\begin{array}{r} ۶ \\ ۳۰ + \\ \hline ۳۶ \end{array}$$

نمته دستدهكه ويئت:

۶×۶ يهكسانه به ۱

كو ۵ واته ۶×۵

$۳۶ = ۳۰ + ۶$ كه واته

ژماره يى پيشمه رگه كان له

تيپهكه ۳۶ پيشمه رگه.

هنگاوى ۲

ريزكراوهكه بهش بكه بؤ
دوو ريزكراوه يى بچووك.

$$\begin{array}{c} ۶ \\ \square \square \square \square \square \square \\ ۶ = ۶ \times ۱ \end{array}$$

$$\begin{array}{c} ۶ \\ \square \square \square \square \square \square \\ \square \square \square \square \square \square \\ \square \square \square \square \square \square \\ \square \square \square \square \square \square \\ ۵ \\ ۳۰ = ۶ \times ۵ \end{array}$$

هنگاوى ۱

ريزكراوه يهك پيك بيته له
۶ ريز له هر ريزيك ۶
چوارگوشه يى بچووك.

$$\begin{array}{c} ۶ \\ \square \square \square \square \square \square \\ \square \square \square \square \square \square \\ \square \square \square \square \square \square \\ \square \square \square \square \square \square \\ \square \square \square \square \square \square \\ ۶ \\ \square = ۶ \times ۶ \end{array}$$

نمونه

ژماره يى پيشمه رگه كان چنده دهن، نهگه ر تيپهكه ۷ ريز بيته له جياتى ۶.

وهك له نمونه يى پيشوو:

۶×۷ يهكسانه به ۲ كو ۶×۵ واته $۴۲ = ۳۰ + ۱۲$.

له بيرمهكه بؤ نه وهى هر ژماره يهك له ژماره يهكى تر بده يى، دوو
ژماره بدؤزه وه سه رجه ميان ژماره يى يهكهم بيته، هره يهك له دوو
ژماره يهك له ژماره يى دووهم بده، پاشان نه جامه كانيان كو بكه وه.

۱ راقە بگە چۆن ئەنجامى ۳×۸ ھەژماردەكەيت؟ چۆن ئە راستىيە بەكار دىيىنى بۇ دۆزىنەۋەى ۶×۸ ؟

لىكېدە.

۳ $\square = ۶ \times ۴$

۲ $\square = ۶ \times ۲$

راھىئان و شىكار كىردى پىرسىيارەكان

خىشتەى لىكدان لە ۶ تەۋاۋىكە.

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	×	۴
□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	۶

بۆشايىيەكان بە ژمارەى گونجاۋ پىرىكەۋە لە راھىئانەكانى ۵ تا ۱۰.

۶ $\square \times ۸ = ۴۸$

۵ $۱۲ = ۴ \times \square$

۸ $۸ + ۴۰ = ۶ \times \square$

۷ $۳ \times ۴ = ۴ \times \square$

۱۰ $\square = ۹ \times ۶$

۹ $\square = ۴ \times ۶$

۱۱ نامىرى گىتار ۶ ژىيە ھەيە و نامىرى عود ۵ ژىيە

ھەيە، لە ۴ گىتار و ۲ عود چەند ژىيە ھەيە؟

۱۲ بنووسە رىزكراۋەيەك بكىشە كەۋا

پوونىيكاتەۋە ۶ \times ۴ يەكسانە بە ۱ \times ۴ كۆ

۴×۵ ؟

ھەلبژاردن لە ھەمەجۆر

۱۳ ژمارەى نادىيار لە $\square \times ۶ = ۴۸$ چىيە؟

د ۱۰

ج ۸

ب ۶

ا ۵

لیکدان له ۷ و له ۸

فیریه

پشوو پشوی هاوین ۸ هفتی خایاند.
پشوی هاوین چند پوژی خایاند؟

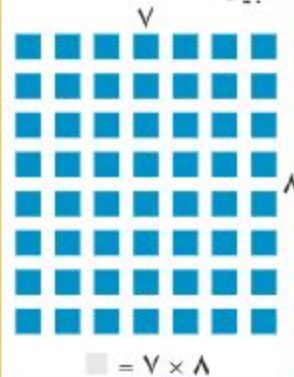
نمونه

$$\blacksquare = 7 \times 8$$

پرسیاریک بنوینه بو نه‌وهی شیکاری بکه‌ی.

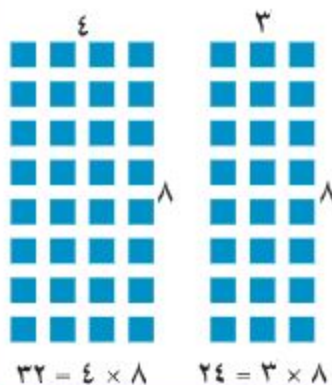
هنگاوی ۱

پیزکراوه‌یه‌کی ۸ پیزی
پیکبهنه که له هه‌ریه‌کیان
۷ چوارگوشه‌ی بچوک
هه‌بیت.

هنگاوی ۲

پیزکراوه‌که به‌ش بکه بو
دوو پیزکراوه‌ی بچوک.

هنگاوی ۳

نه‌جامی لیکدانی دوو
پیزکراوه‌که کو بکه‌وه.

$$\begin{array}{r} 24 \\ 32 + \\ \hline 56 \end{array}$$

نهمه‌ت ده‌ست ده‌که‌ویت

$$56 = 7 \times 8$$

که‌واته، ژماره‌ی پوژه‌کانی
پشوی هاوین ۵۶ پوژه.

نان دایکم ۶ نانه‌قهیسی دروستکرد بو هه‌ر نانه‌ک ۸ قهیسی پوویست
بو، نایا چند قهیسی پوویسته؟
شیوازیک به‌کاربهینه بو دوزینه‌وهی وه‌لام

$$8 = 8 \times 1$$

$$16 = 8 \times 2$$

$$24 = 8 \times 3$$

$$32 = 8 \times 4$$

$$40 = 8 \times 5$$

$$48 = 8 \times 6$$

که‌واته، دایکم پوویستی به ۴۸ قهیسی هه‌یه.

- ۱ پروونبكهوه چۆن 5×7 بەش دەكەى بۆ دوو بەش، بۆ ئەوەى ئەنجامى لیکدان هەژمیر بکەیت؟
- ۲ پروونبكهوه چۆن $20 = 5 \times 4$ بەکاردههینریت بۆ ئەوەى ئەنجامى 5×8 هەژمیر بکەیت؟
- ۳ پروونبكهوه چۆن $12 = 2 \times 6$ بەکاردههینریت بۆ ئەوەى ئەنجامى 2×7 هەژمیر بکەیت؟
- لیکبەد.

۴ $\square = 4 \times 7$ ۵ $\square = 7 \times 0$ ۶ $\square = 5 \times 7$

پراهیئان و شیکارکردنى پرسیارەکان

تەواو بکە

۷ $\square = 7 \times 7$ ۸ $9 \times 4 = \square$ ۹ $\square = 7 \times 8$ ۱۰ $\square = 6 \times 8$

۱۳ $\begin{array}{r} 7 \\ \underline{8 \times} \end{array}$

۱۲ $\begin{array}{r} 7 \\ \underline{6 \times} \end{array}$

۱۱ $\begin{array}{r} 1 \\ \underline{7 \times} \end{array}$

۱۶ $\begin{array}{r} 7 \\ \underline{9 \times} \end{array}$

۱۵ $\begin{array}{r} 9 \\ \underline{6 \times} \end{array}$

۱۴ $\begin{array}{r} 5 \\ \underline{8 \times} \end{array}$

خشتهى لیکدان له 7 تەواو بکە.

9	8	7	6	5	4	3	2	1	×	۱۷
□	□	□	□	□	□	□	□	□	7	

خشتهى لیکدان له 8 تەواو بکە.

9	8	7	6	5	4	3	2	1	×	۱۸
□	□	□	□	□	□	□	□	□	8	

- ۱۹ دەوێن 7 ههفته پشوی ههبوو. 3 ههفتهى له خپوهتگهى دێدهوانى بهسهه برد. ئەوەى تری له مالهوه بهسههبرد چهند پوژی له مالهوه بهسهه بردوه؟
- ۲۰ نازاد 7 تورهگه سیوی ههیه، ههیهکیان 8 سیوی سهوزی تێدایه، تورهکەى ههشتهم سیوی سوری تێدایه. ژمارهى سیوهکان 60، ژمارهى سیوه سوورهکان چنده؟

- ۲۱ دهرئهنجام چۆن پروونیدهگهیتهوه، بۆ ئەوەى ههژمار بکەى، که 7×9 بچووکتیره له 8×9 ؟

ههلبژاردن له هههههجوور

- ۲۲ مازن ملوانکهیهك و 4 بازنى دروستکرد ههه بازنیک 8 موروی تیکرد و 20 موروش له ملوانکه کرد، چهند موروی بهکارهیناوه؟

۵ \square 52

ج \square 40

ب \square 32

ا \square 120

ليكدان له ۹ و له ۱۰

پیداچوونه وهى خیرا

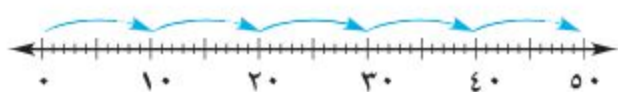
- = ۸×۴ ۱
- = ۵×۷ ۲
- = ۰×۸ ۳
- = ۷×۶ ۴

فیریه

دارستان سموره گیانله بهریكى ددان گه ورهیه دارهكانى پی دهبریت،
۵ سموره هر یه که یان ۱۰ دار دهبری. چند داریان بریووه؟

$$\blacksquare = ۱۰ \times ۵$$

ژماردن بۆ پیشوه دده ۵ جار به کاربینه.

له بیرته ۱۰×۵ واتا ۵ دهی یان $۱۰ \times ۵ = ۵$ دهی.
کهواته ژماره ی داره بر او هکان دهکاته ۵۰ دار.

له بیرمه که بۆ نه وهی ژماره یه که له ۱۰ بدهی،

سفریک بۆ لای راستی ژماره که زیادبکه: $۸۰ = ۱۰ \times ۸$

ليكدان له ۹ داوا له ۹ قوتابى پولى سييم بکه ويئنه ی
گیانه وهرهكانى دارستانه که بکیشن، بۆ هه لواسینیان له
پیشهنگاکه. هر یه که یان ۷ ويئنه ی کیشا.
چند ويئنه یان کیشاوه؟

$$\blacksquare = ۹ \times ۷$$

شیلان و گه لاویژ هه لسان بۆ دوزینه وهی وه لام به دوو ریگه ی جیاوان.

$۰ = ۹ \times ۰$
$۹ = ۹ \times ۱$
$۱۸ = ۹ \times ۲$
$۲۷ = ۹ \times ۳$
$۳۶ = ۹ \times ۴$
$۴۵ = ۹ \times ۵$
$۵۴ = ۹ \times ۶$
$۶۳ = ۹ \times ۷$
$۷۲ = ۹ \times ۸$
$۸۱ = ۹ \times ۹$

که لاویژ	☐
ریزکراوه کان به کاربینه	☐
• یه کهم جار ۷ له ۵ بده	☐
$۳۵ = ۵ \times ۷$	☐
• پاشان ۷ له ۴ بده	☐
$۲۸ = ۴ \times ۷$	☐
• هه ردوو نه نجام کۆبکه	☐
$۶۳ = ۲۸ + ۳۵$	☐

شیلان	☐
• یه کهم جار ۷ له ۱۰ ددهم	☐
$۷۰ = ۱۰ \times ۷$	☐
• پاشان، ۷ لی دهرده کهم	☐
$۶۳ = ۷ - ۷۰$	☐
کهواته:	☐
$۶۳ = ۹ \times ۷$	☐

کهواته، قوتابیان ۶۳ ويئنه یان کیشا.

۱ پروونبكهوه چۆن به رېگه‌ی شیلان نه‌نجامی 9×3 هه‌ژمیر ده‌كه‌یت؟

۲ پروونبكهوه چۆن به رېگه‌ی گه‌لاویژ نه‌نجامی 9×3 هه‌ژمیر ده‌كه‌یت؟

ته‌واوبكه.

■ = 6×10 ۴

■ = 10×3 ۳

$2 \times 9 =$ ■ ۶

■ = 9×8 ۵

$90 = 9 \times$ ■ ۸

$63 = 7 \times$ ■ ۷

راهینان و شیکارکردنی پرسیاره‌کان

ته‌واوبكه.

$10 \times 7 =$ ■ ۱۱

■ = 9×9 ۱۰

$4 \times 10 =$ ■ ۹

$\begin{array}{r} 9 \\ 4 \times \end{array}$ ۱۳

$\begin{array}{r} 10 \\ 8 \times \end{array}$ ۱۲

$\begin{array}{r} 10 \\ 6 \times \end{array}$ ۱۵

$\begin{array}{r} 10 \\ 1 \times \end{array}$ ۱۴

به‌راورد بكه و هیمای $>$ یان $<$ یان $=$ له شوینی • دابنی.

8×9 • 9×8 ۱۷

$10 - 70$ • 6×10 ۱۶

۱۸ بینووسه نه‌رمین وتی « 10×3 » یه‌كسانه ۱۹ سه‌میره ۳ سینی بچووكی له کلیچه‌ی گوژی

دروستکرد، هر سینه‌ك ۱۰ کلیچه‌ی تیا‌دابوو، به $10 + 10 + 10$ ، نایا له‌گه‌ل وتنی ئه‌وی،

دوو سینی تریشی له کلیچه‌ی خورما هر پروونی بكه‌وه.

سینه‌ك ۸ کلیچه‌ی تیا‌دابوو. سه‌میره چهند

کلیچه‌ی دروستکرد؟

هه‌لبژاردن له هه‌مه‌جۆر

۲۰ مازن چهند نه‌مامیکی له شیوه‌ی ریزکراوه‌ی له ۳ ریز چاند، له هر ریزیک ۹

نه‌مام. کام پرسته ژماره‌یه یارمه‌تی نه‌نجامدانی ژماره‌ی نه‌مامه‌کان ده‌دات؟

$27 = 9 \times 3$ ۵

$3 = 3 \div 9$ ۶

$12 = 9 + 3$ ۷

$6 = 3 - 9$ ۸

پاھىنان لەسەر لىكدان

فېرىه

پىداچوونەوھى خىرا

- = 4×5 ١
- = 8×2 ٢
- = 9×4 ٣
- = 8×7 ٤

مەلەوانى ھەر پاھىنەرىك ٦ منداڭ فېرى مەلەوانى دەكات، لەھەر تىپىك ژمارەى پاھىنەرىكان ٧ بوون، ژمارەى منداڭەكان چەندبوون؟

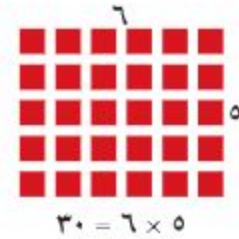
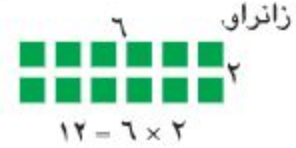
$$\blacksquare = 6 \times 7$$

زۆر پىگا فېربووى بۆ ھەژمىركردنى 6×7 .

ب) خشتەى لىكدان بەكاربىنە.

٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١	٠
٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠
٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١	٠
١٨	١٦	١٤	١٢	١٠	٨	٦	٤	٢	٠
٢٧	٢٤	٢١	١٨	١٥	١٢	٩	٦	٣	٠
٣٦	٣٢	٢٨	٢٤	٢٠	١٦	١٢	٨	٤	٠
٤٥	٤٠	٣٥	٣٠	٢٥	٢٠	١٥	١٠	٥	٠
٥٤	٤٨	٤٢	٣٦	٣٠	٢٤	١٨	١٢	٦	٠
٦٣	٥٦	٤٩	٤٢	٣٥	٢٨	٢١	١٤	٧	٠
٧٢	٦٤	٥٦	٤٨	٤٠	٣٢	٢٤	١٦	٨	٠
٨١	٧٢	٦٣	٥٤	٤٥	٣٦	٢٧	١٨	٩	٠

ا) رىزكراوھە بەش بکە بۆ پاستىيەكانى لىكدانى

$$42 = 6 \times 7, \text{ كەواتە } 42 = 30 + 12$$

د) ئەگەر يەككە لە كۆلكەكان جووت بوو چەند جارە

بەكاربىنە. ٦ كۆلكە يەككى جووتە

بىرىكەوھ: ٦ دوو ئەوئەندەى ٣ يە ئەنجامى

$$21 = 3 \times 7$$

$$42 = 21 + 21 = 6 \times 7 \text{ كەواتە}$$

ج) ئالوگۆر لە لىكدان بەكاربىنە.

ھەول بەدە كۆلكەكان ئالوگۆر بکەيت

بىرىكەوھ: ئەگەر $42 = 7 \times 6$

$$42 = 6 \times 7 \text{ ئەوا}$$

كەواتە ژمارەى منداڭەكان ٤٢ منداڭە.

دانا	دوئيا														
دەتوانم سىفەتى ئالوگۆر لە لىكدان بەكاربىنم.	بۆ ئەوھ ژمارەيك لە ٨ بەدەم ھەلدەستم بە لىكدانى ئە ٤ وە ئەنجام دوو ئەوئەندە دەكەم.														
لەبەر ئەوھى $8 \times 5 = 5 \times 8$	<table border="1"> <tr><td>٥</td><td>٤</td><td>٣</td><td>٢</td><td>١</td><td>٠</td><td>×</td></tr> <tr><td>٢٠</td><td>١٦</td><td>١٢</td><td>٨</td><td>٤</td><td>٠</td><td>٤</td></tr> </table>	٥	٤	٣	٢	١	٠	×	٢٠	١٦	١٢	٨	٤	٠	٤
٥	٤	٣	٢	١	٠	×									
٢٠	١٦	١٢	٨	٤	٠	٤									
وہ لەبەر ئەوھى $40 = 8 \times 5$	<table border="1"> <tr><td>٥</td><td>٤</td><td>٣</td><td>٢</td><td>١</td><td>٠</td><td>×</td></tr> <tr><td>٤٠</td><td>٣٢</td><td>٢٤</td><td>١٦</td><td>٨</td><td>٠</td><td>٨</td></tr> </table>	٥	٤	٣	٢	١	٠	×	٤٠	٣٢	٢٤	١٦	٨	٠	٨
٥	٤	٣	٢	١	٠	×									
٤٠	٣٢	٢٤	١٦	٨	٠	٨									
ئەوا $40 = 5 \times 8$	وہ لەبەر ئەوھى $20 = 5 \times 4$														
	ئەوا $40 = 5 \times 8$														

پىگاکانى دۆزىنەوھى ئەنجامى لىكدان

ئەگەر ھاتوو ژمارەى پاھىنەرىكان ٨ و

ژمارەى منداڭەكان ٥ بىت لە ھەر تىپىك،

ژمارەى ھەموو منداڭەكان دەبىتە چەند؟

دوئيا و دانا دوو پىگا جىاوازيان بەكارھىنا

بۆ دۆزىنەوھى ئەنجامى 5×8

• ئەگەر پاستى لىكدانى 5×8 لەبىرت نىيە.

كام پىگە بەكاردىنى؟

- ۱ پوونىبكهوه چۆن راستى لىكدانى $5 \times 9 = 45$ بهكار دىنيت بۇ دۆزىنه وهى 8×5 ؟
 ۲ پوونىبكهوه چۆن دوو ئه وهنده بهكار دىنيت بۇ هه ژمىركردنى 6×9 ؟

تهواوبكه.

$$\begin{array}{r} 2 \times 2 = 4 \\ 3 \times 3 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \times 6 = 36 \\ 2 \times 7 = 14 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \times 2 = 10 \\ 5 \times 9 = 45 \end{array}$$

پاهىنان و شىكار كردنى پرسىارهكان

بهراورد بكه و هىماى < يان > يان = له شىونى • دابنى.

۱۸ • 6×3 ۱۰

6×6 • 9×4 ۹

۵۰ • 7×7 ۱۲

$9 + 8$ • 9×8 ۱۱

بنووسه دروسته يان ههلهيه له ناو لاكىشهكه. بهرامبهر ههر پاهىنانىك.

$47 = 7 \times 7$ ۱۵

$40 = 6 \times 8$ ۱۴

$24 = 6 \times 4$ ۱۳

$99 = 9 \times 9$ ۱۸

$55 = 9 \times 5$ ۱۷

$64 = 8 \times 8$ ۱۶

- ۲۰ ئاراس ۸ ههفتهى له بهغدا بهسهربرد، چهند روژى له بهغدا بهسهر بردووه؟

- ۱۹ كاروان ۴ تىنووسى كړى، ههر تىنووسىك به ۳ ههزار دىنار، كاروان چهندى داوه؟

- ۲۲ دوكاندارىك ۹ قاهى فروشت، نرخى ههر قاپىك ۶ ههزار دىنار بوو و دولكه يه كيش نرخه كهى ۴ ههزار دىنار بوو. چهندى وهرگرتووه له كپارهكه؟

- ۲۱ بىركردنه وهى په خنهگر سولاف وتى «ئنگهر ههر ژماره يه كه له ۷ بدهى ژماره يه كى تاكت دسته ده كه وىت» ئايا له گهلىايى؟ له وه بكو له وه.

- ۲۳ پرسىار مهحمود ماوهى ۹ ههفته و ۴ روژ له قاهيره و بهىروت بهسهر برد، له قاهيره ۳۵ روژ مايه وه، چهند روژ له بهىروت بهسهر بردووه؟

ههلبژاردن له ههمه جۆر

- ۲۴ هاوار ۳ جار له ههفته يه كدا مشق دهكات له ميانهى ۹ ههفته. هاوار دووجار

نه هاتووه بۇ مشق كردن. هاوار چهند جار مشق كردووه؟

۲۷ د

۲۵ ج

۲۴ ب

۳ ا

۱ پوونىبكهوه چۆن خىشتەى لىكدان بەكار دىنيت بۇ دۆزىنەۋەى كۆلكەى نادىارى $6 \times \square = 18$ ؟

راھىنەن و شىكار كىردى پرسىيارەكان

كۆلكەى نادىار چىيە؟

۲ $12 = 4 \times \square$

۴ $18 = 2 \times \square$

۶ $3 \times \square = 6 \times 4$

۳ $9 = \square \times 1$

۵ $36 = 4 \times \square$

۷ $5 - 50 = \square \times 9$

۸ ئەنجامى لىكدانى ۴ لە ژمارەيەكى تر دەكاتە ۲۸ ۹ نالا ۳ كورسى بۇ ھەر مېزىك لە ھۆلەكە دانا. ئەو ژمارەيە چىيە؟

نایا ژمارەى مېزەكان چەندە ئەگەر ۲۱ كورسى لە ھۆلەكە دابىت؟ پستەى لىكدان بۇ شىكارى پرسىيارەكە بنوسە.

خۆشى: لىكدان بە لىكدان

سەرنج لەم خىشتەيەى خوارەۋە بە.

۲	۱	۲
۲۰	۵	۴
۴۰	۵	۸

- لەھەر پىزىك، ئەگەر ژمارەى يەكەم جارانى ژمارەى دووم بەكى، ژمارەى سىيەمت دەستدەكەۋىت.
- لەھەر ستونىك ئەگەر ژمارەى يەكەم جارانى ژمارەى دووم بەكى، ژمارەى سىيەمت دەستدەكەۋىت.
- ژمارەى يەكەم لە پىزى يەكەم «۱» نىيە.
- بۇيە چوارگۆشەيەكى وھا پىدەۋترىت «لىكدان بە لىكدان».

ھەر يەك لەم خىشتانە تەۋابىكە بۇ نەۋى چوارگۆشەى «لىكدان بە لىكدان» ت دەستبەۋىت.

۱۳

		۳
	۷	
۴۲		

۱۲

۱۵		۵
۳۰		

۱۱

		۲
	۷	۴
۵۶		

۱۰

	۵	۳
۲		
	۵	

ھەلبىزاردىن لە ھەمەجۆر

۱۴ ژمارەى نادىار چىيە؟

$42 = \square \times 6$

۸ [۵]

۷ [ج]

۲ [ب]

۴ [ا]

پیداچوونەوهى خیڤرا

$$\square = 8 \times 2 \quad 1$$

$$24 = \square \times 8 \quad 2$$

$$\square \times 8 = 64 \quad 3$$

$$32 = 8 \times \square \quad 4$$

رېڭاگانى شىكارى پرسىارهگان

وینەیهك بکیشە

پرسىار نەنگى يارا ١٦ چوارگۆشەى بچووكى لە خورى چنى. چۆن دەتوانى ئەو چوارگۆشەى بچنى بۆ پێك هێنانى سەرپۆشێك هەمان ژمارەى چوارگۆشەى هەبێت لە درێژى و لە پانى؟

تیبگە

- داواکراو چىيە؟
- ئەو پیدراوانەى بەکارت هیناوه چىيە؟
- نایا پیدراوى تر هەيه بەکارت نەهینابیت؟

پلاندابنى

- کام رېڭە بەکار دینیت بۆ شىکارکردنى پرسىارهگان؟
- دەتوانى رېڭەى «وینەیهك بکیشە» بەکار بێنى بۆ دۆزینەوهى شىکارەكە.

شىکاریکە

- چۆن ئەو رېڭایە بەکار دینى لە شىکارکردنەكە؟

٤ چوارگۆشە بە درێژى و ٤

چوارگۆشە بە پانى تاقي

بکەوه.

$$16 = 4 \times 4$$

ئەو شىکارە ١٦ چوارگۆشەى

بەکار هینا.

کەواتە، نەنگى يارا پشتى بە شپۆهى دووهى بەست و چوارگۆشەگانى

دوورى، سەرپۆشەكەى دروستکرد.

٣ چوارگۆشە بە درێژى و ٣

چوارگۆشە بە پانى تاقي

بکەوه.

$$9 = 3 \times 3$$

ئەو شىکارە تەنها ٩

چوارگۆشەى بەکار هینا.

ساغبکەوه

- لە پرسارەكە ووردبەوه، پرونىبکەوه لەبەرچى شپۆهى دووهى هەلبژارد.

راهینان و شیکارکردنی پرسیارهکان

رینگهکانی شیکارکردنی پرسیار

هیلکاریهک یا وینهیهک بکیشنه

شیوازیک دروستبکه یان بهکردار جییه جییکه لیستیکی ریک دروست بکه بهدوای شیوازیک بگهری خشتهیهک یان وینهیهکی پروونکردنهوهی دروستبکه. بخهملینه وساغبکهوه به ههنگاوهکاندا بگهریوه پرسیارى ناسانتر شیکاریکه رستهیهکی ژمارهیی بنووسه. دهرنه نجام ژیربیژی بهکاربینه

رینگه «وینهیهک بکیشنه» بهکاربینه بۆ شیکارکردنی پرسیارهکان له ۱ تا ۴.

۱. ئەگەر ژماره‌ی چوارگۆشه‌کان ۲۵ بوو، چۆن ده‌توانی ئەو چوارگۆشانه‌که‌گه‌ل یه‌کتري بدووری بۆ ئەوه‌ی هه‌مان ژماره‌ی چوارگۆشته‌ ده‌ست که‌وئ له‌ درێژی و پانی؟

۲. دایکی مازن ۳۲ چوارگۆشهی بچوکی له‌ خوری چنی، پێویسته‌ چهند چوارگۆشهی زیاد بچنی بۆ ئەوه‌ی ژماره‌ی چوارگۆشه‌کان له‌گه‌ل یه‌کتري هه‌مان ژماره‌ی هه‌بیته‌ له‌ درێژی و له‌ پانی؟

ژماره‌ی نه‌وه‌کانی خه‌سره‌و ۲۴. ده‌یه‌ویته‌ وینه‌کانیان له‌سه‌ر دیوار هه‌لواسیته‌.

۳. کام له‌م شیکارانیه‌ی دیت گونجاو نییه‌؟

ا	۳ ریز له‌ ۸	ب	۴ ریز له‌ ۶
ب	۶ ریز له‌ ۴	د	۴ ریز له‌ ۸

۴. باپیره‌ بریاری دا ۴ وینه‌ له‌هه‌ر ریزیک دابنی،

چهند ریزی پێویسته‌ بۆ دانانی ۲۴ وینه‌؟

ا	۳	ب	۴	ج	۶	د	۸

راهینان له‌سه‌ر رینگه‌ جیاوازه‌کان

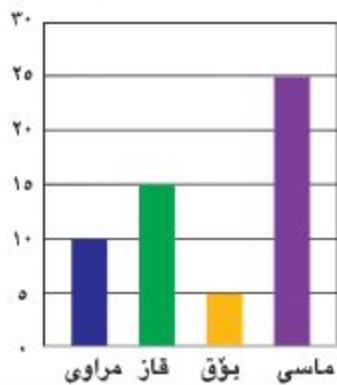
ستوونی پروونکردنه‌وه‌یی به‌رامبه‌ر به‌کاربینه‌ بۆ شیکارکردنی راهینانی ۵ تا ۷.

۵. ۳ بۆق له‌ گۆمه‌که‌ رۆیشتن چهند گیانله‌به‌ر مانه‌وه‌؟

۶. ۸ مراوی گۆمه‌که‌یان به‌جی هیشته‌، دوو قاز هاتن. بوونه‌ چهند قاز و مراوی له‌ گۆمه‌که‌دا،

۷. ۵ بۆق هاتن بۆ گۆمه‌که‌. ژماره‌ی گیانه‌وه‌ره‌کان بوون به‌ چهند؟

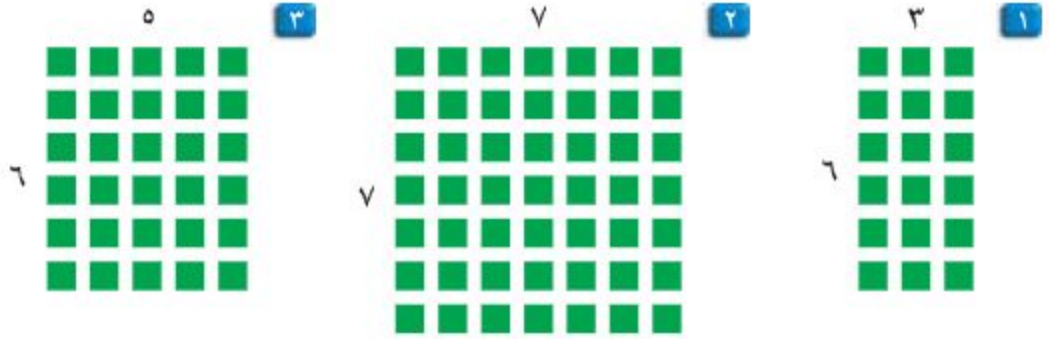
گیانه‌وه‌ره‌کانی گۆمه‌که‌

پىداچوونەو

دۇنيابوون لە زاراوكان و چەمكەكان

رېگايەك بلى بۇ بەشكردى ريزكراوكة، پاشان ئەنجامى لىكان بنوسە.

چۆن راستى لىكانى $10 \times 6 = 60$ بەكار دىنيت بۇ ھەژمىركردنى 9×6

دۇنيابوون لە كارامەيپەكان

لىكبدە.

$7 \times 8 =$ <input type="text"/>	<input type="text"/> $= 7 \times 6$
<input type="text"/> $= 0 \times 6$	$8 \times 0 =$ <input type="text"/>
<input type="text"/> $= 9 \times 8$	<input type="text"/> $= 6 \times 6$
<input type="text"/> $= 5 \times 10$	<input type="text"/> $= 9 \times 6$
$\begin{array}{r} 8 \\ \underline{4 \times} \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ \underline{8 \times} \end{array}$

دۇنيابوون لە شىكارکردنى پرسىارەكان

شىكارکردنى پرسىارەكان.

- ۱۵ لە سندوقك دوو ريز سىو ھەيە لەھەر ريزك 6 سىو، رېگايەكى تر دياربەكە بۇ ريزكردنى سىوھەكان لەچەند ريزكى يەكسان.
- ۱۶ ھىرش پاكەتئىكى كرى 3 ريز شيرىنى تىدابوو. لەھەر ريزك 4 دانە، 8 دانەى خوارد. چەند دانە ماوئەتەو؟
- ۱۷ ھۆزان 49 پارچە قوماشى چوارگۆشەيى كرى، بەيەكەو دەورى بۇ دەست كەوتنى چەند چوارگۆشە كە ھەمان درىژى و پانى ھەبىت. ئەو ژمارەيە چەندە؟
- ۱۸ لە تىنوسى ئازاد 6 ريزى يەكسان لە پوول ھەيە، 3 پوولى نوئى كرى. ھەموو بوونە 33 پوول. چەند پوول ھەبوون لەھەر ريزك؟

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەوہ

ئاگادارىيە!

- ھەموو ناوہرپۆككەكە بخوینەوہ.
- دلنیا بە لە تىگەيشتنت لە پرسىار.
- وەلامەكانت ساغبكەوہ.

۵ $\square = 8 \times 8$
 [ا] ۵۶ [ب] ۷۲ [ج] ۶۴ [د] ھىچ لەوانە

۶ بەرپىز پىئويستى بە ۵۹ ھەزار دىنار ھەيە بۇ كرىنى پىئووس ۸۵ ھەزار دىنارى بۇ تىئووس و ۲۹ ھەزار دىنار بۇ راستە، چەند ھەزارى پىئويستە؟

[ا] ۱۷۳ [ب] ۲۲۷ [ج] ۳۲۷ [د] ۴۷۳

۷ ۹ قوتابى ھەريەكەيان ۶ كتيبى كرى، ھەموويان چەند كتيبىان كرى؟

[ا] ۱۵ [ب] ۳۶ [ج] ۴۵ [د] ۵۴

۸ پارەرى تىپى ديدەوانى ۴ پىتزاى كرى، ھەر يەكەيانى بەشكرد بۇ ۱۰ پارچەى يەكسان. پارچەكانى دابەشكرد بەسەر ئەندامى تىپەكەوہ و دوو پارچەى مايەوہ. چەند پارچەى دابەشكردوہ؟

[ا] ۱۶ [ب] ۲۰ [ج] ۳۸ [د] ۴۲

۹ دانا ۳ كتيبى فرۆشت، دەوہن ۴، بەھاي ھەر يەكەيان ۶ ھەزار دىنارە. بەھەردووكيان چەند پارەيان كۆكردۆتەوہ؟

[ا] ۴۹ [ب] ۴۲ [ج] ۱۳ [د] ۷

وہلامى گونجاو دەوربە لە راھىئانى ۱ تا ۹.

۱ خوناو چەند تويىكى رەنگاوپرەنگى دروستكرد.

لە پاكەتئىكى دانا بە ۶ ريز و ھەر ريزئىك ۵ تويى دانا، چەند تويى لە پاكەتەكە دانا؟

[ا] ۳۰ [ب] ۲۵ [ج] ۲۴ [د] ۱۱

۲ شۆخان پشوى بەسەر برد كە ۴ ھەفتە بوو.

ژمارەى پۆژەكانى پشووئەكە چەندە؟

[ا] ۳۰ [ب] ۲۸ [ج] ۲۴ [د] ۲۰

۳ ئەو ژمارەى كە رستەى ژمارەى $7 \times \square = 42$

راست دەكات چەندە؟

[ا] ۵ [ب] ۶ [ج] ۷ [د] ۸

۴ كام لەوانەى دىت شۆوہيەكى ترە بۇ نووسىنى

$7 + 7 + 7$

[ا] 7×7 [ب] 7×3 [ج] 3×21 [د] $7 + 3$

ئەوہى دەيزانى بينووسە

۱۰ كاتيا ۲۱ چوارگۆشەى بچووكى لە خورى چنى و دەيويست شالىكى

چوارگۆشەى دروست بكات، چەند چوارگۆشەى بچووكى تر دەبىت بچنىت؟

دابه شکردن

بهشى
۶

مندالەكان ئەو كارتانەى وینەى پالەوانانى
وهرزشیان پیوهیه دهگۆرنهوه. له
ئەلبومهكانیان ریکیان دەخەن.

پرسیار بۆ شیکارکردن: سهیری وینەدارى
پوونکردنەوهی بکه. ئەگەر لههەر ئەلبومیک
۴ کارت دانرا. هەرمندالیک چەند
ئەلبومی دەوی؟

کۆمەڵەى كارتەكان

گۆفان

جەمال

نارام

نەوژین

ژین

۲ کارت =

زانبارييهكانت ساغبكهوه

ئەم لاپەرەيه بەکاربەھێنە بۆ دۇنيابوون لە ھەبوونی ئەم زانبارييانەي کەوا پۆيوستە لەم بەشەدا

زاراوهکان ✓

دەرپرینکی گونجاو لە لیستی بەرامبەر ھەلبژێرە.

١ ژمارە ٢٤ لە رستەي لیكدانی $٢٤ = ٤ \times ٦$

پێی دەوتریت _____؟

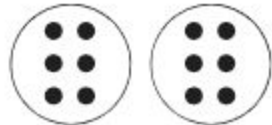
٢ ژمارەي ٥ لە رستەي لیكدانی $١٥ = ٣ \times ٥$

پێی دەوتریت _____؟

کۆلکەي لیكدان
نەنجامی لیكدان
سەرچەم

واتای لیكدان ✓

کۆپی بکەو پاشان تەواو بکە.

٤

کۆمەڵە لە ا
 = + ب
 = × ج

٣

کۆمەڵە لە ا
 = + + ب
 = × ج

رستەيەکی کۆکردنەووە و رستەيەکی لیكدان بۆ ھەر وێنەيەك بنووسە.

٦

٥

راستییهکانی لیكدان ✓

لیکبە.

$٩ \times ٨ =$ ٩

= ٨×٣ ٨

= ٧×٦ ٧

= ٧×٨ ١٢

$٨ \times ٦ =$ ١١

$٨ \times ٩ =$ ١٠

پیداچوونەوہى خیرا

$$\square = 4 \times 6 \quad 1$$

$$\square = 5 \times 3 \quad 2$$

$$\square = 6 \times 2 \quad 3$$

$$\square = 3 \times 7 \quad 4$$

واتای دابەشکردن

بەدەستى

بـدۆزەوہ

زاراوەکان

دابەشکردن ھێمای دابەشکردن

کەرستەکان پەپکى بچووک

کاتى لیکدەدەیت، کۆمەڵە یەكسانەکان دەخەیتە پال یەك،
وہ کاتى دابەشكەیت، ھەلدەستىن بە بەشىنەوہ بۆ کۆمەڵەکانى
یەكسان.

چالاکى

ئەگەر ۱۴ پەپك بەشكەين بۆ دوو كۆمەڵەى یەكسان، ژمارەى پەپكەكان لەھەر كۆمەڵك چەند دەبى؟

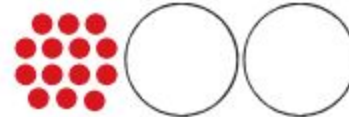
ھەنگاوى ۲

پەپكەك لەھەر بازنە یەك دابنى.

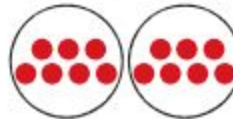
ھەنگاوى ۱

۱۴ پەپك بەكاربێنە. دوو بازنە بكێشە.

ھەنگاوى ۳

کردارەكە دووبارە بكەوہ تا پەپك نامبێت.

كەواتە، ھەر كۆمەڵە یەك ۷ پەپكى تىدايە.

ئەوہى پى ھەلسای دابەشکردنى ۱۴ یە بەسەر ۲. بنووسە: $7 = 2 \div 14$

بخوینەوہ: ۱۴ دابەش ۲ یەكسانە بە ۷.

یان ۱۴ لەسەر ۲ یەكسانە ۷.

بە ھێمای + دەوتریت ھێمای دابەشکردن.

۲۰ پەپك بەش

دەكەين بەسەر ۵

كۆمەڵەى یەكسان

چەند پەپك لەھەر

كۆمەڵە یەكدا

ھەبە؟

ھەولبەدە

پەپكەكان بەكاربێنە بۆ دروستکردنى كۆمەڵە یەكسانەكان

ا ۲۰ پەپك بەشكە بۆ ۵ كۆمەڵەى یەكسان. چەند پەپك

لەھەر كۆمەڵە یەك ھەبە؟

ب ۱۲ پەپك بەشكە بۆ كۆمەڵەى یەكسان بە چەند رینگايەك.

ج چەند كۆمەڵەت دەست كەوت لەھەر رینگە یەك؟

لەبىرمەكە لەكاتى بەشىنەو بە كۆمەلەكانى يەكسان، دابەشکردن بەكار دىننيت بۆ دۆزىنەوئى ژمارەى شتەكان لە ھەر كۆمەلەيەك، يان بۆ دۆزىنەوئى ژمارەى كۆمەلەكان.

ھەر منداللىك ۴ شەكروكەى دەوئيت. چەند مندال دەتوانن ۲۰ شەكروكە بەيەكسانى بەش بىكەن بەسەر خۇياندا؟

كۆمەلە دروست بىكە لە ۴ شەكروكە تا ھىچ شەكروكە نەمىئى، ۵ كەس دەتوانن شەكروكەكان بەيەكسانى بەش بىكەن لە نىوان خۇيان.

۴ برادەر ۲۰ ھەلماتى رەنگاوپرەنگيان بەيەكسانى لە نىوان خۇيان بەشکرد. بەشى ھەريەكەيان چەندە؟

ھەلماتىك لە ھەر بازىنەيەك دابنى تا ھىچ ھەلمات نەمىئى. ھەر برادەرىك ۵ ھەلماتى دەست دەكەوئى.

ژمارەيەك قوتابى ۲۴ پارچە ھەلوايان بەسەر خۇيان بەيەكسانى دابەشکرد، ھەريەكەيان ۴ پارچە ھەلواى بەركەوت، ژمارەى قوتابىيەكان چەندە؟

۱ ۳ برا ۱۵ پىنوسيان بەسەر يەكا بە يەكسانى دابەشکرد، ھەريەكەيان چەندى بەردەكەوئى؟

راھىئان و شىكارکردنى پرسىارەكان

بەيك بەكاربىئە تا يارمەتيت بدات بۆ تەواوکردنى خشتەكان.

ژمارەى بەيك	ژمارەى كۆمەلە يەكسان	ژمارەى بەيك
۱۵	۵	۳
۲۱	۳	۴
۲۴	۳	۵
۲۸	۷	۶

بەيك بەكاربىئە بۆ شىكارکردنى راھىئانەكان لە ۷ تا ۹.

۷ ۵ ھاوئى ۳۰ پىنوسيان بە يەكسانى بەشکرد. ۸ **بنووسە** چۆن ۳۲ بەيك بەش دەكەى بۆ چوار كۆمەلەى يەكسان؟

۹ سۆلين دەيەوئى ۱۸ پەرتووك لەسەر چەند رەفەيەك بە يەكسانى رېك بخت. ۳ رېگا بلى بۆ ئەو كارە؟

ھەلبىزاردن لە ھەمەجۆر

۱۰ دانا ۲۴ سىوى بۆ ۴ كۆمەلەى يەكسان دابەشکرد. چەند سىوى لە ھەر كۆمەلەيەكدا داناو؟

- ۴ [ا] ۶ [ب] ۷ [ج] ۲۰ [د]

۱ چۆن رېزىكراوهكان بەكاردىنى بۇ لىكدان يان دابەشكردن؟

تەواو بكة.

۳ رېزله $\square = 18$
 $\square = 3 \div 18$

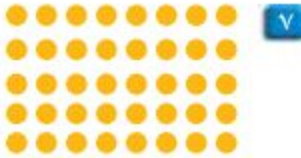
دوو رېزله $\square = 18$
 $\square = 2 \div 18$

۳ رېزله $\square = 24$
 $\square = 3 \div 24$

راهیٲان و شىكاركردىنى پرسىارهكان

تەواو بكة.

۵ رېزله $\square = 40$
 $\square = 5 \div 40$

۵ رېزله $\square = 30$
 $\square = 5 \div 30$

۳ رېزله $\square = 21$
 $\square = 3 \div 21$

پستەمى ژمارەبى تەواو بكة. رېزىكراوهبەك بكىشە بۇ ھارىكارى كرددت.

$\square = 6 \div 24$

۲۴ = $\square \times 6$

$\square = 3 \div 18$

۱۸ = $\square \times 3$

تەواو بكة.

$\square = 2 \div 12$

$\square = 5 \div 25$

۲۱ = $\square \times 3$

تەواو بكة.

۴ ÷ $\square = 1 \times 4$

۵ ÷ ۳۰ = ۳ × \square

$\square \div ۲۴ = ۲ \times ۴$

۱۷ شىروان ۱۸ مۆمى كرى لەناو چەند پاكەتېك. ھەر پاكەتى ۶ مۆمى لەناوبوو، چەند پاكەتى كرى؟

۱۶ كاوه ۱۲ پوولى رېكخست لە چەند رېزىكى يەكسان لەھەر يەكەيان ۳ پوول، ژمارەى رېزەكان چەندە؟

ھەلبىزاردن لە ھەمەجۆر

۱۸ لاوین ۲۴ ئۆتۆمبىلى بچووكى خستە ناو ۳ پاكەتەوہ. چەند ئۆتۆمبىلى لەناو دوو پاكەت دانا؟

۱۸ \square

۱۶ \square

۸ \square

۶ \square

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

$$۱۸ = \square \times ۳ \quad ۱$$

$$۱۸ = ۶ \times \square \quad ۲$$

$$\square = ۶ \div ۱۸ \quad ۳$$

$$۲۵ = \square \times ۵ \quad ۴$$

راستییه به‌یه‌ک‌وه به‌ستراوه‌کان

قی‌ریه

راستییه‌کانی خو‌شی رسته‌ی لی‌کدانی $۱۵ = ۵ \times ۳$ پی‌ی ده‌وتری‌ راستی لی‌کدان. ده‌توانی رسته‌یه‌کی ژماره‌یی تر بنووسی نه‌و ژمارانه‌ی له‌خو‌ بگری‌ ۳، ۵، ۱۵. ده‌توانی بنووسی:

$$۳ = ۵ \div ۱۵ \quad ۱۵ = ۵ \times ۳$$

$$۵ = ۳ \div ۱۵ \quad ۱۵ = ۳ \times ۵$$

نه‌و رسته ژماره‌ییانه پی‌یان ده‌وتری‌ راستییه‌کانی به‌یه‌ک‌وه به‌ستراوه‌کان بۆ ژماره‌کانی ۳، ۵، ۱۵ یان راستییه‌کانی لی‌کدان و دابه‌شکردن بۆ ژماره‌کانی ۳، ۵، ۱۵.

زاراوه‌کان

راستی لی‌کدان

راستی دابه‌ش

راستییه به‌یه‌ک‌وه به‌ستراوه‌کان

چالاک‌ی

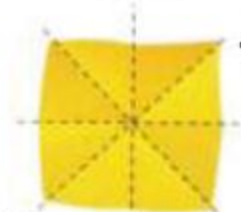
پیداچوونه‌وه‌ی

که‌رسته‌کان: پارچه کاغذی چوار گۆشه‌یی و مقه‌ست.

سی‌گۆشه‌کان به‌کار دین بۆ نووسینی راستییه‌کانی لی‌کدان و دابه‌شکردن. نه‌و سی‌گۆشه‌ پ‌یان ده‌وتری‌ت سی‌گۆشه‌کانی راستییه‌کان. کۆمه‌لیک سی‌گۆشه‌ی راستی دروستبکه، وه به‌کاریان بی‌نه بۆ نووسینی راستییه‌کانی به‌یه‌ک‌وه به‌ستراوه‌کان.

نوشتاندن

نوشتاندن

نوشتاندن

۱ هەر یه‌ک له پارچه کاغذ‌ه‌کان له ناوه‌راسته‌وه سی‌ جار بنوشتی‌نه‌وه. کاغذ‌ه‌که بکه‌وه وه بی‌بیره له هیله‌کانی نووشتاندنه‌وه بۆ نه‌وه‌ی سی‌گۆشه‌کانت ده‌ستکه‌وی.

۲ سی‌گۆشه‌ی راستییه‌کان دروستبکه بۆ هەر یه‌که له نه‌نجامه‌کانی لی‌کدانی دیت:

۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۰، ۲۴، ۲۵، ۳۰.

۳ راستییه‌کانی به‌یه‌ک‌وه به‌ستراوه بۆ سی‌ له‌م سی‌گۆشه‌ پ‌یان بنووسه.

• ده‌رنه‌نجام چه‌ند سی‌گۆشه‌ی راستییه‌کان دروستده‌کری بۆ نه‌نجامی لی‌کدانی ۱۲؟ پرونیبکه‌وه.

بەکارهیتانی خشتەى لیکدان

نمونه

لهبیرت بی

$$12 = 4 \times 3$$

↑ ↑ ↑
 کۆلکەى کۆلکەى کۆلکەى
 لیکدان لیکدان لیکدان

6	5	4	3	2	1	0	×
0	0	0	0	0	0	0	0
6	5	4	3	2	1	0	1
12	10	8	6	4	2	0	2
18	15	12	9	6	3	0	3
24	20	16	12	8	4	0	4
30	25	20	15	10	5	0	5
36	30	24	18	12	6	0	6

بەشدراو چیه له

$$95 = \square \div 30$$

بیریکهوه: $30 = 5 \times \square$

به‌دوای ستونی ژماره 5 له خشتەى لیکدان بگه‌رئ.

سه‌یری ژماره‌کان بکه تا ژماره 30 ده‌دۆزیه‌وه.

سه‌یری ئەو ژماره‌یه بکه که له و ریزه‌ی که ژماره 30 تێدایه.

ئەو ژماره‌یه نادیاره کۆلکەى

$$30 = 5 \times 6$$

که‌واته، $5 = 6 \div 30$

1 ئەنجامی دابه‌شکردنی بدۆزه‌وه

$$\square = 3 \div 12$$

بیریکهوه: $12 = \square \times 3$

به‌دوای ریزی ژماره 3 له خشتەى لیکدان بگه‌رئ.

سه‌یری ژماره‌کان بکه تا ژماره 12 ده‌دۆزیه‌وه.

سه‌یری ئەو ژماره‌یه بکه که له و ستونەى که ژماره 12 تێدایه.

ئەو ژماره‌یه کۆلکەى لیکدانى

$$12 = 4 \times 3$$

که‌واته، $4 = 3 \div 12$

• **له‌بیرمه‌که** ده‌توانی راستیه‌کانی لیکدان و دابه‌شکردن به‌یه‌که به‌ستراو

به‌کاربێنی بۆ دۆزینه‌وه‌ی ژماره نادیاره‌که له رسته‌ی دابه‌شکردن.

• **ده‌رنه‌نجام** چون لیکدان به‌کار دێنی بۆ ساغکردنه‌وه‌ی $95 = 4 \div 20$

ساغبکه‌وه

1 چون خشتەى لیکدان به‌کار دێنی بۆ ئەوه‌ی پرونیکه‌یه‌وه که

$$10 = 2 \times 5 \text{ و } 5 = 2 \div 10$$

ژماره‌ی نادیار له‌هه‌ریه‌که له سیگۆشەى راستیه‌کان بنووسه.

راستیه‌کانی به‌یه‌که‌وه به‌ستراو بۆ ئەو ژمارانه بنووسه.

$$21, 7, 3$$

$$18, 6, 3$$

راهیتان و شیکارکردنی پرسیارهکان

ژماره‌ی نادیار له‌هەر یه‌که له سیگۆشه راستیه‌کان بنووسه.

9

8

راستیه‌کانی به‌یه‌که‌وه به‌ستراو بنووسه که ده‌گه‌رپته‌وه بۆ نهم ژمارانه.

25, 5, 5 **12**

16, 8, 2 **11**

30, 6, 5 **10**

راستیه‌کانی تری به‌یه‌که‌وه به‌ستراو له هەر یه‌که له‌وانه‌ی دیت بنووسه.

15 = 3 × 5 **15**

5 = 5 × 1 **14**

21 = 7 × 3 **13**

ته‌واو بکه.

9 × ■ = 6 - 42 **18**

9 ÷ 54 = ■ × 6 **17**

3 + 6 = 5 ÷ ■ **16**

20 **رینوینی** به چ هەردوو پرسته پێک ده‌چن؟
 $4 = 5 \div 20$ و $5 = 4 \div 20$ وه به چ جیاوازن؟

19 **تیبینی** چی ده‌که‌ی ده‌رباره‌ی راستیه‌کانی
 به‌یه‌که‌به‌ستراو که په‌یوه‌سته به ژماره‌کانی
 36, 6, 6؟

21 **له فرۆشگایه‌کی ناژه‌لان قاپی ناو وقاپی خواردن بۆ هەریه‌که له پشیلەو سەگ هەیه. له**
فرۆشگاکه 5 سەگ و 4 پشیلە هەیه. ژماره‌ی قاپه‌کانی ناو و ژماره‌ی قاپه‌کانی خواردن چەنده؟

مشک و په‌نیر

شیکارکردنی پرسیاره‌کان

شیکارکردنی مه‌ته‌ل لیک بده.

3 4x	5 7x	6 5x	6 3x
3 2x	8 7x	2 7x	9 5x
2 × 4 =	■ = 2 × 2	8 × 2 =	
5 × 8 =	3 × 9 =	3 × 7 =	

بۆ شیکارکردنی مه‌ته‌له‌که. له‌سەر هەر ژماره‌یه‌که نه‌و پیته‌ دابنێ که په‌کسانه به نه‌نجامی لیکدانه‌که.

مشکه‌که چی ده‌لی؟

$\frac{4}{27}$ $\frac{4}{21}$ $\frac{4}{6}$ $\frac{4}{35}$ $\frac{4}{27}$ $\frac{4}{4}$ $\frac{4}{27}$ $\frac{4}{30}$ $\frac{4}{45}$ $\frac{4}{18}$ $\frac{4}{27}$ $\frac{4}{14}$

پیداچوونهوهى خیرا

$18 = 3 \times \square$ ١

$12 = \square \times 4$ ٢

$16 = 4 \times \square$ ٣

$32 = \square \times 4$ ٤

راستییهکانى دابهشکردن تا ٥

فییره

سهول لیدان وهرزشیكى خوشه تیپی دیدهوان دیهویت چهند بهلمیك بهكری بگریت بؤ گهشتیكى دهریایی. ژمارهى دیدهوانهکانى ٢٤، ههربهلمیك ٣ كس ههلهدهگریت. چهند بهلم پئویسته؟

$\square = 3 \div 24$

بؤ شیکارکردنى نهم پرسیاره، راستى لیكدانى بهیهكبهستراوى بهكاربیئنه

بیریکهوه: $24 = \square \times 3$

$24 = 8 \times 3$ كهواته $8 = 3 \div 24$ یان $\frac{8}{3}$

كهواته، تیپهكه ٨ بهلمی پئویسته.

چى دهبیئت نهگهر ههر بهلمیك ٤ كس ههلبگریت؟

$\square = 4 \div 24$

بیریکهوه: $24 = \square \times 4$

$24 = 6 \times 4$ كهواته $6 = 4 \div 24$ یان $\frac{6}{4}$

نهو كاته تیپهكه ٦ بهلمی پئویسته.

چى دهبیئت نهگهر ژمارهى دیدهوانان ٢٠، وه ههر بهلمیك ٥ كس

ههلبگریت؟

$\square = 5 \div 20$

بیریکهوه: $20 = \square \times 5$

$20 = 4 \times 5$ كهواته $4 = 5 \div 20$ یان $\frac{4}{5}$

نهو كاته تیپهكه ٤ بهلمی پئویسته.

چى دهبیئت نهگهر ژمارهى دیدهوان ١٦، وههر بهلمیك دووكس

ههلبگریت؟

$\square = 2 \div 16$

بیریکهوه: $16 = \square \times 2$

$16 = 8 \times 2$ كهواته $8 = 2 \div 16$ یان $\frac{8}{2}$

نهوكاته تیپهكه پئویستی به ٨ بهلم ههیه.

لهبیرمهكه بؤ نهوهى دابهش بكهى، دهوانى كۆلكهى لیكدانى نادیار

بدوژیهوه له راستى لیكدانى بهیهكبهستراوى نهو پرسیاره.

• گفتوگو چۆن $6 = 2 + 2 + 2$ بهكاردینیت بؤ ههژمیرکردنى $6 \div 2$ ؟

• دهرنهجام چۆن $7 = 3 \div 21$ بهكاردینیت بؤ ههژمیرکردنى $3 \div 24$ ؟

٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١	٠
٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠
٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	١	٠
١٨	١٦	١٤	١٢	١٠	٨	٦	٤	٢	٠
٢٧	٢٤	٢١	١٨	١٥	١٢	٩	٦	٣	٠
٣٦	٣٢	٢٨	٢٤	٢٠	١٦	١٢	٨	٤	٠
٤٥	٤٠	٣٥	٣٠	٢٥	٢٠	١٥	١٠	٥	٠

۱ روونبكه ره وه چۆن لیکدان به کار دینیت بۆ ساغکردنه وهی $4 = 5 + 20$ ؟

۲ روونبكه ره وه چۆن لیکدان به کار دینیت بۆ ههژمیرکردنی $4 = 12$ ؟

کۆپی بکه پاشان تهواو بکه.

۲۵	۲۰	۱۵	۱۰	÷	۴
■	■	■	■	۵	

۸	۶	۴	۲	÷	۳
■	■	■	■	۲	

راستییهکی لیکدان بنووسه که دهتوانی به کار بیت بۆ دۆزینه وهی نهجامی دابهشکردن، له پاشان نهجامه که بنووسه.

۷ $■ = 3 + 15$

۶ $4 = ■ + 8$

۵ $■ = 3 + 12$

راهیتان و شیکارکردنی پرسیارهکان

کۆپی بکه پاشان تهواو بکه.

۴۵	۴۰	۳۵	۳۰	÷	۹
■	■	■	■	۵	

۱۶	۱۴	۱۲	۱۰	÷	۸
■	■	■	■	۲	

ژماره نادیار چیه؟

$■ = 5 + 45$

۱۱ $45 = ■ \times 5$

$■ = 5 + 35$

۱۰ $35 = ■ \times 5$

راستییهکی لیکدان بنووسه که دهتوانی به کار بیت بۆ دۆزینه وهی نهجامی دابهشکردن، له پاشان نهجامه که بنووسه.

۱۳ $4 + 4 = ■$

۱۲ $■ = 3 + 27$

نهجامی دابهشکردن چهنده؟

۱۷ $■ = 9 + 45$

۱۶ $■ = 5 + 30$

۱۵ $■ = 4 + 12$

۱۴ $■ = 2 + 10$

۲۱ $5 \overline{) 30}$

۲۰ $3 \overline{) 18}$

۱۹ $3 \overline{) 3}$

۱۸ $5 \overline{) 15}$

۲۲ رینوینی چی دهلیت بۆ نه ژمارانهی توانای ۲۳ ریباز ۳۸ وینهی پالوانانی توپی پیی کری. ۱۱

وینهیانی له دیواری ژوره کهی ههلواسی،

نه وهی ماوه به سه ر ۳ برادهری بهشکرد. هه ر

برادهریکی چهن وینهی بهرکهوت؟

دابهش بو نیان ههیه به سه ر ۲؟

وهلامی شیان: کۆتاییان دیت بهم ره نووسانه ۲۰، ۶، ۴ یان ۸ ژماره ی جووتن.

ههلبژاردن له هه مه جۆر

۲۴ کام راستی لیکدان یان دابهش به کار دههینری بۆ دابهشکردنی ۱۸ له سه ر ۶؟

ا $108 = 6 \times 18$ ب $3 = 6 \div 18$ ج $3 = 18 \div 6$ د $108 = 18 \times 6$

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

- = 3×6 ۱
- = 7×6 ۲
- = 4×7 ۳
- = 8×7 ۴

راستییه‌کانی دابه‌شکردن تا ۹

فی‌ریه

له توره‌گه شانۆ ۲۴ کیکی دروست کرد بۆ فروشتن. له چند توره‌گه‌یه‌کی دانا هر یه‌که‌یان ۶ کیک ده‌گریت. چند توره‌گه‌ی پۆیسته؟

$$\blacksquare = 6 \div 24$$

بۆ شیکارکردنی ئەم پرسیاره، راستی لی‌کدانی به‌یه‌که‌ستراوی به‌کاربێنه.

$$24 = \blacksquare \times 6$$

$$24 \div 6 = 4 \quad \text{یان} \quad 24 \div 4 = 6$$

که‌واته، شانۆ ۴ توره‌گه‌ی پۆیسته.

نمونه

$$\blacksquare = 8 \div 56$$

$$56 = \blacksquare \times 8$$

$$56 = 7 \times 8$$

$$\sqrt[7]{56} \quad \text{یان} \quad 56 \div 7 = 8$$

$$\blacksquare = 7 \div 63$$

$$63 = \blacksquare \times 7$$

$$63 = 9 \times 7$$

$$\sqrt[9]{63} \quad \text{یان} \quad 63 \div 9 = 7$$

سنجاق سارا دوو جوړ سنجاقی له‌سه‌ر سنگی کۆکرده‌وه. ۴۵ سنجاقی گول و ۵۶ سنجاقی ناژه‌ل. ده‌یه‌ویت هه‌موویان له چند پاكه‌تیک دابنیت. هر یه‌که‌یان ۹ سنجاق بگریت. یارمه‌تی سارا بده له کاره‌که‌یدا!

نمونه

د سنجاقه‌کانی ناژه‌لان له‌و پاكه‌تانه دانا که ۸

سنجاق ده‌گرن. چند پاكه‌تی پۆیسته.

$$\blacksquare = 8 \div 56$$

$$56 = \blacksquare \times 8$$

$$56 = 7 \times 8$$

$$\sqrt[7]{56} \quad \text{یان} \quad 56 \div 7 = 8$$

که‌واته سارا ۷ پاكه‌تی پۆیسته.

د سنجاقی گولی له‌و پاكه‌تانه دانا ۹ سنجاق

ده‌گرن. چند پاكه‌تی پۆیسته؟

$$\blacksquare = 9 \div 45$$

$$45 = \blacksquare \times 9$$

$$45 = 5 \times 9$$

$$\sqrt[5]{45} \quad \text{یان} \quad 45 \div 9 = 5$$

که‌واته سارا ۵ پاكه‌تی پۆیسته.

بیرکردنی به ره‌خنه نایا سارا ده‌توانی سنجاقه‌کان به ری‌گایه‌کی تر به‌ش بکا؟ راقه‌بکه.

لهبیرمهکه بۆ نهوهی دابهشکهی، بهدوای کۆلکهی لیکدانی نادیار بگهڕێ له راستیهکانی لیکدانی بهستراوه به پرسیارهکه.

- کام راستی لیکدان بهکار دیت بۆ نهجامدانی $۹۷ \div ۴۲$ ؟
نهجامی دابهشکردن چنده؟

ساغبکهوه

- روونبکهوه چۆن راستی لیکدانی بهیهك بهستراوه بهکار دیت بۆ نهجامدانی $۹۶ \div ۱۸$ ؟
- روونبکهوه چۆن راستی لیکدانی بهیهك بهستراوه بهکار دیت بۆ نهجامدانی $۹۹ \div ۳۶$ ؟
نهجامی دابهشکردن چنده؟

کۆبی بکهو تهواو بکه.

۵۰	۴۰	۳۰	۲۰	÷	۱۰
□	□	□	□		

۴

۳۶	۲۷	۱۸	۹	÷	۹
□	□	□	□		

۳

راهیان و شیکارکردنی پرسیارهکان

کۆبی بکهو تهواو بکه.

۳۲	۴۸	۴۰	۵۶	÷	۸
□	□	□	□		

۶

۴۹	۵۶	۶۳	۴۲	÷	۷
□	□	□	□		

۵

نهجامی دابهشکردن چنده؟

۵ | ۱۰ ۸

۸

۲ | ۱۴ ۷

۷

۹ | ۹۰ ۱۰

۱۰

۳ | ۳۰ ۹

۹

۸ | ۶۴ ۱۱

۱۱

۷۲ دابهش بکه بهسه ۸. ۱۳

۱۳

۸ دابهش بکه بهسه ۸. ۱۲

۱۲

+ یان - یان × یان ÷ له شویتى • دابنى بۆ نهوهی رسته ژمارهیهكه راست دهرجیت.

$۱۰ \div ۵۰ = ۷ \cdot ۱۲$ ۱۵

۱۵

$۴ \cdot ۲۰ = ۳ \times ۸$ ۱۴

۱۴

دیلان ۴۸ کیکى بهسه ۶ تورگه بهشکرد ۱۷

۱۷

رینوینى: کامیان گه وره تره $۶ \div ۲۴$ یان ۱۶

۱۶

بهیهكسانى چند کیکى له دوو تورگه دانا؟

$۴ \div ۲۴$ چۆن دهزانیت؟

ههلبژاردن له ههمهجوړ

۴ هاوړی ۳۲ سیویان بهسه یهكا بهیهكسانى دابهشکرد، ههیهكه یان ۱۸

۱۸

چهند سیوی بهرکه وتوو؟

د ۲۸

ج ۸

ب ۷

ا ۴

چەند رېڭايەك لەسەر دابەشکردن

فەيرە

پیداچوونەوهى خیرا

$$٥٦ = \square \times ٧ \quad ١$$

$$٢٧ = ٣ \times \square \quad ٢$$

$$٣٠ = \square \times ٦ \quad ٣$$

$$١٦ = ٤ \times \square \quad ٤$$

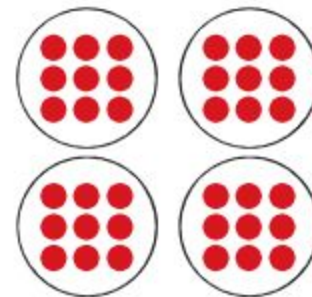
ئۆتۆمبیلەکان لە پاکێت ئالان ٣٦ ئۆتۆمبیلی بچووكى لە
چەند پاکەتێك دانا، لەهەر یەكەیان ٩ ئۆتۆمبیل.

ئالان چەند پاکەتى پێویستە؟

$$\square = ٩ \div ٣٦$$

لێرەدا زۆر رېڭە هەیه بۆ هەژمێرکردنى وەلام.

بەکارهێنانى پەپکەکان. ا

$$\square = ٩ \div ٣٦$$

بەکارهێنانى ریزکراوهکان. ب

$$\square = ٩ \div ٣٦$$

بەکارهێنانى راستییەکانى لێکدان و دابەشکردن. ج

راستییهکانى لێکدان و دابەشکردن بۆ ژمارەکانى ٤، ٩، ٣٦.

$$٤ = ٩ \div ٣٦$$

$$٣٦ = ٩ \times ٤$$

$$٩ = ٤ \div ٣٦$$

$$٣٦ = ٤ \times ٩$$

$$\square = ٩ \div ٣٦$$

د بهدوای کۆلکەیی لێکدانی نادیار بگه‌پێ.

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰
۲۰	۱۸	۱۶	۱۴	۱۲	۱۰	۸	۶	۴	۲	۰
۳۰	۲۷	۲۴	۲۱	۱۸	۱۵	۱۲	۹	۶	۳	۰
۴۰	۳۶	۳۲	۲۸	۲۴	۲۰	۱۶	۱۲	۸	۴	۰
۵۰	۴۵	۴۰	۳۵	۳۰	۲۵	۲۰	۱۵	۱۰	۵	۰
۶۰	۵۴	۴۸	۴۲	۳۶	۳۰	۲۴	۱۸	۱۲	۶	۰
۷۰	۶۳	۵۶	۴۹	۴۲	۳۵	۲۸	۲۱	۱۴	۷	۰
۸۰	۷۲	۶۴	۵۶	۴۸	۴۰	۳۲	۲۴	۱۶	۸	۰
۹۰	۸۱	۷۲	۶۳	۵۴	۴۵	۳۶	۲۷	۱۸	۹	۰
۱۰۰	۹۰	۸۰	۷۰	۶۰	۵۰	۴۰	۳۰	۲۰	۱۰	۰

بیربکەوه: $36 = \square \times 9$

- پروانه ستوونی ژماره ۹.
 - بهدوای ژماره ۳۶ لهو ستوونه‌دا بگه‌پێ.
 - سه‌یری ئه‌و ژماره‌یه بکه که‌وتۆته سه‌ری ئه‌و ریزه‌ی که ژماره ۳۶ تێدا‌یه، ژماره ۴ ده‌بینرێ.
- که‌واته $4 = 9 \div 36$

له‌بیرمه‌که بو‌ دۆزینه‌وه‌ی ئه‌نجانی دابه‌شکردن ده‌توانیت کۆمه‌له‌ یه‌کسانه‌کان یان ریزکراوه‌کان یان لێده‌رکردنی یه‌ک به‌دوای یه‌ک یان راستیه‌کانی به‌یه‌که‌وه به‌ستراو یان خشته‌ی لێکدان به‌کاربه‌ینی.

ساغ‌بکەوه

۱ روونبکەوه: چون $56 \div 8$ ئه‌نجام ده‌ده‌یت به‌دوو پێگه‌ی جیاواز؟

پسته‌ی دابه‌شکردن بنووسه بو‌ هه‌ریه‌ک له‌مانه‌ی خواره‌وه.

۳

۲

ژماره‌ی نادیار چه‌نده‌؟

$\square = 4 \div 40$

$40 = \square \times 4$

۵

$\square = 3 \div 15$

$15 = \square \times 3$

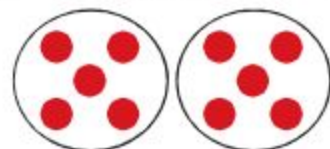
۴

راه‌پێان و شیکارکردنی پرس‌یاره‌کان

پسته‌ی دابه‌شکردن بنووسه بو‌ هه‌ریه‌ک له‌وانه‌ی دێن:

۷

۶

ژماره‌ی ناديار چهنده؟

■ = ۴ + ۱۶

۱۶ = ■ × ۴

۸

■ = ۱۰ ÷ ۹۰

۹۰ = ■ × ۱۰

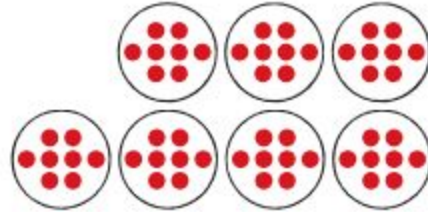
۷

رسته‌یه‌کی دابه‌شکردنی گونجاو بۆ هەر وینده‌یه‌ک هه‌لبژیره.

۷ = ۶ ÷ ۴۲
 ۴ = ۹ ÷ ۳۶
 ۸ = ۷ ÷ ۵۶
 ۳ = ۹ ÷ ۲۷

۱۰

۹

هه‌لبژاردن له هه‌مه‌جۆر

۱۱ ئەنجامي دابه‌شکردنی ۲۸ ÷ ۷ = ؟

۷ د

ج ۶

ب ۴

ا ۱

ياری ژماره‌کان

شیکارکردنی پرسیاره‌کان

کهره‌سته‌کان: کارتێ په‌نوسکراو له ۰ تا ۹.

ژماره‌ی یاریزان: ۲.

یاریزانانی یه‌که‌م ۴ کارت هه‌له‌به‌بژیری و به‌کاریان ده‌هێنی بۆ نووسینی ژماره‌ی ۴ په‌نوس، هەر په‌نوسێک دووجار به‌کار دێت.

یاریزانی دووهم به‌همان کار هه‌له‌ده‌ستی.

هەر یاریزانێک دوو ژماره‌که‌ی کۆ ده‌کاته‌وه. ئەوه‌ی

گه‌وره‌ترین سه‌رجه‌می ده‌ست ده‌که‌وی براوه‌یه.

ده‌کریت یاریه‌که‌ دووباره‌ بکریته‌وه تا بچووکتترین

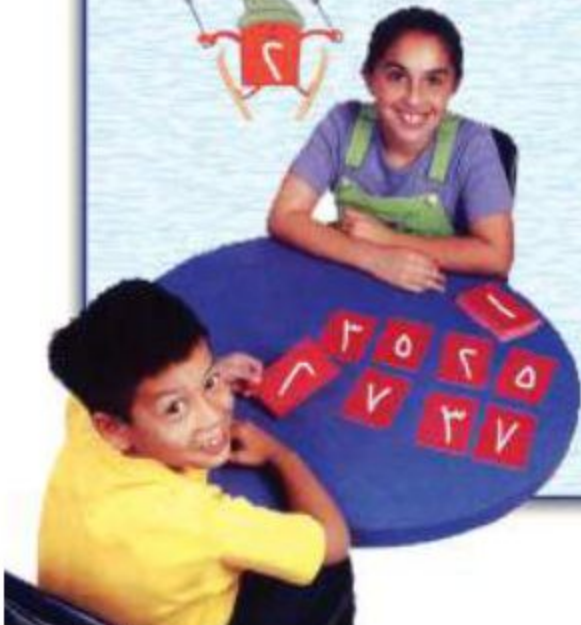
سه‌رجه‌م براوه‌ بێ.

ا له یاری گه‌وره‌ترین سه‌رجه‌م، نه‌گه‌ر په‌نوس ۹

ده‌سته‌هوت له کام خانه‌ی داده‌نییت؟

ب له یاری بچووکتترین سه‌رجه‌م، گه‌وره‌ترین په‌نوس

له‌کام خانه‌دا داده‌نیی؟

پیداچوونەوہى خیرا

- ۱ = ۳ ÷ ۱۸
- ۲ = ۴ ÷ ۱۲
- ۳ = ۶ ÷ ۲۴
- ۴ = ۲ ÷ ۲۰

پښكارى شىكارى پرسیارەكان

بەهەنگاوەكانتا بگەرپۆه

پرسیار دایكى شوان نانى دەکرد هەمان ژمارە كۆلپەرەى لە ۳ سینی دانا، پوری ۴ كۆلپەرە زیاتری كرد لە دایكى. ئەگەر پوری ۳۱ كۆلپەرەى كۆلپەرەى شوان لەهەر سینیک چەند كۆلپەرەى دانا؟

تیبگە

- داوا كراو چیبە؟
- ئەو پیدراوانەى كە بەكارت هیناوه چین؟
- نایا پیدراوى تر هەیه بەكارت نەهینابى؟ چیبە؟

پلاندابنى

- كام پښگە بەكاردینى بۆ شىكارکردنى پرسیارەكە؟
- دەتوانى پښگەى «بەهەنگاوەكانتا بگەرپۆه» بەكاربىنى بۆ ئەوہى ژمارەى كۆلپەرەكانى هەر سینیک بدۆزیهوه.

شىكارىكە

- چۆن ئەو پښگەى لە شىكارکردن بەكاردینى؟
- دەست بەكە بە ژماردىنى كۆلپەرەكانى پوری شوان، ژمارەى كۆلپەرە زیادەكانى لى دەرىكە.

$$\begin{array}{r} 27 \\ \uparrow \\ \text{ژمارەى كۆلپەرەكانى} \\ \text{دایكى شوان} \end{array} = \begin{array}{r} 4 \\ \uparrow \\ \text{ژمارەى كۆلپەرە} \\ \text{زیادەكان} \end{array} - \begin{array}{r} 31 \\ \uparrow \\ \text{ژمارەى} \\ \text{كۆلپەرەكانى پوری} \end{array}$$

كەواتە، دایكى شوان ۲۷ كۆلپەرەى هەبوو، لە ۳ سینی دانا.

ژمارەى كۆلپەرەكانى دایكى شوان بەشیکە بەسەر ژمارەى سینیکەكان.

$$\begin{array}{r} 9 \\ \uparrow \\ \text{ژمارەى كۆلپەرەكان} \\ \text{لەهەر سینیک} \end{array} = \begin{array}{r} 3 \\ \uparrow \\ \text{ژمارەى سینیکەكان} \end{array} + \begin{array}{r} 27 \\ \uparrow \\ \text{ژمارەى كۆلپەرەكانى} \\ \text{دایكى شوان} \end{array}$$

كەواتە، ژمارەى كۆلپەرەكان لەهەر سینیکە بریتىیه لە ۹ كۆلپەرە.

ساغبکەوه

- بە پرسیارەكە بچۆرەوه. نایا وەلامەكەت گونجاوه؟

راھىتان و شىكارکردنى پرسىارەکان

رېگەکانى شىكارکردنى پرسىار

ھىلكارىەك يا وئىنەيەك بكيئشە شىوازىك دروستبەكە يان بەكردار جىيە جىيەكە لىستىكى رىك دروست بەكە بەدواى شىوازىك بەگەرى خىشتەيەك يان وئىنەيەك پوونكردنەوھىي دروستبەكە. بخەملىنە وساغبەكەوھ

بە ھەنگاوەکاندا بەگەرىئوھ

پرسىارى ئاسانتر شىكاربەكە پستەيەكى ژمارەيى بنووسە. دەرئەنجام ژىربىژى بەكارىينە

رېگەى «بەھەنگاوەکاندا بەگەرىئوھ» بەكارىينە بۇ شىكارکردنى پرسىارەكە.

۱ ئەگەر دايكى شوان ۴ سىنى جىاوازی بەكارھىنا، لە ۳ سىنى ھەمان ژمارە كۆلپىرەى دانا وە لە سىنى چوارەم ۳ كۆلپىرەى دانا، چەند كۆلپىرە لە ھەريەك لە ۳ سىنىەكەى يەكەم دادەنپت. ئەگەر ژمارەى كۆلپىرەكان ھەموويان ۲۷ بن؟

توانا دوو كتيبي كرى ھەمان بەھايان ھەيە. ۲۰ ھەزار دىنارى دايە فرۆشپارەكە ۶ ھەزاري بۇ گەراندەوھ. بەھاي ھەر كتيبيك چەندە؟

۲ كام پستەى ژمارەيى رېگە دەدات بۇ ھەژمارکردنى بەھاي گشتى ھەردوو كتيبەكە؟

$$\begin{array}{ll} \text{ا} & ۲۰ + ۶ = ۲۶ \\ \text{ب} & ۲۰ - ۶ = ۱۴ \\ \text{ج} & ۲ \times ۶ = ۱۲ \\ \text{د} & ۲۰ - ۲ = ۱۰ \end{array}$$

۳ بەھاي ھەر كتيبيك چەندە؟

$$\begin{array}{ll} \text{ا} & ۶ ھەزار \\ \text{ب} & ۱۰ ھەزار \\ \text{ج} & ۷ ھەزار \\ \text{د} & ۱۴ ھەزار \end{array}$$

راھىتان لەسەر رېگا جىاوازەکان

پىدراوھەكان بەكارىينە بۇ شىكارکردنى راھىتانەکانى ۴ تا ۵.

۴ باوكى كارزان قىديوئەك و كاتژمىرىكى كرى و ۹۸۵ ھەزار دىنارى دا بە فرۆشپارەكە ۱۳ پارچە پارەيان بۇ گەراندەوھ لە چەشنى ۲۵ ھەزاري و ۱۰ ھەزاري. چەند پارچەيان لە ھەر چەشنىك بۇ گەراندەوھ؟

۵ ھەلە لەكوئىيە؟ نەشوان وتى بەھاي تەلەفزيوئىك و دوو راديو دەكاتە ۱۱۶۵ ھەزار دىنارى، پوونىبەكەوھ ھەلەى نەشوان لە كوئىيە، بەھاي راست بنووسە.

لىستى بەھاكان

كاتژمىر	۷۵ ھەزار
راديو	۳۴۵ ھەزار
قىديو	۶۷۵ ھەزار
تەلەفزيوئ	۸۲۰ ھەزار

پیداچوونەوه

دڵنیابوون لە ھەبوونی زاواوەکان و چەمکەکان

دەرپرینی گونجاو لە لیستی بەرامبەر ھەلبژێرە.

١ لێکدان و دابەشکردن _____ ؟ .

٢ ئەگەر $18 \div 6 = 3$ ئەوا ژمارە ٣ دەکاتە _____ ؟ .

٣ کاتی شتەکان بەش دەکەن بۆ کۆمەڵە یەكسانەکان ئەوا ئێمە _____ ؟ .

پستەمی دابەشکردن بۆ ھەر یەكە لەمانە بنووسە.

٥

٤

دڵنیابوون لە کارامەییەکان

پستەمی ژمارەیی تەواویکە. ریزکراویەك بکێشە بۆ یارمەتیدان.

■ = $4 \div 4$

٧ $4 = \square \times 4$

■ = $2 \div 6$

٦ $6 = \square \times 2$

پاستییە بەیەكبەستراوەکانی لێکدان و دابەشکردن کە پەيوەستە بەو ژمارانە بنووسە.

٩ $14, 7, 2$

٨ $20, 5, 4$

ژمارە نادیار چیبە؟

■ = $7 \div 56$

١١ $56 = \square \times 7$

■ = $8 \div 40$

١٠ $40 = \square \times 8$

دابەش بکە.

١٥ $6 \div 30 = \square$

١٤ $\square - 7 = 14$

١٣ $3 \div 21 = \square$

١٢ $\square - 4 = 16$

١٩ $10 \overline{) 90}$

١٨ $2 \overline{) 14}$

١٧ $1 \overline{) 10}$

١٦ $4 \overline{) 32}$

لیستی بەھاکان بەکاربێتە. بەھای ھەریەك لەمانەمی دیت دیاریکە.

٢٢ ٣ کراس

٢١ ٧ کراس

٢٠ ٤ توپ

بەھای ھەر دانەبەك «نرخى تاكيك» چەندە؟

٢٤ ٦ راستە بەھایان ١٨ ھەزار دینارە.

٢٣ ٥ تینوس بەھایان ١٠ ھەزار دینارە.

دڵنیابوون لە شیکارکردنی پرسیارەکان

پستەمیکی ژمارەیی بنووسە بۆ شیکارکردنی پرسیارەكە.

٢٦ دیاری ٥ پاکەت خورمای ھەبوو ھەر پاکەتێك ٨

٢٥ شانۆ ٢٤ کارتێ لە ریزکراویەكی ٦ ریزی

دەنکی تێدایە. ژمارەمی دەنکە خورماکان چەندە؟

بەشکرد. ژمارەمی کارتەکانی یەك ریز چەندە؟

دابەشكەكەین
بەش دراو
ئەنجامی دابەشکردن
دووکرداری پیچەوانەن

لیستی بەھاکان	
٣ ھەزار دینار	توپ
٩ ھەزار دینار	کراس

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەوہ

ئاگا دارىيە!

- ھەموو ناوہرپۆكەكە بخوینەوہ.
- دۇنيابە لە تىگەيشتنت لە پرسىار.
- وەلامەكانت ساغبەوہ.

۵ مامۇستا ۴۵ پېنووسى لە ۵ پاكەت دانا. چەند

پېنووسى لەھەر پاكەتتەك دانا؟

- ا) ۶ ب) ۷ ج) ۸ د) ۹

۶ $\square = ۴۹۳ + ۵۰۹$

- ا) ۱۰۰۲ ب) ۹۹۶ ج) ۹۰۲ د) ۱۹۶

۷ سەرکردەى تىببى دىدەوان ۶۴ قوتابى بەسەر ۸

كۆمەلەى يەكسان بەشكرد. چەند قوتابى لەھەر كۆمەلەىك دانا؟

- ا) ۴ ب) ۶ ج) ۸ د) ۹

۸ $\square = ۷ \div ۴۲$

- ا) ۹ ب) ۸ ج) ۷ د) ھىچ لەمانە

۹ پروناك ۴۷ گوللى كرى ۱۷ گوللى دا بە براكەى،

ئەوہى مایەوہ بەسەر ھەر ۶ خوشكەكەى

دابەشكرد. ھەرىكەيان چەندىان بەركەوتووہ؟

- ا) ۵ ب) ۸ ج) ۳۰ د) ۷۰

۱۰ شەمەندەفەرى ترس لەشارى يارى لەھەر ۲۰

خولەككە دەردەچىت، لە كاتژمىر ۸:۰۰ دەست

پىدەكا. دەوہن كاتژمىر ۹:۱۰ گەيشت. لە چ

كاتتەك شەمەندەفەرى داھاتوو دەردەچى؟

- ا) ۹:۲۰ ب) ۹:۳۰

- ج) ۹:۳۵ د) ۹:۴۵

۱ وەلامى گونجاو دەور بدە لە راھىنەكانى ۱ تا ۱۰.

۱ تارا دەيەوئ ۴۰ سىو بەش بكات بەسەر ۸ قاپ

بەيەكسانى. چەند سىو لەھەر قاپكە دادەنئت؟

- ا) ۳ ب) ۴
ج) ۵ د) ۶

۲ پەنجەر ۴ ئۆتۆمبىلى بچووكى كرى بەھى ھەر

يەكەيان ۶ ھەزار دىنار بوو چەند ھەزارى داوہ؟

- ا) ۱۸ ب) ۲۰
ج) ۲۴ د) ھىچ لەمانە

۳ كام رستەى ژمارەى راستەىكانى لىكدان و

دابەشكردن كە پەيوەست بەو ژمارانە ۶، ۷،

۴۲ نىيە؟

- ا) $۴۲ = ۶ \times ۷$ ب) $۴۲ = ۶ - ۳۶$
ج) $۴۲ = ۷ \times ۶$ د) $۷ = ۶ \div ۴۲$

۴ دۆستى ۲۴ وانەى وئەكەيشانى بۇ ماوہى ۸

ھەفتە خوئند. كام رستە ژمارەى وانەكان دەدات

كە لە ھەفتەيەكدا خوئندويەتى؟

- ا) $۳۲ = ۸ + ۲۴$ ب) $۱۶ = ۸ - ۲۴$
ج) $۲۴ = ۴ \times ۶$ د) $۳ = ۸ \div ۲۴$

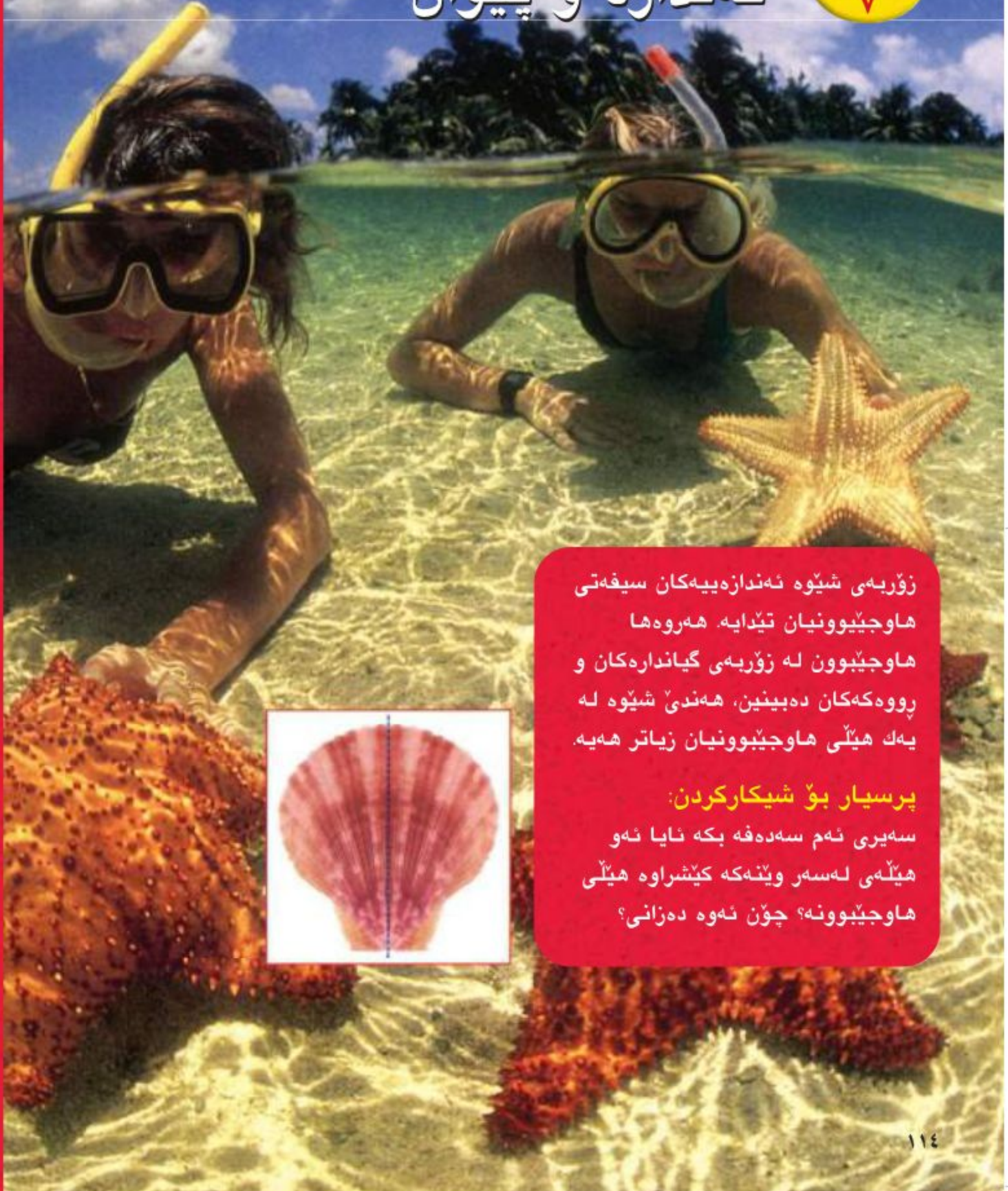
ئەوہى دەيزانى بىنووسە

۱۱ باوكى ھىرۆ ۲۷ بوولى بۇ كرى. لە ئەلبومىكى دانا لەھەر لاپەرەيەك ۹ بوول. چەند لاپەرەى پىويستە؟

رستەى ژمارەى بىنووسە بۇ شىكاركردنى پرسىارەكە. ژمارەى لاپەرەكان چەندە؟

ئەندازە و ييۋان

بەشى
۷

زۆرىمى شىۋە ئەندازە يىپەكەن سىفەتى
ھاوجىبىوونىيان تىدايە. ھەرودەھا
ھاوجىبىوون لە زۆرىمى گياندارەكەن و
پوودەكەكەن دەبىنن، ھەندى شىۋە لە
يەك ھىلى ھاوجىبىوونىيان زياتر ھەيە.

پرسىيار بۇ شىكاركردن:

سەيرى ئەم سەدەفە بىكە ئايا ئەو
ھىلەمى لەسەر وىتەكە كىشراوۋە ھىلى
ھاوجىبىوونە؟ چۆن ئەو دەزانى؟

زانبارییەکان ت ساغبکەو

ئەم لاپەرەییە بەکاربەینە بۆ دنیابوون لە هەبوونی ئەم زانبارییانەی کەوا پێویستە لەم بەشدا

تەنە ئەندازەییەکان ✓

دەرپرینی گونجاو هەلبژێرە لە لیستی بەرامبەر.

شەش پالو

قوچەك

لوولەك

هەرەم

پوولاكێشە تەریب

گۆ

بازنە

لاكێشە

چارگۆشە

سێگۆشە

شیۆه ئەندازەییەکان ✓

دەرپرینیکی گونجاو هەلبژێرە لە لیستی بەرامبەر.

لاکان و سەرەکان ✓

ژمارەى لاکان و سەرەکان لە هەر شیۆهەیک چەندن؟

پاستەى سانتیمەترى بەکاربێنە ✓

وێنەى بەرامبەر بەکاربێنە بۆ شیکارکردنى

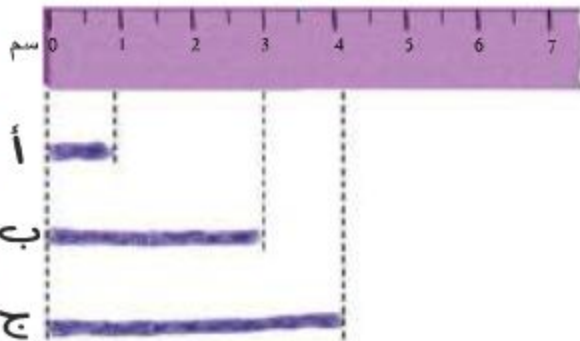
پاھێنانى ۱۷ تا ۱۹.

۱۷ کام دەزوو درێژییەکەى ۳ سانتیمەترە؟

۱۸ کام دەزوو درێژییەکەى ۱ سانتیمەترە؟

۱۹ کام دەزوو درێژییەکەى نزیکەى ۱ سم

زیاترە لە درێژی دەزووی ب؟

تەنە ئەندازەییەکان

فێرپە

تەنە ئەندازەییەکان بناسە تەنە ئەندازەییەکان بەکاربێنە بۆ ناسینی ئەو شتانەى لە دەورووبەرتن.

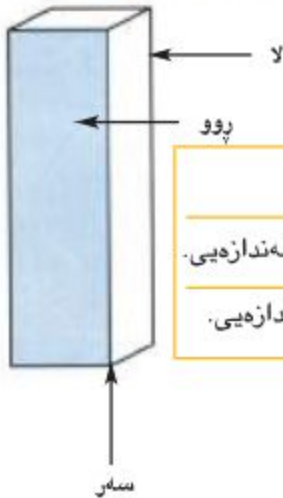
پیداچوونەوئەوئەو خێرا

ناوی ھەر یەک لە شێوئە ئەندازەییەکان بۆ.

زاراوەکان

سەر لا پوو

پوو پەڕە تەختەکەى سەر تەنى ئەندازەیی «پوو» بۆ تەنە ئەندازەییەکان.

پارچە راستە ھێلە ھاوبەشەکەى ئێوان دوو لە پووکانى تەنە ئەندازەیی «لایەکە» لە لاکانى تەنى ئەندازەیی.

خالى بەیەك گەیشتنى ۳ لا یان پتر لە لاکانى تەنى ئەندازەیی «سەر» یەكە لە سەرەکانى تەنى ئەندازەیی.

پوو لاکیشە تەریب ۶ پوو ۱۲ لا و ۸ سەرى ھەپە.

- ژمارەى لاکانى شەش پالوو چەندە؟ ژمارەى لاکانى بازنە چەندە؟
- دەرئەنجام ئەو تەنە ئەندازەییانەى کەوا گلۆر دەبنەو چین؟ پووئە بکەو؟

وینەکیشانی پوو تەنە ئەندازەییەکان

ناوی شێوئە ئەندازەییەکان بەکاربێنە بۆ ناسینەوئەو پوو تەنەکان.

چالاکى

کەرەستەکان: تەنە ئەندازەییەکان (ھەرم، پوولاکیشە تەریب، شەشپالوو، کاغەز، پینووس) وینەى پووکانى ژمارەىک لە تەنە ئەندازەییەکان بکێشە، پاشان ناوی ھەریەك لە پوو کێشراوئەکان بۆ.

ھەنگاوى ۲

خشتەکە تەواو بکە. بەتۆمارکردنى ناو و ژمارەى پووئە تەنەکە.

ناوی تەنى ئەندازەیی	پووئەکان	ناوی رۆوئەکان و ژمارەیان
ھەرمى چواربە		چوار گۆشەىک ۴ سەر گۆشە

ھەنگاوى ۱

لەسەر کاغەزێک ھێلکارییەك وەك ھێلکاری خوارووە بکێشە. پاشان پووئەکانى ئەو تەنە ئەندازەییەى لە وینەکەدا دیارە بکێشە.

ناوی تەنى ئەندازەیی	پووئەکان	ناوی رۆوئەکان و ژمارەیان
ھەرم		

لەبەرمەكە ھەندئى لە تەنە ئەندازەییەکان (پوو) و (لا) و (سەر) یان ھەپە پووئەکانى تەنە ئەندازەییەکان شێوئە ئەندازەیی تەختن وەك چوار گۆشەو لاکیشە و سێگۆشە.

پیداچوونه وهی خیرا

ناوی هه ریه که له تهنه
نه اندازه بیه کان بلّی

پیکهینانی تهنه نه اندازه بیه کان

فیریه

کویمان بکه وه هه ندی له شته کان له چه ند تهنیکی نه اندازه بی پیکهاتوون. سهیری خانووی بهرام بهر بکه.

ئهو تهنه نه اندازه بیانه چین که ئه م خانووه یان لی پیک هاتووه؟ سهیری هه پارچه بیک له پارچه کانی ئه م خانووه بکه به تهنیا، و ناوی ئهو تهنه نه اندازه بیانه بلّی که ده یانناسی.

روولا کیشه ته ریب

هه رهم

شه شپالوو

بهروانه خانووه که له شه شپالوو و هه رهم و روولا کیشه ته ریب پیکهاتووه.

له بیرمه که ده توانی به پیکهینانی تهنه نه اندازه بیه کان تهنی جیاوازت ده ست که ویت.

نمونه

• ئهو تهنه نه اندازه بیانه چین که تهنی (ا) پیکه هینی؟

• ئهو تهنه نه اندازه بیانه چین که تهنی (ب) پیکه هینی؟

ساغ بکه وه

۱ روونیکه وه چون ده توانی تهنی (ب) و ا لیکه ی به تهنی (ج) بجیت؟

ئهو تهنه نه اندازه بیانه چین که هه ریه که له تهنانه پیکه هینن؟

۴

۳

۲

راھبئان و شىكارکردنى پرسىارهكان

ئەو تەنە ئەندازەبىيانە چىن كە ھەرىكەت لەم تەنەنە بىكەدەھيئن.

۷

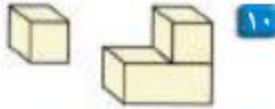

۶

۵

ناوى ئەو تەنە ئەندازەبىيە يلى كە پىۋىستە زىادى بىكەين بۇ شتى دووم بۇ ئەوئى وەكو بەكەمى لىيىت؟

۱۰

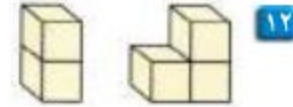
۹

۸

۱۳

۱۲

۱۱

۱۴ كام دوو تەنە ئەندازەبىيە ناسراوت دەست دەكەويئ ئەگەر شەشپالۋويەك بىكەيت بە دوو نيوە؟

ھەلبئازدىن لە ھەمەجۆر

۱۵ تەنە ئەندازەبىيە بەرامبەر:

ب) لولەك و گۆ

ا) لولەك

د) گۆ و لاکىشەتەرىب

ج) لولەك دوو نيوە گۆ

دەروازەيەك لەسەر خويئندەو

شىكارکردنى پرسىارهكان

چۆن پىدراو پىۋىستەكان ھەلدەبئىرىت

ھەندى پرسىار پىدراوى پتر لە پىۋىست لە خۇدگىرى.

پىش دەست بىكەى بە شىكارکردنى پرسىار، پىدراو

پىۋىستەكان دىارى بىكە. رۆژى چەژن، دانا ۸

گۆلدانى پرکرد لە گۆل وە دوو دەسكە خونچە. دانا ۴۸

گۆلى بەيەكسانى بەشكرد. چەند گۆلى لەھەر

گۆلدانىك دانا؟

پىدراو پىۋىستەكان بنوسە. شىكارکردنى پرسىار.

شارا ۴ تەبەق شىرىنى و ۳ كىكى لە بەيانى

نامادەكرد.

وہ پاش نيوەپۆ ۳ تەبەقى نامادەكرد. ژمارەى

پارچە شىرىنىيەكان بوو ۶۳.

چەند پارچە شىرىنى لەھەر تەبەقىك ھەيە؟

پىدراو پىۋىستەكان: دانا ۸ گۆلدانى بە ۴۸ گۆل

پرکرد.

ئەو پىدراوانەى پىۋىست نىن: دوو دەسكە خونچەكە.

شىكارکردن: $6 = 8 - 48$

لەھەر گۆلدانىك ۶ گۆل ھەيە.

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

ژماره‌ی لاکان و ژماره‌ی سهره‌کانی
هەر شیوه‌یه‌ک بنووسه.

زاراوه‌کان

شیوه‌ جووته‌کان، هیلی هاوجیبوون

که‌رسته‌کان

قوتووی پارچه
نه‌ندازه‌یی، کاغزه‌ی خالکراوی
سیگۆشه‌یی، پینووس.

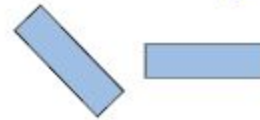

جووتبوونی شیوه‌کان و هاوجیبوونیان

په‌ده‌ستی

فیریه

ئه‌و شته‌ خۆیه‌تی ئه‌و شته‌ی خواره‌وه‌ دوو لاکیشه‌ پيشانده‌دات.

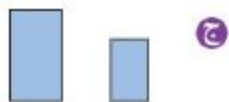
کاغزه‌زیک‌ی پروون بخهره‌ سهر لاکیشه‌ لاره‌که، وینه‌ی لاکیشه‌که بکه
له‌سهر کاغزه‌ پروونه‌که، پاشان کاغزه‌ پروونه‌که بگوازه‌وه‌ بۆ سهر
لاکیشه‌که‌ی تر، کاغزه‌ پروونه‌که بچوولینه‌وه‌ تاوه‌کو وینه‌که جووت
ده‌بیئت له‌گه‌ل لاکیشه‌که له‌سهر لاپه‌ره‌ی کتیه‌که. ده‌بینیت که
وینه‌که جووت ده‌بیئت له‌سهر لاکیشه‌که.

له‌وه‌وه‌ ده‌رده‌برپیت و ده‌لییت که دوو لاکیشه‌که **جووتن**.

ئه‌وه‌ دووباره‌ بکه له‌گه‌ل ئه‌و دوو شیوه‌یه‌ی به‌رامبه‌ر ده‌بینیت که
جووت نابن.

شیوه‌ جووته‌کان هه‌مان پوخسار و پێوانه‌یان هه‌یه، له‌وانه‌یه
شیوه‌کان دانانیان جیاوازییت به‌لام به‌رده‌وام جووتن.

نموونه سه‌یری دوو شیوه‌که بکه‌و باسبه‌ک ئایا جووتن.

جووت نین هه‌مان
پێوانه‌یان نییه

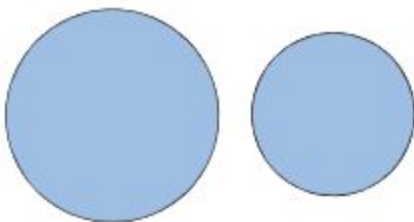

جووتن چونکه هه‌مان
پوخسار و پێوانه‌یان هه‌یه

جووت نین هه‌مان
پوخساریان نییه

باسبه‌ک

- چۆن ده‌زانیت که دوو شیوه‌ جووتن یان نا.
- ئایا ئه‌و دوو بازنه‌یه‌ی به‌رامبه‌ر جووتن.

دو نيوه

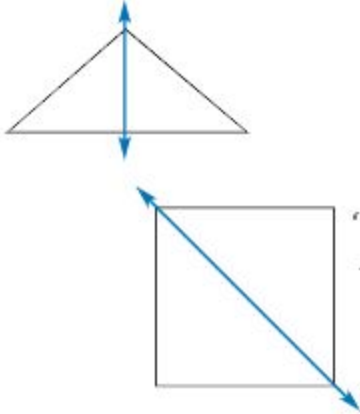
راسته هیلکه سیگۆشهی بهرامبەر بهشدهکات بۆ دووبهش. کاغزی روون بهکاربهینه و ساغبکهوه که دوو بهشهکه جووتن.

بهه راسته هیلکه دهوتریت هیلکی هاوجیبوون بۆ سیگۆشه.

چارگۆشهی یهک وینه بکیشه، راسته هیلکی بکیشه بهدوو سهری بهرامبهردا پروات، کاغزهکه بچه مینهوه له ناستی راسته هیلکهوه، نایا دوو بهشهکه جووت دهبن.

دوو بهشهکه جووت دهبن، کهواته راسته هیلکه هیلکی هاوجیبوونه بۆ چوارگۆشهکه.

بیرکردنهوهی رهخنهگرانه: نایا چوارگۆشه هیلکی هاوجیبوونی کهی ههیه؟ نهگهر وهلامهکهت بهلئیه، وینهی ههموویان بکیشه.

ساغبکهوه

کاغزی روون بهکاربهینه بۆ ساغکردنهوهی نهوهی دوو شیوهکه جووتن یان جووت نین.

وینهکه کۆپی بکه بهبهکارهینانی کاغزی روون. چهمانهوه بهکاربهینه له ناستی هیلکی خالکراوکه بۆ ساغکردنهوهی نهوهی نایا راسته هیلکه هیلکی هاوجیبوونه یان نا.

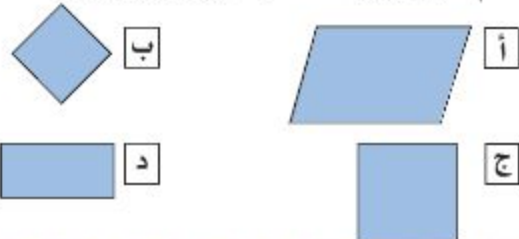

نایا پئویسته دوو شیوه یهک باریان هه بیئت بۆ نهوهی جووت بن؟ هۆکاری وهلامهکه باسبکه.

رینوینی جهمیل گوتی هه موو چوارگۆشهکان جووتن نایا لهگهڵ پای نهوی یان نا؟ باسبکه.

ههلبژاردن له ههمه جۆر

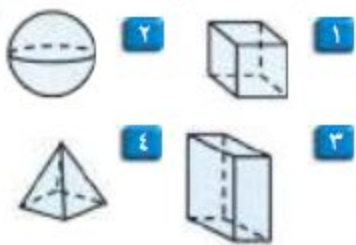
کام شیوه جووته لهگهڵ شیوهی بهرامبهر.

پیداچوننه وهى خیرا

ژماره‌ی پرووه‌کانی هەر یهك له تهنه نه‌ندازه‌یه‌یه‌كان بنووسه.

رینگاكانی شیکاری پرسیاره‌كان

پرسیاریکی ئاسانتر شیکارده‌که‌م

پرسیار پرووه‌کانی شه‌شپالووی به‌رامبه‌ر له چوارگۆشه‌ی بچووک پیکدیته ژماره‌ی چوارگۆشه‌ی بچووکه‌کانی سه‌ر هه‌موو پرووه‌کانی شه‌شپالووه‌که‌ چه‌نده‌؟

تیبگه

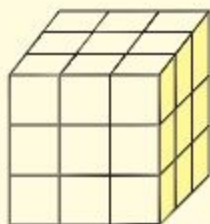
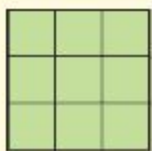
- داواکراو چیه‌؟
- ئه‌و پیدراوانه‌ چین که له پاشان به‌کاریان دینیت؟
- ئایا پیدراوی تر هه‌یه به‌کارت نه‌هینایی؟ چیه‌؟

پلاندابنی

- ئه‌م رینگه‌یه چیه‌ به‌کاری ده‌هینی بۆ شیکارکردنی پرسیاره‌که‌؟
- ده‌توانی رینگه‌ی (شیکاری پرسیاریکی ئاسانتر) به‌کاریه‌ینی.

شیکاریکه

- چۆن ئه‌م رینگه‌یه به‌کارده‌هینی بۆ شیکارکردنی پرسیار؟ ده‌سته‌که‌م به ژماردنی ئه‌و چوارگۆشانه‌ی که له‌یه‌ك پرووی له پرووه‌کانی شه‌شپالووه‌که‌ن. ٣ ریز هه‌یه له چوارگۆشه‌که، له‌هه‌ر ریزێك ٣ چوارگۆشه‌ی بچووک هه‌یه.

$$9 = 3 \times 3$$

- ژماره‌ی چوارگۆشه‌ بچووکه‌كان له‌هه‌ر پروویه‌ك ده‌کاته‌٩. شه‌شپالوو ٦ پرووی هه‌یه.

ژماره‌ی پرووه‌كان جارانی ژماره‌ی چوارگۆشه‌كان له‌هه‌ر پروویه‌ك بکه.

$$54 = 9 \times 6$$

که‌واته، ژماره‌ی هه‌موو چوارگۆشه‌ بچووکه‌كان بریتیه‌ له ٥٤ چوارگۆشه‌.

ساغبه‌وه

- چۆن ده‌زانى وه‌لامه‌که‌ت راسته‌؟

پاھىئان و شىكارکردنى پرسىارەکان

پىگەکانى شىكارکردنى پرسىار

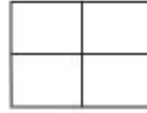
ھىلكارىەك يا وئىنەيەك بكيئشە شىوازىك دروستبەكە يان بەكردار جىيە جىيەكە لىستىكى رىك دروست بەكە بەدواى شىوازىك بگەرى خشتەيەك يان وئىنەيىكى پوونكردنەوھىيى دروستبەكە. بخەملىنە وساغبەكەوہ بە ھەنگاوەكاندا بگەريئوہ

پرسىارى ناسانتىر شىكاربەكە

رستەيەكى ژمارەيى بنووسە. دەرئەنجام ژىربىژى بەكاربىنە

پىگەي «پرسىارىكى ناسانتىر شىكاربەكە» بەكاربىنە بۇ شىكارکردنى پرسىارەكان.

۱ لەسەر ھەر پوويەكى شەشپالووەكە ۴ چوارگۆشەيى بچووك ھەبىت، چەند چوارگۆشەيى بچووك لەسەر ئەو شەشپالووە ھەيە؟

۲ ھەر وھە چەند لاكيشەيەك ھەيە لەسەر پوويەكانى شەشپالوويى ناوبراوەكە ھەر وھەك ئەو لاكيشەيەيى لە خواروہە كيشراوہە. ژمارەيى لاكيشەكانى سەرھەموو پوويەكانى شەشپالووەكە چەندىن؟

لە مۆزەخانەيى لۆقەر لە شارى پاريسى فەرەنسى ھەرەمىكى شووشەيى ھەيە، چەند سىگۆشەيەك لەسەر پوويەكانى ئەم ھەرەمە ھەيە.

۳ ژمارەيى سىگۆشەكان لەسەر يەك پوويە لە پوويەكانى ھەرەم چەندە؟ ناگادارە: سىگۆشەيى وا ھەيە كە لە پىوانەدا جياوازن.

ا يەك سىگۆشە
ب ۴ سىگۆشە
ج ۵ سىگۆشە
د ۱۰ سىگۆشە

۴ كام رستەيى ژمارەيى ژمارەيى سىگۆشەكان لەھەر چوار پوويەكانى ھەرەم دياردەكات؟

ا $50 = 5 \times 10$
ب $40 = 10 + 10 + 10 + 10$
ج $16 = 4 \times 4$
د $4 = 1 + 1 + 1 + 1$

پاھىئان لەسەر پىگەكانى ھەمە جوړ

۵ بەكارھىنەيى پىدراوہەكان ستوونەكانى پوونكردنەوہ بەكاربىنە بۇ شىكارکردنى پاھىئانى ۵ تا ۷. قوتابيانى پۇلى پىنجەم لەسەر ۵ تەختە دانىشتن دوو قوتابى مانەوہ.

ئايا ژمارەيى قوتابيانى دانشتوى سەر يەك تەختە چەندىن؟

۶ دەرئەنجام قوتابيانى پۇلى سىيەم ھەموويان دەتوانن

بەيەكسانى و بە دوو پىگە لەسەر تەختەكان دابنیشن. ژمارەيى تەختەكان لەھەر پىگەيەكدا چەندە؟

۷ ژمارەيى قوتابيان لەھەر چوار پۆلەكەدا چەندە؟

رستەيەكى ژمارەيى بنووسە بۇ شىكارکردنى.

دریژی

فیریه

پیداچوونه وهى خیرا

$$42 = \square \times 7 \quad 1$$

$$45 = 5 \times \square \quad 2$$

$$32 = 8 \times \square \quad 3$$

$$63 = \square \times 9 \quad 4$$

زاراوهكان

سانتیمهتر (سم)

مهتر (م)

کیلۆمهتر (كم)

دریژی چییه؟ بۆ پیوانی دریژییهكان و دووریهكان. ئەو یهكه پیوانانه بهكار دینن: سانتیمهتر (سم)، مهتر (م)، کیلۆمهتر (كم).

سانتیمهتر نزیکه به پانی پهنجهكهت مهتر نزیکه به دریژی کیلۆمهتر یهكه یهكه کیلۆمهتر دریژییه ههردوو دهستت بهکراوهیی بۆ پیوانی دووریهكان

چالاکى

پادەستى

که رهستهكان: راستهى سانتیمهترى.

ههنگاوى 1

خشتهكه كۆپيپهكه

دریژییهكان به سانتیمهتر

شتهكان	دریژی به نزیکى	پیوانی دریژی

ههنگاوى 2

له ستوونى یهكه م ناوى چوار شت بنوسه كه دهتهوێت پیوانهى دریژییهكانیان به سانتیمهتر بێت.

ههنگاوى 3

دریژی شتهكان به سانتیمهتر بخهملپینه. خهملاندنهكه له ستوونى دووهم تۆماربکه.

ههنگاوى 4

راستهى سانتیمهترى بهكار بپینه بۆ پیوانی دریژی ههموو شتهكان به نزیککراوهیی بۆ نزیکترین سانتیمهتر پیوانهكان له ستوونى سێیهم تۆماربکه.

په یوه نډی نیوان یه که کانی دريژی

نهو په یوه نډی یانه چین که سانتیمتر و متر و کیلومتر به یه که وه ، ده به ستنه وه .

$$1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$$

$$1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$$

- پرسته یه کی ژماره یی بنووسه که ریگهت پیده دات به دوزینه وه ی ژماره ی سانتیمتر له ۳ متر؟
(له بیرتبیټ ۱۰۰ سم = ۱ م).

ساغ بکه وه

- ۱ پوونبکه وه چوڼ دريژی نهو شتانهت زانی که کوټایان ناکه وټه سر خالی سانتیمتر؟
دريژی شته که به سانتیمتر بڅه ملینه . پاشان راسته به کاربینه بو پیوانی دريژی بو نزیکترین سانتیمتر.

یه که ی پیوانی دريژی گونجاو جیبه بو پیوانی نهو شتانه؟ بنووسه سم یان م یان کم.

- ۴ پیټنوس
- ۵ پارچه ته باشیریک
- ۶ یاریگه ی توپی پی
- ۷ نهو دوریه ی که دهری له یه ک کاتر میر

راهینان و شیکارکردنی پرسیاره کان

خه ملاندنی گونجاو هه لبریره .

- ۸ دريژی پیټنوس نزیکه ی ۲۰ ؟ .
[ا] م [ب] سم
- ۹ دريژی ژووری پوول نزیکه ی ۳ ؟ .
[ا] کم [ب] م

راسته به کاربینه بو کیشانی پارچه راسته هیلیک دريژی یه که ی.

- ۱۰ ۲ سم
- ۱۱ ۱۰ سم
- ۱۲ ۱۴ سم

- ۱۳ هه له له کوپیه؟ گوران وتی دريژی نهو پارچه راسته هیله ۲ سم.
هه له ی گوران له کوپیه؟ دريژی پارچه راسته هیله که چهنده؟

هه لبراردن له هه مه جور

- ۱۴ سهرمه دیه وټ دوری نیوان ماله که ی و یانه ی ورزشی که ده که وټه دهره وه ی شار به پیوټ . کام یه که ی پیوان به کارده هیټیت؟

- [ا] متر
- [ب] کیلومتر
- [ج] سانتیمتر
- [د] گرام

چپوه

فیریه

پیداچوونه‌وهی خیرا

- = ۲ + ۷ + ۶ ۱
- = ۹ + ۸ + ۱ ۲
- = ۳ + ۶ + ۶ ۳
- = ۴ + ۴ + ۴ ۴

زاراوه‌کان

چپوه

چپوه شیوه‌یه‌کی نه‌ندازه‌یه، بریتیه له‌و دوریه‌ی که دوری شیوه‌یه‌کی نه‌ندازه‌ی داوه. ده‌توانی چپوهی کتیبی بیرکاری ببوی.

چالاک‌ی ۱

پاد‌نستی

	۵	۴	۳	۲	۱	
۶						۱۶
۷						۱۵
۸						۱۴
	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	

هنگاوی ۱

شیوه‌ی لاکیشه‌یه‌ک کراوته ۳ ریز هر ریزه‌ی ۵ کاشی چوار گوشه‌یه، دریزی لایه‌کی هر یه‌که‌یان ۱ سم.

هنگاوی ۲

ژماره‌ی لاکانی دهره‌وه‌ی نه‌و کاشیانه‌ی که دوری لاکیشه‌که‌یان داوه بژمیره.

هنگاوی ۳

نه‌و ژماره‌ی دستت کهوت تو‌ماری بکه. نه‌مه چپوهی لاکیشه‌که‌یه.

چالاک‌ی ۲

پاد‌نستی

هنگاوی ۱

کاغه‌زگر له چوار‌دوری کتیبه‌که یه‌ک له‌دوای یه‌ک دابنی. له پاشان کاغه‌زگره‌کان بژمیره. چپوهی کتیبه‌که یه‌کسانه به نزدیکه‌ی چند کاغه‌زگر؟

هنگاوی ۲

دووباره چپوهی کتیبی بیرکاری به‌ده‌نکه شخاته ببپوه، له‌جیاتی کاغه‌زگر، ده‌نکه شخاته‌کان بژمیره، ژماره‌یان بنوسه. چپوهی کتیبه‌که یه‌کسانه به چند ده‌نکه شخاته؟

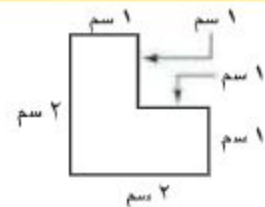
- **ده‌نه‌نجام** نایا نه‌و کاغه‌زگرانه که به‌کارت هی‌نا پتریبون یان که‌متریبون له ده‌نکه شخاته؟ نایا ده‌توانی نه‌مه پرونکه‌یت‌وه؟

نمونه چپوهی نه‌م شیوه‌یه‌چنده؟

دریزی لاکان کویکه‌وه

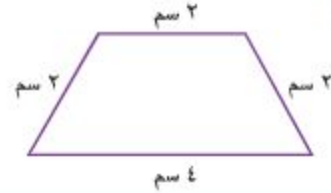
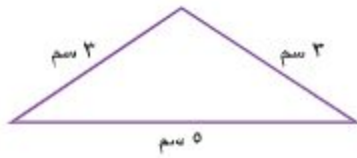
$$۱ \text{ سم} + ۲ \text{ سم} + ۲ \text{ سم} + ۱ \text{ سم} + ۱ \text{ سم} + ۱ \text{ سم} = ۸ \text{ سم}$$

چپوهی شیوه‌که ۸ سم

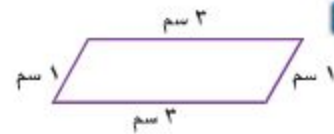
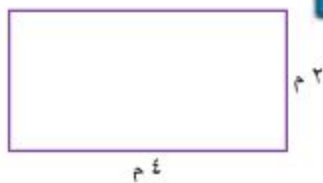
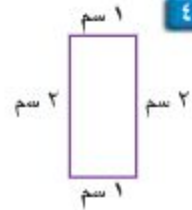
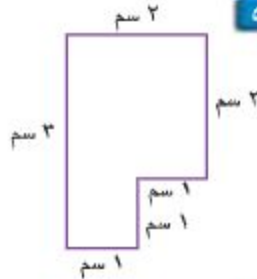
۱ ئايا دوتوانى تهنها به پيوانى دوو له لاکانى شيوهى نمونهى پيشوو چيوه بدوزيتهوه؟ پرونيبكهوه.

چيوهى هريهك لهم دوو شيويه يهكسانه به چهند؟

راهينان و شيكارکردنى پرسيارهکان

چيوهى هريهك لهم شيوانه چنده؟

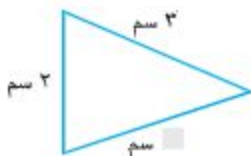

۹ رينوئينى دريژى چوارگوشهيهك ۶ سم بوو چيوهكهى چنده؟

۸ دنيا چهند چوار گوشهيهكى ريزکرد، دريژى لايهكى هريهكەيان ۱ سم بوو، لاكيشهيهكى دستكهوت له ۵ ريز، هەر ريزى ۶ چوارگوشه. چيوهى لاكيشهكه چنده؟

۱۱ پهړهى چوارگوشهيهى بهكاربينه بو پيوانى چيوهى لاكيشهيهكى ۱۲ يهكه.

۱۰ چيوهى لاكيشهيهك چنده دريژى ۵ م و پانى ۲ م بيت؟

۱۲ چيوهى سيگوشهى خوارهوه ۸ سم ه، دريژى لاي سييهمى چنده؟

هەلبژاردن له هەممەجۆر

چيوهى شيوهى بهرامبهه چنده؟

- ۱۳ ا ۴ ب ۱۲ ج ۸ د ۱۰

فراوانی

فیڤیه

پیداچونه‌وهی خیرا

$$\blacksquare = 400 + 300 \quad 1$$

$$\blacksquare = 100 + 800 \quad 2$$

$$\blacksquare = 2000 + 2000 \quad 3$$

$$\blacksquare = 250 + 250 \quad 4$$

زاراوه‌کان

فراوانی

کام به‌رداخ په‌سندده‌که‌ی؟ له‌کاتی

گه‌رانه‌وهی هه‌لۆ له‌قوتابخانه. دایکی به‌دوو

به‌رداخ‌ی جیاواز له‌شهره‌ت پێشوازی لێکرد.

ئه‌گه‌ر تۆ له‌شوینی هه‌لۆ بیت کام به‌رداخ هه‌لده‌بژیریت؟ بۆچی؟

هه‌ندی ده‌فر (ئامان) به‌کاردیت بۆ هه‌لگردنی شله‌مه‌نییه‌کان، وه‌ک

ئاو و شیر و شهره‌ت. ئه‌و بره‌ شله‌مه‌نییه‌ی که‌ ده‌فر ده‌یگریت پێی

ده‌وتریت فراوانی ده‌فره‌که‌.

• کام له‌م دوو به‌رداخه‌ فراوانی گه‌وره‌تره‌؟

چالاک‌ی 1

چۆن فراوانترین شووشه‌ دیارده‌که‌ی؟

هه‌نگاوی 1

ئه‌و شووشه‌یه‌ هه‌لبرژیره‌ که‌لات دیاره‌ فراوانیه‌که‌ی گه‌وره‌تره‌. پری بکه‌ له‌ئاو.

هه‌نگاوی 2

ده‌ستبکه‌ به‌تالکردنی ئه‌و ئاوه‌ی که‌ له‌ئاو شووشه‌که‌ت کردبوو بۆ ئاو

شووشه‌که‌ی تر، تا شووشه‌ی یه‌که‌م به‌ته‌واوی به‌تال ده‌بیت. ئه‌گه‌ر

هاتوو ئاوه‌که‌ پڕا مانای وایه‌ فراوانی شووشه‌ی یه‌که‌م گه‌وره‌تره‌، و

ئه‌گه‌ر شووشه‌ی دووهم پڕ نه‌بوو مانای وایه‌ شووشه‌ی یه‌که‌م بچووکتیره‌.

• ده‌رئه‌نجام چی ده‌لێی ئه‌گه‌ر هاتوو شووشه‌ی دووهمی به‌ته‌واوی پڕکرد، بێ ئه‌وه‌ی ئاوه‌که‌ برژێ؟

چالاک‌ی 2

که‌رسته‌کان: شووشه‌یه‌ک ئاو و چه‌ند به‌رداخ‌یکی پلاستیکی.

هه‌نگاوی 1

ده‌ست بکه‌ به‌ ئاو تێکردنه‌ ئاو به‌رداخ‌ی یه‌که‌م تا پرده‌بیت.

هه‌نگاوی 2

به‌رده‌وامبه‌ له‌ ئاو تێکردنه‌ ئاو به‌رداخه‌کان، جار له‌وا‌ی جار، تا

ئاو له‌ئاو شووشه‌که‌ نامێنیت. پاشان به‌رداخه‌ پڕه‌کان بژمێره‌.

۱ پوونبكهوه چۆن دهزانی كامیان گهورهتره؟ فراوانی شووشه‌ی ئاویان فراوانی قۆری چا؟
ئهو دهفره‌ی فراوانی گهورهتره دهوربده.

۶ ئه‌گه‌ر فراوانی قۆری چا ۵ کووپ بیټ، فراوانی ۳ قۆری چه‌نده؟

راهیان و شیکارکردنی پرسیاره‌کان

ئهو دهفره دهوربده که گهوره‌ترین فراوانی هه‌یه.

۱۰ دهرئه‌نجام کاوه پاکه‌تیک شیرى هه‌یه
نایا ده‌توانی ۲۰ په‌رداخ پرپکات؟

۱۱ جه‌مال ژماره‌یه‌ک پوولی هه‌یه. دوو پوولی دا به
خوشکی، ئه‌وه‌ی مایه‌وه له ۴ ریز پرپکخست، هه‌ر
ریزی ۳ پوول. ژماره‌ی پووله‌کان هه‌مووی چه‌نده؟

هه‌لبژاردن له هه‌مه‌جۆر

۱۲ کام له‌مانه‌ی خواره‌وه خه‌ملاندنی گونجاوه بۆ فراوانی شووشه‌یه‌ک ئاو؟

ا دوو کووپ ب ۳ کووپ ج یه‌ک کووپ د ۴ کووپ

گۆشه‌ی پووناکبیران

شیکارکردنی پرسیاره‌کان

پاسته به‌کاربینه و درێژی ده‌زووه‌کان به‌پۆه.
له‌جیگای هه‌ر نیشانه‌یه‌کی پرس ئهو پیته بنووسه
که درێژی و په‌نگ ده‌رده‌پریت.

ی ه ا
ف ب د
ن ر

مامۆستا چی ده‌لێت به قوتابی زیره‌ک؟

اسم ۳ اسم ۲ اسم ۲ اسم ۱ اسم ۱ اسم ۳ اسم ۲

كېش

بەدۆزەو

گرام (گم) كېلوگرام (كگم) دوو يەكەى پېوانەى كېش.

كېشى كىتېپكى گەرە
نزيكەى يەك كېلوگرامە.

كېشى كاغەزگر
نزيكەى يەك گرامە.

پېداچوونەوہى خېرا

$$\blacksquare = 10 + 65 \quad 1$$

$$\blacksquare = 7000 + 1000 \quad 2$$

$$\blacksquare = 600 + 200 \quad 3$$

$$\blacksquare = 5000 + 6000 \quad 4$$

زاراوەكان

كېلوگرام (كگم)

گرام (گم)

كەرەستەكان شتەكانى پۇل،
كاغەزگرى بچووك، تەرازووى
سادە، كىتېپك كېشى نزيكەى يەك
كېلوگرام بېت.

چالاقى

هەندى لە كەلوپەلى ژوورى پۇل دەستنىشانبەكە و كېشەكانيان دياربەكە.

هەنگاوى ۲

لەلایەكى ترى تەرازووہكە شتېك دابنى بەپروای
خۆت كېشى ۱۰ گرام بېت، خەملاندانەكەت ساغكەوہ.

هەنگاوى ۱

۱۰ كاغەزگر لەلایەكى تەرازووہكە دابنى.
ئەو كاغەزگرانە ۱۰ گرام دەنوینن.

هەنگاوى ۳

هەنگاوى ۱ و ۲ لەگەل كېشى نزيكەى ۲۵ گم، و نزيكەى يەك
كگ دووبارەبەكەوہ، كىتېب بەكاربېنە بۇ دياركردنى يەك كگم.

هەولبەدە

شتېك بلى كېشەكەى نزيكەى

ب ۲ كېلوگرام بېت

ا ۵ گرام بېت

بەيەكەوہبەبەستە

ئەگەر كېشى پشیلەيەك ۵ كگم بېت

كېشەكەى بە گرام چەندە؟

۱ كېلوگرام = ۱۰۰۰ گرام

كەواتە، كېشى پشیلەكە ۵۰۰۰ گرامە

كېلوگرام	۱	۲	۳	۴	۵
گرام	۱۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۴۰۰۰	۵۰۰۰

راهپښان و شیکارکردنی پرسیارهکان

دهرپرینکی گونجاو ههلبژیره.

۳

۶ گم یان ۶ کگم؟

۲

۱۸ گم یان ۱۸ کگم؟

۱

۲۰۰ گم یان ۲۰۰ کگم؟

لهم لیسته، کهرهستهی گونجا ویهکهی پیوانی گونجاو ههلبژیره.

۴ دریزی پیئووس کیشی هیئشوویهک تری ۵

۶ فراوانی پاگهتیک شیر

۷ بنووسه ئایا ئه و شتانهی ههمان پیوانیان ههیه، ههمان

کیشیان ههیه؟ نمونهیهک بیئه یو دلنیا بوونت له وهلامهکته.

۹ دیلان ۳ پیئووسی سوور و ۹ پیئووسی شینی ههیه. پیئووسهکانی به یهکسانی دابهشی سهر دوو مندال کرد. چهند پیئووسی دا بههر مندالیک؟

یهکه	کهرهسهکان
گم	راسته
کوپ	بهرداخی ناو
م	تهرازوو

۸ کیشی پشیلهی په یوهند ۲ کگم کیشهکهی به گرام چهنده؟

ههلبژاردن له ههمهجور

۱۰ کام لهمانهی خوارهوه کیشهکهی به گرام دهپوی؟

ا کاغزی کتیب ب شوتی ج مروف د نهسپ

کی براوهیه؟

شیکارکردنی پرسیارهکان

کهرهستهکان: کاغهن، دوو پیئووسی پهنگی جیاوان، شهشپالوووهکی

ژمارهیی لهسهر پرووهکانی ژمارهکانی ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ههیه

یاریزانیك ۶ بازنهی دوور لهیهکتر لهسهر کاغزهکه دهکیشیت.

ا یاریزانی یهکه م شهشپالوووهکی ههلداو سهری پیئووسهکهی لهسهر

یهکیک له بازنهکان دادهنی، پارچه راسته هیلیك دهکیشیت دریزییهکهی

به سانتیمهتر یهکسان بی بهو ژمارهی که

دهستیکهوت، ههولدهدات لهگهله بازنهیهکی تر بیبهستیتتهوه.

ب یاریزانی دووهم ههمان کرداری دووباره کردهوه.

ج دوو یاریزانهکه بهردهوام دهبن و رولی خویمان دهگورن یهک لهدوای یهک.

د نهوهی دووبازنهی کۆتایی بهیهکتر بهستیتتهوه براوهیه.

پیداچوونهوه

پوو
لا
هیلکی هاوجیبوون
جووتدهبن
لهیهکچوون
شهشپالوو

دنیابوون له زاراههکان و چهکهکان

دهربړینی گونجاو له لیستی بهرامبر ههلبژږه.

۱. نهو پووبه ری تهخته یی لهسر تهنی نه اندازه یی نه میه —؟ ی تهنی نه اندازه یی.
۲. نهو دوو وینانه ی هه مان پیکهاته وهه مان پخوانه یان هه بیټ —؟ .
۳. هه رپاسته هیلکی نه بینراو شووه که بکاته دوو نیوه ی هه کسان پئی دهوتریت —؟ نه شووه یه.
۴. نهو تهنه نه اندازه یی ۶ پووی چوارگوشه یی هه بیټ، چیه؟

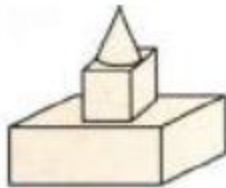
دهربړینی گونجاو له لیستی بهرامبر ههلبژږه.

فراوانی
گرام
مهتر
چیوه
پووبه

۵. —؟ یه کیکه له یه کهکانی پخوانه ی درپژی.
۶. —؟ دهفر بریتیه لهو پره ناوه ی که دهفرکه دهگریټ.
۷. —؟ یه کیکه له یه کهکانی پخوانه ی کیښ.

دنیابوون له کارامه یی هه کان

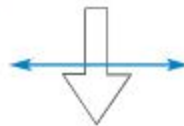
نهو تهنه نه اندازه ییانه چین که نهو شته ی لی پیکهاتووه؟

نایا هیلکی شین هیلکی هاوجیبوونی شووه که یه؟ بنووسه بهلی یان نه خیر.

۱۱

۱۰

۹

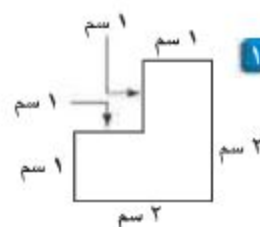
یه که ی پخوانی گونجاو چیه بو پخوانی هه ریه که لهو شتانه؟ بنووسه سم یان م یان کم.

۱۲. درپژی گیزه ریک
۱۳. درپژی ههنگ
۱۴. دوری مانگ

چیوه ی هه ریه که لهم شیوانه چهنده؟

۱۷

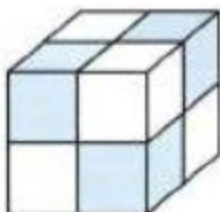
۱۶

۱۵

دنیابوون له شیکارکردنی پرسیارهکان

ویتنه ی بهرامبر به کاربینه بو شیکارکردنی راهیتانی ۱۸، ۱۹.

۱۸. ژماره ی چوارگوشه شینهکان لهسر هه موو پوهکانی شهشپالووه که چهنده؟

۱۹. ژماره ی چوارگوشه شینهکان و سپیهکان لهسر هه موو پوهکانی شهشپالووه که چهنده؟

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەو

ئاگادار بىلا

6 كام شۆەى ئەندازىى تەنھا ۳ پارچە راستەھىلى ھەيە؟

- ا سيگۆشە
 ب چواركۆشە
 ج شەشپالوو
 د ھىچ لەوانە

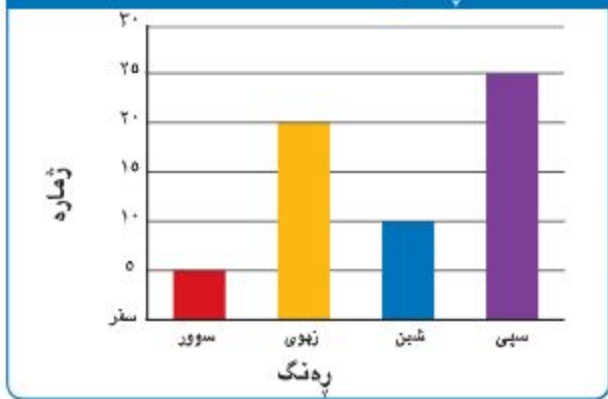
7 چۆەى ئەم شۆەىيە چەندە؟

- ا ۵ سم
 ب ۱۲ سم
 ج ۷ سم
 د ۶۰ سم

ستوونەكانى روونكرندنەوھىي بەكارىيئە بۇ شىكاركردى رايئنانى ۸ و ۹.

رەنگى بەسند بۇ تۆتۆمبىلەكان

8 ئەو رەنگى كەوا ۲۰ كەس پەسندىدەكەن كامەيە؟

- ا سورور
 ب سىي
 ج شىن
 د زىوى

9 چەند كەس راي خۇيان دەرىپى؟

- ا ۶۰
 ب ۸۰
 ج ۴۰
 د ھىتر

- ھەموو ناوەرپۆكەكە بخوئەو.
- دۇنيابە لە تيگەيشتنت لە پرسيارەكە.
- وەلامەكانت ساغبەكەو.

دەورى وەلامى گونجاو بدە لە رايئنانى ۱ تا ۹.

1 كام تەنى ئەندازىي رووى نىيە، لاي نىيە، سەرى نىيە؟

- ا لولەك
 ب گۆ
 ج قووجەك
 د شەشپالوو

2 كام بيت ھىلى ھاوجىبوونى نىيە؟

- ا M
 ب P
 ج O
 د V

3 كام لەم شۆوانە جووت دەبى لەگەل ئەم شۆەيە؟

- ا ب ج د

4 كام يەكەى پىوان بەكارديت بۇ پىوانى كىشى

تېپنووسەكەت؟

- ا مەتر
 ب پەرداخ
 ج گرام
 د كاتژمىر

5 من تەنى ئەندازەيىم، ۶ چوارگۆشەم ھەيە، من چىيم؟

- ا ھەرەم
 ب گۆ
 ج قووجەك
 د شەشپالوو

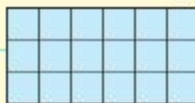
ئەوھى دەيزانى بىنووسە

10 چوارگۆشەو لاکىشە لە چى پىكەچن؟ وە لە چى 11 دوو شت بللى بەمەتر بېپۆرىن و دوو شت

جياوازن؟ بەگرام بکىشرىن.

12 چۆن چۆەى ئەم لاکىشەيە دەدۆزىەو؟

چۆەكەى يەكسانە بە چەند؟

کهرتەکان

بەشی

۸

دریژی میروولهکان

دریژییەکی	میرووله
۲ سم	میرووله
۳ سم	میشووله
۵ سم	خالخالۆکه
۱۱ سم	قالۆچه

ههزاران چهشنه میرووله له جیهاندا ههیه، ههندیکیان قهبارهیان گهورهیه و ههندیکیان له قهبارهدا بچووکن و بهچاو نابینرین.

پرسیار بۆ شیکارکردن: ئەم خشتهیهی بهرامبهر بهشیک له میروولهکان دریژییەکانیان دیاردهکات...
کام میرووله کورترینیانه؟
کام میرووله دریژترینیانه؟

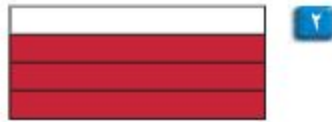
زانباریه کانت ساغبکوه

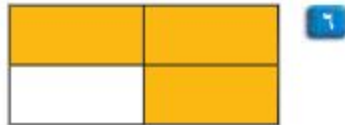
نم لاپه ریه به کار بهینه بو دنیا بون له هه بوونی
نم زانباریه کانت کوا پیوسته له به شه

نواندنی پارچه کانی گشت ✓

ژماره ی پارچه یه کسانه کان چهنده؟ ژماره ی پارچه رهنگه کراوه کان چهنده؟

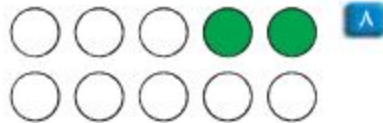

ژماره ی پارچه یه کسانه کان چهنده؟ ژماره ی پارچه رهنگه کراوه کان چهنده؟

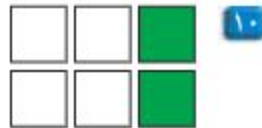

پارچه کانی کومه له ✓

ژماره ی شته کانی هر کومه له یه ک چهنده؟ ژماره ی نمو شتانه ی که سهوزنن له کومه له که دا چهنده؟

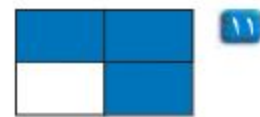

ژماره ی شته کانی هر کومه له یه ک چهنده ژماره ی شته سهوزه کان له کومه له که دا چهنده؟

ناونانی که رته کان ✓

نمو که رته بنووسه که پارچه رهنگه کراوه که ده نویتی.

بهراورد کردنی که رته کان ✓

بهراورد بکه > یان < له ● دابنی.

$\frac{1}{4} \bullet \frac{2}{3}$ 16

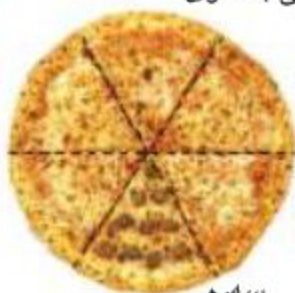
$\frac{3}{4} \bullet \frac{1}{4}$ 15

$\frac{1}{4} \bullet \frac{1}{8}$ 14

كەرتى يەكە

فېرىه

لەكاتى بەشكردىنى شتېك بۆ چەند بەشكىكى يەكسان ئەوا نواندىنى ھەر پارچە يەك لە پارچەكانى بە ھۆى كەرت پېى دەوترى كەرتى يەكە.

سەبىرى وېنەى پېتزاكە بكە، كام كەرت ئەو پارچە يە دەنوئىنى كە بەزاليى لەسەرە.

يەك پارچە بەزاليى تېدايە $\frac{1}{6}$ ← سەرە
ژمارەى بەشە يەكسانەكان $\frac{6}{6}$ ← ژىرە

 $\frac{1}{6}$

بخوئىنەو: شەشەك يەك بەشېك لە ۶ بەشى يەكسان

۱ لە ۶

كەواتە، $\frac{1}{6}$ پېتزا بەزاليى تېدايە.

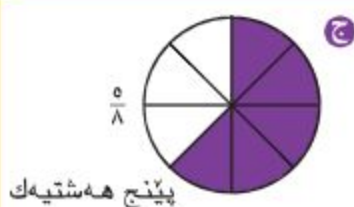
سەرە ژمارەى بەشە ژماردراوەكان دەنوئىنى.

ژىرە ژمارەى بەشە يەكسانەكانى شتەكە دەنوئىنى.

• ئەم كەرتە چىيە كە ئەو بەشى بېتزا دەنوئىنى كە بەزاليى تېدايە؟

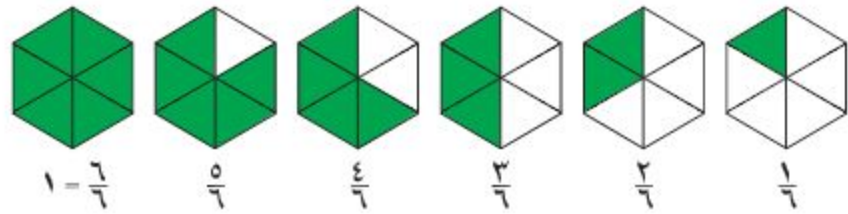

نموونه دەتوانى ھەر شتېك بەشكەى بۆ چەند پارچە يەكى يەكسان

ژماردنی پارچه یه کسانه کان

دهتوانی پارچه یه کسانه کان بژمیری ودهك شه شیهك، تا شتیکی ته اوت دستدهكه ویت.

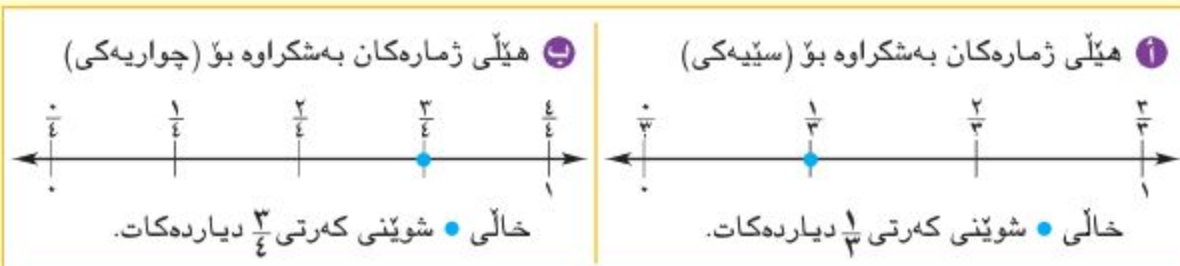

دهتوانی هیلی ژماره کان به کاربینی بۆ نواندنی کهرتی یه که.

خالی • شوینی کهرتی $\frac{5}{6}$ دیاردهکات.

نمونه

ساغبکوه

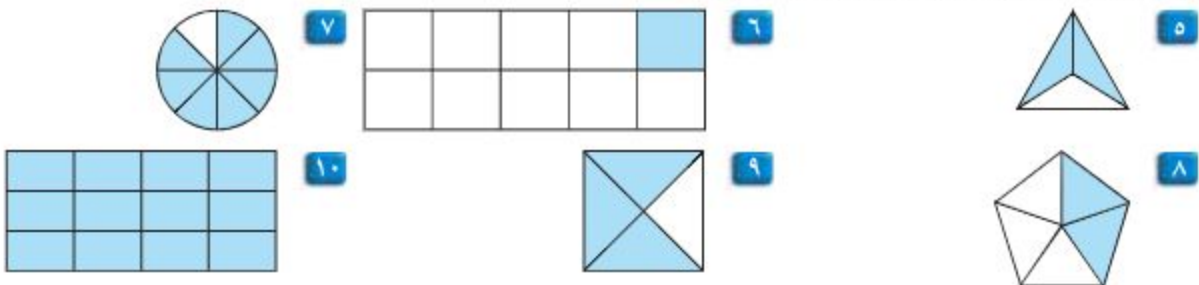
۱ پوونبکوهه چۆن (ههشتیهك) ده ژمیری بۆ نه وهی یهكت دستکه ویت؟

نهو کهرتی به شه رهنگراوه که دنوینی له سه ره شیوهی پیتی و ره نووسی بنووسه.

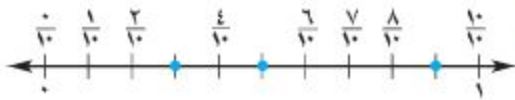

راهینان و شیکارکردنی پرسیاره کان

نهو کهرتی بنووسه که به شه رهنگراوه کان دنوینی به ره نووسی (به به کارهینانی سه ره وژیره) و به پیت (به به کارهینانی پیته کان)

چمبر كهرته ناديارهكانى سهر هيلكى ژمارهكان بنووسه.

۱۲

۱۱

نهو كهرته بنووسه كه بهشه دهور دراوده كه دنوئتي.

۱۵

۱۴

۱۳

۱۶ ويئنهى ۹ بازنه بكيشه دورى 1/3 ي بازنهكان بده.

۱۷ كوا ههله؟ شنه ووتى نهو كهرتهى بهشه رهنگر اوده كه دنوئتي يهكسانه به 1/3، شنه له كوئى ههلهى كردووه؟

ههلبژاردن له ههمهجوړ

۱۸ نارين كولږهيكى كرده ۸ پارچهى يهكسان. پارچهيكى خوارد و دوو پارچهى دا به خوشكهكوى، چ كهرتيك ماوه دياردهكا؟

د 1/8

ج 2/8

ب 3/8

ا 5/8

شيكاركردى پرسيارهكان د دروازهيك له سهر گهشتى دهريايى

كهشتييهوانهكان (پاپورېهوان) زمانى تايبهتى بهكاردينن بو گفتوگوكردن نالايهكان بهكاردينن له جياتى وشهكان. ههر نالايهك له نالايانه له جياتى پيتيک له پيتهكانى نه بجهدى ئينگليزى بهكارديت. نهگه هاتوو گهشتييهكه نالاي پيتى P بهرزكردهوه ماناى نهويه كهشتييهكه دهيهوئى له بهندهرهكه دهريچى.

ويئنهى بهرامبهر بهكاريننه بو شيكاركردى راهيتانهكان.

ا سهرى پيتى G بكه. نهو كهرته چهنده كه پارچه رهنه زهردهكهى نالايهكه دنوئتي؟

ب سهرى ههموو نالايكان بكه. كام نالا كراوته چوار پارچهى يهكسان واته چوار يهكى؟

ج سهرى پيتى N بكه. ژمارهى پارچه يهكسانهكانى نالاي ههر يهك له پيتانه دياردهكات: T, O, L

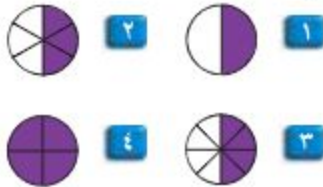
د

نه نالايه چهنن؟

هاوتابوونی که‌رتەکان

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

ناوی ئەو که‌رتە بۆی که پارچه
په‌نگراوه‌که دیا‌ده‌کات.

زاراوه‌کان

که‌رتە هاوتاکان

فێرپه

پارچه یه‌کسانه‌کان که‌رتە هاوتاکان ئەو که‌رتانه‌ن که
هه‌مان هێنده‌ دهنۆینن.

ئایا که‌رتی تر هه‌یه هه‌مان هێنده‌ی هه‌بێت که که‌رتی $\frac{1}{4}$ هه‌یه‌تی؟

چالاک‌ی ۱

په‌ده‌ستی

که‌ره‌سته‌کان: کاغه‌زێکی لاکێشه‌یی.

هه‌نگاوی ۲

جارێکی تر کاغه‌زه‌که بنووشتی‌نه‌وه
وبیکه‌وه ئەم شیوه‌ت ده‌سته‌که‌وێت.

سه‌رنجبه‌ده: دووبه‌ش له ۴ به‌شی
یه‌کسان شینه. $\frac{2}{4}$ ی کاغه‌زه‌که شینه.
کاغه‌زه‌که دووباره بنووشتی‌نه‌وه.

هه‌نگاوی ۱

کاغه‌زه‌که یه‌ک جار بنووشتی‌نه‌وه
له دوا‌ییدا بیکه‌وه. وێنه‌ی
خواره‌وت ده‌سته‌که‌وێت یه‌کێک له
دوو به‌شه‌کانی شین بکه.

به‌شێک له دوو به‌شه یه‌کسانه‌کانی
شینه. $\frac{1}{2}$ ی کاغه‌زه‌که شینه
دووباره کاغه‌زه‌که بنووشتی‌نه‌وه

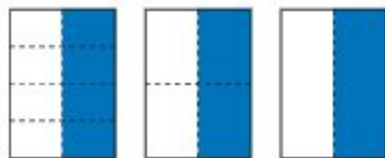
دوو که‌رتی هاوتان

$$\frac{2}{4} = \frac{1}{2}$$

هه‌نگاوی ۳

بۆ جاری سێهه‌م کاغه‌زه‌که بنووشتی‌نه‌وه.
بیکه‌وه ئەم شیوه‌ت ده‌سته‌که‌وێت.

$$\frac{4}{8} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2}$$

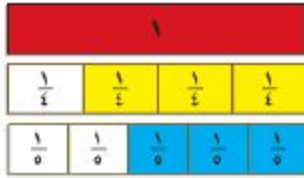
که‌رتە‌کانی $\frac{1}{2}$ و $\frac{2}{4}$ و $\frac{4}{8}$
هه‌موویان هه‌مان هێنده‌ دهنۆینن.
که‌رتە‌کان هاوتان.

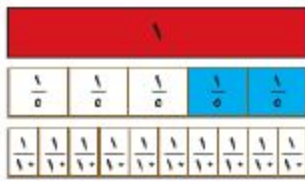
سه‌رنجبه‌ده: ۴ پارچه له ۸
پارچه‌ی یه‌کسان شینه.
 $\frac{4}{8}$ ی کاغه‌زه‌که شینه.

۱ پوونيبكهوه چۆن بهبهكارهينانى شريتي كهرتهكان دهمزاني كهوا كهرتي $\frac{2}{4}$ و $\frac{2}{3}$ هاوتان يان نا؟

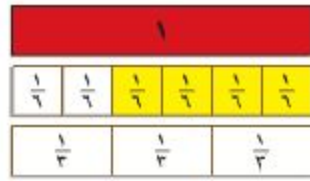
۲ نايا ههر دوو كهرتي $\frac{2}{3}$ ، $\frac{2}{4}$ هاوتان؟

كهرتيك هاوتاي ههر كهرتيك بنووسه:

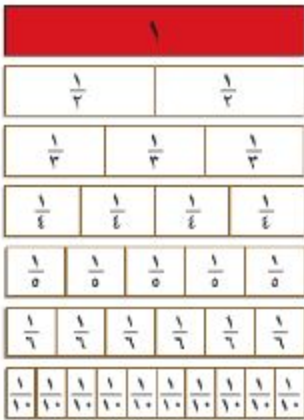
۵

۴

راهينان و شيكاركردني پرسيارهكان

شريتي كهرتهكان بهكاربهينه بو شيكاركردني راهيناني ۶ تا ۱۰.

۶ كهرتيك بنووسه هاوتاي كهرتي $\frac{2}{3}$.

۷ كهرتيك بنووسه هاوتاي كهرتي $\frac{2}{4}$.

۸ كهرتيك بنووسه هاوتاي كهرتي $\frac{2}{5}$.

۹ نايا ههر دوو كهرتي $\frac{2}{5}$ ، $\frac{2}{3}$ هاوتان؟

۱۰ له نيوان ههرسي كهرتي $\frac{2}{5}$ ، $\frac{2}{3}$ ، دوو كهرتيان هاوتان، كام دوو كهرته؟

۱۱ تهمهني زيرين ژمارهيهكي جووته دهكهويته نيوان ۱۲ زانا حهز له خواردني پرتهقال و تري دهكات.

۲۰ و ۲۹ و بهسه ۳ دا دابهش دهبي بهبي ماوه
نايا تهمهني زيرين چهنده؟

۱۳ بهرزيي تاوهري نيقل له

پاريس ۳۳۰ متره و به ۳۰ متر بهرتره له

تاوهري شانشين له رياز نايا بهرزيي تاوهري

شانشين چهنده؟

۱۴ بنووسه چۆن شريتي كهرتهكان

بهكاردينى بو دوزينهوهي كهرتي هاوتا به

كهرتي $\frac{2}{8}$ ؟

ههلبژاردن له ههمهجوړ

۱۵ كام كهرت هاوتاي $\frac{2}{3}$ ؟

د $\frac{1}{2}$

ج $\frac{6}{12}$

ب $\frac{2}{3}$

ا $\frac{3}{4}$

پیداچوونه‌وهی خیرا

به‌راورد بکه. هیما‌ی > یان < یان
= له شوینی دابنی.

۳۹۹ ● ۳۹۸ **۱**

۲۱۴ ● ۲۴۱ **۲**

۴۰۱۲ ● ۴۰۱۲ **۳**

۵۳۴۱ ● ۵۴۳۱ **۴**

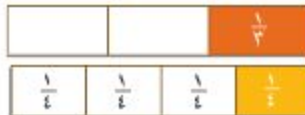
به‌راوردکردنی که‌رته‌کان و ریزکردنیان

فیریه

کام پارچه‌گه‌وره‌ترینه؟ ده‌توانی شریتی که‌رته‌کان
به‌کاربینی بۆ به‌راوردکردنیان.

نمونه

ب $\frac{1}{3}$ و $\frac{1}{4}$ به‌راورد بکه

شریتی $\frac{1}{4}$ کورتره له شریتی $\frac{1}{3}$

که‌واته، $\frac{1}{4} < \frac{1}{3}$ یان $\frac{1}{3} > \frac{1}{4}$.

ا $\frac{1}{4}$ و $\frac{2}{4}$ به‌راورد بکه

شریتی $\frac{1}{4}$ کورتره له شریتی $\frac{2}{4}$

که‌واته، $\frac{1}{4} < \frac{2}{4}$ یان $\frac{2}{4} > \frac{1}{4}$.

• شریتی که‌رت چیلیدیت له کاتی گه‌وره‌بوونی ژیره، دریژ ده‌بیت یان کورت؟
ده‌توانی چوارگۆشه‌ی بچوک به‌کاربینی بۆ به‌راوردکردنی پارچه‌کانی کۆمه‌له.

نمونه

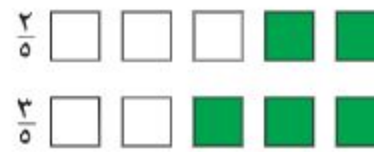
ب $\frac{2}{3}$ و $\frac{4}{6}$ به‌راورد بکه

۴ چوارگۆشه‌له‌سه‌ره‌وه و ۴ چوارگۆشه‌له‌ژیره‌وه.

که‌واته، $\frac{2}{3} = \frac{4}{6}$.

ا $\frac{2}{5}$ و $\frac{3}{5}$ به‌راورد بکه

دوو چوارگۆشه‌ بچووکتیره له ۳ چوارگۆشه.

که‌واته، $\frac{2}{5} < \frac{3}{5}$ یان $\frac{3}{5} > \frac{2}{5}$.

• چۆن به‌راوردی دوو که‌رت ده‌که‌یت که هه‌مان ژیره‌یان هه‌بیت؟ چۆن به‌راوردی دوو
که‌رت ده‌که‌یت ژیره‌یان جیاوازییت؟

پرزکردنی كهرتهكان

دهتوانی دوو كهرت يان پتر پرزبكهی، له بچووكترينهوه بو گهرهترين يان به پچهوانهوه. شاناز پيوستى به $\frac{3}{8}$ ی پهرداخ له ميوز و $\frac{1}{4}$ ی پهرداخ له شوكلاته و $\frac{2}{3}$ ی پهرداخ له بندق ههيه بو دروستکردنی شیرینی، شاناز دهيوئى بزانی کام جوړی پتر پيوسته. شریتی كهرتهكان بهكاربینه بو پرزکردنی ههر سى كهرتهكه له گهرهترينهوه بو بچووكترين.

نمونه

هنگاوى 1

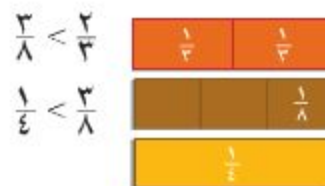
كهرتهكان بهرهوژپر پرزبكه له گهرهترين بو بچووكترين.

$$\frac{1}{4} < \frac{3}{8} < \frac{2}{3} \quad \text{بیربكهوه:}$$

$$\frac{1}{4}, \frac{3}{8}, \frac{2}{3} \quad \text{بیربكهوه:}$$

هنگاوى 1

كهرتهكان بهراوردبكه.

كهواته پرزی كهرتهكان له گهرهترينهوه بو بچووكترين بریتیه له: $\frac{1}{4}, \frac{3}{8}, \frac{2}{3}$

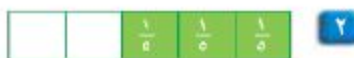
• ههر سى كهرتهكانى پيشوو له بچووكترينهوه بو گهرهترين پرزبكه.

ساغبكهوه

بهراورد بكه. هيماى > يان < يان = له شوينى • دابنى.

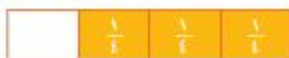
3

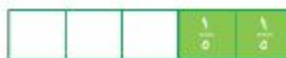
2

1

$$\frac{3}{6} \bullet \frac{3}{4}$$

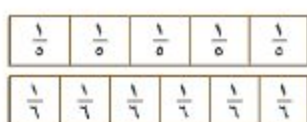
$$\frac{2}{5} \bullet \frac{2}{5}$$

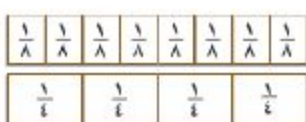
$$\frac{1}{3} \bullet \frac{2}{3}$$

راهیتان و شیکارکردنی پرسیارهکان

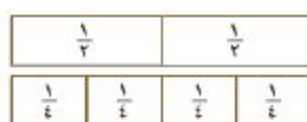
بهر اوورد بکه، هیئمای < یان > یان = له شوینی • دابنی.

$$\frac{3}{6} \bullet \frac{2}{6}$$

$$\frac{3}{4} \bullet \frac{6}{8}$$

$$\frac{1}{3} \bullet \frac{1}{4}$$

۸ شیوازی دیت تهواو بکه:
 $\frac{1}{8}, \frac{2}{8}, \frac{3}{8}, \frac{4}{8}, \frac{5}{8}$

۷ نهشمیل وتی کهرتی $\frac{5}{11}$ گه وره تره له کهرتی $\frac{5}{6}$ چونکه ۱۰ گه وره تره له ۶ نایا له گه ل بوجوونی نه وهدای؟ وه لاما کهت پروونی بکه وه.

هه لباردن له هه مه جور

۹ کام له مانه ی خواره وه هه له یه؟

$$\frac{4}{8} = \frac{2}{4} \quad \text{د} \quad \frac{4}{8} < \frac{2}{5} \quad \text{ج} \quad \frac{4}{8} > \frac{3}{8} \quad \text{ب} \quad \frac{6}{8} = \frac{3}{4} \quad \text{ا}$$

شیکارکردنی پرسیارهکان دهروازه یه ک بو زانسته مروییهکان

۱ سهیری تهو حهوت مؤمی سهر میزه که بکه. ۳ لهوانه سوور و یه کیکیان ره شه. نهوانیتر سهوزن. نهو کهرته چییه که مؤمه سهوزهکان دهرده بریت؟

۲ کرمانج $\frac{3}{4}$ ی په رداخیک تری، و $\frac{1}{4}$ ی په رداخیک شلیک و $\frac{1}{4}$ ی په رداخیک گیلای خوارد. شریتی کهرتهکان به کارینه بو پیکخستنی میوهکان به ره وژور.

کهرته‌کان و ده‌یه‌کان

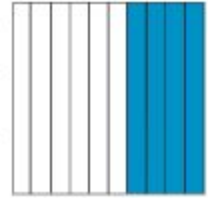
فیریه

ئه‌و کهرته چهنده که به‌شه ره‌نگراوه‌که‌ی ئه‌م چوارگۆشه‌یه دهنوینی؟

ئه‌م چوارگۆشه‌یه کراوته ۱۰ به‌شی یه‌کسان،

به‌شیک له‌م به‌شانه بریتیه له $\frac{1}{10}$ یان ده‌یه‌ک.

به‌شه ره‌نگراوه‌که ٤ ده‌یه‌کی دیار ده‌کات یان $\frac{4}{10}$.

ده‌توانی ئه‌م هینده له‌سه‌ر شیوه‌ی ژماره‌ی ده‌یی: ٠,٤ بنووسی

ژماره‌ی ٠,٤ ژماره‌یه‌کی ده‌یه‌یه.

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

هه‌ریه‌ک له‌م کهرتانه به‌ شیوه‌ی

بیته‌ی بنووسه.

$$\frac{2}{5} \quad \boxed{2}$$

$$\frac{1}{3} \quad \boxed{1}$$

$$\frac{2}{8} \quad \boxed{4}$$

$$\frac{2}{10} \quad \boxed{3}$$

ژاراوه‌کان

ده‌یه‌ک

ژماره‌ی ده‌یی

شیوه‌ی ده‌یی
ویرگۆل (فاریزه)
٠,٤

شیوه‌ی ده‌یی

بنووسه: ٠,٤

بخوینمه‌وه: چوار ده‌یه‌ک یان سفر فاریزه ٤

شیوه‌ی کهرتی

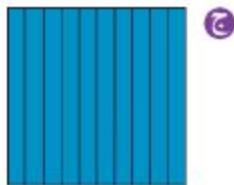
بنووسه: $\frac{4}{10}$

بخوینمه‌وه: ٤ ده‌یه‌ک یان ٤ له ده

کهرتی $\frac{4}{10}$ و ژماره‌ی ٠,٤ دوو نووسین مانای هه‌مان هیند دیارده‌که‌ن.

له بیرمه‌که ده‌توانی نووسینی کهرتی یان نووسینی ده‌یی به‌کاربێنی بۆ دیارکردنی ده‌یه‌کان.

نموونه

شیوه‌ی ده‌یی: ٠,٩

ده‌خوینمه‌وه: نه ده‌یه‌کی یان یه‌ک

یان ١٠ له ١٠

یان یه‌ک ویرگۆل سفر یان یه‌ک.

شیوه‌ی ده‌یی: ٠,١

ده‌خوینمه‌وه: ده‌یه‌ک یان ١

له ١٠ یان سفر فاریزه ١.

شیوه‌ی ده‌یی: ٠,٩

ده‌خوینمه‌وه: نو ده‌یه‌ک یان

٩ له ١٠ یان سفر ویرگۆل

(فاریزه) ٩.

• چهند پارچه له پارچه‌کانی چوارگۆشه‌ پێویسته ره‌نگبکریت بۆ نواندنی ٠,٣؟

ساغبکوه

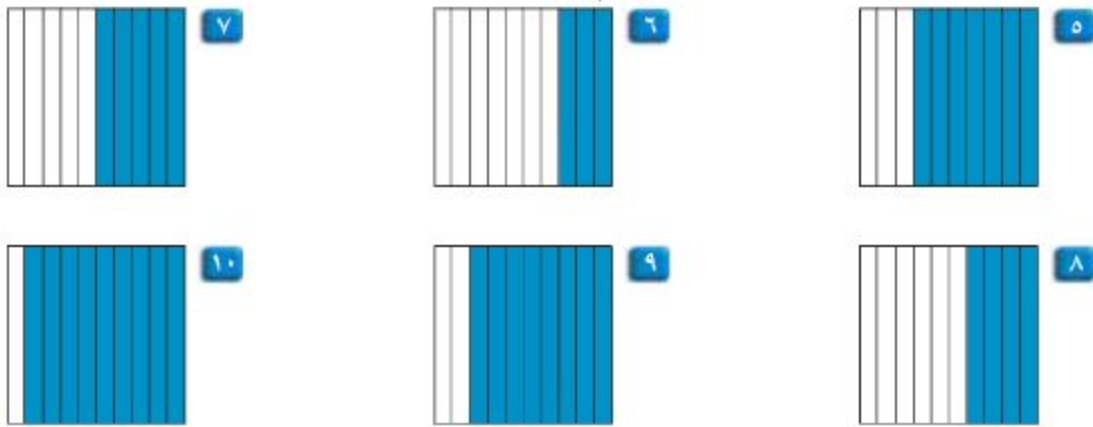
۱ کهرتیک بنووسه نهو پارچهیه بنوینیت که چرا خواردویه تی له شیرینییه که، پاشان نهو ژماره دهییه بنووسه که نهو پارچهیه دیاردهکات.

کهرت و ژماره دهییه که بنووسه که پارچه پهنگراوهکان دیاردهکات.

راهینان و شیکارکردنی پرسیارهکان

کهرت و ژماره دهییه که بنووسه که پارچه پهنگراوهکان دیاردهکات.

۱۲ بنووسه سهسیری دوو شریته که ی کهرت بکه. پوونیکه وه بوچی؟ $0,5$ وه $\frac{1}{4}$ هه مان هیئد دهنوینن؟

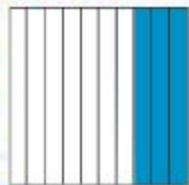
۱۱

پینوینتی سهسیری پرسیاره ۸ بکه چون لیکهکردن بهکار دینی بو دوزینه وهی ژماره دهی که پارچه پهنگراوه که دیاردهکات؟

۱۳

ههلبژاردن له هه مه جۆر

کام له مانه ی خواره وه به شه پهنگراوه که دهنوینتی؟

د $0,7$

ج $0,3$

ب ۷

ا ۳

پیداچوونەوى خیرا

بەرورد بکە. هێمای < یان > یان
لە شوێنى دابنى.

$$\frac{3}{6} \bullet \frac{4}{6} \quad \frac{2}{3} \bullet \frac{2}{3}$$

$$\frac{5}{10} \bullet \frac{4}{8} \quad \frac{1}{2} \bullet \frac{1}{4}$$

رینگانى شیکارى پرسیارەکان

نمونەیهك دروستبکە

پرسیار ۳ منداڵ بەشداریان لە پراکردنى پۆستەکرد، نازاد $\frac{2}{3}$ ی
کم پراکرد و نەوزاد $\frac{5}{8}$ ی کم پراکرد و مەریوان $\frac{5}{10}$ ی کم پراکرد. نایا
لەم ھاوڕێیانە کامەیان زیاتر پراکردوو؟

تیبکە

- داواکراو چییە؟
- ئەو پێدراوانە چیین کە بەکاریان دەهێنیت؟
- نایا پێدراو هەیه کە بەکارت نەهێنابى؟ چییە؟

پلاندابنى

- کام رینگا بەکاردههێنى بۆ شیکارکردنى پرسیارەکە.
- دەتوانى رینگەى «نمونەیهك دروست بکە» بەکاربهێنى بۆ
دیاریکردنى ئەو بەشەى کیلۆمەتر کە هەریەک لە منداڵەکان
پراکردوو.

شیکارىکە

- چۆن ئەم نمونەیه دروستدەکەیت؟
- شریتى کەرتەکان بەکاربهێنە بۆ دروستکردنى نمونەى
پرسیارەکە. شریتەکە وا دابنى بە شۆوهیهك کە لە هەمان هێلى
ستوونى دەستپێکە.
- بەروردی درێژیهکانى شریتى کەرتەکان بکە.
- لەبەر ئەوەى $\frac{2}{3} < \frac{5}{6} < \frac{5}{8}$ کەواتە، نەوزاد لە هەردوو
ھاوڕێیهکانى زیاتر پراکردوو.

ساغبکەوه

- چ رینگایەكى تر دەتوانى بەکاربهێنى بۆ شیکارکردنى ئەم پرسیارە؟

نازاد

نەوزاد

مەریوان

راهیان و شیکارکردنی پرسیارهکان

پېگه «نمونهیهك دروستبكه» بهكاربېنه بۆ شیکارکردنی پرسیارهکانی ۱ و ۲.

۱ نهگه نازاد $\frac{9}{10}$ کم پابكات نایا نهوه دهگهیهنی که له ههردوو برادههکهی زیاتر پایکردووه؟

۲ دونیا $\frac{2}{3}$ ی پهرداخ شیر و $\frac{1}{4}$ ی پهرداخ شکر و $\frac{1}{5}$ پهرداخ ناوی بهکارهینا بۆ دروستکردنی پارچهیهك شیرینی. نهو جوړه چیه که له ههموویان زیاتر بهکاریهیناوه؟

مامۆستای زانست له قوتابیههکانی داواکرد کتیبیک بخویننهوه دهرياره میرووهکان. پاش ههفتهیهك، توانا $\frac{1}{4}$ ی کتیبهکهی خویندهوه و بهنگین $\frac{2}{5}$ ی کتیبهکهی خویندهوه و چرا $\frac{3}{8}$ ی کتیبهکهی خویندهوه.

۳ کام پیزبهندی راسته؟

۱ $\frac{1}{4} < \frac{2}{5} < \frac{3}{8}$

۲ $\frac{3}{8} < \frac{2}{5} < \frac{1}{4}$

۳ $\frac{2}{5} < \frac{3}{8} < \frac{1}{4}$

۴ $\frac{1}{4} < \frac{3}{8} < \frac{2}{5}$

پېگهکانی شیکارکردنی پرسیار

هیلکاریهك یا وینهیهك بکیشه

نمونهیهك دروستبكه یان

بهکردار جیبهجیبهك

لیستیکی ریک دروست بکه

بهدوای شیوازیک بگهري

خشتهیهك یان وینهیهکی

پوونکردنهوهی دروستبكه.

بخهملینه وساغبکهوه

بهههنگاوهکاندا بگهريوه

پرسیاری ناسانتر شیکاربهك

پستهیهکی ژمارهیی بنووسه.

دهرتهنجامی ژیریژی بهکاربېنه

۴ کامیان گهورهترین بهشی کتیبهکهی

خویندووتهوه؟

۱ توانا

۲ بهنگین

۳ چرا

راهیان به چند پېگهیهکی جیاواز

۵ دهرتهنجام محهمه کاغەزیکى دهفتههکهی

نوشتاندنهوهی بۆ دوو نیوه. دووجار لهسههیهك،

لهدوايدا کردیهوه، پهکک له بهشه پهکسانهکانی

پهنگکرد که دهستیکهوهوتبوو. نایا نهو کهرتهی

بهشه پهنگراوهکه دهنوینی چیه؟

۶ ژیار ۷۴ نۆتۆمبیللی بچووکى ههیه، ۲۶ ی

گۆریهوه به ۱۲ نۆتۆمبیل لهگهڵ سۆران. نایا

نیستا ژمارهیی نۆتۆمبیللهکانی چهنده؟

پیداچوونهوهى خیرا

کەرتىكى ھاونا بلى.

$$\frac{2}{8} \quad \boxed{2} \quad \frac{4}{6} \quad \boxed{1}$$

$$\frac{2}{10} \quad \boxed{4} \quad \frac{2}{4} \quad \boxed{3}$$

زاراوهكان

كەرتە ژیره يەكسانەكان

كەرتەكان شىرتى كەرتەكان

كۆكردنەوهى

كەرتەكان

بەدەستى

فەيزە

ئەو كەرتانەى كە ھەمان ژىرەيان ھەيە برىتىن لە

كەرتە ژىرە يەكسانەكان.

شئو و داىكى دەيانەوى شەربەتتىكى مېوى

تېكەلاو دروستبەكەن بە تېكەل كەردنى $\frac{1}{4}$ پەرداخ لە شەربەتى پرتەقال لەگەل $\frac{2}{4}$

پەرداخ لە شەربەتى ئەناناس، ئەو بېرە

شەربەتە داواكراو چەندە بۆ

دروستكەردنى تېكەلاو كە؟

ئە بېرمەكە

$$\begin{array}{l} \text{سەرە} \longrightarrow \frac{1}{4} \\ \text{ژىرە} \longrightarrow \frac{2}{4} \end{array}$$

چالاقى

شىرتى كەرتەكان بەكاربەينە بۆ ژماردىنى $\frac{1}{4} + \frac{2}{4}$.

ھەنگاوى ٣

ئەو شىرتانەى $\frac{1}{4}$ دەنوئىن
بژمىرە.

$$\frac{3}{4} = \frac{1}{4} + \frac{2}{4} \quad \text{يان} \quad \frac{3}{4}, \frac{2}{4}, \frac{1}{4}$$

ھەنگاوى ٢

ئەو شىرتەى $\frac{1}{4}$ دەنوئىنى
زىادبەكە.

$$\frac{1}{4} + \frac{2}{4}$$

ھەنگاوى ١

شىرتى كەرتەكان بەكاربەينە
بۆ نواندىنى $\frac{2}{4}$.

$$\frac{2}{4}$$

• بۆچى ژىرە ناگۆرپىت لە كاتى كۆكردنەوهى دوو كەرتەكە؟

• پوونىبەكەو چۆن شىرتى كەرتەكان بەكاردەھىئىنى

بۆ ئەنجامدانى $\frac{1}{3} + \frac{1}{3}$ ؟

ھەولبەدە

شىرتى كەرتەكان بەكاربەينە بۆ ھەژمىركەردنى سەرجم.

$$\frac{2}{5} + \frac{3}{5} \quad \boxed{ب}$$

$$\frac{1}{6} + \frac{2}{6} \quad \boxed{ا}$$

شىرتى كەرتەكان
دەژمىرم بۆ ئەوهى
سەرجم دەستبەكەوئىت
 $\frac{3}{6}, \frac{2}{6}, \frac{1}{6}$
كەرتى دواتر چەندە؟

کۆکردنهوهی کهرته ژیره یهکسانهکان.

نمونه

سهرکهوت پرتقالیکی پاککرد، ۸ پارچهی دستکوت یهک پارچهی خوارد، واته $\frac{1}{8}$ ی پرتقالهکه. له دواییدا ۴ پارچهی تری خوارد، واته $\frac{4}{8}$. نهو کهرته چهنده سرجهمی خواردنهکانی سهرکهوت دنوینی؟

هنگاوی ۲

یهک پارچه + ۴ پارچهی = ۵ پارچهی

$$\frac{5}{8} = \frac{4}{8} + \frac{1}{8}$$

کهواته سهرکهوت $\frac{5}{8}$ ی پرتقالهکهی خواردوه.

هنگاوی ۱

ژمارهی نهو پارچانهی که سهرکهوت خواردویهتی کۆبکهوه.

لهبیرمهکه بۆ نهوهی کهرتهکانی ژیره یهکسانهکان کۆبکهپتهوه، سهرکهکان کۆبکهوه، ژیرهش وهک خووی بهیلهوه.

راهیتان و شیکارکردنی پرسیارهکان

سهرجهم چهنده؟

3 $\frac{1}{3} + \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$

2 $\frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} = \frac{5}{8}$

1 $\frac{1}{5} + \frac{1}{5} + \frac{1}{5} = \frac{3}{5}$

شریتی کهرتهکان بهکاربهیتنه بۆ دۆزینهوهی سهرجهم.

7 $\frac{2}{8} + \frac{3}{8} = \frac{5}{8}$

6 $\frac{3}{10} + \frac{4}{10} = \frac{7}{10}$

5 $\frac{4}{6} + \frac{1}{6} = \frac{5}{6}$

4 $\frac{2}{5} + \frac{2}{5} = \frac{4}{5}$

8 نامادهکردنی ههندی لهشت پیویستی به $\frac{1}{2}$ ی پهرداخ شهکر ههیه. نهگهر بمانهوی برهکه دوو نهوهنده بکهین چهنده شهکرمان پیویسته؟

9 دلسۆز 6 زهردهلو و 2 سیوی ههبوو. دوو سیوی تری کری. نهو کهرتهی که سیوهکان دنوینی چهنده له نیوان ههموو نهو میوهیهی که دلسۆز ههیهتی؟

ههلبژاردن له ههمهجۆر

10 $\frac{3}{8} + \frac{7}{8} = 1$

د $\frac{6}{8}$

ج $\frac{4}{8}$

ب $\frac{10}{8}$

ا $\frac{10}{16}$

ساده‌کردنی سهرجه‌م

فایزیه

له‌و کاته‌ی که‌رته‌کان کۆده‌کریته‌وه، ده‌توانی سهرجه‌م بنوسی به ساده‌ترین شیوه ده‌لێی که‌رته‌که به «شیوه‌یه‌کی ساده‌یه» کاتی درێژترین شریتی که‌رته‌کان به‌کار دینیت بۆ نواندنی.

کارزان و رزگار کۆلیهره‌یه‌کیان به‌شکرد بۆ نانی به‌یانی.

کۆلیهره‌که‌یان کرده ۸ پارچه‌ی یه‌کسان. کارزان دوو پارچه‌ی خوارد و رزگار دوو پارچه‌ی خوارد. که‌رتی کۆلیهره‌که‌ چهنده که دوو براکه خواردوویانه؟

$$? = \frac{4}{8} + \frac{4}{8}$$

سهرجه‌می $\frac{2}{8} + \frac{2}{8}$ به ساده‌ترین شیوه بنوسه.

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

به‌راوردبکه هیمای $>$ یان $<$ یان $=$ دابنی له شویتنی .

$$\frac{1}{2} < \frac{2}{6} \quad \frac{7}{8} > \frac{5}{8} \quad \frac{2}{5} < \frac{3}{5}$$

$$\frac{4}{8} < \frac{5}{10} \quad \frac{2}{5} < \frac{6}{10} \quad \frac{3}{5} > \frac{4}{5}$$

زاراوه‌کان

شیوه‌ی ساده

چالاکي

پاده‌ستی

که‌ره‌سته‌کان: شریتی که‌رته‌کان

هه‌نگاوی ۳

نه‌و شریته درێژه چیه‌

هه‌مان درێژی هه‌یه؟

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{4}{8}$$

$$\frac{1}{4} = \frac{4}{8} = \frac{2}{8} + \frac{2}{8}$$

$\frac{1}{4}$ شیوه‌ی ساده‌ی که‌رتی $\frac{4}{8}$.

هه‌نگاوی ۲

$\frac{2}{8}$ زیاد بکه.

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{4}{8} = \frac{2}{8} + \frac{2}{8}$$

هه‌نگاوی ۱

شریتی که‌رته‌کان به‌کار بینه

بۆ نواندنی $\frac{2}{8}$.

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{2}{8}$$

که‌واته، دوو برابه‌که $\frac{1}{4}$ ی کۆلیهره‌که‌یان خواردووه.

• چۆن ده‌زانی که‌وا که‌رتیک به ساده‌ترین شیوه‌یه؟

كۆكردنەۋەي كەرتەكان

ئەگەر ھاتوو كارزان دوو پارچەي زىادى خوارد لە كۆلپەرەكە. ئەوا كەرتى كۆلپەرەكە دوو براپەكە خواردوويانە دەبېتتە چەند؟

شريتى كەرتەكان بەكاربېنە بۇ نووسىنى سەرچەمى $\frac{2}{8} + \frac{4}{8}$ بە سادەترىن شېۋە.

$$\frac{2}{8} \text{ يان } \frac{6}{8} = \frac{2}{8} + \frac{4}{8}$$

كەواتە، براپەكان تا ئېستا $\frac{3}{4}$ ي كۆلپەرەكەيان خواردوۋە.

• چۇن دەزانى $\frac{6}{8} = \frac{3}{4}$ ؟

• ئايا كەرتى $\frac{3}{4}$ بە سادەترىن شېۋەيە؟

لەبىرمەكە دەتوانىت شريتى كەرتەكان بەكاربېنى بۇ كۆكردنەۋەي كەرتەكان، يان نووسىنيان بە سادەترىن شېۋە؟

ساغبەكەۋە

۱ پوونىبەكەۋە چۇن شريتى كەرتەكان بەكاربېنى بۇ ھەژماركردنى $\frac{1}{10} + \frac{3}{10}$ و نووسىنيان

بە سادەترىن شېۋە؟

كۆيكەۋە پاشان سەرچەم بە سادەترىن شېۋە بنوسە.

$$\frac{1}{10} + \frac{3}{10} = \frac{4}{10} \text{ يان } \frac{2}{5}$$

$$\frac{1}{6} + \frac{1}{6} = \frac{2}{6} = \frac{1}{3} \text{ يان } \frac{2}{6}$$

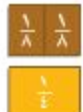

$$\frac{1}{4} + \frac{1}{4} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2} \text{ يان } \frac{1}{2}$$

راھىنان و شىكاركردنى پرسىارەكان

كۆيكەۋە پاشان سەرچەم بە سادەترىن شېۋە بنوسە.

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{8} = \frac{2}{8} = \frac{1}{4} \text{ يان } \frac{1}{4}$$

$$\frac{2}{13} + \frac{4}{13} = \frac{6}{13} \text{ يان } \frac{6}{13}$$

۸ دوو مندال له گه شتیک $\frac{2}{3}$ ی گه شته که یان پیش نیوه پو بړی و $\frac{1}{3}$ پاش نیوه پو. که رتی گه شته براوه که چهنده؟

۷ ریښوینی دایکی سهیران پارچه هلوایه کی کرده ۱۲ پارچه ی یه کسان. نهدامانی خیزان ۴ پارچه یان خوارد. نو که رته ی که به شه ماوه که دنوینی به ساده ترین شیوه بنووسه.

هلبژارن له ههمه جوړ

۹ کام له مانه ی خواره وه ولامی هله یه؟ $\square = \frac{3}{16} + \frac{5}{16}$

د $\frac{1}{2}$

ج $\frac{4}{8}$

ب $\frac{2}{16}$

ا $\frac{8}{16}$

گوښه ی رووناکبیران

شیکارکردنی پرسیاره کان

مه تهل که عبه ی پیروز ده که ویتنه کام شار؟ سه رجه م بدوزوه و پاشان به ساده ترین شیوه له به شی خواره ویدا بنووسه بو نه وه که رته بگه ری که به دهستی دینیت و له سه ره وه ی پیتی گونجاو بنووسه.

ک	$\frac{3}{8} + \frac{3}{8}$	و	$\frac{2}{6} + \frac{2}{6}$	ی	$\frac{6}{13} + \frac{5}{13}$	ر	$\frac{1}{8} + \frac{1}{8}$	ه	$\frac{1}{9} + \frac{2}{9}$
س	$\frac{7}{12} + \frac{4}{12}$	ز	$\frac{2}{10} + \frac{1}{10}$	ه	$\frac{2}{9} + \frac{2}{9}$	پ	$\frac{2}{8} + \frac{5}{8}$	م	$\frac{2}{5} + \frac{2}{5}$

$$\frac{4}{10}, \frac{4}{3}, \frac{4}{4}, \frac{4}{12}, \frac{4}{8}$$

$$\frac{4}{12}, \frac{4}{9}, \frac{4}{4}, \frac{4}{9}, \frac{4}{5}$$

لیده‌کردنی کهرته‌کان

پیداچوونه‌وه‌ی خیرا

کۆیکه‌وه سه‌رجه‌م بنووسه به ساده‌ترین شیوه.

$$= \frac{2}{4} + \frac{1}{4} \quad \text{۲} \quad = \frac{1}{12} + \frac{3}{12} \quad \text{۱}$$

$$= \frac{6}{10} + \frac{3}{10} \quad \text{۴} \quad = \frac{1}{8} + \frac{5}{8} \quad \text{۳}$$

فیریه

نهرین و پیش‌هه به‌شاریانکرد له پاکه‌تیک کیک که ۱۰ کیک‌ی تیدایه نهرین ۵ کیک‌ی خوارد یان $\frac{5}{10}$ ی پاکه‌ته‌که و پیش‌هه ۳ کیک‌ی خوارد یان $\frac{3}{10}$ ی پاکه‌ته‌که. نهو کهرته زیاده‌ی نهرین خواردویه‌تی له چاو پیش‌هه بدۆزه‌وه.

همه‌وو کیکه‌کان

نهو کیکانه‌ی نهرین خواردویه‌تی

نهو کیکانه‌ی پیش‌هه خواردویه‌تی

چالاک‌ی

یاد‌وو‌شی

شریتی کهرته‌کان به‌کاربیینه بۆ هه‌ژمارکردنی $\frac{3}{10} - \frac{5}{10}$ ، پاشان به ساده‌ترین شیوه بنووسه. کهره‌سته‌کان: شریتی کهرته‌کان.

هه‌نگاوی ۳

بگه‌رئ به‌دوای نهو شریتی هه‌مان دریژی هه‌یه.

ساده‌ترین شیوه‌ی $\frac{1}{10}$

کهرتی $\frac{2}{10}$ بریتیه‌له $\frac{1}{10}$

$$\frac{1}{10} \text{ یان } \frac{2}{10} = \frac{3}{10} - \frac{5}{10}$$

هه‌نگاوی ۲

هه‌ردوو شریتکه به‌راوردبکه بۆ دۆزینه‌وه‌ی جیاوازی.

$$\frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10}$$

$$\frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10}$$

$$\frac{1}{10} \frac{1}{10}$$

هه‌نگاوی ۱

شریتی کهرته‌کان به‌کاربیینه بۆ نواندنی $\frac{3}{10}$ ، $\frac{5}{10}$.

$$\frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10}$$

$$\frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{10}$$

که‌واته، نهرین $\frac{1}{10}$ ی پاکه‌ته‌که‌ی زیاتر خواردوه له پیش‌هه.

- نهو کهرته‌ی که خواردنی هه‌ردوو هاو‌پیه‌کان دهنوینتی چهنده؟ نهو کهرته‌ی که ماوه‌که دهنوینتی چهنده؟

لیده کردنی کهرتهکان

وا دابنی ژمارهی کیکهکان له پاکهتهکهدا ۸ بوون، دوو برادرهکه بهیهکهوه ۴ کیکیان خوارد. ئەو کهرته کامهیه که خواردنی هەردووکیان پیکهوه دیاردهکات؟ ئەو کهرته کامهیه که ماوهکه دهنوینی؟

شریتی کهرتهکان بهکاربینه بۆ دۆزینهوهی $\frac{4}{8} - \frac{1}{8}$ له پاشان جیاوازییهکه به سادهترین شیوه بنوسه.

$$= \frac{1}{8} \quad \left[\frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \right]$$

$$= \frac{4}{8} \quad \left[\frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \right] \quad \left[\frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \right]$$

$$= \frac{4}{8} \quad \left[\frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \right]$$

$$= \frac{1}{4} \quad \left[\frac{1}{4} \right]$$

$$\frac{4}{8} - \frac{1}{8} = \frac{3}{8} \text{ یان } \frac{1}{4}$$

کهواته، $\frac{1}{4}$ کیکهکان ماوتهوه.

لهبیرمهکه دهتوانی شریتی کهرتهکان بهکاربینی بۆ لیده کردنی کهرتهکان یان بۆ نووسینیان به سادهترین شیوه.

ساغیکهوه

۱ پوونبیکهوه چون شریتی کهرتهکان بهکاربیت بۆ دۆزینهوهی $\frac{3}{6} - \frac{1}{6}$ ، و نووسینی جیاوازییهکان به سادهترین شیوه.

$$= \frac{3}{6} - \frac{1}{6} \quad \left[\frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \right]$$

$$= \frac{2}{12} - \frac{1}{12} \quad \left[\frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \right]$$

$$= \frac{2}{6} - \frac{1}{6} \quad \left[\frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \right]$$

راهیان و شیکار کردنی پرسیارهکان

بهراورد بکه. جیاوازی بدۆزهوه، له پاشان به سادهترین شیوه بنوسه.

$$= \frac{2}{8} - \frac{3}{8} \quad \left[\frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \right]$$

$$= \frac{3}{12} - \frac{6}{12} \quad \left[\frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \quad \frac{1}{12} \right]$$

$$= \frac{1}{6} - \frac{4}{6} \quad \left[\frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \right]$$

$$= \frac{3}{6} - \frac{5}{6} \quad \left[\frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{6} \right]$$

$$= \frac{4}{8} - \frac{7}{8} \quad \left[\frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{8} \right]$$

$$= \frac{2}{5} - \frac{4}{5} \quad \left[\frac{1}{5} \quad \frac{1}{5} \quad \frac{1}{5} \quad \frac{1}{5} \right]$$

جیاوازی چهنده؟ وه لآمهکه به سادهترین شیوه بنووسه. شریتی کهرتهکان بهکاربیئنه.

۱۳ $\frac{1}{6} - \frac{5}{6} =$

۱۲ $\frac{2}{6} - \frac{4}{6} =$

۱۱ $\frac{1}{3} - \frac{2}{3} =$

۱۵ **دهرئهنجام چنار سیویکی بهیهکسانی پارچه**
پارچه کرد. ۳ پارچهی خوارد و ۶ پارچهی ماوه. نهو
کهرته سیوهی چنار خواردویهتی چهند دهنویئی؟

۱۴ **ههله له کوئییه؟ لاقین**
نووسی $\frac{3}{11} - \frac{5}{11} = 2$. ههلهی لاقین له کوئییه؟

ههلبژاردن له ههمهجوور

۱۶ سازان $\frac{2}{7}$ ی کتییی چیرۆکهکهی خویند. چهندی ماوه له کتیبهکه بخوینیئت؟

د $\frac{7}{7}$

ج $\frac{4}{7}$

ب $\frac{5}{7}$

ا $\frac{2}{7}$

گۆشهیی رووناکبیران

شیکارکردنی پرسیارهکان

په یوهست به جوگرافیا نهوهی دیزانیت له
کوژدنهوهی کهرتهکان و لیدهرکردنیان بهکاربیئنه
بۆ دۆزینهوهی دوورییهکان لهسهر نهخشه. نهگهر
پیوهری نهخشهکامان زانی، کهواته دهتوانین
پیوانهیی دوورییهکان بزانین. ههریهکهیهکی پیوانه
لهسهر نهخشهیی بهرامبهر $\frac{1}{10}$ کیلۆمهتر دهنویئی.

لهیلا ههزدهکات سهردانی دلبهری برادهری بکات
له مالهوه لهپاش دهرچوونی له قوتابخانه. نهخشه
بهکاربیئنه بۆ وهلام دانوهی نههم پرسیارانهی
خوارهوه:

ا **دووری نیوان مالی دلبر و قوتابخانهکهی**
چهندی زیاتره له دووری نیوان مالی و
فرۆشگاکی؟

ج **کامیان دوورتره له قوتابخانه مالی دلبر**
یان مالی لهیلا؟

ب **مالی لهیلا چهند دووره له قوتابخانه؟**

د **رینوییتی دلبرگوتی فرۆشگایهکه $\frac{1}{10}$ کم دووره**
له مالمان. نایا لهگهڵ نههم بۆچوونهی؟
روونییکهوه.

پیداچونەو

دۇنيابوون لە زاراوكان ✓

دەريپىنى گونجاو لە لىستى بەرامبەر ھەلبژێرە.

۱ ژمارەى ۳ لە كەرتى $\frac{3}{8}$ پىدەگوتريت ؟

۲ ؟ بەكاردينين بۆ ديارىكردى بەشيك.

۳ ۰،۳ برىتييه لە ؟ كە كەرتى $\frac{3}{10}$ دياردەكات.

نەم كەرتانە بە شيوەى ژمارەى دەيى بنوسە.

۴ $\frac{4}{10}$ ۵ $\frac{9}{10}$ ۶ $\frac{2}{10}$ ۷ $\frac{7}{10}$ ۸ $\frac{1}{10}$ ۹ $\frac{10}{10}$

كەرت
سەرە
ژيەرە
ژمارەى دەيى

دۇنيابوون لە كارامەييەكان ✓

شريتى كەرتەكان بەكاربيئە بۆ دۆزينەوئەى كەرتى ھاوتا بۆ ھەر كەرتيك.

۱۰ $\frac{6}{4}$ ۱۱ $\frac{8}{10}$ ۱۲ $\frac{3}{6}$

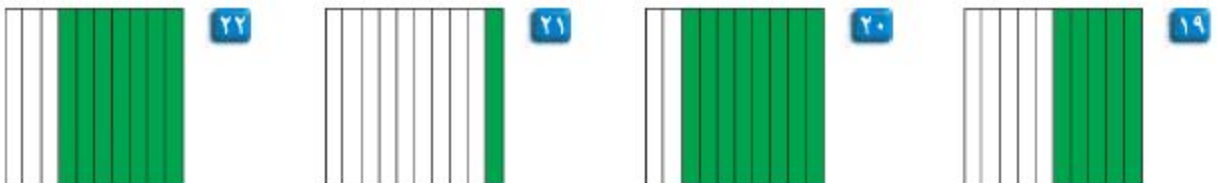
نەو كەرتە بنووسە كە پارچە رەنگراوئەكە دياردەكات پاشان بە شيوەى پىتى بنوسە.

ھيلى ژمارەكان بەكاربيئە بۆ ريزكردى ژمارە دەييەكان بەرەو ژوور

نەو كەرتە بنووسە كە بەشە رەنگراوئەكە دياردەكات پاشان بە شيوەى ژمارەى دەيى بنوسە.

دۇنيابوون لە شيكارى پرسيارەكان ✓

۲۳ شىروان $\frac{1}{4}$ كم پۇيشت، شىركۆ $\frac{2}{5}$ كم پۇيشت،

سمكۆ $\frac{1}{3}$ كم پۇيشت، نايە كام لە ھەرسىكيان

درىژترين دوورى پۇيشتوو؟

۲۴ دونيا ۳ پۇنووسى زەرد و ۴ پۇنووسى شين و

پۇنووسى سوورى ھەيە، كام كەرت پۇنووسە

سوورەكان دەنوئى؟

ئامادەبوون بۆ تاقىکردنەوہ

ئاگادارىيە!

- ھەموو ناوہ پۈككە بخوئنەوہ.
- دۇنيابە لە تىگەيشتنت لە پرسىارەكە.
- وەلامەكانت ساغبەكەوہ.

وہ لآمى گونجاو دەوریدە لە راھىنانەكانى ۱ تا ۱۰.

۱ كام ھيما وا دەكا كە بەراوردەكە راستبىت؟

$\frac{1}{2} \circ \frac{1}{3}$

ا < ب = ج > د ×

۲ كام كۆمەلەى ئەم كەرتانە بەرەو ژوور رىزكراون؟

ا $\frac{2}{3}, \frac{1}{2}, \frac{5}{6}$
 ب $\frac{5}{6}, \frac{2}{3}, \frac{1}{2}$
 ج $\frac{2}{3}, \frac{5}{6}, \frac{1}{2}$
 د $\frac{5}{6}, \frac{1}{2}, \frac{2}{3}$

۳ كام ژمارەى دەبى بەشە رەنگراوہكە دەنوئى؟

ا ۰.۵
 ب ۰.۶
 ج ۰.۷
 د ۶.۰

۴ كام خال ۰.۵ دياردەكات؟

ا س ب ع ج ف د ف

۵ $\square = \frac{2}{10} + \frac{7}{10}$

- ا $\frac{9}{20}$ ب $\frac{5}{20}$
 ج $\frac{9}{10}$ د $\frac{5}{10}$

۶ بە ئاراس و برادرەكەى لە $\frac{7}{8}$ ی پىتزاىەك بەشداربوون، $\frac{3}{8}$ پىتزاكەيان پىكەوہ خوارد. ئەو كەرتە چىبە كە لە پىتزاكە ماوتەوہ؟

- ا $\frac{2}{6}$ ب $\frac{9}{8}$ ج $\frac{3}{8}$ د $\frac{3}{4}$

۷ $\square = -\frac{2}{6} + \frac{2}{6}$

- ا $\frac{5}{6}$ ب $\frac{2}{6}$
 ج $\frac{5}{12}$ د ۱

۸ $\square = (4 \times 2) \times 7$

- ا ۱۳ ب ۱۴
 ج ۵۶ د ئەوانى تر

۹ $\square = \frac{2}{8} - \frac{6}{8}$

- ا $\frac{1}{6}$ ب $\frac{1}{2}$
 ج $\frac{2}{3}$ د $\frac{8}{6}$

۱۰ قوتابىانى پۇلى سىيەم ويستيان درىژى ھۆلى ناھەنگەكان لە قوتابخانە بېيۆن كام يەكەى پېيوان گونجاوہ؟

- ا كووپ ب كىلوگرام
 ج كىلۆمەتر د مەتر

ئەوہى دەيزانى بينووسە

۱۱ ماناى دوو كەرتى ھاوتا چىبە؟

$\frac{1}{6} = \frac{1}{3}$

۱۲ شرىتى كەرتەكان بەكاربھيئە بۆ دۆزىنەوہى سەرەى ناديار.

ليكدان و دابه شکردنى ژماره يه كى يهك ره نووسى له ژماره يه كى يهك ره نووسى يان دوو ره نووسى

كۆمپانىياكانى فرۆكه وانى توشى چهندهها كيشه ده بن.
لهو كيشانه دهستنيشانکردنى ژماره ي گه شته
ئاسمانيه كان و جوړيفرۆكه كانه.

شيكارکردنى پرسياره كان سه يري خشته كه بكه.
ئايا كۆمپانيا ده توانيت زۆرترين گه شتیار بگوازيته وه
به ۴ فرۆكه له جوړى بوينگ ۷۵۷ يان ۵ فرۆكه ي جوړى
بوينگ ۷۲۷؟

فرۆكه كان و گه شتیاره كان

ژماره ي گه شتیاران	جوړ
۱۴۹	۷۲۷
۱۱۹	۷۳۷
۱۹۰	۷۵۷
۲۵۴	۷۶۷

زانباریه کانت ساغبکهوه

نهم لاپه ریه به کار بهینه بو دنیابون له هه بوونی
نهم زانباریه کانت کهوا پیوسته لهم به شه

راستییه کانی لیكدان

لیكبه.

$$4 \times 3 = \square \quad \mathbf{2}$$

$$\square = 9 \times 5 \quad \mathbf{4}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ 9 \times \end{array} \quad \mathbf{6}$$

$$\square = 7 \times 6 \quad \mathbf{1}$$

$$\square = 8 \times 7 \quad \mathbf{3}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ 7 \times \end{array} \quad \mathbf{5}$$

تهواویکه

$$20 = 5 \times \square \quad \mathbf{8}$$

$$\square = 9 \times 3 \quad \mathbf{10}$$

$$40 = \square \times 8 \quad \mathbf{12}$$

$$12 = \square \times 4 \quad \mathbf{7}$$

$$81 = \square \times 9 \quad \mathbf{9}$$

$$16 = 8 \times \square \quad \mathbf{11}$$

راستییه کانی لیكدان و دابه شکردن

لیكبه یان دابه شبکه.

$$\square = 6 \div 30 \quad \mathbf{14}$$

$$\square = 8 \times 8 \quad \mathbf{16}$$

$$9 \times 9 = \square \quad \mathbf{18}$$

$$\sqrt{54} \quad \mathbf{20}$$

$$\square = 6 \times 6 \quad \mathbf{13}$$

$$\square = 3 \times 12 \quad \mathbf{15}$$

$$\square = 9 \div 81 \quad \mathbf{17}$$

$$\sqrt{56} \quad \mathbf{19}$$

خرکردنهوه و خوردکردنهوه

ژماره ی نادیار بنووسه.

$$18 \text{ دهیی و } 7 \text{ سهدی} = 8 \text{ دهیی و } \square \text{ سهدی} \quad \mathbf{21}$$

$$23 \text{ دهیی و } 5 \text{ سهدی} = \square \text{ دهیی و } 7 \text{ سهدی} \quad \mathbf{22}$$

$$\square \text{ دهیی و } 1 \text{ یهك سهدی} = 3 \text{ دهیی و } 2 \text{ دوو سهدی} \quad \mathbf{23}$$

پیداچوونه وهی خیرا

$$\square = 5 \times 6 \quad 1$$

$$3 \times 4 = \square \quad 2$$

$$\square = 6 \times 10 \quad 3$$

$$8 \times 6 = \square \quad 4$$

که رسته کان

یهکان و شریتهکانی دهیی

لیکدان له ژماره یهکی دوو په نووسی

په دههستی

فیربه

ماموستا داوای له قوتابیانی به شداربووی پیشبرکییهکان کرد که له ۴ ریز بووهستن. ژماره ی قوتابیانی هر ریزیکی ژمارد، بینی له هر ریزیک ۱۶ قوتابی هیه. ژماره ی قوتابی به شداربووهکانی پیشبرکییه که چنده؟

چالاکي

ریزکراویک دروستبکه پرسیاره که بنوینی به به کارهینانی پارچه دهییکان.

هنگاوی ۱

هر ریزیک ژماره ۱۶
دهنوینی به هوی ۶ یهکان و
شریتیکی دهیی.
۴ ریز دروستبکه بوئوهی
 $4 \times 16 = 64$ بنوینی.

هنگاوی ۲

یهکان و دهیان کۆبکه رهوه
بو دۆزینه وهی نهجامی
لیکدان.

$$40 = 10 \times 4 \quad 24 = 6 \times 4$$

$$64 = 40 + 24$$

کهواته، ژماره ی قوتابی به شداربووهکان ۶۴.

- چون یهکان و دهیان کۆکردهوه بو دۆزینه وهی نهجامی لیکدان؟
- ریئوینی بوچی شریتی دهیی و ۶ یهکان زیاتر یارمهتیت دهات له کاتی نواندنی ژماره ۱۶ له نواندنی به ۱۶ یهکان؟

ههولبده

یهکان و شریتهکانی دهیی به کاربینه بو دۆزینه وهی نهجامی لیکدان.

$$\square = 18 \times 3 \quad \text{ب}$$

$$\square = 13 \times 4 \quad \text{ا}$$

به بیر تپینه وه

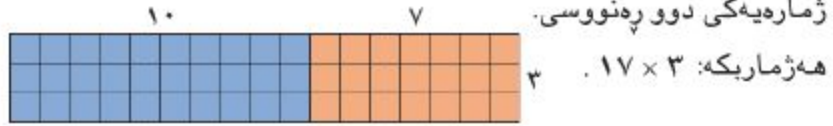

ریزکراویهک شته به شکاروهکان له
هر ریزو ستوونیک دیاردهکات.
ریزکراویکی له ۳ ریز و ۵ ستوون
 5×3 دیاردهکات.

ریزکراویهکی ۴ ریزم لایه
له هر ریزیکی ۳ یهکان
و شریتیکی دهیی. چ
کرداریکی لیکدان
ریزکراوه که دهنوینی؟
وه نهجام چنده؟

دەتوانى رېزىكراوھەكان بەكاربېنى لەسەر پەرەى چوارگۆشەكان بۆ لېكەانى ژمارەيەكى يەك رەنوسى لە ژمارەيەكى دوو رەنوسى.

$$\begin{aligned} 10 \text{ رېزلە } 3 & \quad 7 \text{ رېزلە } 3 \\ 30 = 10 \times 3 & \quad 21 = 7 \times 3 \\ 51 = 30 + 21 & \end{aligned}$$

كەواتە، $51 = 17 \times 3$.

راھىنەن و شىكارکردنى پرسىارەكان

رېزىكراوھەكان بەكاربېنە بۆ دۆزىنەوہى ئەنجامى لېكەان.

$$\begin{aligned} 20 = 10 \times 2 & \quad 18 = 9 \times 2 \\ 38 = 19 \times 2 & \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 30 = 10 \times 3 & \quad 12 = 4 \times 3 \\ 42 = 14 \times 3 & \end{aligned}$$

يەكان و شىرتى دەيى بەكاربېنە، يان پەرەى چوارگۆشەكان، بۆ دۆزىنەوہى ئەنجامى لېكەان.

3 $14 \times 6 =$ 4 $13 \times 5 =$ 5 $16 \times 6 =$

6 رېنوينى رېزىكراوھەكە بکيشە لەسەر پەرەى چوارگۆشەكان بۆ دۆزىنەوہى ژمارەى ناديار لە $72 = 18 \times$

7 بنوسە چۆن 21×3 دەنوينى؟ چۆن ئەنجامى لېكەان دەدۆزیتەوہ؟

هەلبژاردن لە هەمەجۆر

8 $6 \times 45 = ?$

د 15

ج 220

ب 270

ا 51

پیداچونەوهى خیرا

$$\square = 4 \times 2 \quad 1$$

$$\square = 7 \times 5 \quad 2$$

$$10 \times 2 = \square \quad 3$$

$$3 \times 8 = \square \quad 4$$

تۆمارکردنى کردارى لیکدان

فیریه

له ناو دلّ بهرجهستهى دلّیکى دانراو له مؤزهخانهیهكى زانستى له ۴ بهش پیکهاتوو. لهههه بهشیک له بهشهکانى ۳۰ کورسى ههیه. چهند میوان دهتوانن له ناو ئهوه دلّ دانیشن؟

نموونه ۱

$$\frac{30}{4} \times \square = 30 \times 4$$

شریتهکانى دهیى بهکاربهینه بۆ دۆزینهوهى نهجامى لیکدان.

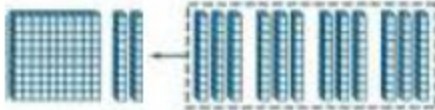
ههنگاوى ۱

دهستبکه به نواندى ۴ کۆمهله له ۳۰.

ههنگاوى ۲

پاشان. دهیان خریکهوه بۆ دۆزینهوهى نهجامى لیکدان. له کۆتاییدا، ۱۰ دهیى خریکهوه لهسهه، ۱۰۰ و دوو دهییت دهستدهکهوئت.

• چ کرداریکی کۆکردنهوه وهلامى 30×4 دهاتوه؟

نموونه

$\begin{array}{r} 50 \\ 20 \\ \hline 100 \end{array} \times$	$80 = 40 \times 2$	$60 = 20 \times 3$
--	--------------------	--------------------

• چ کرداریکی کۆکردنهوه وهلامى 50×2 دهاتوه؟

نمونه ۲

۵ پاس ھاتن بۇ گواستنەۋە قوتابيان بۇ ياريگاي تۇپى پى. ھەر پاسىك ۲۳ قوتابى گواستەۋە. ژمارەى ھەموو قوتابيان چەندە؟

ھەنگاۋى ۳

خرىكەۋە تا ئەنجامت دەستدەكەۋىت.

سەدان	دەيان	يەكان
	۲	۳
		۵ ×
	۱	۵
۱	۰	۰ +
۱	۱	۵

ھەنگاۋى ۲

باشان، دەيان لىكبدە.

سەدان	دەيان	يەكان
	۲	۳
		۵ ×
	۱	۵
۱	۰	۰

(۲ × ۵ دەيان)

ھەنگاۋى ۱

دەستبەكە بە نواندى ۵ كۆمەلە لە ۲۳ باشان يەكان لىكبد.

دەيان	يەكان
۲	۳
	۵ ×
۱	۵

(۳ × ۵ يەكان)

كەۋاتە، ژمارەى قوتابيان برىتييە لە ۱۱۵.

• زانينى بەھاي ۲ × ۵ چۆن يارمەتت دەدات بۇ ئەنجامدانى ۲۰ × ۵.

ساغىكەۋە

۱ يەكان و شرىتى دەيى بەكاربېئە بۇ نواندى ۲۸ × ۵. كاغەز و پېنوس بەكاربېئە بۇ تۆماركردنى ئەۋەى ئەنجامتدا.

لىكبدە.

۴ $\begin{array}{r} ۳۸ \\ ۲ \times \\ \hline \end{array}$

۳ $\begin{array}{r} ۲۴ \\ ۳ \times \\ \hline \end{array}$

۲ $\begin{array}{r} ۳۰ \\ ۲ \times \\ \hline \end{array}$

راھىتان و شىكاركردنى پرسىارەكان

لىكبدە.

۷ $\begin{array}{r} ۶۷ \\ ۲ \times \\ \hline \end{array}$

۶ $\begin{array}{r} ۲۲ \\ ۴ \times \\ \hline \end{array}$

۵ $\begin{array}{r} ۲۰ \\ ۴ \times \\ \hline \end{array}$

يەكان و شرىتەكانى دەيى بەكاربېئە بۇ دۆزىنەۋەى ژمارەى ناديار.

۱۱ $۱۰۰ - ۲۵ \times$

۱۰ $۶۳ - ۲۱ \times$

۹ $۵۶ - \square \times ۴$

۸ $۱۳۲ - \square \times ۶$

۱۳ رېنويىنى كرمانج وتى 18×5 دهكاتە ۴۰
 $50 +$ نايالەگەل بۆچوونى ئەوى؟
 پرونىبکەوه.

۱۲ رۆژ ۲۴ كاتژمېرە. و هەفتە ۷ رۆژە، چەند
 كاتژمېرە لە هەفتەيەكدا هەيه؟

هەلبژاردن لە هەممەجۆر

۱۴ نسرین ۴ قوتوو پېنوووسى پېيه لە هەر قوتويەك ۱۰ پېنوووس هەيه، چۆن
 كردارى لېكدان تۆمار دەكەيت بۆ دۆزىنەوهى ژمارەى پېنوووسەكان؟

ا $10 \times 4 =$ ج $4 + 10 =$

ب $4 \times 10 =$ د $10 + 10 + 10 + 10 =$

مېژووى بىركارى

شىكارکردنى پرسىيارەكان

ئەوروپىيەكان تۆپيان بەكار دەهێنا بۆ ئەنجامدانى لېكدان لە هەردوو سەدهى چوار دەمىن و
 پانزەمىن، راستىيەكانى لېكدانى بنەپەتى و تۆپىك بەكار دىنن بۆ ئەنجامدانى كردارى 7×65 .

• رىزىكى ۳ چوارگۆشەى دەكېشىن و تىرەى هەر

چوارگۆشەيەك دەكېشىن. دوو ژمارەكە دەنووسىن وەك لە
 بەرامبەردا ديار كراو.

• ۷ لە هەر رەنووسىك لە رەنووسەكانى ژمارەى دووم
 دەدەين. $35 = 5 \times 7$

$42 = 6 \times 7$

$28 = 4 \times 7$

• ئەنجامەكان دەنووسىن، وەك روونكراو و تەو لە بەرامبەر.

• لە راستەو دەستپېدەكەين، رەنووسەكان كۆدەكەينەو بە
 پېى هەر تىرەيەك و لەكاتى پېويستدا دەيان كۆدەكەينەو.

كەواتە، $3255 = 65 \times 7$

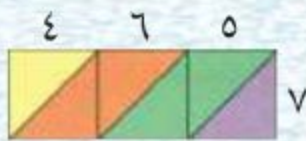
رېنگەى پېتوو بەكار بهێنە بۆ دۆزىنەوهى ئەنجامى لېكدان.

ا $722 \times 6 =$

ب $346 \times 8 =$

ج $296 \times 4 =$

د $435 \times 3 =$

بیداچوونه‌وه‌ی خیرا

$$\square = 4 \times 6 \quad \text{۱}$$

$$2 \times 7 = \square \quad \text{۲}$$

$$7 \times 8 = \square \quad \text{۳}$$

$$\square = 8 \times 3 \quad \text{۴}$$

لیکدان له ۱۰ و له ۱۰۰
و له ۱۰۰۰

فیربه

$5 = 1 \times 5$	$3 = 1 \times 3$	○
$50 = 10 \times 5$	$30 = 10 \times 3$	○
$500 = 100 \times 5$	$300 = 100 \times 3$	
$5000 = 1000 \times 5$	$3000 = 1000 \times 3$	

پروانه نه‌خامس لیکدان بره‌بیه نه‌ژماره‌ی لیکدراوه‌که به زیادکردنی سفریک بو‌لای راستی ژماره لیکدراوه‌که نه‌گهر لیکدان له ۱۰ بیت. وه‌دوو سفر نه‌گهر لیکدان له ۱۰۰ بیت. وه‌سی سفر نه‌گهر لیکدان له ۱۰۰۰ بیت.

له‌بیرمه‌که ده‌توانیت خشته‌ی خانه‌کان به‌کاربیینیت بو‌ یارمه‌تیدانت له لیکدان له ۱۰ و له ۱۰۰ و له ۱۰۰۰.

هزاران	سهدان	دهیان	یه‌کان	
			۸	$4 \times 2 = 8$ یه‌کان 4×2
		۸	۰	$40 \times 2 = 80$ دهیان $4 \times 2 = 80$
	۸	۰	۰	$400 \times 2 = 800$ سهدان $4 \times 2 = 400$
۸	۰	۰	۰	$4000 \times 2 = 8000$ هزاران $4 \times 2 = 4000$

نمونه

$10 = 5 \times 2$ (ج) $100 = 50 \times 2$ $1000 = 500 \times 2$ $10000 = 5000 \times 2$	$6 = 2 \times 3$ (ب) $60 = 20 \times 3$ $600 = 200 \times 3$ $6000 = 2000 \times 3$	$4 = 1 \times 4$ (ا) $40 = 10 \times 4$ $400 = 100 \times 4$ $4000 = 1000 \times 4$
--	--	--

• بوچی سفره‌کانی نمونه‌ی (ج) پترن له‌وانه‌ی نمونه (ا) و (ب)؟

۱ روونېكەوہ چۆن پاستىيەكانى لىكدانى $4 \times 6 = 24$ بەكار دىئىت بۆتەنجامدانى 40×6 ؟

تەوايىكە.

۲ $\square = 1 \times 6$	۳ $\square = 5 \times 4$
$\square = 10 \times 6$	$\square = 50 \times 4$
$\square = 100 \times 6$	$\square = 500 \times 4$
$\square = 1000 \times 6$	$\square = 5000 \times 4$

راھىئان و شىكار كىردى پرسىيارەكان

تەوايىكە.

۴ $\square = 1 \times 5$	۵ $\square = 1 \times 10$
$\square = 10 \times 5$	$100 = 10 \times \square$
$\square = 100 \times 5$	$\square = 1000 \times 10$
$\square = 1000 \times 5$	$10000 = \square \times 10$

ژمارەى نادىيار چىيە؟

۶ $\square = 70 \times 2$	۷ $400 \times 6 = \square$
۸ $300 \times 5 = \square$	۹ $\square = 4000 \times 5$

۱۰ رېئوئى تەو پاستىيە لىكدان چىيە كە دەتوانىت بەكار بېئى بۆتەنجامدانى 600×5 ؟ روونېكەوہ.

۱۱ پرسىيار چىيە؟ سندوقى بزمارەكان ۸۰ پاكەتى تىدايە. وەلام ۴۸۰ پاكەت؟

هەلبژاردن لە هەمەجۆر

۱۲ درىژى ژوورەكە ۳ مەترە. درىژى ژوورەكە چەند سانتىمەترە؟

- ا ۳ سم
 ب ۳۰ سم
 ج ۳۰۰ سم
 د ۳۰۰۰ سم

پیداچوونەوهی خێرا

$$\begin{array}{r} 53 \\ \underline{6 \times} \\ 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} 32 \\ \underline{2 \times} \\ 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ \underline{7 \times} \\ 4 \end{array} \quad \begin{array}{r} 36 \\ \underline{4 \times} \\ 3 \end{array}$$

پاهینان لەسەر لیكدان

قیڕبە

لەناو فرۆكە فرۆكەیهکی كۆمپانیای زاگرووس لە پوژژیکدا دوو گەشت ئەنجامدەدات لە نیوان بەیروت و هەولێر. هەر فرۆكەیهك ١٦٨ كەشتیار دەگوازێتەوه لەهەر گەشتیکدا. فرۆكەكە چەند كەشتیار لەهەر پوژژیکدا دەگوازێتەوه؟

$$\begin{array}{r} 168 \\ \underline{2 \times} \end{array} \quad \text{یان} \quad \square = 168 \times 2$$

بەكارهێنانی كاغەز و پینووس لەبەر ئەوهی لیكدانی یەكان پێویستی بە خرکردنەوه هەیە. بۆیە بەكارهێنانی كاغەز و پینووس پێویستە.

هەنگاوی ٢

دەیان لیكدە. 6×2 دەیان = ١٢ دەیان.
لەگەڵ دەی دەستكەوتووێ هەنگاوی یەكەم
دەبیته ١٣ دەیی.

١٢ دەیی + یەك دەیی = ١٣ دەیی

١٣ دەیی بکە بە یەك سەدی و ٣ دەیی.

یەكان	دەیان	سەدان
٨	٦	١
٢ ×	٦	١
٦	٣	

هەنگاوی ١

یەكان لیكدە. 8×2 یەكان = ١٦ یەكان.

١٦ یەكان بکە بە یەك دەیان و ٦ یەكان.

یەكان	دەیان	سەدان
٨	٦	١
٢ ×	٦	١
٦		

هەنگاوی ٣

سەدان لیكدە. 1×2 سەدی = ٢ سەدان.

لەگەڵ ئەو سەدی دەست كەوتوو لە هەنگاوی
٢، دەبیته ٣ سەدان.

٢ سەدان + یەك سەدان = ٣ سەدان.

یەكان	دەیان	سەدان
٨	٦	١
٢ ×	٦	١
٦	٣	٣

كەواتە، فرۆكەكە ٣٣٦ كەشتیار لەهەر پوژژیکدا دەگوازێتەوه.

به کارهينانی هه ژميرکردنی هزری

$$6 \blacksquare = 31 \times 7$$

له بهر تهوهی لیكدانی یهكان پيويستی به خوردکردنهوه نيه، له بهر تهوهی به کارهينانی هه ژميرکردنی هزری گونجاوه. $7 = 1 \times 7$.

بيريكهوه: 7 جار 3 دهیان یان $210 = 30 \times 7$

$$217 = 210 + 7 = 31 \times 7$$

لیكدانی ژمارهیهکی چوار په نووسی له ژمارهیهکی یهك په نووسی

$$\blacksquare = 2 \times 1853 \text{ بدۆزهوه.}$$

ههنگاوی 4	ههنگاوی 3	ههنگاوی 2	ههنگاوی 1
ههزاران لیكیده.	سه دان لیكیده.	دهیان لیكیده.	یهكان لیكیده.
$\begin{array}{r} 11 \\ 1853 \\ \times 2 \\ \hline 3706 \end{array}$	$\begin{array}{r} 11 \\ 1853 \\ \times 2 \\ \hline 3706 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1 \\ 1853 \\ \times 2 \\ \hline 3706 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1 \\ 1853 \\ \times 2 \\ \hline 3706 \end{array}$

$$\text{كهواته، } 3706 = 2 \times 1853.$$

نموونه

$\begin{array}{r} 22 \\ 2089 \\ \times 4 \\ \hline 8356 \end{array}$	$\begin{array}{r} 241 \\ 1482 \\ \times 5 \\ \hline 7410 \end{array}$	$\begin{array}{r} 11 \\ 1625 \\ \times 3 \\ \hline 4875 \end{array}$
--	---	--

ساغبكهوه

1 روونيبكهوه چۆن خرپکردنهوه به کار دینیت بۆ دۆزینهوهی 34×5 ? نهجامی لیكدان بدۆزهوه.

2 روونيبكهوه له بهر چی پيويستمان به خرپکردنهوهی دهیان نهبوو له نموونهی (أ)?

نهو ریگایهی به کارت هیناوه بۆ لیكدان بلی و نهجام بنووسه.

$$\begin{array}{r} 514 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 461 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 275 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 124 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

پیداچوونەوہى خیرا

$$\begin{array}{r} ۷۲ \\ \times ۸ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۵ \\ \times ۶ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۴۹۵ \\ - ۲۰۸ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۲۳۲ \\ + ۵۲۱ \\ \hline \end{array}$$

کارامەىى لە شىکارى پرسىارەکان

«هەلبژاردنى کردارىک»

تیبکە بلاندابنى شىکارىکە ساغبکەوہ

شەمال مەرەکانى ئامادەکرا بۆ پېشەنگای سالانەى کشتوکالى بۆ ئەم کارە هەفتانە ۲۵ کاتژمىر کاردەکات، بۆ ماوہى ۴ هەفتە. ئايا شەمال چەند کاتژمىر بۆ ئەم بۆنەىە کاردەکات؟
خشتەى خواروہە يارمەتیتەدات بۆ هەلبژاردنى کردارى گونجاو بۆ شىکارکردنى پرسىارەکە.

کۆکردنەوہ	• خستنه پالیهکترى کۆمەلەکانى جۆراوجۆر.
لیدەرکردن	• وەرگرتن لە کۆمەلە. • بەراوردکردنى برەکان.
لێکدان	• خستنه پالیهکترى کۆمەلەکانى يەکسان.
دابەشکردن	• بەشکردنى کۆمەلە بۆ چەند پارچەىەكى يەکسان. • دۆزىنەوہى ژمارەى دانەکانى هەر پارچەىەک.

ئەگەر بتەوێت کۆمەلەکانى يەکسان بخەیتە پالیهکتر، لێکدان بەکاربەینە.

$$\begin{array}{r} ۲۵ \\ \times ۴ \\ \hline \end{array} \quad \text{يان} \quad ۱۰۰ = ۲۵ \times ۴$$

کەواتە، شەمال بۆ ئامادەکردنى مەرەکانى دەبێت ۱۰۰ کاتژمىر کاربکات.

🌞 **لەبیرمەکە** پېش ئەوہى پرسىارەکە شىکارىکەیت، دەبى کردارى گونجاو ديارىکەى.

باسبکە

- دەتوانى کام کردارى هەژمىرکردن بەکاربېنى بۆ شىکارکردنى پرسىارەکە؟ پروونىبکەرەوہ.
- ئەگەر پېويست بوايە شەمال لە هەفتەى کۆتايى ۸ کاتژمىر زیدەتر کاربکات، وەلامەکە چۆن دەبێت؟

پاھىتان و شىكارکردنى پرسىيارەکان

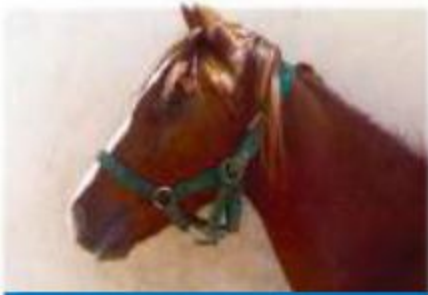
نايا پېۋىستە كۆپكەبىيەۋە يان لىكئەربىكە يان لىكئەدە يان دابەشېكەيت بۇ نەۋەي پرسىيارەكە شىكاربىكەيت؟

- ۱ سىروان لەھەر پۇژۇكدا ۳۰ خولەكى پېۋىستە ۲ شىرىن پارچە قوماشىكى ھەبوو درېژىيەكەي بۇ راھىنانى ئەسپەكەي، چەند خولەكى لە ۵ پۇژۇدا پېۋىستە؟
۱۲ مەتر و ۹۹ سەنتىمەتر بوو، ۱۰ مەتر و ۹۵ سەنتىمەترى لىكئەدە پەردە.
نايا شىرىن چەندى لە قوماشەكە ماۋەتەۋە؟

ھىوا ۳ خەلاتى بۇ باوكى و دايكى و خوشكى كپى، نرخی ھەرىەكىيان ۷۵۰۰ دىنار بوو، نايا بەھاي ھەرسى خەلاتەكە چەندە؟

- ۳ كىردارى ھەژمارى گونجاو چىيە بۇ ۴ ئەو برە پارەيە چىيە كە ھىوا داۋىەتى؟
شىكارکردنى پرسىيارەكە.

- ۱ $3 + 7500$ ۱ 2500 دىنار
۲ $3 - 7500$ ۲ 7500 دىنار
۳ 7500×3 ۳ 15000 دىنار
۴ $3 = 7500$ ۴ 22500 دىنار

نازەلەكانى پۇژى كشتوكالى

نازەلەكان	ژمارە
ئەسپ	۶۰
وشتىر	۵۵
مەپ	۵۰
كەرويشك	۳۰

پاھىنان لەسەر پىگا جىاۋازەكان

پىدراۋەكانى خشتەكە بەكاربىنە بۇ شىكارکردنى پرسىيارەكانى ۵ تا ۷.

- ۵ ۶ كەرويشك فرۇشان و ئەوانى مانەۋە بە يەكسانى بەسەر ۳ قەفەسدا دابەشكران. ژمارەي كەرويشكەكانى ھەر قەفەسكە چەندە؟

- ۶ ئەسپەكان بە يەكسانى بەسەر ۶ كۆمەلە دابەشكران، ۷ پىنوئىنى ۱۰ پتر. كام كىردار پېۋىستە بەكاربىنەيت؟
ژمارەي ھەر كۆمەلەيەك چەندە؟

پیداچوونه‌وهی خیرا

$$\begin{array}{r} 2 \\ 6 \overline{) 48} \\ \underline{12} \\ 36 \\ \underline{36} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 1 \\ 2 \overline{) 16} \\ \underline{2} \\ 14 \\ \underline{14} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ 9 \overline{) 36} \\ \underline{36} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \\ 5 \overline{) 15} \\ \underline{15} \\ 0 \end{array}$$

تۆمارکردنی کرداری دابه‌شکردن

فیریه

لیکرنه‌وهی سیۆ کارزان ۵۷ سیۆی له باخه‌که‌ی باوکی
لیکرنه‌وه، به یه‌کسانی به‌سه‌ر ۳ سندوق به‌شکردن. چند سیۆی
له‌هر سندوقیک دانای؟ چند سیۆی له دهره‌وه‌ی سندوقه‌کان ماوته‌وه؟

نمونه ۱

$$3 \overline{) 57} \quad \text{یان} \quad 3 \div 57$$

بخوینه‌وه: ۵۷ دابه‌ش ۳ یان ۵۷ له‌سه‌ر ۳ بنووسه: $3 \overline{) 57}$

هنگاوی ۲

پاش نه‌وه جهوت یه‌کانه‌که بیینه خواروه.

$$\begin{array}{r} 1 \\ 3 \overline{) 57} \\ \underline{3} \\ 27 \\ \underline{27} \\ 0 \end{array}$$

دوو ده‌یه‌که خورده‌که‌وه بۆ یه‌کان
۲۷ یه‌کیت ده‌ستده‌که‌ویت.

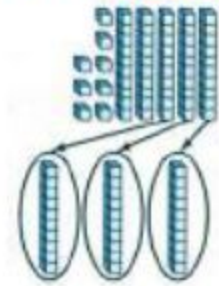
هنگاوی ۱

ده‌ستبه‌که به دابه‌شکردنی ده‌یان $3 \overline{) 5}$

یه‌که ده له‌هر
سندوقیک $3 - 1 \times 3$ بیریکه‌وه:

$$\begin{array}{r} 1 \\ 3 \overline{) 57} \\ \underline{3} \\ 2 \\ 27 \\ \underline{27} \\ 0 \end{array}$$

دابه‌شبه $3 \overline{) 5}$
لیکبه $3 = 1 \times 3$
ده‌ریکه $2 = 3 - 1$
به‌راوردبه $3 > 2$

لیره پیوسته جیاوازییه‌که بیته (۲)
بچووکتره له به‌شدراو (لیره ۳).

هنگاوی ۴

لیکبه بۆ ساغکردنه‌وه‌ی وه‌لام

$$19 \rightarrow \text{نه‌جامی دابه‌شکردن}$$

$$\frac{3 \times}{57} \rightarrow \text{به‌شدراو}$$

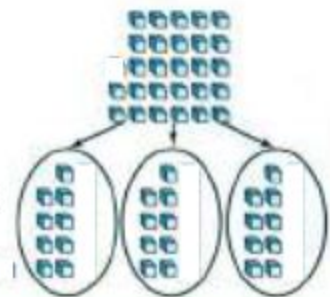
هنگاوی ۳

ئیتا ۲۷ یه‌کی دابه‌شبه $3 \overline{) 27}$ بیریکه‌وه $27 = 9 \times 3$

۹ یه‌کی له‌هر سندوقیک

$$\begin{array}{r} 9 \\ 3 \overline{) 27} \\ \underline{27} \\ 0 \end{array}$$

دابه‌شبه $3 \overline{) 27}$
لیکبه $27 = 9 \times 3$
ده‌ریکه $0 = 27 - 27$

که‌واته، ژماره‌ی سیۆه‌کان له‌هر سندوقیکدا (۱۹).

نمونه ۲

هېمن ۳۲ ئۆتۆمبېلى بچووكى ھەيە دابەشېكرده سەر چەند كارتۇنېك لەھەر كارتۇنېكدا ۴ ئۆتۆمبېلى دانا. چەند كارتۇنى بەكارھېنا و چەند ئۆتۆمبېلى ماوه لە دەرەھەي كارتۇنەكان؟

$$\blacksquare = ۴ + ۳۲$$

ھەنگاوى ۳

لېكېدە بۇ ساغكردەھەي
وھلام
تەنجامى $\rightarrow ۸$
دابەشكردن
بەشدرار $\rightarrow \frac{۴ \times}{۳۲}$

ھەنگاوى ۲

۳۲ يەكان دابەش بکە بەسەر ۴
دابەش بکە $\frac{۳۲}{۴}$
لېكېدە $۳۲ = ۸ \times ۴$
لېدەرىكە $۰ = ۳۲ - ۳۲$
ماوه \uparrow

ھەنگاوى ۱

لەبەر ئەھەي ژمارەي دەيەكان
دەكاتە ۳ بەسەر ۴ دا دابەش
ناپېت، بە يەكان دەستېپېكە
 $\frac{۳۲}{۴}$
 $۴ < ۳$ كەواتە رەنوسى
يەكەمى تەنجامى دابەش
لە خانەي يەكەكان دابنى

كەواتە، هېمن ۸ كارتۇنى بەكارھېنا.

نمونه

ساغېكەرەھەي

$$\begin{array}{r} ۲۲ \\ ۳ \overline{) ۶۶} \\ \underline{۶-} \\ ۰۶ \\ \underline{۶-} \\ ۰ \end{array}$$

ساغېكەرەھەي

$$\begin{array}{r} ۱۴ \\ ۷ \overline{) ۹۸} \\ \underline{۷-} \\ ۲۸ \\ \underline{۲۸-} \\ ۰ \end{array}$$

لەبېرمەكە ھەنگاوهكانى تۆماركردى كىردارى دابەشكردن برىتېپە لە:
دابەشېكە، لېكېدە، لېدەرىكە، بەراوردېكە.

ساغېكەرەھەي

دابەشېكەو ساغېكەرەھەي.

$$\blacksquare = ۶ \div ۶۶ \quad \mathbf{۳}$$

$$\blacksquare = ۳ \div ۴۲ \quad \mathbf{۲}$$

$$\blacksquare = ۵ \div ۴۵ \quad \mathbf{۱}$$

راھېتان و شېكاركردى پرسيارەكان

$$\sqrt{۹۶} \quad \mathbf{۶}$$

$$\sqrt[۳]{۶۶} \quad \mathbf{۵}$$

$$\sqrt{۷۰} \quad \mathbf{۴}$$

$$\sqrt[۳]{۳۹} \quad \mathbf{۹}$$

$$\sqrt[۸]{۹۶} \quad \mathbf{۸}$$

$$\sqrt[۶]{۹۶} \quad \mathbf{۷}$$

ئايلا دابەشكردندا بە دەيان دەستپېدەكەي يان بە يەكان؟ بنووسە دەيان يان يەكان.

$$\sqrt[3]{15} \quad \boxed{12}$$

$$\sqrt[6]{84} \quad \boxed{11}$$

$$\sqrt[5]{35} \quad \boxed{10}$$

$$\sqrt[7]{63} \quad \boxed{15}$$

$$\sqrt[4]{36} \quad \boxed{14}$$

$$\sqrt[9]{72} \quad \boxed{13}$$

$$\begin{array}{r} 1 \\ \sqrt{60} \\ \underline{6} \\ 00 \end{array}$$

۱۶ ھەلە لە كویدايە كاروان کرداری دابەشکردن

$60 \div 6$ ئەنجامدا ھەكو دیارە لە بەرامبەر. ۷ لامي

نووسی ۱. لە کوئی كاروان ھەلەي کردووہ؟

ھەلبژاردن لە ھەمەجۆر

۱۷ ئەنجامی دابەشکردنی بەرامبەر کامەيە $\sqrt[8]{128}$ ؟

$$\boxed{23} \quad \text{د}$$

$$\boxed{25} \quad \text{ج}$$

$$\boxed{24} \quad \text{ب}$$

$$\boxed{20} \quad \text{ا}$$

ژمارەي خوڤەشەكان

شیکارکردنی پرسیارەكان

۱۶ چوارگۆشە بێنە. ئەو چوارگۆشە بەکاربێنە بۆ پیکههینانی چەند ریزکراویەکی ھەمە جۆر.

$16 = 1 \times 16$
 $16 = 2 \times 8$
 $16 = 4 \times 4$
 $16 = 8 \times 2$
 $16 = 16 \times 1$

ئەو ریزکراوانە ئەوە دیاردەكات كە ژمارەي ۱۶ پینج كۆلكەي ھەيە. ۱، ۲، ۴، ۸، ۱۶.

ئێستا ۷ چوارگۆشە بەکاربێنە. دەتوانی تەنھا دوو ریزکراو پیکههینی، بەبەکارهینانی ئەو ھەوت چوارگۆشەيە.

ژمارەي ۷ ژمارەيەکی خوڤەشە، چونکە تەنھا دوو كۆلكەي جیاوازی ھەيە، ئەويش يەك و ژمارەكە خوڤی.

ژمارەي ۱۶ خوڤەش نییە، چونکە لە دوو كۆلكە زیاتری ھەيە، ئەوە ژمارەيەکی دابەشە.

چوارگۆشە بچووكەكان بەکاربێنە. ریزکراوەكان دروستبە بۆ دیارکردنی كۆلكەي

ژمارەكان، ئايلا ژمارەكە خوڤەشە يان دابەشە؟

$$\boxed{13} \quad \text{ھ}$$

$$\boxed{20} \quad \text{د}$$

$$\boxed{15} \quad \text{ج}$$

$$\boxed{3} \quad \text{ب}$$

$$\boxed{6} \quad \text{ا}$$

دابەشېكە

■ = ۳ ÷ ۴۸ **۵**

■ = ۲ ÷ ۲۶ **۴**

۴|۶۴ **۷**

۶|۶۶ **۶**

۹|۷۲ **۹**

۳|۸۱ **۸**

دابەشېكە و ساغېكەوہ

■ = ۲ ÷ ۷۸ **۱۱**

■ = ۸ ÷ ۷۲ **۱۰**

۴|۷۶ **۱۳**

۵|۷۵ **۱۲**

۳|۶۳ **۱۵**

۴|۵۲ **۱۴**

■ = ۳ ÷ ۴۵ **۱۷**

■ = ۵ ÷ ۴۵ **۱۶**

ھەنگاوەکانى ساغکردنەوہ بنووسە بۆ کردارى دابەشکردن.

۱۹ = ۴ ÷ ۷۶ **۱۹**

۲۴ = ۴ ÷ ۹۶ **۱۸**

سۆما ۱۲۸ شەكرۆكەى پىيە.

۲۱

دابەشىکرد بە يەكسانى بەسەر ۴ لە

ھاوړپىيەكانى. رستەيەكى ژمارەيى بنووسە بۆ

ئەژمىرکردنى ھەر يەكە لە ھاوړپىيەكانى چەند

شەكرۆكەى وەرگرتووہ.

نەژمىرکردنى ھزرى چۆن راستى

۲۰

دابەشکردنى ۴ = ۵ - ۲۰ بەكاردەھىنى بۆ

دابەشکردنى ۵ = ۵ - بە ھزرى؟

ھەلبژاردن لە ھەمەجۆر

نەنجامى دابەشکردنى بەرامبەر كامەيە؟ ۵|۹۳۵ **۲۲**

۱۸۷ **د**

۱۸۵ **ج**

۱۸۰ **ب**

۱۰۵ **ا**

پیداچوونه وهى خیرا

$$\square = 3 \div 18 \quad \text{1}$$

$$\square = 8 \div 24 \quad \text{2}$$

$$\square = 6 \div 42 \quad \text{3}$$

$$\text{چند 6 ههیه له 36؟} \quad \text{4}$$

دابەشکردنى ژمارەیهك بەسەر ژمارەیهكى یهك رهنوسی

فیریه

پۆلى سییهه له قوتابخانهکه ماندا 6 پۆل ههیه. له پۆلى یهکهه تا پۆلى شهشهم. ژمارهى قوتابیان له قوتابخانهکه 192 قوتابیه ههموو پۆلهکان ههمان ژمارهى قوتابیانى ههیه. ژمارهى قوتابیانى پۆلى سییهه چهنده؟

بۆ نهوهى ژمارهى قوتابیانى پۆلى سییهه بزانیته پيوسته ژمارهى قوتابیانى قوتابخانه، 192، دابهشى ژمارهى 6 پۆلهکه بکهیت، چونکه ههموو پۆلهکان ههمان ژماره قوتابیانى ههیه.

نمونه

دابەشکە: $192 \div 6 = \square$ یان $\sqrt{192}$

هنگاوى 3

رهنوسی یهکانى 2 بینه خوارهوه تا 12 یهکانته دهستهکه ویت بۆ دابهشکردن بهسەر 6.

$$\begin{array}{r} 32 \\ \sqrt{192} \\ 18 \downarrow - \\ \hline 12 \\ 12 - \\ \hline 0 \end{array}$$

له یهکههه لیکبه
بهراوردبکه $6 > 0$

هنگاوى 2

19 دابهشکە سەر 6.

$$\begin{array}{r} 3 \\ \sqrt{192} \\ 18 - \\ \hline 1 \end{array}$$

له یهکههه لیکبه
بهراوردبکه $6 > 1$

دهبیت جیاوازی بچووکتتر
بیت له بهشدراو.

هنگاوى 1

یهکهه دیاریکه رهنوسی یهکهه له کوئ دادهنی له نهجامی دابهشکردنهکه.

$$\sqrt{192} > 1, 6$$

$$\sqrt{192} < 19, 6$$

له کوئاییدا ژمارهى قوتابیانى پۆلى سییهه دهبیتته 32 قوتابى.

• چۆن لیکدان بهکار دینی بۆ دانیابوون له وهلامهکهت؟

لهبیرمهکه کاتیك دابهشکردن دهکیت پيوسته بزانی رهنوسی یهکهه له نهجامی دابهشکردن له کوئ دادهنی؟

۱ پوونیبکوه پیویسته بزانی رهنووسی یهکه له نهجامی دابهشکردن له کوئی داده نریت؟

بینوسه ره وه. نیشانهی * له شویتی رهنووسی یهکه له نهجامی دابهشکردنه که دابنی.

۴ ۴|۵۶

۳ ۳|۳۲۴

۲ ۲|۶۵

راهینان و شیکارکردنی پرسیارهکان

کوپیبه. نیشانهی * له شویتی رهنووسی یهکه له نهجامی دابهشکردنه که دابنی.

۷ ۷|۶۵۰

۶ ۶|۱۰۴

۵ ۵|۹۲

دابهشکه.

۹ ۹|۸۴

۸ ۸|۱۵۵

۱۱ ۱۱|۲۹۴

۱۰ ۱۰|۶۸۰

۱۳ ۱۳|۸۱۹

۱۲ ۱۲|۷۲

۱۵ ۱۵|۹۰

۱۴ ۱۴|۱۵۴

۱۷ نازاد ۲۶۷ ی دابهشکرد بهسه ژماره یهک، رهنووسی یهکه می نهجامی دابهشکردنی له خانهی دهیان نووسی. بههاکانی توانراو بو بهشدراو چییه؟

۱۶ پرسیاریک بنوسه بهشکراو له ۳ رهنوس پیک بیت، رهنووسی یهکه می نهجامی دابهشکردن له خانهی دهیان بیت.

۱۸ کاروان ۲۳۵۰ دیناری ههیه و سامان ۱۲۵۰ دیناری ههیه. هردوو هاوپی چهند دیناریان ههیه؟

هلبژاردن له ههههجوور

۱۹ نهجامی دابهشکردنی بهرامبهه کامهیه؟ ۷|۱۸۹

د ۲۵

ج ۲۴

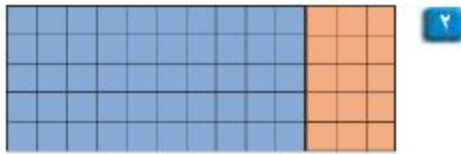
ب ۲۱

ا ۲۷

پیداچوونهوه

دنیابوون له هه بوونی چه مکه کان

پیزکراوه که به کار بهینه بو دوزینه وهی نه جامی لیکنان.

۵ ریزله ۱۰ ۵ ریزله ۳
 $50 = 10 \times 5$ $15 = 3 \times 5$
 $\blacksquare = 13 \times 5$

۴ $\blacksquare = 3 \times 5$
 $\blacksquare = 30 \times 5$
 $\blacksquare = 300 \times 5$
 $\blacksquare = 3000 \times 5$

$20 = 10 \times 2$ $14 = 7 \times 2$
 $\blacksquare = 17 \times 2$

ته اوو بکه.

۳ $\blacksquare = 1 \times 6$
 $\blacksquare = 10 \times 6$
 $\blacksquare = 100 \times 6$
 $\blacksquare = 1000 \times 6$

دنیابوون له کارامه ییه کان

لیکبه.

۸ $\begin{array}{r} 20 \\ \underline{4 \times} \end{array}$

۷ $\begin{array}{r} 36 \\ \underline{6 \times} \end{array}$

۶ $\begin{array}{r} 27 \\ \underline{3 \times} \end{array}$

۵ $\begin{array}{r} 14 \\ \underline{2 \times} \end{array}$

دابه شبکه.

۱۰ $\blacksquare = 2 \div 34$

۹ $\blacksquare = 3 \div 21$

۱۲ $\begin{array}{r} 4 \overline{) 72} \end{array}$

۱۱ $\begin{array}{r} 2 \overline{) 54} \end{array}$

۱۴ $\begin{array}{r} 3 \overline{) 96} \end{array}$

۱۳ $\begin{array}{r} 5 \overline{) 65} \end{array}$

۱۶ $\begin{array}{r} 8 \overline{) 312} \end{array}$

۱۵ $\begin{array}{r} 6 \overline{) 360} \end{array}$

۱۸ $\begin{array}{r} 9 \overline{) 747} \end{array}$

۱۷ $\begin{array}{r} 4 \overline{) 252} \end{array}$

دنیابوون له شیکارکردنی پرسیاره کان

۲۰ ئەنداز یاریک پیوستی به چند پارچه ناسنیک ههیه درژی هه ره کیکیان ۴ متره. نایا ده توانیت چند پارچه دروستبکات نهگه ۵۶ متر ناسنی هه بیته.

۱۹ ۳۶ قوتابی چوونه موزه خانه. نایا پیوستیان به چند پاس بووه نهگه پاسیک ۹ قوتابی بگریته؟

ئامادەبوون بۇ تاقىکردنەو

ئاگادار بە

- ھەموو ناوەرپۆككەكە بخوینەو.
- دۇنيابە لە تىگەيشنتت لە پرسىار.
- وەلامەكانت ساغبەو.

۶ $\sqrt{96}$

- ا ۱۰
 ب ۱۳
 ج ۱۱
 د ۱۲

۷ ۴۸ قوتابى چوون بۇ مۇزەخانە چەند نۆتۇمبىلىيان پىويستە نەگەر نۆتۇمبىلىك ۴ قوتابى بگرىت؟

- ا ۷
 ب ۱۰
 ج ۱۱
 د ۱۲

۸ ناوى نەم تەنە ئەندازەيىبە بلى؟

- ا شەشپالوو
 ب قووجەك
 ج ھەرەم
 د گۇ

۹ $\sqrt{945}$

- ا ۱۳۵
 ب ۱۴۵
 ج ۱۴۹
 د ھىچ لەوان

۱۰ $228 - 4 =$

- ا ۷۲
 ب ۶۸
 ج ۴۸
 د ۵۷

۱۱ لە فروكەيەكدا ۱۴۰ كورسى لە چەند رىزىكدا بەشكراون. ژمارەى كورسىيەكانى ھەر رىزىك برىتییە لە ۴ كورسى، ژمارەى رىزەكان چەندە؟

- ا ۳۵
 ب ۴۰
 ج ۶۰
 د ۵۶۰

وہ لامي گونجاو دەوربە لە راھىتانی ۱ تا ۱۱.

۱ $7 \times 57 =$

- ا ۶۴
 ب ۳۴۹
 ج ۳۸۹
 د ھىچ لەوان

۲ شوان ئارەزووى كۆكردنەوئى گوچكە ماسى دەريايى ھەيە ۱۹ گوچكەى گەورە و ۳۷ ناوئنجى و ۵۴ بچووكى كۆكردەو. چەند گوچكەماسى كۆكردۆتەو؟

- ا ۹۰
 ب ۱۰۰
 ج ۱۱۰
 د ۱۲۰

۳ محەمەد ۱۲ سۆو لە ھەفتەيەك دەخوات. چەند سۆو لە ۸ ھەفتە دەخوات؟

- ا ۲۰
 ب ۵۶
 ج ۹۶
 د ۱۰۶

۴ $9 \times 952 =$

- ا ۲۳۶۸
 ب ۸۵۶۸
 ج ۲۲۵۸
 د ۲۲۵۰

۵ ۱۴۵۶ نزيكەى چەندە بۇ نزيكترين ۱۰۰؟

- ا ۲۰۰۰
 ب ۱۵۰۰
 ج ۱۴۰۰
 د ۱۰۰۰

ئەوئى دەيزانى بىنووسە

۱۲ لاوين چەند چوارگۆشەيەكى بەكارھىنا بۇ

$9 \times 42 =$

۱۳ ھەنگاوەكان دياربەكە بۇ ھەژماركردى.

پىكھىنانى رىزكراوئەيەكى ۳ رىزى ۱۸ ستوونى.

ويئەيەكى ئەم رىزكراوئە بكيئە و رستەيەكى

ژمارەيى بنووسە بۇ ھەژماركردى چوارگۆشەكان.